

การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา
ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย

นางอริยพร คุไรตะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

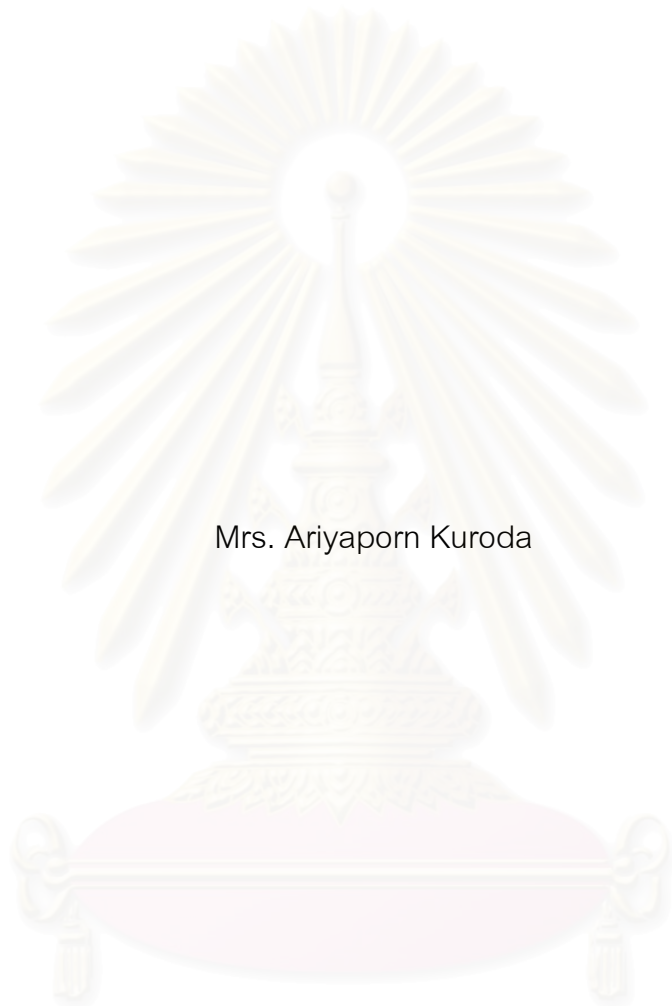
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION STANDARDS
FOR ART EDUCATION AT UNDERGRADUATE LEVEL IN THAILAND

Mrs. Ariyaporn Kuroda

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Philosophy Program in Higher Education

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย
โดย	นางอริยพร คุโรตะ
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ไชวิโลกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ทิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ไชวิโลกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

..... กรรมการ
(ดร. จิรณี ตันติรัตน์วงศ์)

อริยพร คุโรตะ : การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญา
บัณฑิต ในประเทศไทย. (A DEVELOPMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION
STANDARDS FOR ART EDUCATION AT UNDERGRADUATE LEVEL IN THAILAND)
อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. สุกัญญา โขวิไลกุล, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. สุกฤษณ์ ศรีบุรี, 360 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของหลักสูตรของหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศิลปศึกษา พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย
และตรวจสอบการใช้มาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

การศึกษาสภาพและปัญหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาดำเนินการโดยการสำรวจความคิดเห็น
กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นิสิต นักศึกษา บัณฑิตศิลปศึกษา ครูศิลปะ
หรือครูที่เลี้ยงในโรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิเคราะห์สาระความคิดเห็นแบบปลายเปิดของกลุ่ม
ตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ร่วมกับการใช้วิธีการวิจัย EDR ในการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรสาขาวิชา
ศิลปศึกษากับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ตรวจสอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 15 คน และนำมาตราฐานไปทดสอบกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยการเลือกเฉพาะเจาะจงกับ
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษา มีความเห็นด้วยในระดับมากในด้าน
จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และอาจารย์ผู้สอน แต่ในด้านวัสดุ อุปกรณ์
อาคารสถานที่ ทั้งอาจารย์และนักศึกษา มีความเห็นในระดับปานกลาง ครูศิลปะหรือครูที่เลี้ยงในโรงเรียนมีความ
คิดเห็นต่อคุณภาพของนิสิตนักศึกษาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับมากในด้าน
ความรู้ทางวิชาการ เจตคติ และการจัดกระบวนการเรียนการสอน ส่วนด้านความสามารถในการวัดประเมินผล
อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตมีคุณภาพอยู่ในระดับมากในด้านทักษะ ความสามารถ ทักษะ
ในการทำงาน และบุคลิกภาพมนุษยสัมพันธ์ แต่ด้านความรู้ เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองของนิสิต
นักศึกษามีความคาดหวังในการเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับมากทุกด้านคือ ความรู้ ทักษะ
ความสามารถ และเจตคติคุณธรรม จริยธรรม บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความพึงพอใจใน
การเข้าศึกษาในหลักสูตรในระดับปานกลางในด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน
อาคารสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก และการประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ ส่วนด้านจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร และด้านอาจารย์ผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับมาก

มาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย
ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน และ 20 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ตัวบ่งชี้คือ หลักสูตร
วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานที่ 2 ด้าน
ผู้สอน ตัวบ่งชี้คือ มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ
ศิลปศึกษา และ ความร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน ตัว
บ่งชี้คือ เกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามศึกษาในหลักสูตร มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะและในบริบทของศิลปศึกษา มี
ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการเรียนรู้ มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อ
วางแผนพัฒนาการเรียน การสอนอย่างเหมาะสม ความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน ความสามารถ
และทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีคุณธรรม จริยธรรม
มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้คือ การบริหารหลักสูตรสาขาวิชา
ศิลปศึกษา การกำกับ ติดตาม และการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ และมีวิธีการเรียนการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย

การทดสอบมาตรฐานหลักสูตรและการสอน ในมาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา กับ
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับ
มาตรฐานด้านนี้ทุกตัวบ่งชี้

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4684677427: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD: ART EDUCATION PROGRAM/ STANDARDS/ CURRICULUM AND INSTRUCTION/ DEVELOPMENT

ARIYAPORN KURODA: A DEVELOPMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION STANDARDS FOR ART EDUCATION AT UNDERGRADUATE LEVEL IN THAILAND.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SUKANYA KOVILAIKOOL, Ph.D.,

THESIS CO-ADVISOR: ASST. PROF. SULAK SRIBURI, Ph.D. 360 pp.

The purpose of this research was to study the current status of Curriculum and Instruction for Art Education programs, to focus on developing standards and indicators for Art Teacher Education programs at undergraduate level in Thailand and to examine their current alignment with these standards.

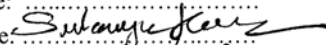

To study the current status of curriculum and instruction of Art Education programs, Likert scale score surveys were used to collect data and information from 6 participants at 4 higher education institutions; Chulalongkorn University, Srinakarinwirot University, Khon Kaen University and Prince Songkhla University at Pattani. Participants were faculty members of the programs, current art education major students, cooperating teachers in schools, parents, graduate students and entrepreneurs (employed art education graduates). The results from open-ended questionnaires were analyzed by content analysis and opinions gained from interviewing the experts who regularly develop standards and indicators for art education programs using the EDFR technique. Standards were verified by 15 connoisseurs. Standards within the 5 year Art Education program (B.Ed.) at Khon Kaen University were also evaluated for suitability.

The research findings indicated that art education faculty members and current art education major students agreed on program objectives, construction, teaching and learning and abilities of instructors. However, agreement on media, materials, buildings and atmosphere was moderate. Opinions of cooperating teachers on the quality and expectations of art teacher students during teaching practice in schools indicated that academic knowledge on subject matter, attitude and learning and instruction were adequate, but agreement on suitability of their assessment and evaluation was moderate. Entrepreneurs who evaluated the quality of art education graduates were agreed on general abilities, attitudes toward working, characteristics and interpersonal skills. However agreement on the adequacy of their academic knowledge was moderate. The opinions of parents with respect to expectations of art education programs showed strong agreement in all aspects; skills, abilities, ethics and morals and knowledge. The opinion of recent graduates on their satisfaction with the art education programs indicated only moderate agreement on program construction, quality of instruction, facilities, self-assessment and application, but agreement on program objectives and instructors.

Curriculum and Instruction standard for art education at undergraduate level in Thailand consists of 4 standards and 20 indicators. **Standard 1:** Standard for Program and Art Content with 4 indicators; construction of Art Education program, visual art content, art education content and practicum. **Standard 2:** Standard for Art Education Faculty Members with 3 indicators; specialized knowledge and abilities in art education, continuing participation in professional development and the art education profession, and creation of a supportive and collaborative learning environment for prospective art teachers. **Standard 3:** Standards for Prospective Art Teacher Students with 8 indicators; input criteria of art students, understanding of art and art education, knowledge of student characteristics/abilities and learning styles of students, ability to put theory into practice to plan appropriate instruction, ability to conduct appropriate assessment, critical thinking, communication/ interpersonal relationship skills and ethics. **Standard 4:** Standard for administration and instruction with 5 indicators; conducting instruction with an emphasis on student centered learning, variety of teaching methods, materials and appropriate resources, suitability of buildings, tools, materials and facilities, and administrative committees for monitoring, evaluation and program improvement.

An examination of standard alignment for Standard 1 (Program and Art Content) within the 5 year Art Education program (B.Ed.) at Khon Kaen University confirmed that the program was aligned for all indicators.

Department: Educational of Policy, Management and Leadership
Field of Study: Higher Education
Academic year: 2007

Student's Signature:
Advisor's Signature:
Co-advisor's Signature:

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี จากความกรุณาอย่างสูงยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โสมวิไลกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เป็นอย่างสูงที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการดำเนินงานวิจัย จนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะกรรมการการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย ประธานกรรมการการสอบ ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ ดร. จิรณี ต้นศิริตวันวงศ์ ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ให้ทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ (UDC) ระดับปริญญาเอก ตามความต้องการของเครือข่ายศิลปศึกษา และทุนสนับสนุนการทำวิจัยระดับปริญญาเอก ต่างประเทศ สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2549 เพื่อการทำวิจัยประกอบวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และ ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ประจำปีการศึกษา 2549

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร ที่ให้คำแนะนำและกำลังใจผู้วิจัย อยู่เสมอมา รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับศิลปศึกษาอย่างยิ่ง และ Assoc. Prof. Dr. Linda Willis Fisher ที่ให้คำแนะนำและประสบการณ์เกี่ยวกับมาตรฐานของศิลปศึกษา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ

ขอขอบคุณ คุณสุดารัตน์ พุกโมโตะ และ Mr. Michael Leslie Johns ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านภาษาเป็นอย่างดี คุณพนิดา โถทอง เพื่อนผู้ช่วยเหลือเสมอในทุก ๆ เรื่อง ตลอดจน เพื่อน ๆ ร่วมสาขาวิชาอุดมศึกษาทุกคน ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าจากการศึกษานี้แต่ คุณแม่อุไร สมจิตต์ ที่มีความอดทนรอคอยและห่วงใย และทำดีที่สุด คุณมิโนรุ คุโรตะ ที่มีความอดทนและให้กำลังใจสนับสนุนมาโดยตลอด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
	ขอบเขตของการวิจัย.....	8
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
	แนวความคิดหลักที่ใช้ในการวิจัย.....	13
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
	ตอนที่ 1 ความหมายและความสำคัญของมาตรฐานและตัวบ่งชี้.....	18
	มาตรฐานการศึกษาและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา.....	18
	ตัวบ่งชี้.....	24
	เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี.....	37
	กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	42
	เกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อการเตรียมครูศิลปะ.....	46
	มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปศึกษาของต่างประเทศ.....	47
	ตอนที่ 2 หลักสูตรและการสอน หลักสูตรวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพ.....	65
	แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการสอน.....	65
	วิชาชีพครู.....	70

บทที่

หน้า

มาตรฐานวิชาชีพจรรยาบรรณวิชาชีพ.....	78
ตอนที่ 3 ศิลปศึกษา (Art Education).....	81
ศิลปะ : ความหมาย ความสำคัญ และปรัชญาศิลปะ	81
เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา	81
ทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปศึกษา	82
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	83
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	94
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	106
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	106
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	109
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
สรุปขั้นตอนการวิจัย.....	114
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
สภาพและปัญหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	119
ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสภาพปัจจุบันของหลักสูตร	
และการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย.....	123
ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร.....	123
ความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา.....	130
ความคิดเห็นของครูศิลปะในโรงเรียน.....	138
ความคิดเห็นของผู้ปกครอง.....	143
ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต.....	147
ความคิดเห็นของบัณฑิต.....	151
สรุปความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันของหลักสูตร.....	159
ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและการสอน	
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย.....	162

บทที่	หน้า
ร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา	
ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย.....	176
ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	176
การตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา	
ในประเทศไทยโดยวิธีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ.....	205
การทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา	
ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย.....	218
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	230
สรุปผลการวิจัย	232
อภิปรายผลการวิจัย.....	243
ข้อเสนอแนะ.....	254
รายการอ้างอิง.....	256
ภาคผนวก.....	265
ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	265
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	266
แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ 2).....	273
แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ 3).....	285
แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์พิเศษ.....	298
แบบสอบถามสำหรับนิสิต/ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา.....	306
แบบสอบถามสำหรับสำหรับครุ อาจารย์สอนศิลปะในโรงเรียน.....	312
แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนิสิต นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา.....	318
แบบสอบถามสำหรับผู้เข้บัณฑิต / ผู้บังคับบัญชา.....	323
แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา.....	328
ข ผลสรุปค่าคะแนนชั้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	335
ค รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	356
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	360

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	หลักสูตรการผลิตครูศิลปะ (หลักสูตร 5 ปี) ที่เปิดสอนในประเทศไทย.....92
2	เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 5 ปี จำแนกตามสถาบันการศึกษา และเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548.....93
3	สรุปประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 108
4	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน.....112
5	สรุปกรอบการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอน ของสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย.....116
6	ปรัชญาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 120
7	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 121
8	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร..... 123
9	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร..... 124
10	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียน การสอน..... 126
11	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน..... 127
12	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่ออุปกรณ์ อาคาร สถานที่..... 128
13	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน..... 129
14	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อจุดมุ่งหมาย ในหลักสูตร.....130
15	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหา หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 131
16	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียน การสอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 133
17	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนใน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 135

ตารางที่	หน้า
18	137
19	138
20	139
21	141
22	142
23	143
24	145
25	146
26	147
27	148
28	149
29	150
30	151
31	153
32	155

ตารางที่	หน้า
33	ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร..... 156
34	ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาคารสถานที่ และสิ่ง อำนวยความสะดวกในหลักสูตร..... 157
35	ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อการประเมินตนเอง ในการนำความรู้ไปใช้..... 158
36	สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา..... 160
37	แสดงค่ามัธยฐานของร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา..... 188
38	ผลวิเคราะห์กลุ่มสาระวิชาเอก กับ มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ..... 225
39	ผลวิเคราะห์กลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก กับ มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและ เนื้อหารายวิชา ตัวบ่งชี้ที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา..... 228
39	ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา 336
40	ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 2 ด้านผู้สอน 340
41	ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน..... 343
42	ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน..... 351

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาประการหนึ่งคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า บุคคลที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นที่คาดหวังจากสังคมภายนอกกว่าจะเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาสังคม ร่วมแก้ไขปัญหา และเป็นผู้ที่สามารถสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสมดุล สงบสุข ทั้งความเจริญทางวัตถุและทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ถือกันว่าเป็นสังคมซึ่งมีความรู้เป็นฐาน (Knowledge-Based Society)

สถาบันอุดมศึกษาจึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษา ยังได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการ และปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของควมมีเสถียรภาพทางวิชาการ และอิสรภาพในการดำเนินงานโดยสังคมหรือหน่วยงานภายนอกเข้าไปตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งควมมีมาตรฐานทางการศึกษา เป็นที่ยอมรับในระดับสากล สามารถแข่งขันกับนานาชาติในด้านคุณภาพ และเป็นหลักประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา

ปัจจุบันมาตรฐานการศึกษา เป็นประเด็นสำคัญอย่างมากในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อมุ่งสู่คุณภาพที่พึงประสงค์ เป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับสูงให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะนำการพัฒนาประเทศ ในด้านการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และเทคโนโลยี ในการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศ จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบกับการเปิดการค้าเสรีในปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก จึงทำให้การศึกษาทุกระดับของประเทศไทยต้องเปิดเสรีและเป็นที่คาดหวังกันว่า การแข่งขันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศจะเป็นไป อย่างกว้างขวางและเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงต้องเพิ่มระดับความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้เข้มแข็งขึ้นด้วย ปัจจัยสำคัญในการ

แข่งขันนอกเหนือจากการตลาดแล้วคือ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนอย่างเร่งด่วน เพื่อสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันในวงการอุดมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์นี้

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542; Online: แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/webld/pdf/A_01.pdf, 2548) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา จึงพบว่าในพระราชบัญญัติการศึกษาบัญญัติเรื่องที่ว่าด้วยมาตรฐานการศึกษาอยู่ถึง 15 มาตราจากเนื้อหาทั้งหมด 78 มาตรา โดยมีแนวคิดเรื่องมาตรฐานการศึกษาครอบคลุมในมิติต่าง ๆ ของการจัดการศึกษาทุกลักษณะ ทุกระดับ ซึ่งนับว่ายากในการนำไปตีความเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของแต่ละสถานศึกษา อย่างไรก็ตามจากนัยของพระราชบัญญัติการศึกษา ได้นิยามมาตรฐานการศึกษาไว้ในมาตราที่ 4 ว่า “ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา” (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 4) ซึ่งแสดงว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เอาไว้เพื่อเทียบเคียงในการดำเนินงานโดยอาจจะใช้วิธีใด ๆ ในการดำเนินงานก็ได้ แต่ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องตรงกับลักษณะที่กำหนดไว้เพื่อเทียบเคียงนั้น

ดังนั้นปัญหาที่เกิดจากการกำหนดมาตรฐานและการนำมาตราฐานไปปฏิบัติจึงไม่มีความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของมาตรฐานของหลักสูตร ยังมีความแตกต่างกันในแต่ละสถาบัน และถ้าพิจารณามาตรฐานการศึกษาของชาติซึ่งกำหนดแนวทางไว้กว้างมาก ทำให้เกิดการปฏิบัติหลากหลายวิธี โดยผลลัพธ์ที่ได้คงนับว่ายังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว และยังพบว่าการประเมินคุณภาพภายใน หรือการประเมินคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา หรือสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษานั้นก็ไม่มีมาตรฐานเฉพาะ เช่น มาตรฐานของหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา ดังนั้นการนำมาตราฐานในระบบใหญ่ไปปฏิบัติจึงไม่ชัดเจนและยังมีความแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสภาพอุดมศึกษาในสภาวะการณ์ปัจจุบันของอุดมศึกษาเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 พบว่า “จุดอ่อนของอุดมศึกษาไทยกำลังประสพภาวะวิกฤตทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกระดับสมองในการแก้ไขปัญหาของชาติได้ตามบทบาทหน้าที่อันควรจะเป็น การเรียนการสอนเน้นเพียงการท่องจำจากการถ่ายทอดและการสอน เน้นปัญญาไม่ลึก

อุดมศึกษาขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการสอน แต่ละเลยการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ ทำให้คุณภาพทางวิชาการไม่ได้มาตรฐานในระดับที่น่าพอใจ แม้ในสาขาวิชาเดียวกันคุณภาพของผลผลิตก็มีความแตกต่างกัน ในการควบคุมมาตรฐานเป็นแต่เพียงการพิจารณาหลักสูตรและการตรวจสอบเอกสาร แต่ขาดระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล เพื่อควบคุมการผลิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง” โดยสรุปแล้ว จุดอ่อนที่สำคัญของอุดมศึกษาจะเกี่ยวข้องกับประเด็นเชิงคุณภาพ ทั้งคุณภาพของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนอาจารย์ และขาดการวิจัยอย่างจริงจัง (<http://www.mua.go.th/plan9/plan9.pdf>, 2548)

เกษม วัฒนชัย (2548) กล่าวถึงปัญหาของมาตรฐานการศึกษาว่า มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเป็นจุดอ่อนที่สุดในระบบอุดมศึกษาไทย สถาบันอุดมศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญกับคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น เพราะถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาไทย ควรมีการกำหนดคุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะต้องชัดเจนว่าจะผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอย่างไรทั้งความรู้ในวิชาการ ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ และความมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ต้องมีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันมีหลักสูตรเกิดขึ้นอย่างมากมาย หลักสูตรสาขาวิชาเดียวกันและระดับเดียวกันควรมีมาตรฐานเดียวกัน (National Benchmark) เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

นอกจากนี้ยังพบในรายงานผลการประเมินภายนอก ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2546) ว่าในมาตรฐานการเรียนรู้นั้น กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้นี้ในกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ยังคงมีความหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามสภาพความพร้อมในแต่ละส่วน แสดงว่ามีความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาแตกต่างกัน อาจสะท้อนให้เห็นจุดของการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาเดียวกันในต่างสถาบันกัน แต่อาจมีความแตกต่างในมาตรฐาน เช่น มาตรฐานด้านเนื้อหาในหลักสูตร มาตรฐานความรู้ของผู้เรียน มาตรฐานความรู้ความสามารถของผู้สอน และรวมถึงการจัดการอื่น ๆ ในหลักสูตร

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ปัญหาของวิชาชีพครู ปัญหาในหลักสูตรการผลิตครูศิลปศึกษา พบว่า ในภาพรวมของการผลิตครูนั้นจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตครู เช่น ปัญหาจากตัวป้อนเข้า กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทฤษฎีมากกว่าเน้นการปฏิบัติจริง วิชาที่สอนเป็นแบบแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงและบูรณาการ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลฝ่ายเดียว โดยที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วม ปัญหาการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตครู และควบคุมให้ได้คุณลักษณะของตามที่กำหนด (ดิเรก พรสีมา

และคณะ, 2541) ส่วนปัญหาที่พบในหลักสูตรการผลิตครูศิลปศึกษา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา การใช้หลักสูตร การบูรณาการหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ศิลปะตาม พ.ร.บ. การศึกษา 2542 รวมถึงสภาพปัญหาการสอนศิลปะกับเด็กพิเศษแบบต่าง ๆ (จันทร์เพ็ญ บุญชัยยะ, 2541; บุษบา มธุรสกุล, 2544; อัฐพล คงพัฒน์, 2545) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การศึกษาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาโปรแกรมการเรียนศิลปะ และสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรศิลปศึกษา (ปรววรรณ ดวงรัตน์, 2541; เสาวลักษณ์ อนุดิษฐ์, 2542; ธวัชชัย ยอดพิชัย, 2543; สุชาติ ทองลิมา, 2544; เสน่ห์ เทียมดี, 2546; ทิพยฉัตร คลังหิรัญ, 2547; วิสูตร โพธิ์เงิน, 2547) คุณภาพของอาจารย์ในหลักสูตร คุณภาพของบัณฑิต แนวโน้มความต้องการและความจำเป็นของครูศิลปะในการใช้เทคโนโลยีในการสอน (สันติ คุณประเสริฐ, 2541; เจษฎา กิตติพงษ์วรชัย, 2542) การวิจัยแบบการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาในแบบต่าง ๆ (มนชัย พิทยวราภรณ์, 2547) ที่สะท้อนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลสะท้อนจากผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา (จักรภณท์ สนิทเปรม, 2541) ซึ่งผลของการวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างของหลักสูตรที่เหมาะสม จุดประสงค์ที่ชัดเจน การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดประเมินผล รวมถึงคุณภาพของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้เรียนคาดหวัง และครูศิลปะที่มีคุณภาพในการสอนศิลปะในโรงเรียนระดับต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางและจะส่งผลให้เกิดคุณภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในโรงเรียนอันเนื่องจากการได้รับการเรียนรู้จากครูที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นการมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนเฉพาะของสาขาวิชาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการควบคุมและเข้าถึงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ภายใต้มาตรฐาน

ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าว แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา มีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ ภายใต้กลไกการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาระดับให้ทัดเทียมกับสากลได้ จากหลักการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้จัดทำเส้นทางสู่คุณภาพ (Road Map) การพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2548-2551) ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการอุดมศึกษา คุณภาพบัณฑิต คุณภาพอาจารย์ คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพงานวิจัย และระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งไปสู่คุณภาพการอุดมศึกษา และเป็นการพัฒนา กลไก “บันไดคุณภาพ” เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาและนำไปสู่ World Class

University ในประเด็นที่เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู จึงได้มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตและพัฒนาครู การขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตครูสาขาวิชาต่าง ๆ การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบคุณภาพการผลิตครูด้วยหลักสูตร 5 ปีและหลักสูตรต่อยอด 1 ปี จากผู้จบการศึกษาสาขาอื่น เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการผลิตและพัฒนาครู นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันที่ผลิตครูและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการมุ่งสู่คุณภาพมาตรฐานต่อไป (<http://www.mua.go.th>)

ประเด็นมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยการดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (National Qualifications Framework for Higher Education in Thailand: NQF) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะตอบสนองนโยบายในการปฏิรูปการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของบัณฑิตให้มีมาตรฐานในระดับสากล และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิจัดได้ว่าเป็นการกำหนดมาตรฐานของผลผลิตเพราะเป็นการเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา (Learning Outcomes) จัดเป็นการประกันคุณภาพภายใน ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จึงมีหลักยึดและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดระบบและเป็นกรอบที่จะสามารถเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิกันได้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นการตั้งต้น ผลลัพธ์ของการเรียนรู้จึงมีขอบเขตแห่งการเรียนรู้ (Domains of Learning) และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน เช่น โครงสร้างหลักสูตร ระบบหน่วยกิตที่ใช้วัดปริมาณการเรียนรู้ การเรียกชื่อปริญญา เงื่อนไขการเรียนการสอน หลักเกณฑ์การเทียบโอน ซึ่งนำมาพิจารณาให้สอดคล้องและส่งเสริมกันกับขอบเขตแห่งการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒินี้จะสามารถนำไปเป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านอื่น ๆ เช่น มาตรฐานการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น และผลที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการทำงานของบัณฑิต ความพึงพอใจของผู้จ้างงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ นอกจากนี้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษายังเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นเครื่องมือนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของอาจารย์ วิธีการเรียน การวัดผล ประเมินผลของนักศึกษา เกิดความคล่องตัวในการเทียบโอนผลการเรียน และเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันภายในประเทศ และต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) การจัดทำมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดการดำเนินงานของหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนไปสู่คุณภาพมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม

สาขาวิชาศิลปศึกษา (Art Education) เป็นสาขาวิชาหนึ่งทางการศึกษา ที่มีลักษณะเป็นวิชาชีพเฉพาะ นั่นคือ มีศาสตร์ทางด้านศิลปะ (Art) และศาสตร์ทางการศึกษา (Education) บูรณาการลักษณะเด่นทั้งสองศาสตร์รวมกันอยู่ในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเป็นสาขาวิชาที่จำเป็นและสอดคล้องต่อการผลิตครูในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระของหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นคุณภาพของผู้เรียนในวัยเยาว์จะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการที่ได้รับการสอนจากครูศิลปะที่มีคุณภาพ และการพัฒนามาตรฐานเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษานี้จะเป็นกลไกที่สำคัญในการประกันคุณภาพการผลิตครูศิลปะให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งตามแนวทางการควบคุมคุณภาพการศึกษาของประเทศทางตะวันตกนั้น ครูศิลปะที่จะสามารถสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาได้นั้น จำเป็นที่จะต้องผ่านหลักสูตรศิลปศึกษาที่ได้รับการรับรองจากสมาคมวิชาชีพที่ดูแลและให้การรับรองมาตรฐาน ตัวอย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (National Art Education Association) ซึ่งมีกระบวนการในการกำกับเรื่องคุณภาพมาตรฐานในการผลิตครูศิลปะอย่างชัดเจน เพื่อที่จะมั่นใจได้ว่าบัณฑิตที่ได้จะสามารถมีความรู้ความสามารถ และทักษะเพียงพอในการสอนศิลปะ และมั่นใจได้ว่าผู้สอนในหลักสูตรศิลปศึกษานั้น มีความรู้และสามารถในการถ่ายทอดศาสตร์ทั้งสองด้านได้ในระดับคุณภาพ แต่สำหรับประเทศไทยยังไม่มีสมาคม หรือองค์กรวิชาชีพในลักษณะดังกล่าว

ด้วยการเป็นสาขาวิชาชีพเฉพาะนั้นจึงควรมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาเพื่อคุณภาพของบัณฑิต คือครูศิลปะ เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา ต้องมีความเชี่ยวชาญและความแข็งแกร่งทางวิชาชีพ แม้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยผ่านการการตรวจสอบทั้งกระบวนการ และรับประกันได้ว่าผู้เรียนได้คุณภาพตามมาตรฐาน แต่เป็นเพียงมาตรฐานในภาพรวมตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามโครงสร้างของหลักสูตรที่ต้องตรวจสอบ แต่ไม่ได้แสดงถึงความคาดหวังของผลผลิตในหลักสูตร อีกทั้งแต่ละสถาบันสร้างหลักสูตรของตนเอง ไม่มีหลักสูตรมาตรฐานแกนกลางวิชาชีพศิลปศึกษาให้ถือปฏิบัติ ส่วนมาตรฐานการเรียนการสอนในแต่ละมหาวิทยาลัยของรัฐเอง ยังคงมีความแตกต่างกันสูงมาก เนื่องจากยึดติดในความมีเสรีภาพทางวิชาการของอาจารย์ค่อนข้างสูง จึงไม่มีข้อกำหนดในการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนไว้อย่างเข้มงวด กล่าวสรุปได้ว่าเป็นเพราะไม่มีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะหลักสูตรสาขาวิชา ที่จะเน้นให้เกิดคุณภาพและความเข้มแข็งของผลผลิตตามหลักสูตร

ปัจจุบันกระบวนการต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ยังเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับผู้สอน แต่ละบุคคล หรือกลุ่มเดียว การที่จะประกันได้ว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความสามารถในระดับคุณภาพได้นั้น จึงยังไม่ชัดเจน นั่นคือผู้เรียนต้อง

อาศัยความสามารถส่วนบุคคล และความคาดหวังว่าผู้สอนต้องมีคุณภาพเหมาะสม ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะได้มีการพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการเทียบเคียงซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาครั้งนี้ จะเป็นการพัฒนามาตรฐานใน 4 ด้านคือ มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้สอน และมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งการพัฒนาตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดที่ระบุถึงคุณภาพ คุณลักษณะภายใต้แต่ละมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เป็นการพัฒนารายได้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระทางศิลปะและการศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน เกณฑ์ และตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาใน ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ ตัวชี้วัดจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานทำให้ทราบแนวทางเพื่อการตรวจสอบประเมินการดำเนินงานของตนเองและหน่วยงาน เพื่อการพัฒนาศักยภาพและการดำเนินงานให้ได้ถูกต้องตาม มาตรฐาน มุ่งสู่การผลิตครูศิลปศึกษาที่มีคุณภาพ และประกาศสำคัญมาตรฐานหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะได้รับการพัฒนาต่อไปจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูศิลปศึกษาด้วย

ด้วยความสำคัญของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาดังที่กล่าวแล้วข้างต้น มาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรการผลิตบัณฑิตทางศิลปศึกษาในประเทศไทยเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพทางวิชาการเฉพาะสำหรับหลักสูตรสาขาวิชา ไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าการผลิตบัณฑิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน อีกทั้งคุณภาพของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งและคุณภาพของบัณฑิตมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดมาตรฐานที่แตกต่างกันในสาขาวิชาเดียวกัน ประกอบกับการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาและในคุณภาพของบัณฑิต ไม่เฉพาะในสาขาวิชาศิลปศึกษาเท่านั้น แต่ในภาพรวมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจะเพิ่มการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนามาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้การยอมรับจากนานาชาติ อีกทั้งเป็นการส่งเสริม กระตุ้น และยกระดับให้สถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านนี้ได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานมากยิ่งขึ้น และจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับสังคมได้ว่า สถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางศิลปศึกษาหรือผลิตครูสอนศิลปศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือระดับที่สูงกว่า

จะสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงควรที่จะต้องพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพและปัญหาของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
2. พัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย
3. พัฒนาตัวบ่งชี้มาตรฐานหลักสูตรการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย
4. ตรวจสอบการใช้อนุมาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดรัฐ โดยที่หลักสูตรนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตครูสอนศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตร 5 ปี ได้แก่ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ. ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ. ศิลปกรรมศาสตร์ ศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ. ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ส่วนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ทัศนศิลป์) หลักสูตร 4 ปี รับผิดชอบโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่ง ที่มีการเรียนการสอนทางศิลปศึกษา ซึ่งให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเตรียมการเข้าสู่วิชาชีพครูเช่นเดียวกัน นั้น ปัจจุบันได้ทำการดรับนักศึกษาหลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ในปีการศึกษา 2547 ทำให้การเรียนการสอนทางศิลปศึกษา ได้เข้าไปอยู่ในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ เป็นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Bachelor of Education in Arts ชื่อย่อ ค.บ. (ศิลปกรรม) ซึ่งวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในด้านศิลปกรรมรวมทั้ง 3 ด้านคือทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์และการแสดง ดังนั้นจึงไม่รวมไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. ขอบเขตของการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนจะมุ่งที่การพัฒนามาตรฐานตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดใน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา มาตรฐานด้านผู้สอน มาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันในการวิจัย จึงได้ให้คำจำกัดความ ดังต่อไปนี้ คือ

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา หมายถึง สาขาวิชาเอกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มีเนื้อหาของหลักสูตรเน้นเฉพาะศิลปะที่เป็นทัศนศิลป์ และศิลปศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้เข้าสู่วิชาชีพครู ที่มีความสามารถในการสอนทัศนศิลป์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตร 5 ปี ได้แก่

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ศิลปศึกษา
2. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ศิลปศึกษา
3. หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ศิลปกรรมศาสตรศึกษา

มาตรฐานหลักสูตรและการสอน หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับ ความพร้อม ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน และตัวชี้วัดภายใต้ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงในการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา มาตรฐานด้านผู้สอน มาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

1. **มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา** หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงลักษณะของขอบข่ายและเนื้อหาวิชาในโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะของหลักสูตร วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรรายวิชา ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามโครงสร้างของเนื้อหาที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงในการส่งเสริม กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

2. **มาตรฐานด้านผู้สอน** หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถเฉพาะสาขาวิชาศิลปศึกษา การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา ตลอดจนการร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ และประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

3. **มาตรฐานด้านผู้เรียน** หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนตามหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และเมื่อเข้าสู่วิชาชีพครูศิลปะในอนาคต เพื่อเป็นหลักในการ

เทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ ประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดผลกับผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

4. มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนในด้านกระบวนการ (Process management) ของหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ ความสนใจ และเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ ประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะคุณภาพ ที่ใช้บ่งบอกถึงแนวทางและสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นภายใต้มาตรฐานของหลักสูตรและการสอนทั้ง 4 ด้าน

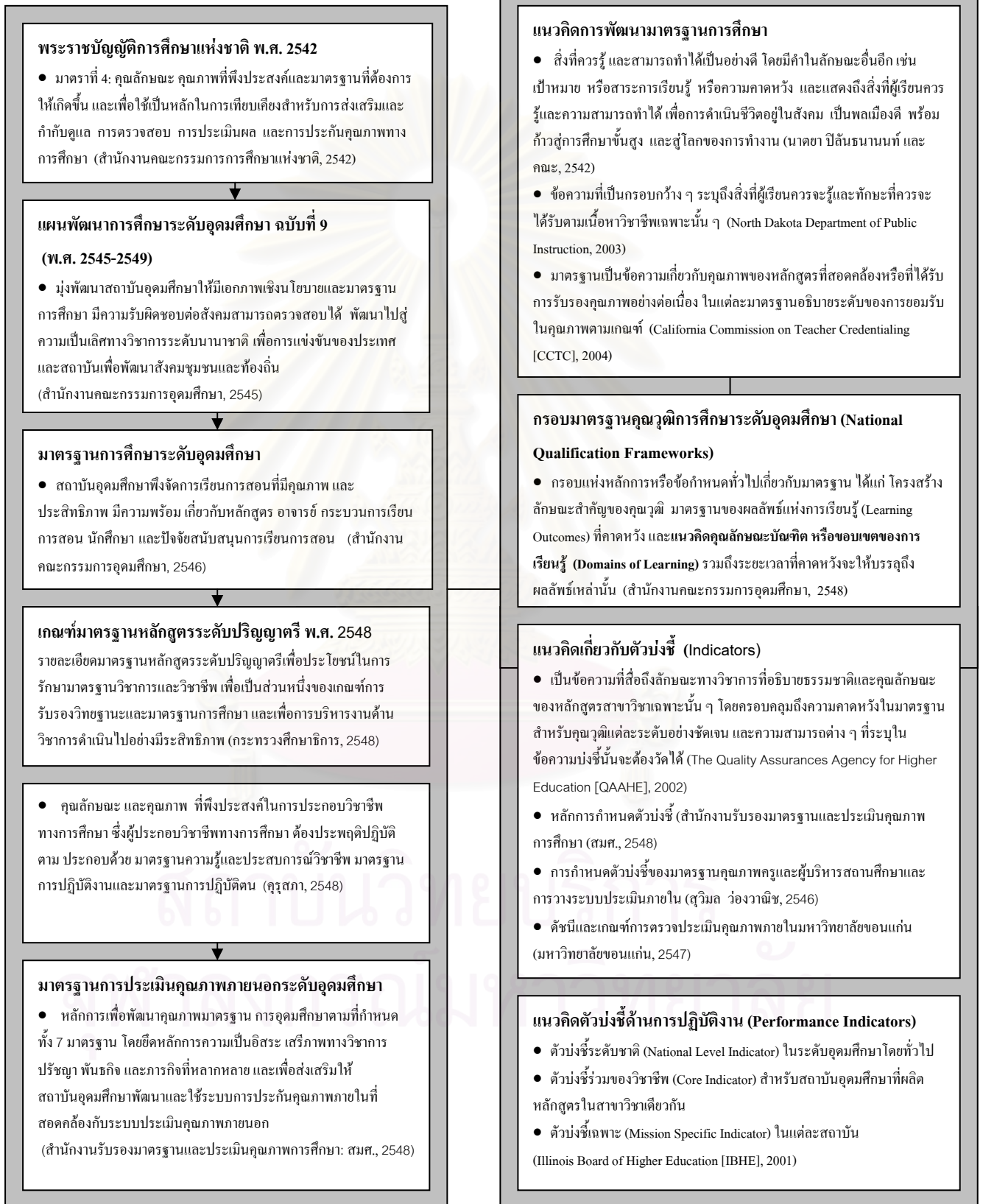
ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความเชิงคุณลักษณะในพฤติกรรมกรปฏิบัติของผู้สอนหรือผู้เรียน ใช้สำหรับเทียบ และเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดคุณภาพของการดำเนินงาน ภายใต้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานหลักสูตรและการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย “การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย” ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

<p>● มาตรฐานวิชาชีพครูของคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูสหรัฐอเมริกา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีข้อพันธะสัญญาต่อนักเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน 2. ครูมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอนและวิธีสอนวิชาเหล่านี้ต่อนักเรียน 3. ครูต้องรับผิดชอบต่อการจัดการและการกำกับติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน 4. ครูต้องมีการคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและเรียนรู้จากประสบการณ์ 5. ครูต้องเป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ <p>(The National Board for Professional Teaching Standards: [NBPTS], 1994)</p> <p>● แนวคิดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรการเตรียมครู</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรฐานด้านหลักสูตร (Programmatic Standard) ความพร้อมในการเตรียมโปรแกรมการศึกษาตลอดหลักสูตร 2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน (Performance Standard) ความรู้ และความสามารถของผู้ที่จะเป็นครู (National Council Accreditation of Teacher Education [NCATE], 2002) 3. เกณฑ์การรับรองมาตรฐานหลักสูตรของสมาคมศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (National Association of School of Art and Design [NASAD], 2005) 	<p>● เกณฑ์มาตรฐานการเตรียมครูศิลปะของสมาคมศิลปะศึกษาแห่งชาติ (National Art Education Association: NAEA)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรฐานสำหรับหลักสูตรศิลปศึกษา 2. มาตรฐานสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา 3. มาตรฐานด้านทักษะของผู้เรียนที่จะไปเป็นครูศิลปะ (National Art Education Association [NAEA], 1999) <p>● หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State University, 2006)</p>
<p>● มาตรฐานและแนวคิดในหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฐานความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge base) 2. ฐานความรู้ด้านวิชาชีพ (Professional Knowledge base) 3. แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการผลิตครูศิลปะ (Conceptions of Quality Teacher Education confront Art Teacher Educators) (Davis, 1990) 	

มาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

1. มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - 1.1 หลักสูตร
 - 1.2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ
 - 1.3 เนื้อหาวิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา
 - 1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. มาตรฐานด้านผู้สอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - 2.1 ความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา
 - 2.2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา
 - 2.3 ร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - 3.1 เกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามศึกษาในหลักสูตร
 - 3.2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะและในบริบทของศิลปศึกษา
 - 3.3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 3.4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
 - 3.5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน
 - 3.6 ความสามารถและทักษะการคิดวิเคราะห์
 - 3.7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - 3.8 มีคุณธรรม จริยธรรม
4. มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้
 - 4.1 การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนบนฐานการวิเคราะห์วิจารณ์
 - 4.2 วิธีการเรียนการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย
 - 4.3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร
 - 4.4 มีกรรมการบริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา
 - 4.5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร

● ปรัชญาศิลปะ (Philosophy of Art)

ความภูมิใจและเห็นคุณค่าของศิลปะ การเจริญงอกงามของสุนทรียะทางปัญญา การเรียนรู้และสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ มีการรับรู้ต่อทัศนศิลป์ ความเข้าใจในบทบาทของศิลปะต่อวัฒนธรรม เกิดความตระหนักรู้ในตนเอง เห็นความแตกต่าง และความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างตนเองและงานศิลปะที่สร้างสรรค์ มีความมั่นใจในความงามที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมความเข้าใจในสังคมและฐานวัฒนธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของทุกคน (Eisner, 2002; Eiland, Freedman & Stuhr, 1996)

● เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา

มุ่งพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความซาบซึ้งศิลปะ และเห็นคุณค่าของศิลปะให้เกิดขึ้นกับบุคคล มีพัฒนาการจากจิตสำนึกส่วนตัว ไปสู่ความตระหนักของศิลปะต่อสังคม และความรับผิดชอบเชิงประวัติศาสตร์ หรือมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายที่ตัวผู้เรียนและสังคม (Chapman, 1982; Eisner, 1982; Smith, 1982)

● ทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปศึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการรับรู้ทางศิลปะ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีมนุษยนิยมและพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

● แนวคิดการเรียนการสอนศิลปะแบบ Discipline Based Art Education (DBAE) สาระความรู้ของศิลปะทั้ง 4 ด้าน คือ ประวัติศาสตร์ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และศิลปะปฏิบัติ นำไปสู่ทักษะของการรับรู้ (Perceptual) และทำให้เกิดความรัก ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปะ (NAEA, 1990)

● แนวคิดศิลปศึกษากับสหสาขาวิชา (Multidisciplinary Approach in Art Education)

● แนวคิดและแนวโน้มของศิลปศึกษาในอนาคต (Future Trends of Art Education) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี และการเชื่อมโยง ถ่ายโอนระหว่างนานาชาติ (Freedman, 2002)

แนวความคิดหลักที่ใช้ในการวิจัย

ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย โดยการมุ่งพัฒนาคุณภาพไปสู่คุณภาพด้านความรู้ และความสามารถ การเชื่อมโยงภูมิปัญญา ความแตกต่างของความคิด วัฒนธรรม เชื้อชาติ ทั้งของประเทศตนเองและประเทศอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ และได้ส่งผลให้ ความสำคัญของการศึกษามากขึ้นในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกำลังคน สังคม และประเทศ ประเด็นสำคัญของการศึกษาและกระแสของการแข่งขัน จึงมุ่งไปสู่การพัฒนาคุณภาพเป็นหลักใหญ่ ทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพในสินค้า และบริการ ประกอบกับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเกิดความต้องการในทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นตามไปด้วย

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการ (Quality and Excellence) ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้ประกาศนโยบายการประกันคุณภาพ เมื่อ พ.ศ.2539 ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทุกสถาบันและทุกคณะวิชา และได้ดำเนินการตลอดต่อมาจนกระทั่งในปัจจุบัน และต่อมา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบอยู่ในหลายมาตรา รวมทั้งการกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับด้วย จากพระราชบัญญัติการศึกษานี้ส่งผลให้เกิดวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยได้ระบุให้อุดมศึกษาไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมาตรฐาน สร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้ และทักษะ สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม วินัย จิตสำนึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองตลอดชีวิต ในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การนำนโยบายระดับชาติและแผนแม่บทต่าง ๆ ไปปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษานั้น สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ ต่างมีความตระหนักว่า ความรู้ และทักษะ ของบุคคลที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยที่ฐานความรู้ของผู้เรียนต้อง มีทั้งความรู้ทางวิชาการหรือเนื้อหาของวิชาเอกของหลักสูตร และจากฐานความรู้ทางวิชาชีพครู (National Council for Accreditation of Teacher Education [NCATE], 2002) ตามเกณฑ์ของ INTASC (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium, 1999) กล่าวว่า

ครูจะต้องมีความรู้ และมีวุฒิภาวะ มีความเข้าใจในความเป็นครู เข้าใจในเครื่องมือของการแสวงหาความรู้ เข้าใจโครงสร้างของวิชาที่สอน และสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความหมายต่อชีวิตนักเรียนมากขึ้น การพัฒนาความสามารถในการสอนของครูนั้น มีจุดเน้นอยู่ที่การบูรณาการความรู้ การปฏิบัติ และการคิดสะท้อน หรือการทบทวนไตร่ตรอง การเรียนวิชาการโดยไม่สัมพันธ์กับวิชาชีพครู และการเรียนวิชาชีพครูที่ไม่สัมพันธ์กับการฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพครู จึงไม่เป็นตามเกณฑ์มาตรฐานของ INTASC

เดวิส (Davis, 1990) กล่าวถึงแนวคิดในการเตรียมครูศิลปะซึ่ง มี 2 แนวคิดหลัก คือ ผลิตครูผู้เชี่ยวชาญในศิลปะ หรือนักวิชาการศิลปะโดยอาชีพ ซึ่งสามารถสอนได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และอีกแนวคิดหนึ่งคือการผลิตครูศิลปะสำหรับสอนในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งหมายถึง ไม่ใช่ครูผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ แต่ขอขยายของทั้งสองแนวคิดจะรวมถึง การผลิตครูศิลปะ การอบรมครูศิลปะ และหลักสูตรสำหรับการศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยฐานความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge Base) โดยทั่วไปความสอดคล้องของเนื้อหาศิลปะจะเป็นไปใน 4 แกนหลัก ๆ คือ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ ส่วนฐานความรู้ด้านวิชาชีพ (Professional Knowledge Base) จะเกี่ยวข้องในเรื่องหลักสูตร วิธีวิทยาการสอนในหลักสูตร และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแนวคิดสุดท้ายคือ แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการผลิตครูศิลปะ (Conceptions of Quality Teacher Education confront Art Teacher Educators)

ศิลปศึกษา (Art Education) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งในการศึกษา มีรากฐานมาจากทฤษฎีมนุษยศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ผสมผสานกับทฤษฎีทางจิตวิทยาการรับรู้ทางศิลปะ ทฤษฎีทางด้านศิลปศึกษาจึงสืบสานแนวทางและรากฐานมาจากทฤษฎีปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และหลักการเฉพาะตัวของศิลปศึกษาเองผสมผสานกันไป จุดมุ่งหมายของศิลปศึกษาจึงอยู่ที่การเตรียมเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความเข้าใจ มีความรัก และเห็นคุณค่าของศิลปะ เป็นผู้ที่จรรโลงวัฒนธรรม ศิลปศึกษาสามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความสามารถ เชื่อมโยงความเข้าใจในสาระของศิลปะต่าง ๆ ที่หลากหลาย รู้ความแตกต่างของรากฐานวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในชุมชนและสังคม นอกจากนี้ศิลปศึกษายังมีจุดหมายในการพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสังคม มากกว่าที่จะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านทักษะทางศิลปะในเชิงลึก แต่การเรียนศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกในระดับอุดมศึกษาจะต้องมีความสามารถเชิงทักษะทางศิลปะในระดับหนึ่ง และความรู้ในเชิงวิชาชีพ คือ ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดให้แก่นักเรียน ดังนั้นการผลิตบัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษานี้ จึงต้องครอบคลุมไปถึงศาสตร์ทางการศึกษา และความสามารถในทักษะศิลปะเกือบทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

ดังนั้นในหลักสูตรการเรียนการสอนทางศิลปศึกษาจึงต้องทำความเข้าใจในทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะที่เป็นสาระและความจำเป็นสำหรับผู้จะไปเป็นครูสอนศิลปะ ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld, 1987) กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กมาจากสองแหล่ง การศึกษาทางจิตวิเคราะห์ทางด้านสุนทรียะ สังคม ร่างกาย สติปัญญา พัฒนาการทางอารมณ์ และขั้นความคิดการเจริญงอกงามทางศิลปะ 6 ขั้น ตามช่วงพัฒนาการอายุของเด็ก และการสร้างสรรค์งานศิลปะในแต่ละขั้นของช่วงอายุจะต้องได้รับวิธีการส 14 แตกต่างกันไป

การนำเนื้อหาศิลปะไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนมีแนวคิดทางการเรียนการสอนในทางศิลปะที่เป็นหลักสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ แนวคิดแบบ DBAE (Discipline-based Art Education) หรือเรียกว่าศิลปะแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน DBAE ไม่ใช่หลักสูตร แต่เป็นวิธีการสอนและการเรียนที่มีจุดเน้นในการได้มาซึ่งวิธีการสอนและการเรียนรู้ การให้ความสำคัญของคุณค่าต่างๆ ทางศิลปะ และเชื่อมโยงความรู้สอดคล้องกันในแต่ละสาระของศิลปะ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ศิลปะ (Art History) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ศิลปะวิจารณ์ (Art criticism) และศิลปะปฏิบัติ (Art Production) มุ่งการคิดในระดับที่สูงขึ้น คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ อธิบาย แยกแยะ และสามารถตัดสินใจในงานศิลปะที่กำลังศึกษาอยู่ได้ มีผลจากการรายงานของครูศิลปะถึงการเจริญเติบโตของทักษะ และการมีเหตุผล ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ตามวิธีการแบบ DBAE และผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้บริบทต่าง ๆ ทั้งในการเรียน และในชีวิตประจำวัน (Online, Available from: <http://www.artseducation.org/>, 2548)

นอกจากนี้ทฤษฎีการเรียนการสอนทางศิลปะ อื่น ๆ ได้แก่ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ เช่น ทฤษฎีสุนทรียศึกษาของแฮร์รี่ โบรดี (Aesthetic Education Theory) ทฤษฎีการสอนความซาบซึ้งในศิลปะของพาร์ โยฮันเซน (Theory of Teaching Art Appreciation) เป็นทฤษฎีที่สอนให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปะมีกระบวนการและขั้นตอนในการพิจารณาในผลงานศิลปะ การอธิบาย บรรยาย ดีความ และนำไปสู่ความเข้าใจ ความศรัทธาหรือชื่นชมและความซาบซึ้งในที่สุด (Harry Broudy; 1972, Per O. Johansen; 1978, อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545)

การผลิตครูศิลปะของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ใช้เกณฑ์มาตรฐานการผลิตครูศิลปะของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (National Art Education Association: NAEA) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรสำหรับสถาบันการผลิตครูสอนศิลปะ ไว้ 3 มาตรฐานคือ 1) มาตรฐานสำหรับหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา (Standards for Art Education Programs) 2) มาตรฐานสำหรับอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษา (Standards for Art Education Faculty) และ 3) มาตรฐานและทักษะสำหรับผู้ที่จะเป็นครูศิลปะ (Standards and Skill for Art Teacher Candidates) ซึ่งมาตรฐานข้อ 3 นี้ ได้นำเอาเกณฑ์มาตรฐานของ NBPTS (National Board of

Professional Teaching Standard) และ INTASC (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium) เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษาที่รับผิดชอบดูแลเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู การตรวจสอบหลักสูตรการผลิตครู และการพัฒนาวิชาชีพให้มีมาตรฐานเกณฑ์มาตรฐานของการผลิตครูของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้รับการยอมรับจากสถาบันที่ผลิตครูศิลปะอย่างกว้างขวางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้นำมาเป็นเกณฑ์คุณภาพ และเกิดผลการวิจัยอย่างต่อเนื่องมากมายจากการศึกษาจากเกณฑ์นี้

สำหรับในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548) ได้ดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (National Qualifications Framework for Higher Education in Thailand) หรือการกำหนดความคาดหวังจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งความคาดหวังในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถเชิงวิชาการ วิชาชีพที่เป็นทักษะพื้นฐานและความเชี่ยวชาญ ตลอดจนคุณลักษณะในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแม่แบบของการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา องค์ประกอบหนึ่งของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ แนวคิดคุณลักษณะบัณฑิต และขอบเขตของการเรียนรู้ (Domains of Learning) ซึ่งถือว่าเป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โดยการพัฒนาจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ เอียน อัลแลน, 2548) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะการคิด (Cognitive Skills) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร (Analytical and Communication Skills) และการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (Ethical and Moral Development) จากกรอบแนวคิดด้านคุณลักษณะบัณฑิตทั้ง 5 ด้านนั้น จะมีเงื่อนไขการเรียนรู้ในการพิจารณาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในแต่ละด้าน ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอน คือ ในหลักสูตรต่าง ๆ นั้นจะสร้างความมั่นใจว่าทุกหลักสูตรได้มีการกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นเหล่านี้ไว้ มีความเข้าใจตรงกัน และมีการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าสู่วิชาชีพของตนเอง

สำหรับวิชาชีพครู ครุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น เพื่อเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูเพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครูมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2546 ได้ระบุว่าเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (ครุสภา, ราชกิจจานุเบกษา, 2548)

จากแนวคิดและความสำคัญดังกล่าว ได้นำมาซึ่งความคิดในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของประเทศไทย โดยการพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรการสอนเพื่อให้มีมาตรฐานแกนกลางของสาขาวิชา ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ ภายใต้มาตรฐานแต่ละด้าน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนสามารถเทียบเท่าได้ในระดับนานาชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยคาดว่าจะได้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ ดังนี้

1. เป็นมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชา และเป็นประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพทั้งภายใน และภายนอก ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการประเมินที่ตรงเป้าหมายในผลลัพธ์ อีกทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาให้มีศักยภาพในการแข่งขัน หรือเทียบเท่าระดับสากล
2. เป็นแนวทางในการจัดตั้งเครือข่าย หรือสมาคมวิชาชีพทางศิลปศึกษาของประเทศไทย ในอนาคต ที่มีเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การประเมินคุณภาพของหลักสูตร และการรับรองคุณภาพของบัณฑิตในหลักสูตร
3. เป็นมาตรฐานกลางเพื่อการติดตามและประเมินผลระหว่างสถาบันที่ทำการผลิตบัณฑิตศิลปศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสารรายงาน และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความหมายและความสำคัญของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ (Standard and Indicators)

ความหมายและความสำคัญของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยสรุป คือ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และ วัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มาตรฐานการศึกษาของชาติมี 3 มาตรฐานและ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (Online, แหล่งที่มา: http://www.onec.go.th/Act/acteng/active/cont_ve-f.htm)

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (5 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้ (3 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐาน มีความหลากหลายในนิยาม บางครั้งมาตรฐานใช้กำหนดระดับความสำเร็จที่ผู้เรียนได้รับในการศึกษา มาตรฐานในความหมายนี้มีคุณค่าที่เป็นกลาง ซึ่งมีแนวคิดอ้างอิงจาก

บรรทัดฐานของมาตรฐานเอง (ความคิดเห็นที่ผู้ตรวจสอบตัดสินจากความสามารถของผู้เรียนควรได้รับการตัดสินจากผู้ตรวจสอบ) มาตรฐานในความหมายนี้สร้างขึ้นจากความคาดหวัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ได้ให้นิยามมาตรฐานการศึกษาไว้ในมาตรา 4 ว่า หมายถึง “ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา”

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้นิยามมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยยึดถือหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต เช่นเดียวกันว่า หมายถึง “ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา, 2544)

นาตยา ปิณฑานนท์ และคณะ (2542) อธิบายคำว่ามาตรฐานอย่างกว้าง ๆ ว่า “สิ่งที่ควรรู้ และสามารถทำได้เป็นอย่างดี โดยคำนี้ถูกนำมาใช้ในลักษณะต่าง ๆ เช่นคำว่า “เป้าหมาย” สารการเรียนรู้ (Essential Learning) หรือความคาดหวัง (Expectation) และกล่าวว่า ไม่ว่าจะ เป็นมาตรฐานในระดับใด เรื่องใด จะต้องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่นักเรียนควรรู้ และสามารถทำได้เสมอ เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม เป็นพลเมืองดี พร้อมก้าวสู่การศึกษาขั้นสูง และสู่โลกของการทำงาน”

มาตรฐาน (Content Standards) หมายถึง ข้อความที่อธิบายไว้อย่างกว้าง ๆ ถึงสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ และทักษะที่ควรจะได้รับในสาขาวิชาเฉพาะนั้น ๆ (Online, Available from: www.dpi.state.nd.us)

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และสุณี รักษาเกียรติศักดิ์ (2546) กล่าวถึงมาตรฐานทางการศึกษา ไว้ว่า มาตรฐานมี 3 ประเภท คือ

1. มาตรฐานที่เน้นความรู้ (Academic Standard) เป็นการกำหนดสิ่งที่ควรรู้ ควรได้รับ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรวิชาต่าง ๆ
2. มาตรฐานที่เน้นความสามารถ (Performance Standard) จะกำหนดถึงความสามารถในการประพฤติ ปฏิบัติได้
3. มาตรฐานคุณลักษณะ (Characteristic Standard) เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะที่ต้องการของผลผลิต เช่น เป็นบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

จากความหมายทั้งหมดพบว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ในมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะที่เป็นนามธรรม จำเป็นต้องมีตัวประกอบอื่น ๆ อีกเพื่อแสดงให้เห็นถึงควมมีคุณภาพ หรือเรียกว่า ดัชนี หรือตัวบ่งชี้ ซึ่งพัฒนามาจากความสัมพันธ์ของคุณภาพกับรูปธรรม หรือตัวเลขที่แสดงให้เห็นถึงควมมีคุณภาพนั้น ส่วนเกณฑ์ หมายถึง ระดับที่กำหนดค่าไว้เพื่อแสดงถึงขอบเขตของการยอมรับได้หรือไม่ได้ (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และ สุณี รักษาเกียรติศักดิ์, 2546)

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้มีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้สถาบัน อุดมศึกษา มีการดำเนินการกิจได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานในด้านต่าง ๆ ถึง 9 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนด ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบันให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบัน และมีแผนดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตรอาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา

สถาบันการศึกษาพึงกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและแผนงานในการสนับสนุน และส่งเสริมงานวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาประเทศ

องค์ประกอบที่ 5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน และการดำเนินงานเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและจัดการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดวางระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนระบบ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในการบริหารมาใช้ มีโครงสร้างและระบบที่สนับสนุนภารกิจหลัก ซึ่งได้แก่การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษาพึงระดมทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน มีการจัดสรรงบประมาณ ประเมินผลการใช้งบประมาณ และตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่ 2 คือ ด้านการเรียนการสอนที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพของการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วย ความพร้อมด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษาตลอดจนปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุถึงคุณภาพมาตรฐานของระดับอุดมศึกษา และเพื่อการเตรียมรับต่อการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ คือข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาที่พึงประสงค์ การกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์นั้นจะต้องศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น สภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ มาตรฐานการศึกษาของนานาชาติ และจากองค์กรระหว่างประเทศ นโยบายของรัฐบาล เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือกับนักศึกษาโดยตรง จึงน่าจะได้เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุม เพื่อรับประกันได้ว่าการศึกษาได้คุณภาพตามที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546)

ในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษามีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และองค์กรอื่น ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานจึงมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของการศึกษาในแต่ละระดับแต่ละประเภท

และความคาดหวังของมาตรฐานคือความเป็นเอกภาพ โดยยึดกรอบของมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นหลักในการปฏิบัติ เป็นแนวทางทางในการวางแผนและการดำเนินงานทุกระดับในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนามาตรฐานของสุทธศรี วงศ์สมาน (2544) ได้นำเสนอข้อสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในด้านมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้แก่ บทบาทหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและสถาบันอุดมศึกษา ขอบเขต / หน้าที่รับผิดชอบ กลไกกำกับมาตรฐาน มาตรฐานที่ควรกำหนด และแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน และมีข้อสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐในกำกับในด้านมาตรฐานอุดมศึกษา ดังนี้

1. คณะกรรมการ / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.1 การเสนอมาตรฐานอุดมศึกษา

1.1.1 เสนอมาตรฐานอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นมาตรฐานสากล ที่เป็นที่ยอมรับและสามารถเทียบเคียงได้กับนานาชาติ

1.1.2 กำหนดมาตรฐานกลางเป็นกรอบกว้าง ๆ ที่มีความยืดหยุ่น ไม่ลงลึกในรายละเอียด เพื่อให้แต่ละมหาวิทยาลัยสามารถตัดสินใจเองได้ด้วย รวมทั้งควรให้สมาคม / องค์กรวิชาชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ

1.1.3 การกำหนดมาตรฐานต้องคำนึงถึงจุดเน้น ลักษณะ ประเภท พันธกิจของ แต่ละมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน จะใช้มาตรฐานเดียวกันมาวัดสถาบันทุกประเภทไม่ได้

1.1.4 สถาบันทุกประเภทรวมทั้งสถาบันของรัฐในกำกับ ในสังกัด และสถาบันเอกชนต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน และควรมีการพิจารณาทบทวนเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการ / กลไก ในการกำกับมาตรฐานอุดมศึกษาว่ามีความทันสมัย และยังใช้ได้หรือไม่ ถ้าไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสมต้องยกเลิก

1.2 กลไกการกำกับคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา

สนับสนุนด้านงบประมาณและมาตรการอื่น ๆ ให้มหาวิทยาลัยพัฒนาคุณภาพ และหามาตรฐานได้ตามกรอบ / เกณฑ์มาตรฐานที่รัฐกำหนด และให้สูงขึ้นเทียบเคียงได้ในระดับนานาชาติ (International Benchmark) ขณะเดียวกันถ้ามหาวิทยาลัยใดไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐาน คุณภาพต่ำลง รัฐต้องเข้าแทรกแซง หรือทางทางปรับปรุงเพื่อยกมาตรฐานให้สูงขึ้น

1.3 มาตรฐานอุดมศึกษากับการประกันคุณภาพ

1.3.1 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของบัณฑิตแต่ละระดับ/สาขา โดยกว้าง ๆ ประกอบด้วยกรอบมาตรฐานเรื่องความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ กรอบการศึกษาแต่ละหลักสูตร / ระดับ และกรอบคุณธรรมที่พึงประสงค์ โดยให้มหาวิทยาลัยสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษได้

1.3.2 กำหนดมาตรฐานด้านอื่น ๆ เช่น มาตรฐานโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด กิจกรรมนักศึกษา การบริการต่าง ๆ เป็นต้น มาตรฐานตามภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ มาตรฐานการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และมาตรฐานการบริหารจัดการ มาตรฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบสมาชิก มหาวิทยาลัย การดำรงตำแหน่งนายกสภาฯ กรรมการสภา และวิธีการได้มา เป็นต้น

1.3.3 กำหนดเป็นมาตรฐานผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcomes) ตัวชี้วัดที่เป็น KPI และมีมาตรฐานเทียบเคียง (Benchmarking) สนับสนุน ส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบัน และเพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. สถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐ

2.1 มาตรฐานหลักสูตรด้านวิชาการ

2.1.1 มหาวิทยาลัยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และพัฒนามาตรฐานของตนเองให้สูงขึ้น การเปิดหลักสูตรใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ ต้องคำนึงถึงกรอบโครงสร้างพื้นฐาน และเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนของชาติ

2.1.2 มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของตนเองเพื่อเป็นกระบวน การนำไปสู่มาตรฐานที่ดีของมหาวิทยาลัย

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติว่าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และ สุณี รักษาเกียรติศักดิ์, 2546)

1. เป็นมาตรฐานที่เน้นความสำคัญของผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนแทนการเน้นมาตรฐานหลายด้านพร้อมกัน จนอาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน การเน้นที่ตัวผู้เรียนจะสอดคล้องกับการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันมา ส่วนมาตรฐานขององค์ประกอบอื่น ควรปล่อยให้เป็นการกิจของหน่วยงานระดับรองลงไปที่จะเป็นผู้กำหนดตามองค์ประกอบของปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ โดยใช้ผู้เรียนและสังคมเป็นตัวตั้ง

2. กำหนดให้มีพื้นฐานบนความเป็นจริงของสังคม โดยมุ่งนำสู่ระดับคุณภาพที่พึงประสงค์

3. มีแก่นที่เกาะเกี่ยวอยู่กับความคิด ทักษะ และภูมิปัญญาอย่างไทย
4. สามารถนำไปกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพได้อย่างชัดเจน พร้อมกับมีการกำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพ ตลอดจนการติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน
5. เป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันได้ บนฐานของความแตกต่างและหลากหลาย เปิดช่องทางให้ความคิดของคนเล็ก ๆ ในท้องถิ่นห่างไกลได้มีโอกาสเสนอความคิด และทำให้ลักษณะที่พึงประสงค์ของเขาเหล่านั้นได้รับการกำหนดให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติได้

6. กำหนดให้การเรียนรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นมาตรฐานสำคัญของผู้รับการศึกษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการใช้ภาษาไทยอย่างผิด ๆ โดยกำหนดเป็นมาตรฐานการรู้หนังสือ (Literacy) เช่นเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในหลายประเทศที่เน้นเรื่องนี้ควบคู่กับมาตรฐานด้านความสามารถทางคณิตศาสตร์ (Numeric)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ โดยมีขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร ความต้องการของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำขึ้น
2. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ นักการศึกษาศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านมาตรฐานการศึกษาของกรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมกันพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ขั้นพื้นฐาน
3. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการบรรณาธิการิจมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่ได้ยกร่างรวมทั้ง 2 ครั้ง
4. ส่งต้นร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่บรรณาธิการกิจเรียบร้อยแล้วให้ประธานกลุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังกัดสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยพิจารณา
5. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 25 ท่าน บรรณาธิการกิจอีกครั้ง โดยพิจารณาจากความคิดเห็นตามข้อ 4 และแผนพัฒนาการศึกษา
6. เสนอกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐานกลาง

ตัวบ่งชี้ (Indicators)

ความหมายของตัวบ่งชี้ (Indicators)

The Quality Assurances Agency for Higher Education [QAAHE] (2002) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ ว่าเป็นข้อความที่สื่อถึงลักษณะทางวิชาการที่อธิบายธรรมชาติและ

คุณลักษณะของหลักสูตรสาขาวิชาเฉพาะนั้น ๆ โดยครอบคลุมถึงความคาดหวังในมาตรฐาน สำหรับคุณวุฒิแต่ละระดับอย่างชัดเจน และความสามารถต่าง ๆ ที่ระบุในข้อความบ่งชี้จะต้อง วัดได้

ดัชนี หรือตัวบ่งชี้ พัฒนามาจากความสัมพันธ์ของคุณภาพกับรูปธรรม หรือตัวเลขที่ แสดงให้เห็นถึงควมมีคุณภาพนั้น ส่วนเกณฑ์ หมายถึง ระดับที่กำหนดค่าไว้เพื่อแสดงถึง ขอบเขตของการยอมรับได้หรือไม่ ดังนั้น ลักษณะที่พึงประสงค์ในมาตรฐานการศึกษา จึงมี ลักษณะที่เป็นนามธรรม จำเป็นต้องมีตัวประกอบอื่น ๆ อีกเพื่อแสดงให้เห็นถึงควมมีคุณภาพ (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และ สุณี รักษาเกียรติศักดิ์, 2546)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537) ให้ความหมายไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพ หรือลักษณะการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน

อุทุมพร จามรมาน (2543) ระบุว่า ดัชนี ตัวชี้ ตัวบ่งชี้ เป็นสิ่งที่ระบุว่าหน่วยงานควรทำ บทบาทหน้าที่อะไร และคนในหน่วยงานควรทำบทบาทหน้าที่อะไร จึงจะทำให้หน่วยงาน เจริญก้าวหน้า และในการปฏิบัติงานดังกล่าว คนของหน่วยงานดำเนินไปถึงเกณฑ์ระดับใด (สูง กลาง ต่ำ) หรือระดับที่ยอมรับได้ (เกณฑ์มาตรฐาน) ดัชนีกับเกณฑ์มีความเกี่ยวข้องกัน ดังนี้ คือ

ดัชนี → การปฏิบัติงาน → ถึงระดับที่ต้องการหรือไม่ (เกณฑ์)

ดัชนีประเมินคุณภาพของหน่วยงานในแต่ละระดับจะมีความแตกต่างกัน เช่น ระดับ มหาวิทยาลัย ระดับคณะ ระดับสำนักงาน

วันเพ็ญ ผ่องกาย (http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/aims, 2548) อธิบายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณ ของระบบการดำเนินงานส่วนใดส่วนหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสารสนเทศที่บ่งบอก สภาวะหรือสภาพการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เราสงสัย ซึ่งการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริง ต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าจะสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาโดยรวม

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หรือเกณฑ์บ่งชี้ที่จะใช้บ่งชี้ในการประเมินคุณภาพของหน่วยงานใน ระดับสากลนั้น ควรเป็นเกณฑ์ที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม วัดได้ มีลักษณะเป็นข้อความที่ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาได้

ลักษณะที่สำคัญของตัวบ่งชี้ มี 5 ประการ ดังนี้

Johnstone (1981 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช, 2541)

1. ตัวบ่งชี้สามารถให้สารสนเทศเกี่ยวกับสิ่ง หรือสภาพที่ศึกษาอย่างกว้าง ๆ ตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ในด้านสังคมศาสตร์ให้สารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำไม่มากก็น้อยแต่ไม่จำเป็นต้องถูกต้องแม่นยำอย่างแน่นอน

2. ตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากตัวแปร เนื่องจากตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นภาพรวมของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษา แต่ตัวแปรจะให้สารสนเทศของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเพียงด้านเดียวเพราะว่ามีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง เช่น อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน

3. ตัวบ่งชี้จะต้องกำหนดเป็นปริมาณ ตัวบ่งชี้ที่ต้องแสดงสภาพที่ศึกษาเป็นค่าตัวเลข หรือปริมาณเท่านั้น ในการแปลความหมายค่าของตัวบ่งชี้จะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการสร้างตัวบ่งชี้จะต้องมีการกำหนดความหมายและเกณฑ์ของตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน

4. ตัวบ่งชี้จะเป็นค่าชั่วคราว จะมีค่า ณ จุดเวลา หรือช่วงเวลานั้นๆ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป ค่าตัวบ่งชี้ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

5. ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎี

คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดี มีคุณสมบัติที่สำคัญดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

1. ความตรง (Validity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มีความตรงประเด็น (Relevant) ชี้วัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น GPA ใช้เป็นตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป และมีความเป็นตัวแทน (Representative) จะต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัดหรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะที่มุ่ง เช่น อุณหภูมิร่างกายเป็นตัวบ่งชี้สภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย

2. ความเที่ยง (Reliability) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ มีความเป็นปรนัย (Objectivity) วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ควรขึ้นอยู่กับสภาวะที่เป็นอยู่หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย และมีความคลาดเคลื่อนต่ำ (Minimum Error) ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

3. ความเป็นกลาง (Neutrality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียง (bias) ไม่น้อมเอียงเข้าหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่นำมาโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือความไม่ยุติธรรม

4. ความไว (Sensitivity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรฐานและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ

5. สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสะดวกในการนำไปใช้ คือ เก็บข้อมูลง่าย (Availability) หรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด

หรือสังเกตได้ง่าย และแปลความหมายง่าย (Interpretability) ควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุดและต่ำสุด เข้าใจง่ายและสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

นอกจากนี้ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดีไว้คือ

1. ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ความไม่ลำเอียงของตัวบ่งชี้
2. ความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง การตัดสินเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ไม่ได้เกิดจากการคิดเอาเองของผู้วิจัย แต่ขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นอยู่หรือเป็นรูปธรรม
3. มีความไวต่อความแตกต่าง (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของตัวบ่งชี้ที่จะวัดความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง
4. ค่าของมาตรวัด หรือตัวบ่งชี้ที่ได้ควรมีความหมาย หรือตีความได้อย่างสะดวก (Meaningfulness & Interpretability)
5. ความถูกต้องในเนื้อหาของตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ (Content Validity) ในการศึกษาหรือพัฒนาตัวบ่งชี้ จะต้องศึกษาให้แน่ชัดว่าเนื้อหาในเรื่องที่ศึกษานั้น ๆ คืออะไร ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีความถูกต้องในเนื้อหาที่ต้องการวัด

6. ความถูกต้องในการพัฒนาตัวบ่งชี้ (Development Validity) การพัฒนาตัวบ่งชี้ คือ การนำเอาตัวแปรหลาย ๆ ตัวมารวมกัน ไม่ว่าจะนำมาบวกกันหรือคูณกัน ความถูกต้องในการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถพิสูจน์ได้ในเชิงทฤษฎีสอดคล้องกับเชิงประจักษ์ตามที่ปรากฏ

แนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ในระบบการประกันคุณภาพต่าง ๆ ได้มีหลายแนวคิดในการจัดทำดัชนี หรือตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพในนานาประเทศ รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม และ ก้องกิติ พุสวัตต์ (2545) สรุปได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1. ระบบการประเมินเชิงพรรณนา (Descriptive) เช่น การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบริหารจัดการศึกษา ความมีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ความหลากหลายของวิธีการสอน เป็นต้น
2. ระบบการประเมินโดยใช้ Performance Indicator เช่น ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานบัณฑิต อัตราการสอบผ่านของนิสิต นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สัดส่วนเวลาของอาจารย์ที่ใช้ในการให้คำปรึกษานิสิต / นักศึกษา

3. การผสมผสานของทั้งสองแบบข้างต้น

นัททอล (Nuttall, 1994 อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และ สุณี รักษาเกียรติศักดิ์, 2546: 18) กล่าวว่า การกำหนดตัวบ่งชี้ ต้องยึดหลักดังต่อไปนี้

1. ตัวบ่งชี้ต้องมีลักษณะของการจำแนก และนำไปสู่การเลือกช่องทางดำเนินการมากกว่าเป็นข้อความตัดสิน

2. ต้องมีความชัดเจน และเป็นที่ยอมรับ
3. มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน อธิบายได้
4. แต่ละตัวบ่งชี้ ต้องสมเหตุสมผล น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์
5. ถ้ามีการเปรียบเทียบต้องยุติธรรม และยอมรับความแตกต่างในเรื่องของกลุ่ม ของเวลา
6. ต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับตัวบ่งชี้แก่ผู้ที่นำไปใช้

ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ก็ได้มีการศึกษาและกำหนดดัชนีการประเมินขึ้นเพื่อใช้ดัชนีดังกล่าวเป็นเครื่องสะท้อนให้สาธารณชนได้เห็นถึง "ผลการจัดการศึกษา" และในขณะเดียวกันก็เพื่อให้กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยดัชนีและเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเครื่องผลักดันให้เกิด "การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง" ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ในการกำหนดดัชนีและเกณฑ์การประเมินได้มีการวางหลักการไว้ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545)

1. ดัชนีที่ใช้ชี้ชัดถึงผลการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. ดัชนีที่ใช้พึงสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามปฏิรูปการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์และแนวทางการจัดการศึกษาตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
3. ดัชนีที่ใช้พึงมีจำนวนไม่มาก แต่ต้องมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันในหมู่สถาบันอุดมศึกษาว่าเป็นดัชนีที่ดีในการประเมินคุณภาพภายนอก
4. ในกลุ่มสาขาวิชาที่มีลักษณะเฉพาะพึงมีดัชนีเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มสาขาได้ อาทิ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ เป็นต้น
5. ดัชนีที่ใช้พึงมีความเข้ากันได้ (compatibility) กับแนวทางการประกันคุณภาพของหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นการเสริมบทบาทซึ่งกันและกันและลดภาระงานเอกสารของสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่จำเป็นลง

ทั้งนี้ ภายใต้การประสานงานระหว่างสำนักงานรับรองมาตรฐานฯ กับหน่วยงานต้นสังกัด ดัชนี ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการประเมินจะอาศัยรายงานประจำปีที่มีลักษณะเป็นรายงานประเมินตนเอง (Self-Assessment Report) ที่สถาบันส่งให้ต้นสังกัด เป็นฐานในการพิจารณา ก่อนการไปเยี่ยมสถาบัน โดยอาจมีการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากสถาบันเฉพาะดัชนีบางด้านที่จำเป็นและไม่ปรากฏในรายงานที่ส่งให้ต้นสังกัด

6. ดัชนีที่ใช้ฟังกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสถาบันและสาขาวิชาในสถาบันอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันต้องทำให้เกิดความสามารถเปรียบเทียบได้ระหว่างสถาบัน หรือสาขาวิชาด้วย

7. ดัชนีที่ใช้ฟังมีความเป็นสากลเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อันจะเป็นผลดีต่อทั้งผู้เรียนและคณาจารย์ ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษาเองในการแสวงหาความร่วมมือจากต่างประเทศในระยะยาว

มาตรฐาน ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการรับรองมาตรฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน และ 36 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(http://home.kku.ac.th.qakku/download/onesqa_kpi_update2006/30/pdf)

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตเป็นผู้เรืองปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะและภูมิปัญญาในงานอาชีพ ในฐานะนักวิชาชีพชั้นสูง ทักษะวิจัยในฐานะ นักวิชาการชั้นสูง มีจิตสำนึกและภูมิธรรมในฐานะพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคมโลก ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 ร้อยละของบัณฑิตระดับปริญญาที่ได้งานทำและการประกอบอาชีพอิสระ การได้งานตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษาและเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิต

1.2 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิต

1.3 จำนวนนักศึกษา หรือศิษย์เก่าที่จบการศึกษาไม่เกิน 3 ปี ที่ได้รับประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม หรือรางวัลทางวิชาการ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพบัณฑิตในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา

1.4 จำนวนรับรางวัลในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เป็นงานนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญสูง การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการขยายพรมแดนของความรู้ และทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทย รวมทั้งการพัฒนาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งภูมิปัญญา อันจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมการใช้ความรู้ในการกำหนดทิศทางและการพัฒนา ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1 งานวิจัย และงานสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์ เผยแพร่ และ / หรือ นำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

2.2 เงินสนับสนุนงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ของสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

2.3 เงินสนับสนุนงานวิจัย และงานสร้างสรรค์จากภายนอกสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

2.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่รับทุนทำวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

2.4.1 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่รับทุนทำวิจัย หรืองานสร้างสรรค์จากภายในสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

2.4.2 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่รับทุนทำวิจัย หรืองานสร้างสรรค์จากภายนอกสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

ตัวบ่งชี้เฉพาะ ได้แก่

2.5 จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (Citation) ใน Reference Journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ (เช่น ISI, ERIC) ต่ออาจารย์ประจำ

2.6 จำนวนผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา หรืออนุสิทธิบัตรต่อจำนวนอาจารย์ประจำ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ เป็นที่พึงและเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้อง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ ตลอดจนการส่งเสริมบทบาททางวิชาการและวิชาชีพของสถาบันการศึกษา โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.1 จำนวนกิจกรรม / โครงการบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ

3.1.1 จำนวนกิจกรรม/ โครงการบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการ และพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ

3.1.2 จำนวนอาจารย์ที่เป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบัน เป็นกรรมการวิชาการกรรมการวิชาชีพ ในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ

3.2 มีการนำความรู้และประสบการณ์จากการบริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอน และการวิจัย

3.3 ค่าใช้จ่าย และมูลค่าของสถาบันในการบริการวิชาการเพื่อสังคมต่ออาจารย์ประจำ
ตัวบ่งชี้เฉพาะ ได้แก่

3.4 การเป็นแหล่งให้บริการวิชาการที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

3.5 รายรับของสถาบันในการให้บริการวิชาการในนามสถาบันต่ออาจารย์ประจำ

3.6 ระดับความสำเร็จในการให้บริการวิชาการตามพันธกิจของสถาบัน

3.6.1 ระดับความสำเร็จในการให้บริการวิชาการตามพันธกิจเฉพาะของสถาบัน

3.6.2 ประสิทธิภาพของการให้บริการวิชาการ

พิจารณาจาก

- 1) การมีบทบาทที่แสดงถึงความรับผิดชอบทางวิชาการและวิชาชีพต่อสาธารณชน การเป็นที่พึ่งทางวิชาการ การเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อสังคม ชุมชน และประเทศ
- 2) การคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมของหลักสูตรและบริการที่จัดขึ้น
- 3) มีงานบริการวิชาการที่ใช้องค์ความรู้จากการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน และ/หรืองานวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม
- 4) ผลของการบริการวิชาการต่อการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งความมั่นคงและความเข้มแข็งของ สังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกไทย และการบูรณาการในการผลิตบัณฑิต งานวิจัย และการบริการวิชาการ รวมทั้งการสร้างสรรค์ และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาไปสู่สากล ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

4.1 จำนวนกิจกรรมในการอนุรักษ์ พัฒนา และสร้างเสริมเอกลักษณ์ศิลปะวัฒนธรรม ต่อจำนวนนักศึกษา

4.2 ค่าใช้จ่าย และมูลค่าที่ใช้ในการอนุรักษ์ พัฒนา และสร้างเสริมเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมต่อจำนวนนักศึกษา

ตัวบ่งชี้เฉพาะ ได้แก่

4.3 มีผลงาน หรือชิ้นงานการพัฒนาค่าความรู้ และสร้างมาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม

4.4 ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ พัฒนา และสร้างเสริมเอกลักษณ์ ศิลปะวัฒนธรรม

พิจารณาจาก

1) มีการบูรณาการศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิต

2) มีการบูรณาการศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริการวิชาการ

3) มีการวิจัยที่แสดงถึงการบูรณาการศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) มีการสร้างสรรค์นวัตกรรม / องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยในเรื่องใหม่ให้ไปสู่สากล

5) มีการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยให้ไปสู่สากล

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริหารและการพัฒนาองค์การ และบุคลากร

การบริหารและการจัดการจัดการศึกษาที่ประชาคมในองค์การ หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมตามหลักการบริหารจัดการที่ดี เน้นการกระจายอำนาจ กำกับด้วยนโยบาย การวางแผน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร ที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร มุ่งสร้างเสถียรภาพทางการเงิน การใช้เงินอย่างคุ้มค่า อิศระ คล่องตัว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

5.1 การบริหารและการพัฒนาสู่องค์การเรียนรู้ของสถาบัน

5.1.1 สภาสถาบัน แลผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ขับเคลื่อนพันธกิจ และสามารถสะท้อนถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ และนำไปสู่เป้าหมายของการบริหารจัดการที่ดี มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการกระจายอำนาจ โปร่งใส และตรวจสอบได้ รวมทั้งมีความสามารถในการผลักดันสถาบันให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

5.1.2 สภาสถาบันได้มีการพัฒนาให้เกิดองค์การการเรียนรู้ และมีผลการประเมินจาก ต้นสังกัด หรือหน่วยงานภายนอก

5.1.3 มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ

5.1.4 มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

5.2 ศักยภาพของระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการ

พิจารณาจาก

- 1) มีข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจ
- 2) มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลและผู้รับผิดชอบ
- 3) มีการประเมินประสิทธิภาพและความปลอดภัยของระบบการบริหารจัดการข้อมูล
- 4) มีระบบฐานข้อมูลทั้งหมดทำงานประสานงานกันเป็นเครือข่ายของสถาบัน
- 5) มีการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5.3 ศักยภาพด้านการเงินและงบประมาณ

5.3.1 สิ้นทรัพย์ถาวรต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

5.3.2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

5.3.3 ร้อยละของเงินเดือนเหลือจ่ายสุทธิต่อรายรับทั้งหมด

5.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่

5.4.1 เข้าร่วมประชุมวิชาการ

5.4.2 นำเสนอผลงานวิชาการ

5.5 งบประมาณสำหรับการพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาการวิชาชีพต่ออาจารย์ประจำ

5.5.1 ในต่างประเทศ

5.5.2 ในประเทศ

5.6 ร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนประจำที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะในวิชาชีพ
มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน

กระบวนการพัฒนาและบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความต้องการ / ความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอน และอุปกรณ์การสอนที่หลากหลาย มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และมีการใช้ประโยชน์ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียน

การระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

6.1 ร้อยละของหลักสูตรที่ได้มาตรฐานต่อหลักสูตรทั้งหมด

6.2 จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

6.3 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า

6.4 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่ง

6.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์

6.4.2 รองศาสตราจารย์

6.4.3 ศาสตราจารย์

6.5 การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ (Professional Ethics)

6.6 ประสิทธิภาพของการเรียนรู้

6.6.1 กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และประสบการณ์จริง

พิจารณาจาก

1) มีการวางแผนหรือนโยบายระดับสถาบันการศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง

2) มีกลไกสนับสนุนด้านการจัดอบรม / ประชุมเรื่องหลักการสอน เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล และการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3) มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างทั่วถึงทุก
คณะวิชา
- 4) มีการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ
กำหนดทิศทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน
- 5) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและเผยแพร่ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญให้กับสถาบัน / สถานศึกษาอื่น
- 6) มีระบบการประเมินที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

6.6.2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์และสิ่ง
สนับสนุนการเรียนรู้

6.7 ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม / โครงการพัฒนานักศึกษาต่อจำนวน
นักศึกษา

6.8 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และศูนย์สารสนเทศต่อ
นักศึกษา

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึงรวมถึงการพัฒนาคุณภาพ การตรวจติดตาม
คุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อนำไปสู่
การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสามารถรองรับการประกัน
คุณภาพภายนอกได้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ได้แก่

7.1 มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายในที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษอย่างต่อเนื่อง พิจารณาจาก

- 1) มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร
การศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยได้รับการ
สนับสนุนจากต้นสังกัด ชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยการพัฒนา
คุณภาพ การตรวจติดตามคุณภาพ และการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี
- 3) มีกลไกการประกันคุณภาพของสถาบัน ด้านระบบโครงสร้างการบริหารด้าน
บุคลากร และด้านการปฏิบัติงานตามภารกิจ
- 4) มีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ครอบคลุมปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพอย่างครบถ้วน ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา และ
ผลผลิต สามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และการจัดระดับเทียบเคียง
(Benchmarking)

7.2 ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

พิจารณาจาก

- 1) มีการรายงานผลการประกันคุณภาพภายในต่อสภามหาวิทยาลัย / สภาสถาบัน
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสาธารณชน
- 2) มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารให้ได้มาตรฐาน และจัดทำ
แผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 3) นวัตกรรมที่สถาบันพัฒนาขึ้น หรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือการ
เป็นแหล่งอ้างอิงของสถาบันอื่น

มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ น้ำหนัก การประเมินภายนอก เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

มาตรฐาน	น้ำหนัก	จำนวนตัวบ่งชี้
1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต	อย่างน้อย 20	4+2
2. มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	อย่างน้อย 20	4+2
3. มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ	อย่างน้อย 20	3+3
4. มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม	อย่างน้อย 10	2+2
รวมมาตรฐาน 1-4	100	13+9
5. มาตรฐานด้านการพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากร	20	6
6. มาตรฐานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการ สอน	20	8
7. มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพ	20	2
รวมมาตรฐาน 5-7	60	16

(ที่มา: http://home.kku.ac.th.qakku/download/onesqa_kpi_update2006/30/pdf, 2548)

ประเภทตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน (Performance Indicators)

Illinois Board of Higher Education [IBHE] (2001) ได้แบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ ไว้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ระดับชาติ (National Level Indicator) ในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไป
2. ตัวบ่งชี้ร่วมของวิชาชีพ (Core Indicator) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตหลักสูตรใน
สาขาวิชาเดียวกัน
3. ตัวบ่งชี้เฉพาะ (Mission Specific Indicator) ในแต่ละสถาบัน

ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา มีดังนี้ (Pollitt, 1990 อ้างถึงใน สุภาพนีย์ ธรรมเมธา, 2546)

1. เป็นข้อความกำหนดนโยบาย ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการวางแผนคือ ขาดความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย มักจะระบุในลักษณะที่กว้างมากเกินไป การนำตัวบ่งชี้มาใช้ในข้อความกำหนดนโยบายจะช่วยให้ทราบสิ่งที่ต้องการบรรลุผลตามนโยบายชัดเจนขึ้น

2. ติดตามผลในระบบการศึกษา การใช้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาในการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญมาก เพราะช่วยตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปในทิศทางที่ต้องการหรือพึงประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะต้องมีการใช้การวัดอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง จึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาได้

3. พัฒนาการวิจัยเกี่ยวกับระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการวิจัย โดยเฉพาะตัวบ่งชี้รวมสามารถใช้แทนลักษณะของระบบการศึกษาในงานวิจัย โดยนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ตามต้องการได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ ดีกว่าการใช้ตัวแปรเดียวหรือตัวแปรย่อยแต่ละตัว ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์เท่านั้น

4. จัดกลุ่มระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ช่วยทำให้การจัดแบ่งกลุ่มในระบบการศึกษามีความตรงและความเที่ยง ทำให้ประเทศที่มีระบบการศึกษาในกลุ่มเดียวกันสามารถใช้ข้อมูลมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ นอกจากนี้การจัดแบ่งกลุ่มยังช่วยชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันในการศึกษา ใช้ในการเปรียบเทียบการศึกษาระหว่างจังหวัด ประเทศ หรือระหว่างประเทศได้ ซึ่งดีกว่าการใช้ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง หรือใช้ตัวแปรแต่ละชนิดหลาย ๆ ตัว การสร้างตัวบ่งชี้รวมจะช่วยลดความผิดพลาดได้

นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ยังเป็นประโยชน์ หรือสามารถใช้ประโยชน์จากตัวบ่งชี้ได้ในกรณีต่อไปนี้ (จุฑา ดิงศภักดิ์, 2540)

1. ช่วยให้หน่วยงานสามารถกำหนดนโยบาย หรือเป้าหมายการปฏิบัติงานเป็นตัวเลขเชิงปริมาณในแต่ละประเด็นได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน

2. ตัวบ่งชี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง ใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามกำกับ ดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงาน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตลอดจนติดตามได้ว่าการดำเนินงานมีข้อบกพร่องตรงจุดใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันการณ

3. ตัวบ่งชี้เป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหน่วยงานในการดำเนินงาน ช่วยให้ผู้บริหารจัดลำดับความสำคัญได้ว่าต้องเร่งพัฒนา ณ หน่วยใดก่อนหลัง

4. ตัวบ่งชี้เป็นประโยชน์ในการวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยเชิงปริมาณ

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ปรับปรุงจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2542 เพื่อให้มีความเหมาะสมในการรักษามาตรฐานวิชาการวิชาชีพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

2. ระบบการจัดการศึกษา

ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อนให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทางดังนี้ ระบบไตรภาค 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

ระบบจตุรภาค 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

3. การคิดหน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ที่ใช้เวลาทำ โครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วย กิต ระบบทวิภาค

4. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

4.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วย กิต ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและอย่าง มากไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี และ จะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้นๆ โดยครบถ้วนและให้ระบุ คำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น

5. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาได้จัดสัดส่วนของหลักสูตรที่เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งหมดของผู้เรียน มีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1) วิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) ใน ส่วนที่เรียกว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) การศึกษาวิชาเฉพาะ (Specialized Education) ที่เรียกชื่อ ในหลักสูตรว่าหมวดวิชาเฉพาะ หรือวิชาชีพ 3) การศึกษาเพิ่มเติม (Exploratory Education) และ 4) การศึกษาเสริม (Enrichment Education) ซึ่งในสองส่วนหลังนี้มักจะถูกมองข้ามไป (ปทีป เมธา คุณวุฒิ, 2544)

การศึกษาทั่วไป (General Education) หรือบางสถาบันอาจจะเรียกว่า “วิชาแกน บังคับทั่วไป” (General Core Course) “วิชาบังคับร่วม” หรือ “วิชาพื้นฐานบังคับ” ประกอบด้วย

เนื้อหาสาระซึ่งเกี่ยวกับผู้เรียนทุกคนควรได้รับหรือเรียนรู้ ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ระบุว่า หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมีความเข้าใจ ธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปและวัฒนธรรมทั้งของไทย และของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ (Specialized Education) หรือหมวดวิชาเฉพาะด้าน (Specialized areas/ concentration) ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรที่เน้นเพื่อการพัฒนาคน และกำลังคนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นส่วนสร้างความรู้ ความสามารถเฉพาะทางให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ระบุว่าหมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมดังนี้

1. หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต
2. หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต
3. หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต
4. หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือ วิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิตและวิชาโท ต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

หมวดวิชาเลือกเสรี (Electives) หรือการศึกษาเพิ่มเติม (Exploratory Education) เป็นการจัดรายวิชาในหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาที่ตนสนใจนอกเหนือไปจากวิชาเฉพาะในสายวิชาชีพของตน

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

การศึกษาเสริม (Enrichment Education) เป็นการจัดวิชาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียน หรือเรียกว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปการเข้าร่วมชุมนุม หรือกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ในการจัดการ ริเริ่ม วางแผนทำงาน ร่วมกัน ติดต่อประสานงาน และอื่น ๆ ทำให้คุณภาพบัณฑิตมีความสมบูรณ์ขึ้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเหล่านี้จะได้ให้ประสบการณ์ตรง และความเป็นอิสระภายใต้การปรึกษาและแนะนำของผู้ใหญ่ ทำให้เกิดการพัฒนาคำรู้ ความสามารถและจิตสำนึกคุณธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะ ผู้เรียนแต่ละคนจึงควรได้รับการสนับสนุนให้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ตามความเหมาะสม เนื่องจากเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนนั้นพบตนเอง หาจุดสนใจและความสามารถของตนเองได้ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์ปัญญา (เสริมศรี ไชยศรี และคณะ, 2543)

6. จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์

ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้ อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรจะเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้

7. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

7.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

7.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องรับผู้สำเร็จระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยหรือตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ. 2548

8. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดผล เกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้แต่ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 แต่ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จึงถือว่าเรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี

สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

9. ชื่อปริญญา

สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้นในกรณี que ปริญญาใดยังมีได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณี que สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด

10. การประกันคุณภาพหลักสูตร

ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน 3) การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา 4) ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

11. การพัฒนาหลักสูตร

ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยแสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมิน เพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Qualification Frameworks for Higher Education [NQF])

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน ที่เริ่มต้นมาจากประเทศอังกฤษ แล้วได้รับความสนใจจากประเทศต่าง ๆ และพัฒนาเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของแต่ละประเทศขึ้น ด้วยเห็นว่ามีผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการทำงานของบัณฑิต ความพึงพอใจของผู้จ้างงาน ความมีคุณภาพของบัณฑิต ตลอดจนความสามารถในการเพิ่มขีดการแข่งขันในการพัฒนาประเทศได้ ประเทศที่กำลังดำเนินการโครงการ NQF ได้แก่ สหราชอาณาจักร ประเทศในสหภาพยุโรป มาเลเซีย ฮังการี เนเธอร์แลนด์ อัฟริกาใต้ ซาอุดีอาระเบีย และประเทศไทย นอกจากนี้สหราชอาณาจักรได้พัฒนาไปอีกก้าวหนึ่ง ในการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานสาขาวิชาต่างๆ (UK Subject Benchmark Statements) ซึ่งเป็นการนำข้อกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิมาประยุกต์ใช้กับสาขาวิชาต่างๆ ดังนั้นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานได้ (<http://www.mua.go.th/NQF/index.php>)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะมีกลไกในการประกันเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนและรวมถึงงานบริการต่าง ๆ มีมาตรฐานสูงสุด กลไกเหล่านี้จะครอบคลุมถึงคณะกรรมการการศึกษาที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบการควบคุม ดูแลมาตรฐานการศึกษา และการประเมินหลักสูตรเป็นระยะ ๆ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีกรรมการจากนานาชาติ องค์กรวิชาชีพ มีบทบาทสำคัญในการรับรองวิทยะฐานะในสายวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548) ได้มุ่งพัฒนา Road Map หรือเส้นทางการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา (พ.ศ. 2548-2551) โดยระบุประเด็นในการมุ่งไปสู่คุณภาพการอุดมศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการอุดมศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพงานวิจัย คุณภาพบัณฑิต คุณภาพอาจารย์ และระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ในเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย การดำเนินการเรื่อง

1. กรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (National Qualification Framework in Higher Education) ได้แก่ หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน หลักเกณฑ์การเรียกชื่อปริญญา เกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
2. มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักเกณฑ์การสอนทางไกล แนวทางการจัดหลักสูตรปริญญาโท 2 ปริญญา
3. มาตรฐานการวิจัย
4. มาตรฐานการบริการวิชาการ

ความหมายและองค์ประกอบ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Qualification Frameworks) หมายถึง กรอบแห่งหลักการหรือข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐาน ได้แก่ โครงสร้าง ลักษณะสำคัญของคุณวุฒิ มาตรฐานของผลลัพธ์แห่งการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่คาดหวัง รวมถึงระยะเวลาที่คาดหวังจะให้บรรลุถึงผลลัพธ์เหล่านั้น

องค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. ระดับของความรู้และทักษะ เช่น ชื่อปริญญาแต่ละระดับ
2. ระบบหน่วยกิต เพื่ออธิบายปริมาณการเรียนรู้
3. ขอบเขตของการเรียนรู้ (Domains of Learning) เพื่อกำหนดความคาดหวังที่จะให้

นักศึกษาเรียนรู้และสามารถทำได้หลังจากได้ศึกษาแล้ว

4. ชื่อปริญญา ในลักษณะวิชาการและวิชาชีพ
5. แนวทางการรับรองผลการเรียนรู้ที่มีมาก่อน (Recognition of Prior Learning)
6. ความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาการ และวิชาชีพ
7. เงื่อนไขการเรียนรู้ (Conditions of Learning) เป็นการกำหนดยุทธวิธีการสอนเพื่อ

พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้ได้ตาม Domains of Learning

ความสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2548) เห็นว่าความสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา (National Qualification Frameworks for Higher Education in Thailand: NQF) เป็นการประกันคุณภาพภายในที่มุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์แห่งการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ซึ่งได้แก่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นสำคัญ กรอบมาตรฐานคุณวุฒินี้จะสามารถนำไปเป็นหลักในการจัดมาตรฐานด้านอื่น ๆ เช่น มาตรฐานการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น และยังมีผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการทำงานของบัณฑิต ความพึงพอใจของผู้จ้างงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้ และยังเป็นการขับเคลื่อนกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือนำไปสู่การทบทวนการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของอาจารย์ วิธีการเรียน ตลอดจนวิธีการวัดผลและประเมินผลของนักศึกษา และยังช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการเทียบโอนผลการเรียน และการโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

การดำเนินการและพัฒนาการ

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้ดำเนินการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทย โดยในระยะที่

1 ได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญออสเตรเลียมาร่วมดำเนินการกับผู้ทรงคุณวุฒิของไทยเพื่อจัดทำข้อเสนอกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Draft National Qualifications Frameworks for Higher Education in Thailand: NQF) และนำเสนอผ่านการวิเคราะห์และให้ข้อคิดเห็นจากผู้บริหารสถาบันจำนวนหนึ่งในการประชุมวิชาการ เรื่อง การจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญได้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการจ้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยพิจารณาจากข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญออสเตรเลียในมุมมองของนานาชาติ และโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทไทย ต่อมาการดำเนินการในระยะที่ 2 จะเป็นการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สู่อำนาจปฏิบัติอย่างเป็นทางการ โดยมีการดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานเฉพาะสาขา การทบทวนและพัฒนาหลักสูตร การจัดทำยุทธศาสตร์การสอน การวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

แนวคิดคุณลักษณะบัณฑิต และขอบเขตของการเรียนรู้ (Domains of Learning)

ขอบเขตของการเรียนรู้ (Domains of Learning) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Qualifications Framework) ซึ่ง ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ เอียน อัลเลน (2548) ได้เสนอกรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิต หรือขอบเขตของการเรียนรู้ (Domains of Learning) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ความสามารถในทางวิชาการ การเข้าใจ การจำ และนำเสนอ
2. ทักษะการคิด (Cognitive Skills) ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และประยุกต์ความรู้ เข้าใจในแนวคิดจากหลักการและทฤษฎีเพื่อใช้ในการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) รวมถึงความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในกลุ่มมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการวางแผน และรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
4. ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร (Analytical and Communication Skills) รวมถึงความสามารถในการใช้เทคนิคพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

5. การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (Ethical and Moral Development) รวมถึงการพัฒนาาระบบค่านิยมอย่างยึดมั่น ความสามารถในการแก้ข้อขัดแย้งทางค่านิยม นิสัยในการประพฤติอย่างมีจริยธรรมและยึดเหนี่ยวในมาตรฐานศีลธรรมที่สูง ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

เอียน อัลแลน (2548: แปลโดย ทองอินทร์ วงศ์โสธร) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในขอบเขตทั้งห้านี้เกิดขึ้นพร้อมกัน นักศึกษาคิดและพัฒนาหลักคุณธรรมและแบบพฤติกรรมตั้งแต่วัยเด็ก รวมทั้งได้สะสมความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนถึงความสามารถในการจัดการกับความคิดแปลกใหม่ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นักพัฒนาหลักสูตรได้ชี้ให้เห็นว่า แม่วิชาความรู้เป็นทฤษฎีระดับสูงก็สามารถนำมาสอนแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้ในรูปแบบที่ใช้สติปัญญาอย่างแท้จริง และหลังจากนั้นก็ได้มีการนำไปใช้ต่อไป โดยมีการกลั่นกรองและประยุกต์กับสถานการณ์ที่ยุ่ยากและซับซ้อนมากขึ้น ในระดับอุดมศึกษาสิ่งที่สำคัญมากที่สุดคือขอบเขตการเรียนรู้ทั้ง 5 ประการนี้จะต้องได้รับการใส่ใจตั้งแต่เมื่อนักศึกษาเริ่มเข้ามาในหลักสูตร และจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการจัดลำดับของวิชาทักษะความรู้ ซึ่งมีวิชาบังคับที่ต้องเรียนมาก่อน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548) ได้สรุปเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ เอียน อัลแลน ได้กำหนดไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. สำหรับการแสวงหาความรู้ การจัดให้มีภาพรวมอย่างกว้าง ๆ ในลักษณะที่เป็นเค้าโครงการเรียนการสอนล่วงหน้า สำหรับข้อมูลข่าวสารที่จะเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับภาพรวม และเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีมาก่อนแล้วของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการแสวงหาความรู้และการเรียกใช้
2. สำหรับการพัฒนาทักษะการคิด การพัฒนาอย่างเป็นลำดับในความเข้าใจ และความสามารถก็จะประยุกต์แนวคิด และหลักทฤษฎีในการวิเคราะห์ สถานการณ์และการแก้ปัญหาตลอดถึงการประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้เพื่อเอื้ออำนวยต่อการถ่ายทอดและการใช้ทักษะความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อมีความสามารถ
3. สำหรับการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบส่วนบุคคล การจัดโอกาสและการสนับสนุนที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้ และพัฒนาทักษะในการมีส่วนร่วม การมีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบส่วนบุคคล รวมถึงความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง
4. สำหรับทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร การเรียนการสอนที่มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนและการฝึกปฏิบัติที่มีการสะท้อนกลับสู่ นักศึกษา พร้อมกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นทางคณิตศาสตร์และการสื่อสาร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
5. สำหรับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม การมีแบบอย่างที่ดี มีการวิเคราะห์ส่วนตน และการไตร่ตรองเพื่อประเมินพื้นฐานของการกระทำของตน การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาความ

ขัดแย้งทางค่านิยม รวมถึงการใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้สำหรับพฤติกรรมของตนเองในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอน คือ หลักสูตรต่าง ๆ การสร้างความมั่นใจว่าในหลักสูตรทุกหลักสูตรได้มีการกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นเหล่านี้ไว้ มีความเข้าใจตรงกัน และมีการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะและประเด็นสำคัญของขอบเขตการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี จำแนกตามลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ จะครอบคลุมทฤษฎีและหลักการ

ทักษะการคิด มีความเข้าใจและคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สามารถค้นหาเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมกับบุคคล

ด้านทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร มีทักษะการสื่อสารในวิชาชีพและในวิชาการ

ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อ

เกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อการเตรียมครูศิลปะ

การรับรองมาตรฐานการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (Accreditation, Quality and Standards) ในสหรัฐอเมริกา สถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางได้รับการยอมรับโดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การรับรองมาตรฐานการศึกษา (Accreditation) อย่างต่อเนื่องและด้วยความสมัครใจ (Voluntary) การประเมินผลคุณภาพการให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาดำรงมาตรฐานทางวิชาการอยู่ได้ และมีสิทธิ์ได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางได้

การรับรองมาตรฐานการศึกษา มี 2 ประเภท คือ การรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (Institutional Accreditation) เป็นการรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถาบัน และการรับรองมาตรฐานภาควิชาหรือคณะ (Specialized or Units Accreditation) ภายในสถาบัน โดยปกติวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานอกจากจะได้รับการรับรองมาตรฐานสถาบันแล้ว มักจะขอรับการรับรองมาตรฐานในสาขาวิชาหรือวิชาชีพที่สถาบันเปิดสอนด้วย เช่น วิทยาลัยพยาบาลได้รับการรับรองจาก The National League for Nursing วิชาดนตรีได้รับการรับรองจาก National Association of Schools of Music วิชาศิลปศึกษาได้รับการรับรองจาก National Art Education Association เป็นต้น รายชื่อของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจะพิมพ์เผยแพร่เป็นประจำทุกปี โดย American Council on Education for the Council on Postsecondary Accreditation

สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง (Specialized Accrediting Agencies) เป็นการรวมตัวกันขององค์กรวิชาชีพแห่งชาติ มีหน้าที่ตรวจสอบ ประเมิน และรับรองมาตรฐานคนละวิชา หรือหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทางหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใดเท่านั้น ตามแต่สถาบันจะสมัครขอเข้ารับการประเมิน เช่น กลุ่มวิชาชีพแพทยศาสตร์และสาธารณสุข นิติศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หนังสือพิมพ์ และสื่อสารมวลชน เป็นต้น สภา/ องค์กร/ สมาคมรับรองมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะทาง ที่กระทรวงการศึกษาแห่งรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐพิจารณาเห็นว่าเป็นสภา/ องค์กร/ สมาคมที่เชื่อถือได้ในเชิงคุณภาพ จะได้รับการตีพิมพ์รายชื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน (Online, แหล่งที่มา: [http://db.onec.go.th/](http://db.onec.go.th/Publication/get_book/php?sub_book=6&name_sub=มาตรฐานและการประกันคุณภาพ)

Publication/get_book/php?sub_book=6&name_sub=มาตรฐานและการประกันคุณภาพ)

ส่วนการรับรองการฝึกหัดครู ได้มีสภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ (The National Council for Accreditation of Teacher Education: [NCATE]) แห่งสหรัฐอเมริกา เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมมาตรฐานหลักสูตรสาขาวิชาและรับรองวิทยฐานะของหลักสูตรทางการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะส่งเอกสารหลักสูตรให้ NCATE เพื่อตรวจสอบมาตรฐานและการรับรองวิทยฐานะ โดยเอกสารหลักสูตรนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่ามีการเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพอย่างไร และมีการกำหนดมาตรฐานอย่างไร โดยกระบวนการรับรองนี้จะกระทำทุก ๆ 5 ปี ส่วนแนวทางในการเตรียมครูศิลปะของหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ได้ริเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1970 ดำเนินการโดยคณะกรรมการของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (the National Art Education Association: [NAEA]) และได้ปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เผยแพร่มาตรฐานของหลักสูตรให้แก่สถาบันต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1979 เป็นครั้งแรก ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการผลิตครูศิลปศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ตลอดต่อเนื่องในสองทศวรรษที่ผ่านมา และ NAEA ก็ได้ตรวจสอบแก้ไขมาตรฐานในบริบทที่เป็นกระแสของความคิดและการปฏิบัติในปัจจุบัน ทำการปรับปรุงมาตรฐานอีกครั้งในปี ค.ศ. 1999 มาตรฐานที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนี้ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปสู่สมาชิกและนำเสนอต่อคณะกรรมการของสมาคมศิลปศึกษาเพื่อตรวจสอบ โดยมาตรฐานนั้นได้พิจารณาองค์ประกอบตามความต้องการที่มีระบุไว้ในสมาคมศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (The National Association of Schools of Art and Design: [NASAD]) และสภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ (The National Council for the Accreditation of Teacher Education: [NCATE]) (National Art Education Association, 1999)

มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปศึกษาในต่างประเทศ

ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนไหวในวงการศิลปะว่า ศิลปะมีความสำคัญ มีส่วนผลักดันนโยบายและหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาที่มีคุณภาพต้องรวมเอาวิชาศิลปะเข้าไว้ด้วย

และได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาว่าศิลปะต้องเป็นวิชาหลัก (Core Subject) ที่มีความสำคัญและจะต้องมีมาตรฐานเช่นเดียวกับวิชาอื่นเช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิชารัฐและพลเมือง ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ปัจจุบันรัฐบัญญัติที่ว่า “No Child Left Behind” ได้ระบุลงในกฎหมายบางฉบับที่ลงนามโดยประธานาธิบดีจอร์จ บุช และยังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษา The Gold 2000: Educate American Act (1994) ของสหรัฐอเมริกาอีกเช่นกัน (Henry, 2002)

มาตรฐานศิลปะ (Arts Standards)

ในการออกพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้ สมาคมความร่วมมือศิลปะศึกษาแห่งชาติ (The Consortium of National Arts Education Associations) ได้รับงบประมาณจากหน่วยการศึกษาของสหรัฐอเมริกาและด้วยกองทุนนี้ทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานสำหรับศิลปะศึกษาแห่งชาติ (Day, 1997) และในมาตรฐานดังกล่าวระบุว่า เด็กอเมริกันทุก ๆ คนควรรู้ และมีทักษะความสามารถในศิลปะ (What every U.S. student should know and be able to do) ตัวอย่างเช่น ในมาตรฐานศิลปะแห่งชาติ (the National Visual Arts Standards) เน้นว่านักเรียนควรรสามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วในทัศนศิลป์ พัฒนาและนำเสนอการวิเคราะห์งานทัศนศิลป์พื้นฐาน เป็นแบบอย่างให้คนรอบข้างคุ้นเคยในงานศิลปะจากหลากหลายวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์แต่ละยุคสมัย และสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างศิลปะและศิลปะสาขาอื่น ๆ (NAEA, 1994) ดังนั้นนักเรียนทุกระดับควรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้วยวัยที่เหมาะสมเพื่อให้มีโอกาสสร้างสรรค์งานศิลปะและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

ปัจจุบันผู้นำทางการศึกษามีความตระหนักว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา เห็นได้ชัดจากการมีมาตรฐานขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปะ เพื่อให้มีมาตรฐานคุณภาพเป็นที่ยอมรับต่อสังคมภายนอก ทั้งที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการผลิตครูศิลปะโดยตรง เกณฑ์ในการรับรองคุณภาพของสถาบันผู้ผลิต และเกณฑ์รับรองการเป็นครูเมื่อจบการศึกษาจากสถาบัน มีองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (The National Board for Professional Teaching Standards: [NBPTS], 1999) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1987 เป็นองค์กรที่เตรียมการผลิตครูเพื่อศตวรรษที่ 21 โดยมีคำกล่าวว่า “What teachers should know and be able to do” การออกใบรับรองแห่งชาติ โดยองค์กรนี้มีมาตรฐานทำให้ครูที่เชี่ยวชาญมีความสามารถแสดงออกความเข้มแข็งทางวิชาชีพที่ได้สั่งสมจากประสบการณ์หรือจากการศึกษาอบรม ฝึกฝน โดยมาตรฐานนี้เกี่ยวกับการสอนที่มีคุณภาพ 5 ประการดังนี้

- 1.1 ครูมีข้อพันธะสัญญาต่อนักเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน
- 1.2 ครูมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอน และรู้วิธีสอนวิชาเหล่านี้ได้อย่างไร
- 1.3 ครูต้องรับผิดชอบต่อการจัดการและการกำกับติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน
- 1.4 ครูต้องมีการคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและเรียนรู้จากประสบการณ์

1.5 ครูต้องเป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้

นอกจากนี้ NBPTS ได้กำหนดมาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูสอนศิลปะไว้ว่า ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ สำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยดังนี้

มาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูผู้สอนเด็กวัย 3-12 ปี

1. เป้าหมายของศิลปศึกษา
2. ความรู้ของนักเรียนในฐานะผู้เรียนรู้
3. ความเสมอภาคและความหลากหลาย
4. เนื้อหาของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปะ
5. แหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีในการเรียนรู้
6. ความร่วมมือกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
7. การประเมิน การวัดผล และการสะท้อนผลการเรียนการสอน

มาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูผู้สอนเด็กวัย 11-18 ปี ขึ้นไป

1. เป้าหมายของศิลปศึกษา
2. ความรู้ของนักเรียนในฐานะผู้เรียนรู้
3. ความเสมอภาคและความหลากหลาย
4. เนื้อหาศิลปะ
5. หลักสูตรและการเรียนการสอน
6. การประเมินผล การวัดผล และการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน
7. แหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยี
8. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้
9. ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
10. ฝึกปฏิบัติการสะท้อนผล

2. สมาคมส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ระหว่างมลรัฐ (Interstate New Teacher

Assessment and Support Consortium: [INTASC], 1999) เป็นองค์กรทางการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู การตรวจสอบหลักสูตรการผลิตครู และการพัฒนาวิชาชีพ มีมาตรฐานที่ระบุถึงความสามารถและทักษะของผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะขั้นเริ่มต้น และผู้ที่

เป็นครูประจำในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถในใบประกอบวิชาชีพคือ การมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ ศิลปะการแสดง ทัศนศิลป์ และดนตรีอยู่ด้วย มีมาตรฐานในการผลิตครูดังนี้

- 2.1 ความรู้ในเนื้อหาวิชาเฉพาะ คือมีแนวคิด เครื่องมือในการเรียนรู้ โครงสร้างของเนื้อหา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้
- 2.2 พัฒนาการเด็ก เด็กมีการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างไร
- 2.3 ความแตกต่างของผู้เรียน มีการเข้าถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการสร้างแผนการเรียนเพื่อนำไปปรับใช้ในกลุ่มผู้เรียนเหล่านั้นอย่างไร
- 2.4 กลวิธีการสอน มีวิธีการสอนหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการคิด การแก้ปัญหา และมีทักษะที่จำเป็น
- 2.5 สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมเชิงบวก มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีความต้องการในการเรียน
- 2.6 การสื่อสาร มีประสิทธิภาพทั้งโดยวาจา หรือท่าทาง เทคนิคในการสื่อสาร กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว มีการร่วมมือ และให้การส่งเสริมและสนับสนุนในชั้นเรียน
- 2.7 การวางแผน/ บูรณาการการสอน วางแผนการเรียนการสอนโดยมีฐานที่ความรู้ของสาระวิชา ความรู้ของนักเรียน ชุมชน และเป้าหมายของหลักสูตร
- 2.8 การประเมินผล ใช้การประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประเมินความรู้ พัฒนาการทางกาย และสังคมของนักเรียน
- 2.9 การประเมินตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ ครูเป็นผู้สะท้อนวิชาชีพซึ่งต้องมีการประเมินประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพราะจะมีผลต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง
- 2.10 การมีส่วนร่วมในชุมชน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงาน / องค์กรในชุมชน ที่สนับสนุนการเรียนรู้และสวัสดิภาพของนักเรียน

3. **สภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ** (National Council Accreditation of Teacher Education: [NCATE], 2002) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมมาตรฐานหลักสูตรสาขาวิชาและรับรองวิทยฐานะของหลักสูตรของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งหลักสูตรการผลิตครูต้องแสดงให้เห็นว่า มีการเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างไร และมีการกำหนดมาตรฐานสาขาวิชาที่ผลิตอย่างไร

NCATE จึงประเมินความสามารถในการผลิตครูของแต่ละสถาบัน และมีความคาดหวังต่อสถาบันที่ผลิตครู ดังนี้

- 3.1 ผู้เรียนในหลักสูตรมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและรู้ว่าจะสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
- 3.2 ครู / อาจารย์ในสถาบันต้องมีรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ
- 3.3 ผู้เรียนในหลักสูตรต้องแสดงให้เห็นว่าสามารถสอนนักเรียนที่มีพื้นฐานที่มาจากที่แตกต่างหลากหลาย
- 3.4 ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.5 สถาบันที่ผลิตต้องมีระบบการประเมินผลและประเมินผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนในหลักสูตร รวมถึงการพัฒนามาตรฐานที่พิจารณาขั้นในการยอมรับได้ของการปฏิบัติงาน
- 3.6 สถาบันที่ผลิตและโรงเรียนระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาเป็นเสมือนเพื่อนร่วมงานที่ร่วมมือกันในการออกแบบและนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลสำหรับผู้ที่จะเป็นครู

4. สมาคมสถาบันศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (National Association of School of Art and Design: [NASAD], 2005) เป็นหน่วยงานรับรองวิทยฐานะหน่วยงานเดียวที่ครอบคลุมในสาขาศิลปะและการออกแบบทั้งหมด ดำรงรักษามาตรฐานการศึกษาขั้นสูงให้แก่สถาบันสมาชิก รวมทั้งสถาบันที่ไม่ขอรับการรับรอง และองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่ NASAD ให้ข้อเสนอแนะเกณฑ์มาตรฐานไว้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 4.1 คุณภาพของผู้เรียน
- 4.2 ความสามารถทางศิลปะ ได้แก่
 - 4.2.1 พื้นฐานทางศิลปะปฏิบัติ
 - 4.2.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์
 - 4.2.3 ศิลปะขั้นสูง (Advanced Work) 6-9 หน่วยกิต และอย่างน้อยเป็นการปฏิบัติงานศิลปะ 1-2 แขนง
 - 4.2.4 กระบวนการทางเทคนิค เป็นความรู้เชิงเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
- 4.3 ความสามารถทางการสอน ต้องมีความสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจของกระบวนการทางการศึกษาและความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพื่อที่จะประยุกต์ความสามารถทางศิลปะไปสู่การสอน และสามารถบูรณาการกระบวนการทางศิลปะไปสู่การศึกษา ความสามารถเหล่านี้ ได้แก่
 - 4.3.1 เข้าใจในพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา
 - 4.3.2 เข้าใจในปรัชญา พื้นฐานทางสังคมที่เป็นรากฐานของศิลปะในการศึกษา
 - 4.3.3 ความสามารถในการแสดงออก ทักษะคิดและความเชื่อ

4.3.4 ความสามารถในการประเมินเจตคติ พื้นฐานประสบการณ์ และ ความสนใจของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้าถึงความต้องการของบุคคลได้

4.3.5 ความรู้ในวิธีการและวัสดุอุปกรณ์ศิลปะทุกแขนง ทุกระดับ ที่มีในปัจจุบัน

4.3.6 ตระหนักในการศึกษาต่อระดับสูง การประเมินตนเอง และความก้าวหน้าในวิชาชีพ

4.5 กระบวนการทางวิชาชีพ ได้แก่

4.5.1 หลักสูตรการสอนโดยอาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนทุกระดับประถมและมัธยม และควรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียน

4.5.2 สถาบันควรส่งเสริมการสังเกตการณ์สอน การอภิปรายเกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ

4.5.3 ควรมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนทุกระดับประถมและมัธยมศึกษา ได้รับการนิเทศจากอาจารย์ที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์

4.5.4 สถาบันควรส่งเสริมการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ครูศิลปะอย่างสม่ำเสมอ

4.5.5 สถาบันควรมีระบบการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน มีระบบการประเมินตั้งแต่การรับเข้า การเรียนการสอน และติดตามเมื่อสำเร็จจากหลักสูตร และมีการประเมินการฝึกสอน การจัดการประชุมสัมมนา ร่วมกันระหว่างสถาบันและโรงเรียน

5. **สมาคมศิลปะศึกษาแห่งชาติ** (The National Arts Education Association [NAEA], 1999) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ที่สร้างมาตรฐานในการผลิตครูศิลปะ เริ่มสร้างมาตรฐานในปี ค.ศ.1970 และนำไปใช้ในปี 1979 จึงได้พัฒนาความคิดพื้นฐานเหล่านี้เพื่อที่จะเตรียมการผลิตครูศิลปะ และได้พัฒนาเป็นมาตรฐานการเตรียมครูศิลปะ (Standards for Art Teacher Preparation) (NAEA, 1999) โดยยึดในหลักการที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีควรมีความรู้และความสามารถในการเป็นครูศิลปะ

NAEA มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนา บริการ สร้างองค์ความรู้ และความเป็นผู้นำทางศิลปะศึกษาในวิชาชีพศิลปะศึกษา ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนทางด้านศิลปะศึกษา ทำหน้าที่รับรองครูศิลปะ กระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในศิลปะศึกษา จัดประชุม สัมมนาอภิปราย อบรมหลักสูตรต่าง ๆ ให้การสนับสนุนสถาบันต่าง ๆ การตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่บทความ การรายงานการสำรวจ และมีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นที่ส่งเสริมศิลปะศึกษา สมาคมศิลปะศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรสำหรับสถาบันการผลิตครูสอนศิลปะไว้ดังนี้ (National Art Education Association [NAEA], 1979)

มาตรฐานของ NAEA (NAEA, 1979) จะสนับสนุนสาระความรู้ทางการสอนและการเรียนรู้ในศิลปะ และมีโครงสร้างของมาตรฐานและทักษะต่าง ๆ สำหรับผู้ที่จะเป็นครูศิลปะในเรื่องต่อไปนี้

- 5.1 เนื้อหาของศิลปะ
- 5.2 ความรู้ของผู้เรียนในหลักสูตร
- 5.3 การพัฒนาหลักสูตร
- 5.4 การเรียนการสอน
- 5.5 การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในหลักสูตร
- 5.6 ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในหลักสูตร
- 5.7 ประสิทธิภาพของหลักสูตร

ปี ค.ศ. 1999 NAEA ได้ปรับปรุงใหม่ ซึ่งเพิ่มเติมความต้องการตามมาตรฐานของ NASAD และ NCATE มาตรฐานฉบับ 1999 นี้ กล่าวถึง 3 มาตรฐานคือ

1. มาตรฐานสำหรับหลักสูตรศิลปศึกษา (The Standards for Art Education Program) ระบุถึงเนื้อหาโปรแกรมการศึกษาศิลปศึกษาสำหรับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
2. มาตรฐานสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษาในหลักสูตร (The Standards for Art Education Faculty) จะระบุความสามารถของคณาจารย์ในฐานะที่เป็นผู้เตรียมครูศิลปะในอนาคต
3. มาตรฐานและทักษะสำหรับผู้ที่จะไปเป็นครูศิลปะ (The Standards and Skills for Art Teacher Candidates) ซึ่งพัฒนามาจากเอกสารของ NBPTS ที่ระบุทักษะที่เป็นมาตรฐานการสอนของผู้ที่จะเป็นครู ดังกล่าวข้างต้น

มาตรฐานข้อ 3 จะเน้นในสาระต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 เนื้อหาศิลปะ ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ
 - 3.1.1 ความเข้าใจในเนื้อหาของศิลปะ
 - 3.1.2 เนื้อหาของการเรียนการสอน หรือศิลปศึกษา
- 3.2 ความรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - 3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับนักเรียน บุคลิกลักษณะ ความสามารถ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน
 - 3.2.2 ความไวต่อการรับรู้การสังเกตในห้องเรียน
 - 3.2.3 ความสามารถนำความรู้ของนักเรียนมาวางแผนการเรียนการสอน
- 3.3 การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - 3.3.1 พัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา

- 3.3.2 พัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนความเข้าใจในความกว้าง ความลึก และ จุดมุ่งหมายของศิลปะ
- 3.3.3 พัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมเป้าหมาย คุณค่า และจุดประสงค์ทางการศึกษา ชุมชน และสังคม
- 3.4 การเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน คือ
- 3.4.1 สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาศิลปะ
- 3.4.2 สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
- 3.4.3 ผู้เรียนมีความชำนาญในหลักสูตร
- 3.4.4 สืบค้นการฝึกปฏิบัติการสอนของตนเองและธรรมชาติของศิลปะ
- 3.4.5 ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมมือในการเรียนการสอน
- 3.5 การประเมินในศิลปศึกษา มี 2 ประเด็นคือ
- 3.5.1 ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1 มาตรฐาน คือ
- 3.5.1.1 สร้างการประเมินที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3.5.2 ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ประกอบด้วย 1 มาตรฐาน คือ
- 3.5.2.1 ระบบการสะท้อนการฝึกปฏิบัติการสอนของตนเอง ในฐานะผู้ฝึกสอนต้องรู้ว่าจะได้รับประสบการณ์ที่ทักษะเพิ่มขึ้นและพัฒนาปรับปรุงความพยายามในการสอนให้มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานไม่ได้กำหนดเป็นข้อบังคับแต่คุณค่าของมาตรฐานเหล่านี้อยู่ที่การตีความและการตีความนี้ก่อให้เกิดกระตุ้นการสอนอย่างไร ทัวทั้งประเทศจะมีหลักสูตรการผลิตครูศิลปะแตกต่างกันออกไปอย่างมาก บางหลักสูตรมีความพร้อมในการเปิดสอนอย่างยอดเยี่ยมและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนที่ออกไปเป็นครู แต่บางหลักสูตรก็ไม่ใช่ไปตามมาตรฐาน การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรศิลปศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยบางแห่งก็มีการเปลี่ยนแปลงน้อย แต่ถ้าใช้มาตรฐานในการพัฒนาหลักสูตรการเตรียมครูสอนศิลปะ จะสามารถเป็นตัวเร่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เร็วขึ้นได้

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State University)

หลักสูตรการผลิตครู (Teacher Education Program) วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักศึกษาให้มีความสามารถในการสอนศิลปะในโรงเรียนของรัฐ ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและความรู้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ประกอบกับทักษะความสามารถ และความเข้าใจในการเป็นครู นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ การจัดการ การสื่อสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการนำไปสู่ความสำเร็จสำหรับการ

ประกอบอาชีพทุกสาขา หลักสูตรนี้ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้พัฒนาการของเด็กและรูปแบบการเรียนรู้วิธีการสอนศิลปะ กระบวนการต่าง ๆ ในชั้นเรียน สื่อวัสดุทางด้านทัศนศิลป์ และกระแสความเคลื่อนไหวในปัจจุบันของศิลปศึกษา นักศึกษาจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความเข้าใจในความงาม และการวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกวัย

เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรจะสามารถสอนได้ในระดับ ตั้งแต่เกรด K-12 ทั้งโรงเรียนของภาครัฐและเอกชนภายในรัฐอิลลินอยส์ นักศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาตรี Bachelors of Science (B.S.) ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนวิชาทางการศึกษากับภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมตัวการได้รับใบประกอบวิชาชีพครู (http://www.cfa.ilstu.edu/art/undergraduate/teacher_education.shtml, 2008)

หลักสูตรการผลิตครูสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์นี้ เป็นหนึ่งใน 240 สถาบันทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากสมาคมสถาบันศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (National Association of Schools of Art and Design: [NASAD]) ซึ่งเป็นสมาคมที่รับประกันคุณภาพและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษายังได้รับการรับรองหลักสูตรการผลิตครูจากสภาการรับรองวิทยฐานะครู (National Council for Accreditation of Teacher Education: [NCATE]) ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรวิชาชีพที่มีกลไกสูงทางด้านคุณภาพในการช่วยเหลือการผลิตครูในประเทศ (<http://www.cfa.ilstu.edu/art/undergraduate/>, 2008)

เงื่อนไขในการเข้าเรียนในสาขาศิลปศึกษา

1. หน่วยกิตทั้งหมดเฉพาะในวิชาเอกศิลปศึกษา มีจำนวน 83 หน่วยกิต ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่จะสามารถขอรับใบประกอบวิชาชีพครูได้ ผู้เรียนต้องได้รับเกรดไม่ต่ำกว่า C จากการเรียนรายวิชาทางการศึกษา และมีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.80 มีแฟ้มสะสมผลงานศิลปะในการเรียนวิชาศิลปะปฏิบัติประมาณ 15-20 ชิ้น และผ่านการสัมภาษณ์จากคณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อที่จะสามารถเข้าสู่อการเรียนในวิชาเอกศิลปศึกษาได้ นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องขอรับการลงทะเบียนเรียนในรายวิชา Art 201 (Media, Technique and Inquiry for Elementary Level and Middle Level Schools) และ C&I 212 (Issues in Secondary Education)
2. รายวิชาบังคับศิลปะจำนวน 57 หน่วยกิต ได้แก่
 - 2.1 รายวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่รายวิชา Art 155 (Survey of Art I), Art 156 (Survey of Art II) และ Art 257 (Survey of Art III)
 - 2.2 รายวิชาทางด้านพื้นฐานศิลปศึกษา (Art Teacher Education Foundations)

จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่ Art 103 (Visual Thinking), Art 104 (Visual Thinking: Drawing Fundamentals) และ Art 109 (Visual Thinking: 3-D Fundamentals)

2.3 รายวิชาทางด้าน Sequence courses จำนวน 33 หน่วยกิต ได้แก่

2.3.1 Art 201 (Media, Technique and Inquiry for Elementary Level and Middle Level Schools), Art 211 (Media, Technique and Inquiry for Secondary Schools), Art 307 (Art for Diverse Populations) และ Art 309 (Professional Art Education Sequence)

2.3.2 Art 213 (Life Drawing I), Art 228 (Ceramics I) และ Art 261 (Painting I)

2.3.3 เลือกเรียน 3 หน่วยกิตจากรายวิชา Art 224 (Metal Work and Jewelry Design I), Art 232 (Sculpture I), Art 255 (Glass I) หรือ Art 379 (Modern Art) หรือ Art 385 (Recent Developments in Art: 1970 to Present) และเลือกเรียนทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะเพิ่มอีกจากรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับ 100-, 200- หรือ 300- (โดยสาขาวิชาฯ จะแนะนำให้เรียน Art 140 [Introduction to the Arts of Americas, Africa and the South Pacific] หรือ Art 275 [World Arts: Visual Arts])

2.3.4 วิชาเลือกศิลปะ จำนวน 6 หน่วยกิต

2.4 วิชาชีพทางการศึกษา จำนวน 26 หน่วยกิต ได้แก่ C&I 212 (Issues in Secondary Education), C&I 214 (Literacy in the Content Area of Secondary Education) และ C&I 216 (Instructional and Evaluative Methods in Secondary Education), PSY 215 (Educational Psychology), EAF 228 (Social Foundations) หรือ EAF 231 (Introduction to Psychology Education) หรือ EAF 235 (Historical Foundations), STT 399

นอกจากนี้ นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษา จะต้องผ่านการทดสอบทักษะพื้นฐานของรัฐอิลลินอยส์ คือ ทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ (The State of Illinois Basic Skills Test in reading, writing, and mathematics) ก่อนที่จะลงทะเบียนเรียนวิชา C&I 216 หรือควรที่จะผ่านการทดสอบทักษะพื้นฐานนี้ นอกจากนี้ นักศึกษาจะต้องผ่านการทดสอบความรู้เนื้อหาศิลปะในระดับ K-12 ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม และผ่านการตรวจร่างกาย (TB test) ก่อนที่จะสามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนได้ (<http://www.ilstu.edu/home/catalog/pdf/undergrad.pdf#art>, 2008)

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยจอร์เจีย (University of Georgia)

มหาวิทยาลัยจอร์เจีย (University of Georgia) (<http://www.uga.edu/>) ได้นำมาตรฐานของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (NAEA) มาปรับใช้ในหลักสูตร เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ 12 ข้อ สำหรับ

นักศึกษาที่เรียนอยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษา ผลลัพธ์เหล่านี้ได้กำหนดเนื้อหาของศิลปะ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับครุมือใหม่ให้สอนทัศนศิลป์ได้อย่างพอเพียง โดยที่ระบุว่านักศึกษาควรมีความสามารถ ดังนี้

1. มีทักษะทางศิลปะปฏิบัติที่ดี และมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะของตนเองอย่างถ่องแท้ ด้วยคุณภาพ และเทคนิคต่าง ๆ สามารถตีความและประเมิน วิพากษ์งานศิลปะทั้งด้วยวาจา และการเขียน มีความรู้ในวัฒนธรรมและบริบททางประวัติศาสตร์ในงานศิลปะนั้น ๆ และสามารถที่จะถ่ายทอดเนื้อหาศิลปะ ไปสู่การฝึกปฏิบัติการสอนได้อย่างสมเหตุสมผล
2. มีความเข้าใจในขอบเขตของโอกาสการเรียนรู้ที่ศิลปศึกษาได้เตรียมพร้อมสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องวัฒนธรรม อายุ ความสามารถ และระดับการพัฒนา
3. มีความเข้าใจว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน พื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกัน และระดับการแสดงผลทางสุนทรียภาพต่างกัน ควรพัฒนากลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ศิลปะ มีประสบการณ์ศิลปะ และเข้าใจในศิลปะ
4. สร้างทางเลือกเกี่ยวกับองค์กร โครงสร้าง และนำร่องประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงลึกที่สะท้อนมาตรฐานและโครงสร้างของหลักสูตรระดับประเทศ ระดับจังหวัด และหลักสูตรท้องถิ่นในด้านทัศนศิลป์
5. รวมประสบการณ์การเรียนรู้ในการเรียนการสอนศิลปะ ซึ่งต้องการในระดับที่สูงขึ้น และทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหา
6. เข้าใจความสำคัญของการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรโดยยึดนักเรียน โรงเรียน และชุมชนเป็นฐาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันและทำงานคนเดียวได้
7. ตระหนักและมีความสามารถเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีทั้งเก่าและใหม่ในทัศนศิลป์ ให้บุคคลมีการแสดงออกและเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับศิลปะ
8. รวมทรัพยากรต่าง ๆ ทางเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้
9. สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่กระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการทางสุนทรียภาพในธรรมชาติของนักเรียน ผ่านทางการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนแบบเชิงรุก กระตือรือร้น และร่วมกันรับผิดชอบ
10. พัฒนากลยุทธ์การประเมินสะสมซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนการสอน วิธีการสอน และความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นการประเมินทักษะอย่างแม่นยำ และประเมินความเข้าใจในภาพรวมในศิลปะ
11. พัฒนาเอกสารแฟ้มสะสมผลงานและแฟ้มประวัติผลงานในฐานะผู้สอน

12. วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนในฐานะครูศิลปะ และใช้ความรู้นี้ในการพัฒนาวิชาชีพ แสวงหาเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตร B.F.A. in Art Education มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครูศิลปะในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และเพื่อส่งเสริมบทบาทของทัศนศิลป์ในชีวิตของผู้เรียน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะสามารถแสดงออกซึ่งความรู้ในวิชาชีพ แนวความคิดพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของศิลปะ วัสดุ และเทคนิคการสอน

นักศึกษาจะต้องเรียนในรายวิชาศิลปะ 45 หน่วยกิต และนอกนั้นต้องเรียนในหมวดวิชาหลักสูตรแกน (กลุ่ม F) ได้แก่ จิตรกรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ ประติมากรรม วิชาศิลปะปฏิบัติ และรายวิชาเลือกศิลปะปฏิบัติ 9 หน่วยกิต วิชาทางศิลปศึกษา 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาการระดับ 3000-4000 ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ 9 หน่วยกิต นอกจากนี้จะต้องเรียนวิชาชีพทางการศึกษาอีก 18 หน่วยกิต ซึ่งรวมถึงการฝึกสอนจำนวน 9 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรเท่ากับ 126 หน่วยกิต ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไปถึง 6 หน่วยกิต และนักศึกษาจะได้เรียนในโปรแกรมครุศึกษา (Teacher Education) ก็ต่อเมื่อมีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 และผลการเรียนในทุกรายวิชาของหลักสูตรไม่ต่ำกว่าเกรด C

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาได้ส่งเสริมโอกาสทางวิชาชีพที่หลากหลาย นักศึกษาในวิชาเอกศิลปศึกษา (B.F.A.-Art Education) นอกจากจะมีโอกาสในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับนักศึกษาในวิชาเอกศิลปะ (A.B. – Fine Arts) แล้ว ยังมีโอกาสสูงในการประกอบอาชีพทางการสอนศิลปะในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษา ทั้งในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งงานทางศิลปะในสถานประกอบการอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก บ้านพักคนชรา กลุ่มลูกเสือ ค่ายต่าง ๆ ศูนย์ศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา

โครงสร้างของหลักสูตรแกน (Core Curriculum)

หน่วยกิตในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี จำนวน 126 หน่วยกิต ดังนี้

วิชาในกลุ่ม A / B / C / D / E	42	หน่วยกิต
วิชาในกลุ่ม F	18	หน่วยกิต
วิชาเอก (Required courses)	66	หน่วยกิต
รวม	126	หน่วยกิต

1. วิชาในกลุ่ม A / B / C / D / E จำนวน 42 หน่วยกิต เป็นวิชาทางด้านการศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย

กลุ่ม A วิชาทางด้านทักษะที่สำคัญ (Essential Skills) จำนวน 9 หน่วยกิต นักศึกษาต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

กลุ่ม B วิชาเลือก (Institutional Options) 4-5 หน่วยกิต ซึ่งนักศึกษาเลือกเรียนโดยผ่านการปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

กลุ่ม C วิชาทางด้านมนุษยศาสตร์ และศิลปะ (Humanities /Fine Arts) 6 หน่วยกิต

กลุ่ม D วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี (Science, Mathematics and Technology) 10-11 หน่วยกิต เป็นวิชาทางด้านทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีจำนวนรายวิชาให้เลือกมากกว่า 90 รายวิชา

กลุ่ม E วิชาทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Science) 12 หน่วยกิต ซึ่งนักศึกษาจะเลือก 4 รายวิชา จาก 2 ภาควิชาเป็นอย่างน้อย

2. **กลุ่ม F วิชาที่สัมพันธ์กับวิชาเอก (Courses Related to Major) จำนวน 18 หน่วยกิต** ได้แก่วิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ (3 หน่วยกิต) และศิลปะปฏิบัติ (15 หน่วยกิต)

3. **วิชาเอก (Required courses) จำนวน 66 หน่วยกิต**

นักศึกษาที่จะเลือกศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกจะต้องผ่านการเรียนวิชาพื้นฐานที่เป็นความสำคัญของทักษะศิลปะ ซึ่งต้องได้รับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า C และแฟ้มผลงานศิลปะได้รับยอมรับจากคณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติ ถึงจะสามารถเข้าเรียนในวิชาเอกได้

การใช้มาตรฐานศิลปะ (Using Standards)

มาตรฐานการศึกษาสำหรับศิลปะสามารถส่งผลกระทบต่อเตรียมคุณภาพของผู้สอน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ศิลปะสามารถถ่ายทอดจากครูไม่ว่าจะเป็นครูในชั้นเรียนทั่วไป หรือเป็นครูผู้เชี่ยวชาญศิลปะ ผู้ซึ่งเข้าใจในเนื้อหาและคุณค่าของศิลปศึกษา และวิธีการสร้างบทเรียนที่เหมาะสมกับอายุของนักเรียนแต่ละวัย มาตรฐานทำให้รู้ว่าความสำคัญของศิลปะคืออะไร และสามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนได้ มาตรฐานช่วยทำให้การศึกษามีบูรณยิ่งขึ้น และมาตรฐานสำหรับศิลปศึกษาสามารถเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดจากเวลาที่ใช้ในห้องเรียนศิลปะ (Henry, 2002)

แนวคิดเกณฑ์มาตรฐานของครูศิลปศึกษา

เดวิส (Davis, 1990) ได้เสนอแนวคิดในการเตรียมครูศิลปะ มี 2 แนวคิดหลัก คือ ผลิตครูผู้เชี่ยวชาญในศิลปะ หรือนักวิชาการศิลปะโดยอาชีพ ซึ่งสามารถสอนได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และอีกแนวคิดหนึ่งคือครูศิลปะสอนเฉพาะในชั้นเรียนประถมศึกษาเท่านั้น หมายถึง ไม่ใช่ครูผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ แต่ขอบข่ายของทั้งสองกลุ่มนี้จะรวมถึง การเตรียมครูศิลปะ การอบรมครูศิลปะ และหลักสูตรสำหรับการศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น

หลักในการเตรียมครูศิลปะมี 3 ด้าน คือ

1. ฐานความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge Base)
2. ฐานความรู้ด้านวิชาชีพ (Professional Knowledge Base)
3. แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการผลิตครูศิลปะ (Conceptions of Quality

Teacher Education confront Art Teacher Educators)

ฐานความรู้ด้านเนื้อหา (Content of Knowledge Base) โดยทั่วไปความสอดคล้องของเนื้อหาจะเป็นไปใน 4 แกนหลัก ๆ คือ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ ซึ่งการแบ่งลักษณะนี้ยังเป็นเป็นข้อขัดแย้งตลอดมาในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ อีกทั้งยังมีผลงานการวิจัยค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับเนื้อหาและความสมดุลของเนื้อหาในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ อย่างไรก็ตามประเด็นเนื้อหาที่แตกต่างกันในสาระของสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และศิลปะปฏิบัติเอง ทั้งในกระบวนการทำงานและผลงานนั้น ได้ชี้ให้เห็นว่าการผลิตครูศิลปะนั้นยังเน้นที่การเรียนการสอนทางศิลปะปฏิบัติค่อนข้างมาก เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเข้าใจในศิลปะทางด้านทฤษฎีและประวัติศาสตร์มีเพียงแต่ชื่อเท่านั้น ส่วนสาระทางศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์แทบจะไม่มีเลย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีรายงานการวิจัยที่ชี้ชัดว่าการสอนเนื้อหาทางความเข้าใจในศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์นั้น ควรจะสอนอย่างไร หรือมีการสอดแทรกบูรณาการรวมเข้าไว้แล้วในการเรียนศิลปะปฏิบัติแล้วหรือไม่ อย่างไร

ฐานความรู้ด้านวิชาชีพ (Professional Knowledge Base) โดยทั่วไปเนื้อหาในเรื่องหลักสูตร วิธีวิทยาการสอนในหลักสูตร และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดเป็นเนื้อหาสาระทางด้านวิธีการสอนที่ดีที่สุด และต้องสอนโดยนักการศึกษาอาชีพหรือนักวิชาการศิลปะ ส่วนการสอนการพัฒนาหลักสูตรหรือวิชาวิธีวิทยาการสอนต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องเป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญศิลปะหรือไม่นั้น ยังไม่มีรายงานของข้อคิดเห็นต่าง ๆ และรายงานการวิจัยมายืนยันอย่างชัดเจน และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ยังมีน้อยมาก แต่กลับพบว่ามีการศึกษาวิจัยอย่างแยกส่วนในเรื่องของคุณค่าและทัศนคติ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา การใช้คำถามทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทัศนคติในการเรียนศิลปะปฏิบัติ ปัญหาของผู้ที่จะเข้าสู่การเป็นครูศิลปะ บทบาทในการรับรู้เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างครูและการใช้อำนาจในการสอนตามวิชาชีพ เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการผลิตครูศิลปะ (Conceptions of Quality Teacher Education confront Art Teacher Educators) มีข้อพิจารณาหลัก ๆ 4 ประเด็นคือ

1. ความสัมพันธ์และผู้ที่ได้รับผิดชอบในหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะ ระหว่างนักวิชาการศิลปะ ศิลปินอาชีพ และนักวิชาการศึกษา

2. ระดับความเหมาะสมของการเป็นนักวิชาการศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือระดับบัณฑิตศึกษา การมีคุณวุฒิวิชาชีพในศิลปะหรือศิลปศาสตร์เพื่อเป็น พื้นฐานของการเตรียมครูศิลปะ

3. กระบวนการที่ควรจะเป็นในการผลิตครูศิลปะ

4. บทบาทของครูศิลปะที่อยู่ระหว่างการปฏิบัติ (งานสอนหรือผลิตผลงานศิลปะ) และการวิจัย

มาตรฐานด้านโครงสร้างหลักสูตร

เกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรศิลปศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสมาคมศิลปศึกษา แห่งชาติ (National Art Education Association [NAEA]) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ ของหลักสูตรสำหรับสถาบันการผลิตครูสอนศิลปะ ไว้ดังนี้ (National Art Education Association [NAEA], 1979)

1. ด้านหลักสูตรที่เป็นองค์ประกอบของวิชาชีพ (Curriculum: The Professional Studies Component)

1.1 วิชาเฉพาะด้านศิลปะ

1.1.1 วิชาพื้นฐานศิลปะ ประกอบด้วย หมวดศิลปะปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ควรมี เกณฑ์ ระหว่าง 21-30 หน่วยกิต หมวดประวัติศาสตร์ศิลปะ ได้แก่ สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลป์ และการวิจารณ์ เกณฑ์การเรียนระหว่าง 9-15 หน่วยกิต และหมวดวิชาศิลปะปฏิบัติขั้นสูง ควรมี 6-9 หน่วยกิต

1.1.2 ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาการสอนศิลปะและในสาขาที่เกี่ยวข้อง มีเกณฑ์ที่ ควรเรียนระหว่าง 12-15 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาทางด้านต่าง ๆ เช่น

1.1.2.1 วิชาเพิ่มเติมในเนื้อหาการสอนศิลปะและวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับศิลปะ ได้แก่ การละคร การแสดง ดนตรี และวรรณกรรม ซึ่งครอบคลุมทั้งทางเทคนิค และ ทฤษฎี

1.1.2.2 ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับทัศนศิลป์ เช่น พิสิกส์ของ แสง องค์ประกอบทางเคมีของสี การเปลี่ยนรูปร่างโดยความร้อน โดยเน้นการให้ความรู้ทางด้าน การป้องกันอันตรายในการใช้เครื่องมือศิลปะ

1.1.2.3 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาศิลปะ ประกอบด้วย ทฤษฎีความขัดแย้ง ทฤษฎีทางปัญญา ทฤษฎีการรับรู้ทางศิลปะ ทฤษฎีพัฒนาการ โดยศึกษาในแง่ “อย่างไร” และ “เพราะเหตุใด”

1.1.2.4 ความรู้ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิต และความเป็นไปได้ในอาชีพ บทบาทของศิลปศึกษาในการศึกษาทางเลือก และในสังคม ความรู้ในประวัติและ

พัฒนาการของประวัติและปรัชญาศิลปศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานในความเข้าใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

1.2 วิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ได้แก่รายวิชาทางด้านสังคมวิทยา (Sociology) เพื่อจะได้มีความเข้าใจในชุมชนที่หลากหลาย และมีความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นในหน้าที่ของศิลปะที่มีต่อวัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละสังคม ด้านจิตวิทยา (Psychological) จะได้มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถวางแผนในการสอนได้อย่างเหมาะสมและพอเพียง มีความเข้าใจในทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล และทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพฤติกรรมในเชิงศิลปะ ด้านมานุษยวิทยา (Anthropological) จะต้องมีความเข้าใจในถิ่นกำเนิดของผู้เรียน สิ่งแวดล้อม และพัฒนาการของวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ และจุดมุ่งหมาย (ปรัชญา) ของการศึกษาทั่วไป (The Nature and Aims (Philosophy) of General Education) รวมถึงองค์ประกอบทางสุนทรียะ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในสังคม และ ด้านหลักสูตรการศึกษาทั่วไป (General Education Curriculum) เป็นหมวดวิชาที่เป็นรากฐานของการพัฒนา และผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1.3 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนการสอนสู่การปฏิบัติการสอนจริง (Teaching and Learning Theory with laboratory and Clinical Experiences) ในการนำแนวทฤษฎีต่างๆ วิธีการเรียนการสอนไปปฏิบัติงานในโรงเรียน เช่น การวิเคราะห์ การตรวจสอบทฤษฎีทางศิลปะ มีวิธีการตรวจสอบที่หลากหลายและให้เหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ การใช้เครื่องมือและสื่อทัศนูปกรณ์ การประเมินผล การสังเกตการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และการสื่อความหมาย การบริหารจัดการกับสื่อ สถานที่ และเครื่องมือต่าง ๆ

1.4 เกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Practicum) หลักสูตรศิลปศึกษาจะต้องมีระยะเวลาการฝึกสอนในชั้นเรียน และโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบ และควบคุมการฝึกสอนเต็มเวลาของนักศึกษา ผู้เรียนควรมีประสบการณ์การสอนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งในฐานะผู้ช่วยสอน หรือทำการสอนเองภายใต้การแนะนำดูแลจากอาจารย์นิเทศที่มีประสบการณ์ ในรายวิชาใด ๆ ไม่น้อยกว่า 2 เดือน อาจารย์นิเทศหรืออาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลการฝึกประสบการณ์สอน ควรมีประสบการณ์สอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรประเมินจากกระบวนการเรียนการสอนและสภาพการสอนควบคู่ไปกับการประเมินความก้าวหน้าของนิสิต จะต้องมีการประสานงานระหว่างสถาบันกับโรงเรียนที่ฝึกสอน และโรงเรียนนั้นควรมีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา

มาตรฐานด้านอาจารย์

ความรับผิดชอบในการผลิตครูศิลปะของสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรศิลปศึกษาต่าง ๆ ปัจจุบันได้ขยายวงกว้างออกไปมากขึ้นในการที่จะต้องได้รับในรับรองการประกอบวิชาชีพครูศิลปะ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรศิลปศึกษาที่อยู่ในสถาบันซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งขนาดของสถาบัน ความมีอิสระของมหาวิทยาลัย เสรีภาพทางวิชาการ และจำนวนประชากรในสถาบัน นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องภาระงานสอน งานวิจัย กิจกรรมบริการทางวิชาการ งานสร้างสรรค์อื่น ๆ ที่มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของคณาจารย์

นักศึกษาที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูในการเป็นครูสอนศิลปะในอนาคตนั้น จะต้องได้รับการสอนกับอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่มีคุณวุฒิปริญญา หรือเป็นผู้มีประสบการณ์การสอน การปฏิบัติงานในกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในภูมิภาค ในสถานศึกษาที่มีความหลากหลาย และในระดับต่าง ๆ กันตั้งแต่เด็กเล็ก จนถึงวัยผู้ใหญ่ อาจารย์ควรมีรูปแบบของความเป็นเลิศในการสอนและมีข้อพันธะสัญญาในการที่จะพัฒนาคุณภาพการสอนศิลปะและมีคุณภาพอื่น ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน (NAEA, 1999) เช่น

1. อาจารย์จะต้องเป็นผู้มีความสามารถทางด้านศิลปศึกษาเพื่อที่จะเตรียมครูศิลปะในอนาคต นั่นคือ

1.1 อาจารย์ควรมีคุณวุฒิปริญญา มีความรู้ความสามารถ การปฏิบัติงานทางด้านศิลปะและศิลปศึกษา สามารถสอนได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือในสถานศึกษาแบบอื่น ๆ มีความสามารถในการแนะนำ ฝึกอบรม มีความเข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา และองค์ประกอบของการสร้างงานศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์

1.2 มีความตระหนักในความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในแต่ละองค์ประกอบ และสัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น ๆ มีความเข้าใจในประเด็นของหลักสูตรและการเรียนการสอนในศิลปศึกษา และนำประเด็นเหล่านี้ไปสัมพันธ์กับการสอนในการศึกษาแบบต่าง ๆ ในแต่ละชุมชน

1.3 มีการพัฒนาในการสื่อสารที่ดี และมีทักษะที่จำเป็น สามารถนำไปสู่ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ และความเข้าใจในความยืดหยุ่น และกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ และมีความรู้ที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และพัฒนาความเข้าใจในความงาม สุนทรียภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์

2. ความรับผิดชอบต่อเตรียมครูศิลปะ และความกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่อวิชาชีพศิลปศึกษา เช่น

2.1 การมีเครือข่ายภายในสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

2.2 มีความพยายามสม่ำเสมอในการติดตามกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และในเรื่องใด ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสอน ในฐานะที่เป็นนักวิชาชีพอาจารย์จะต้องมีความทันสมัย ติดตามข่าวสาร ให้ความสนใจในสถาบันวิชาชีพและการประชุมวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดกับผู้ร่วมงาน

2.3 ควรปรับปรุงรายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนของตนเองให้มีความทันสมัย สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรภายในสถาบัน ชุมชน และวิชาชีพในวงกว้าง ต้องมั่นใจว่าหลักสูตรที่สอนนี้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอและมีนักวิชาการสนับสนุนที่มีคุณภาพ

2.4 เตรียมโอกาสให้ผู้เรียนที่จะเป็นครูศิลปะในอนาคตมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพ ครูด้วยกัน ให้คำแนะนำและให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกร่วมในองค์กรวิชาชีพ ুক্তิตตุนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียนที่เป็นส่วนของวิชาชีพเฉพาะด้าน จะเน้นในเรื่องความสามารถหลักของผู้ที่จะเป็นครูศิลปะในประเด็นต่าง ๆ คือ ความรู้ในเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับนักเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินในศิลปศึกษา และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู ศิลปศึกษา ความรู้ในประเด็นต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครูศิลปะ จะต้องมีความชำนาญ และประเด็นความสามารถในด้านต่าง ๆ นี้ จะประกอบขึ้นจากความคาดหวังตามที่คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (National Board for Professional Teaching Standards [NBPTS]) และสภาส่งเสริมและประเมินครูใหม่ระหว่างมลรัฐ (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium [INTACS]) ได้พัฒนาขึ้น

1. ความรู้ในเนื้อหาศิลปะ (Content of Art) เป็นสิ่งสำคัญที่ครูศิลปะควรต้องมีความรู้ที่แม่นยำในเรื่องนี้ เพราะครูที่มีความรู้ ความสามารถเท่านั้นที่จะสอนให้เด็กเกิดความเข้าใจและเข้าถึงในศิลปะได้ดีที่สุด และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของศิลปะ ดังนั้นในหลักสูตรควรต้องเตรียมเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งเชิงกว้าง เชิงลึก รวมถึงทักษะการปฏิบัติในศิลปะด้วย เช่น

1.1 มีการเรียนรายวิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะที่ครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง เช่น จิตรกรรมพื้นฐาน วาดเส้น ประติมากรรม ออกแบบเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ และการแสดงออกซึ่งความคิดในการทำงานศิลปะนั้น ๆ

1.2 นักศึกษามีโอกาสที่จะเชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และสามารถแสดงออกทางศิลปะผ่านสื่อในหลายรูปแบบ

1.3 ควรมีประสบการณ์ในการได้เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะในบริบทที่ศิลปะนั้นถูกสร้างขึ้นมา การยอมรับงานศิลปะในทุกรูปแบบ การได้ทำความรู้จักกับศิลปิน และงานศิลปะที่สร้างขึ้นจากหลากหลายวัฒนธรรม ยุคสมัย สถานที่ และรูปแบบต่าง ๆ กัน

1.4 มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีและตัวแทนศิลปะร่วมสมัยที่มีอยู่อย่างหลากหลาย

1.5 นักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ในทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และปรัชญาของศิลปะ การศึกษาหน้าที่และจุดมุ่งหมายของศิลปะในความหลากหลายวัฒนธรรมและในบริบทต่าง ๆ กัน

2. ความรู้ในเนื้อหาทางศิลปะศึกษา (Content in Art Education)

2.1 นักศึกษาควรมีความรู้ที่เพียงพอในการที่จะสามารถถ่ายทอด และประยุกต์เอา เนื้อหา ทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ในห้องเรียน หลักสูตรศิลปะศึกษาควรได้เตรียมเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น การศึกษาในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และทฤษฎีทางศิลปะศึกษา ความเข้าใจและเข้าถึง วิธีการสอนศิลปะที่หลากหลาย สามารถอภิปรายวิธีการเหล่านี้ในแง่ประวัติศาสตร์ และการมี จุดยืนทางปรัชญาของตน

2.2 เตรียมนักศึกษาให้มีความเข้าใจในปรัชญาและรากฐานทางสังคมภายใต้บริบท ของศิลปะในการศึกษาทั่วไป และความสามารถในการแสดงออกอย่างมีเหตุผลในจุดยืนของ ปรัชญาของตนในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความสำคัญของศิลปะศึกษา

2.3 มีการศึกษาทางด้านพัฒนาการร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการ ทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาความ สนใจเฉพาะบุคคล ความสามารถ และความต้องการ ให้มีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางศิลปะ การสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ

2.4 ควรมีความรู้ในคุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเด็กพิเศษประเภท ต่าง ๆ และยุทธวิธีการสอนที่เหมาะสมในกลุ่มเด็กเหล่านั้น ให้ให้นักศึกษามีโอกาสในการได้รับ ประสบการณ์ในชั้นเรียนศิลปะที่หลากหลายเพื่อที่จะมีประสบการณ์ในการสอนทั้งในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมีความแตกต่างในสถานภาพ สิ่งแวดล้อม และระดับ เศรษฐกิจ เพื่อที่นักศึกษาจะได้สังเกตการสอนและการทำงานของครูศิลปะกับเด็กปฐมวัย เด็ก พิเศษ และควรมีประสบการณ์กับกลุ่มนักเรียนหลาย ๆ ประเภท เป็นต้น

ตอนที่ 2 หลักสูตรและการสอน หลักสูตรวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพและ มาตรฐานวิชาชีพครู

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรวิชาชีพครู ปัญหาของการผลิตครู จรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้รวบรวม และนำเสนอดังต่อไปนี้

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

ปีทีป เมธาคุณวุฒิ (2545) กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนา หลักสูตรหมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาจะทำได้โดยผู้สอนใน รายวิชานั้น ๆ หรืออาจจะเป็นการดำเนินงานของสถาบัน โดยเริ่มจากคำถามพื้นฐาน 4 คำถาม

คือ 1) มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างที่สถาบันต้องการ 2) ประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สามารถจัดได้ และสนองต่อจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) ประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นจะจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร 4) จะประเมินได้อย่างไรว่าประสบการณ์การศึกษาที่จัดให้นั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง จะมีการพัฒนาทั้งในส่วนของรายวิชา ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายวิชาต่าง ๆ และการพัฒนาในส่วนที่ใหญ่กว่าคือ การจัดสัดส่วนหมวดวิชา และการจัดวิชา การพัฒนาเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดใน 4 รูปแบบนี้ คือ

แบบที่ 1 ตั้งสถาบันขึ้นใช้หลักสูตรใหม่

แบบที่ 2 ตั้งหน่วยงานใหม่ที่จะทดลองใช้หลักสูตรใหม่

แบบที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรใหม่ในสถาบันเดิม โดยดำเนินงานควบคู่ไปกับหลักสูตรเดิม

แบบที่ 4 เปลี่ยนแปลงในส่วนของหลักสูตร เช่นการยุบเลิกวิชา การตั้งวิชาใหม่ หรือการปรับปรุงในแต่ละรายวิชา การเปลี่ยนแปลงในแบบนี้ที่ละเล็กทีละน้อย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปแบบที่ 3

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอีกประการหนึ่งคือ การพิจารณาถึงความต่อเนื่อง และความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของการศึกษาแต่ละระดับและสภาพความเป็นจริง สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2545)

1. อุদ্มคติแห่งการศึกษาในสังคมไทย
2. ความต้องการของนักวิชาการ
3. ความต้องการของหน่วยงานที่ใช้บัณฑิตในทัศนะของหน่วยงานเอง
4. ความต้องการของหน่วยงานตามทัศนะของผู้บริหารมหาวิทยาลัย
5. ความต้องการของชุมชนที่ประชาชนรู้สึกเอง
6. ความต้องการของชุมชนที่มองเห็นโดยผู้วางแผนการศึกษา

เสริมศรี ไชยสร และคณะ (2543) ได้เสนอแนวคิดสำหรับแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี ไว้ดังนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้
 - 1.1 เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นคนสมบูรณ์ที่มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะชีวิตและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีความรู้เฉพาะด้าน เพื่อให้บัณฑิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมยุคใหม่ โดยการจัดให้ผู้เรียนรู้บทบาททางวิชาการ ประสบการณ์การเรียนรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีต่อการพัฒนาสังคม

1.2 มุ่งเตรียมพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้คุณค่าของความคิด วิชาการ และสรรพสิ่ง ส่งเสริมให้มีความลึกซึ้งทางปัญญา รู้จักใช้ความคิดขั้นสูง

1.3 ให้ความสำคัญกับทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร ทักษะการใช้ภาษาสากล ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการทำงาน

1.4 ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เอกลักษณะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีรายวิชาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้เรียน

1.5 มุ่งพัฒนาความเป็นสากล เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในเชิงวิชาการ เนื้อหา และประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องทันสมัย

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ต้องมีลักษณะยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ เนื้อหา และกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกาลเวลาและบริบทของสังคม

2.2 เน้นให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาความรู้กับชีวิตจริง ด้วยวิธีการเรียนที่เน้นประสบการณ์ตรง กระบวนการคิด และการมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้แบบลึกและกว้าง รวมทั้งส่งเสริมความสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติ

2.3 ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งสติปัญญาความสนใจ ด้านความถนัด เป็นสำคัญ

3. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประเมินและมาตรฐานหลักสูตร

3.1 ต้องมีการประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

3.2 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรควรต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินหลายฝ่าย

3.3 ควรมีการพัฒนาดัชนีบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการติดตามประเมินและประกันคุณภาพ

3.4 สถาบันที่มีความพร้อมในการเปิดหลักสูตรนานาชาติ ควรได้รับการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายและการแข่งขันทางวิชาการอันจะส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาคณาจารย์

ทฤษฎีทางการสอน

ทฤษฎีการสอนพัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎีทางจิตวิทยาว่าด้วยพฤติกรรม ซึ่งบรูเนอร์ (Bruner, 1966) เสนอทฤษฎีของการสอน ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีว่าด้วยการสอนในฐานะที่เป็นการเสริมสร้างความรู้ให้สมบูรณ์ (Theories of Teaching as Cognitive Reconstructions) ทฤษฎีนี้ เน้นความสำคัญของพฤติกรรมผู้สอนที่เป็นผู้ให้ความรู้ ความคิดเห็นแก่ผู้เรียน ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญต่อชั้นเรียนในฐานะผู้นำและควบคุมการเรียนการสอน แนวแนวทางให้ผู้เรียน ฉะนั้นผู้สอนตามทฤษฎีนี้จะต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ดี ทั้งในด้านเนื้อหา วิชาที่สอน และทักษะการถ่ายทอด การให้คำปรึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. ทฤษฎีว่าด้วยการสอน ในฐานะที่ผู้สอนเป็นผู้ให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (Theories of Teaching as Model Providing) ทฤษฎีนี้เน้นบทบาทของผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ และเป็นผู้ให้ทักษะแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง มีความประพฤติดี

3. ทฤษฎีการสอนในฐานะที่ผู้สอนเป็นผู้วางเงื่อนไข (Theories of Teaching as Conditioning) ทฤษฎีเน้นการสอนที่เป็นเครื่องชี้ทางให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ สิ่งที่ควรปฏิบัติ ถ้าใครปฏิบัติในสิ่งที่ไม่สมควร จะได้รับผลอย่างไร และถ้าปฏิบัติในสิ่งสมควรจะได้รับผลอย่างไร ผู้สอนจะมีบทบาทชี้แนะวิธีการจัดสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติ

หลัก 7 ประการสำหรับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของซิกเกอร์ริงและแกมสัน

ซิกเกอร์ริงและแกมสัน ได้เสนอหลัก 7 ประการ สำหรับการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (Chickering and Gamson's The Seven principles for Good Practice in Undergraduate Education, 1991) ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Encourages Contact between Students and Faculty) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการมีส่วนร่วมในการเรียน เพราะการที่อาจารย์ให้ความเป็นกันเอง สนใจและห่วงใยในตัวนักศึกษา ยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา และให้เวลานักศึกษาเข้าพบอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่เพิ่มพูนแรงกระตุ้นทางปัญญาแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษามีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ

2. การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในระหว่างนักศึกษา (Develops Reciprocity and Cooperation among Students) การร่วมมือกันในระหว่างนักศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากกว่าการเรียนโดยตามลำพัง เพราะการเรียนแบบร่วมมือทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้รับมุมมองหลายแง่มุมในเนื้อหาเดียวกัน

3. การสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Encourages Active Learning) การเรียนรู้เชิงรุก คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยความมุ่งมั่น จริ่งใจและมีความสุขในการแสวงหา การจัดการศึกษาที่ดีคือ การส่งเสริมให้นักศึกษามีความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น โดยการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับในทันที (Gives Prompt Feedback) การให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการเรียนเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เริ่มแรกนักศึกษาต้องการความช่วยเหลือในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ ในชั้นเรียนนักศึกษาต้องการโอกาสในการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ และการได้รับข้อมูลย้อนกลับทุกครั้ง เนื่องจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับในทันทีทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจ เป็นการสนับสนุนให้กำลังใจ ช่วยให้เกิดความเข้าใจและแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

5. เน้นเรื่องระยะเวลาที่งานที่ได้รับมอบหมาย (Emphasizes Time on Task) เวลาผนวกกับพลังงานทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนกิจกรรมต่าง ๆ มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้นนักศึกษาควรได้รับการแนะนำในเรื่องการบริหารเวลา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การเรียนของนักศึกษาและการสอนของอาจารย์เกิดประสิทธิผล

6. การตั้งความคาดหวังสูง (Communicates High Expectations) การคาดหวังสูงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ผู้สอนควรตั้งเกณฑ์ความหวังสูงในระดับที่ผู้เรียนสามารถไปถึงได้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จดังที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ มหาวิทยาลัยบางแห่งกำหนดให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานทำงานพิเศษเพื่อเติมให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

7. การยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนที่หลากหลาย (Respects Diverse Talents and Ways of Learning) ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความถนัดและแบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย บางคนเป็นผู้ปราดเปรื่องในวิชาภาคทฤษฎี แต่ไม่มีความถนัด เมื่อต้องฝึกปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ผู้เรียนในระดับปริญญาตรีจึงต้องการหาโอกาสแสดงความสามารถของตนและเรียนรู้ที่จะใช้ความสามารถนั้น ผู้สอนจึงควรยอมรับผู้เรียนที่มีวิธีการเรียนที่หลากหลาย พร้อมทั้งช่วยให้ผู้เรียนให้มีการเรียนรู้หนทางใหม่

ทฤษฎีการสอนดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้าผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ จะทำให้ผู้สอนแสดงบทบาทผู้สอนตามความคิด ความเชื่อตามทฤษฎีดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม นอกจากทฤษฎีการสอนแล้ว ผู้สอนควรทำความเข้าใจกับทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งจะสัมพันธ์กับการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

วิชาชีพครู

ธรรมชาติวิชาชีพครู และบทบาทของครู คือ การอุทิศตนเพื่อการรู้แจ้งเห็นจริง (Devotion to Enlightenment) ดังนั้นต้องมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) กล่าวได้ว่า เสรีภาพทางวิชาการ คือ หัวใจของวิชาชีพ เสรีภาพทางวิชาการของครูต้องได้รับการคุ้มครอง นอกเหนือจากเสรีภาพในการพูดตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองให้กับประชาชนทุกคน เนื่องจากครูมีพันธะทางวิชาชีพ (Professional Obligation) ในการแสวงหาความจริงและช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาความจริง ด้วยธรรมชาติวิชาชีพครูดังกล่าว จึงปล่อยให้ผลิตผล หรือเสี่ยงต่อการผลิตผลไม่ได้ จำเป็นต้องมีเงื่อนไขพื้นฐาน (Basic Condition) ของการเข้าสู่วิชาชีพครู คือ มีการกำหนดสมรรถนะครู และให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับผู้ที่สมรรถนะตามที่กำหนดไว้ (พฤทธิศิริบรรณพิทักษ์, ม.ป.ป.)

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ งานครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามหมวด 7 มาตราที่ 52-53 ดังนี้คือ (ราชกิจจานุเบกษา, 2545) มาตรา 52 “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครูและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่องและรัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ” ส่วนมาตรา 53 “ได้กำหนดให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารทางการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพนั้น ให้องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ได้รับอำนาจนั้น

ลักษณะของวิชาชีพชั้นสูง มีลักษณะ 10 ข้อ ได้แก่

1. เป็นงานที่ต้องใช้สติปัญญา (Intellectual Activities, the mother of disciplines)
2. ต้องใช้องค์ความรู้เฉพาะทาง (Command a body of specialized knowledge)
3. ต้องการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วิชาชีพยาวนานพอสมควร (Required extended professional preparation)
4. ต้องการการอบรมในระหว่างประจำการอย่างต่อเนื่อง (Demand continuous in-service training)

5. สามารถยึดเป็นอาชีพตลอดชีวิต (Afford a life career and permanent membership)
6. มีการยอมรับคุณค่าของงานบริการว่ามีค่าเหนือกว่าสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Exalts service above personal gain)
7. มีสิทธิที่จะดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบตามธรรมชาติของวิชาชีพ (Has autonomy)
8. มีองค์กรวิชาชีพ (Has Professional organization)
9. มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพขึ้นเอง (Set up its own standards)
10. มีการใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (Has license)

ดังนั้นถือได้ว่าวิชาชีพครูเข้าข่ายวิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม แต่สภาพปัจจุบันและปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทยยังคงมีปัญหามากมาย วิชาชีพครูกลับเป็นวิชาชีพที่คนทั่วไปดูหมิ่นดูแคลน เป็นวิชาชีพที่รายได้ต่ำ ผู้ประกอบวิชาชีพครูยากจน ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงและมีฐานะดี ไม่ประสงค์จะให้บุตรหลานของตนศึกษาเพื่อออกไปประกอบวิชาชีพครูเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาชั้น ม. 6 ก็ไม่ประสงค์ที่จะสมัครเรียนในสาขาวิชาชีพครู ผู้สมัครเรียนในสาขาครูจึงมักเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เมื่อไม่สามารถสอบเข้าเรียนในสาขาวิชาชีพอื่นได้แล้วจึงจะสมัครเรียนเพื่อออกไปเป็นครู (ดิเรก พรสีมา และคณะ, Online; แหล่งที่มา <http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>)

ดิเรก พรสีมา และคณะ ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู และแนวทางการแก้ปัญหา ในรายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวิชาชีพครู ไว้ดังนี้

(<http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>)

ปัญหาวิชาชีพครู

1. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิต เช่น ปัญหาจากตัวป้อนเข้าของกระบวนการผลิตครู กระบวนการเรียนการสอนนักศึกษาครู การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตครู และการควบคุมให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามที่กำหนด เป็นต้น
2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการใช้ครู เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ การบำรุงขวัญกำลังใจครูดี การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ครู เป็นต้น
3. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อให้การผลิตและการใช้ครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัญหาความด้อยประสิทธิภาพของผู้บริหาร การขาดระบบการตรวจสอบและ

ประเมินผู้บริหาร การไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น การขาดแคลนทรัพยากรเพื่อการบริหาร รวมทั้งการขาดสถาบันพัฒนาผู้บริหารระดับมืออาชีพ เป็นต้น

4. ปัญหาจากกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทฤษฎีมากกว่าเน้นการปฏิบัติจริง หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่กำหนดจากส่วนกลางและผูกติดกับแนวคิดสากลมากกว่าท้องถิ่น เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติจริง เน้นองค์ความรู้มากกว่าวิธีแสวงหาความรู้ วิชาที่สอนเป็นแบบแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงและบูรณาการ มีผลให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาทักษะและวิธีการมองปัญหาในเชิงองค์รวม กระบวนการเรียนการสอนเพื่อผลิตครูยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลฝ่ายเดียว ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วม และที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนขาดการประสานสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของท้องถิ่นและชุมชน ทำให้นักศึกษาครูไม่สามารถเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูให้เหมาะสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของสภาพแวดล้อม ได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ สื่อ นวัตกรรม และแหล่งการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครูไม่เอื้อให้นักศึกษาครูแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง การวัดผลและประเมินผลเน้นการสอบวัดเนื้อหาวิชาการมากกว่าการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ชี้นำแนวความคิดและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครูในอนาคต และที่สำคัญ หลักสูตรการผลิตครูไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อรองรับการผลิตครูรุ่นใหม่ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความพร้อมทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาการ ความสามารถในการขึ้นนำความรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสามารถปรับใช้เทคโนโลยีในวิชาชีพได้

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะครูดีในประเทศไทย ผลจากการศึกษางานวิจัยและค้นคว้าของนักการศึกษา และนักวิชาการ (<http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>) พบว่าครูที่ดีควรมีคุณลักษณะที่จำเป็น 3 ด้าน คือ

1. **ด้านคุณลักษณะ** ได้แก่ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และพร้อมที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย ตลอดจนมีความเป็นประชาธิปไตย ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความเมตตาแก่ศิษย์ และเห็นคุณค่าของศิษย์ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษา และการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้ คือ เป็นครูที่เน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก แนะนำผู้เรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับกับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง รู้วิทยาการ

ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เป็นครูที่ต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

2. **ด้านความรู้ของครู** มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและในระดับท้องถิ่น มีความรู้ด้านการวิจัย วิทยาการคอมพิวเตอร์และภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้ มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยา การวัดและประเมินผล และสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัว และเรื่องราวในท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์ได้

3. **ด้านการถ่ายทอดความรู้** สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้นสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หรือใช้ในการเรียนรู้ต่อไป สามารถอบรมปมนิสัยให้ผู้เรียนมีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย รวมทั้งรักในความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และก้าวทันเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถใช้ภาษา สื่อสารกันได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถ พัฒนาให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล และมีวิจรรณญาณที่จะวิเคราะห์และเลือกใช้ข่าวสารข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ พัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาชุมชน และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้

แนวทางเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาวิชาชีพครูบังเกิดผลในทางปฏิบัติมีแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการทางการศึกษาของครู สถานภาพและภาพลักษณ์ของครู และวิชาชีพครู ควรมีลักษณะต่าง ๆ เช่น วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยกย่องและมีเกียรติในสังคม ครูไทยเป็นปูชนียบุคคลที่ถึงพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถในการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นครูยุคใหม่ สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมทั้งโดยตรง และโดยอ้อมในการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งระบบ มีระบบการประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู และการรับรองคุณภาพบัณฑิตครู มีใบประกอบวิชาชีพครู มีคุณภาพ จำนวน และความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน มีระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการครูที่เหมาะสม สอดคล้องกับภาระงาน ความเชี่ยวชาญเฉพาะและการสร้างขวัญกำลังใจ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย และการจัดสรรงบประมาณในระดับท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาครู มี

กลไกที่มีประสิทธิภาพในการกำหนด และตรวจสอบมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการ และการพัฒนา วิชาชีพ โดยรื้อปรับระบบขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้ทำหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี งบประมาณสนับสนุนเพียงพอ และเปิดโอกาสให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี กลไกที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยให้การประเมินมีผลต่อการให้คุณโทษ และความก้าวหน้าทาง วิชาการ ครูดีทุกคนได้รับการยกย่องและให้รางวัลรวมทั้งมอบหมายให้มีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

2. กำหนดมาตรการ

การพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิผล โดยการดำเนินงานตามมาตรการให้ไปสู่การ ปฏิบัติจริงใน 2 เรื่อง คือ

2.1 รื้อปรับระบบการผลิตครู

2.1.1 มีแผนการผลิตครูระดับชาติที่สัมพันธ์กับแผนการใช้ครูอย่างชัดเจน ตามแนวโน้มความต้องการครูประเภทต่าง ๆ ของสังคมและชุมชน

2.1.2 ปรับวิธีการสรรหาผู้เรียน สถาบันผลิตครูจะต้องสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับสถานศึกษา องค์กรของรัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในการสรรหาและคัดเลือกผู้ที่มี ความรู้ความสามารถ ศักยภาพ และความประพฤติที่เหมาะสมจะเข้าสู่วิชาชีพครูมาเรียนครูให้ มากขึ้น การคัดเลือกนักศึกษาครูจะต้องกำหนดเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกที่เหมาะสม เกณฑ์การ คัดเลือกจะต้องพิจารณาประกอบกันระหว่างผลการเรียนในระดับที่สำเร็จการศึกษาก่อนหน้า ความถนัดในวิชาชีพ คุณลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นครูและข้อมูลจากทะเบียนประวัติ หรือผลงานที่ มีความสัมพันธ์กับวิชาชีพครูโดยพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบการคัดเลือก

2.1.3 ปรับหลักสูตรวิชาชีพครู สถาบันผลิตครูต่าง ๆ จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้ มีความหลากหลายทั้งเนื้อหา ระยะเวลาในการศึกษา และวิธีการศึกษา เพื่อสามารถผลิตครูได้ หลายประเภท หลายระดับ ตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู สังคมและชุมชน และตอบสนองปรัชญาการศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน หลักสูตรมีความลุ่มลึกทั้งในเนื้อหาวิชา ทักษะเชิง วิชาการและวิชาชีพ การสร้างคุณลักษณะความเป็นครู พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ เพื่อสร้างครูยุคใหม่ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งความเข้มข้นในเนื้อหาสาระเชิงวิชาการและ วิชาชีพ ที่จัดในรูปกลุ่มประสบการณ์ซึ่งบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และผสมผสานเนื้อหา เชิงทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสม เพิ่มความเข้มข้นในกระบวนการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพที่ขยายเวลาให้มากขึ้น ฝึกฝนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม รวมทั้งสร้างความพร้อม

การใช้ภาษาสากล การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

การสร้างและบริหารหลักสูตรต้องเกิดจากความร่วมมือของสถาบันผลิตครู หน่วยงานผู้ใช้ครู และชุมชน เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของการเรียน การสอนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การพัฒนาความเป็นครูที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและชุมชน รวมทั้งประโยชน์ในการประสานความร่วมมือให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงในชุมชน

2.1.4 พัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู ต้องกำหนดภารกิจของคณาจารย์ในสถาบันให้ชัดเจน ทั้งการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่ชุมชน เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญและการบูรณาการภารกิจทุกด้านเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของตน ต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนและกำกับดูแลให้คณาจารย์ทุกคนปฏิบัติตามภารกิจอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ คัดสรรอาจารย์ใหม่เข้าสู่สถาบันอย่างเหมาะสม ให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นครูอย่างแท้จริง คณาจารย์ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของตน ในขณะเดียวกัน สถาบันผลิตครูจะต้องใช้ประโยชน์จากคณาจารย์ในสถาบันให้เต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาทางวิชาการ เพื่อให้สถาบันเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน

สถาบันผลิตครูจะต้องกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างจริงจังในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของคณาจารย์ตามภารกิจที่กำหนด และกำกับดูแลให้คณาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครูและชุมชน สถาบันผลิตครูจะต้องมีมาตรการและดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งการส่งเสริมรักษาและการคัดผู้ที่ไม่เหมาะสมออกจากระบบ

2.1.5 ปรับงบประมาณเพื่อการผลิตครู รัฐควรแสวงหาแนวทางที่จะลดค่าใช้จ่ายด้านอื่นที่มีความจำเป็นน้อยกว่าลง เพื่อเพิ่มสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาให้สูงขึ้น ปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาให้เหมาะสม การลงทุนขั้นต่ำเพื่อการผลิตครูควรเท่าเทียมกับการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาชีพที่สำคัญอื่น ๆ ของสังคม

2.1.6 ปรับสภาพแวดล้อมในสถาบันผลิตครู อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเป็นแหล่งฝึกฝนทักษะและการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเป็นแหล่งจูงใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การทำงาน และการมีชีวิตที่ดี อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ดีจะเสริมสร้างภาพลักษณ์ ความประทับใจ รวมทั้ง เสริมสร้างระเบียบวินัยของอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งการพัฒนาห้องสมุดและสถานวิทยบริการ การจัดหาและพัฒนาสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

2.1.7 ปรับวิธีการบริหารจัดการเพื่อการผลิตครู โดยการกระจายอำนาจให้สถาบันผลิตครูในสังกัดให้มากขึ้น ส่งเสริมระบบการผลิตครูของรัฐให้ออกสู่ระบบนอกกำกับ เพื่อให้สามารถปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และการบริหารจัดการภายในสถาบันให้คล่องตัว และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน

2.1.8 ปรับกระบวนการเรียนการสอน สถาบันผลิตครูมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลให้คณาจารย์ในสถาบันพัฒนาระบบการสอนของตน โดยมีจุดเน้นอยู่ที่ การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ภายในสถาบัน คณาจารย์เปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดที่จัด จะต้องเน้นให้นักศึกษาได้คิดอย่างอิสระ และกล้าแสดงความคิดเห็นของตน รู้จักการประสานความคิดระหว่างกันให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คณาจารย์สามารถชี้แนะวิธีการเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้อื่นๆ และแหล่งวิทยาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน จะต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ชุมชนคือแหล่งของกระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญา

ด้วยเหตุนี้ครูยุคใหม่จะต้องขยายบทบาทของตนสู่ชุมชนในฐานะผู้นำที่จะ ประสานความรู้ทั้งส่วนที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ และส่วนที่เป็นภูมิปัญญาเดิมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ การเรียนการสอนมีความหมายและคุณค่าต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตภายนอกโรงเรียน และ สร้างวงจรความสัมพันธ์ระหว่างครู/โรงเรียน กับนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครอง การที่ครูและ โรงเรียนจะทำหน้าที่ของตนอย่างกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้นั้น จะต้องอาศัยการเพาะบ่ม ในสถาบันผลิตครูที่จัด การเรียนการสอนให้สัมผัสสัมพันธ์โดยตรงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน ในชุมชน

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้นักศึกษาจะต้องบูรณาการอย่างเหมาะสม ระหว่างศาสตร์สากลและสภาพความเป็นจริงในสังคมและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้ เติบโตกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ และร่วมมือกันแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการมอง ประเด็นอย่างรอบด้าน อันจะส่งผลให้นักศึกษาได้ขยายโลกทัศน์และสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อใน ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

การผลิตครูจะต้องให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้สัมผัสกับ การเป็นครูในโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อสั่งสมประสบการณ์จากสถานการณ์ที่เป็นจริง และหล่อ หลอมความเป็นครูที่รักและศรัทธาในวิชาชีพ การขยายเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำได้ โดยการที่สถาบันผลิตครูและคณาจารย์พัฒนาวิธีการและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วย เพื่อลด เวลาของการเรียนในชั้นลง

กระบวนการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสภาพแวดล้อม ภายในสถาบันต้องเน้นกระบวนการที่สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะความเป็นครูแก่นักศึกษาครูได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา โดยคณาจารย์ในสถาบันจะต้องประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดี

สถาบันผลิตครูจะต้องใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้มาก ทั้งครูผู้ ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ ปราชญ์ ชาวบ้าน พระสงฆ์ องค์กรและบุคลากรต่าง ๆ ที่มีความ เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูยุคใหม่ที่มีความเป็นสหวิทยาการ มี วิสัยทัศน์กว้างไกล และมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

นอกจากนั้น สถาบันผลิตครูจะต้องปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลนักศึกษา ครูใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้น กระบวนการคิด การแสดงความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลแบบสหวิทยาการ และความสามารถในการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อสนเทศต่าง ๆ มากกว่าการวัดเฉพาะการเรียนรู้ในเนื้อหา สาระเท่านั้น

2.1.9 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการผลิตครูและรับรองมาตรฐานสถาบัน ผลิตครูและบัณฑิตครู รวมทั้งกำหนดให้ครูทุกคนต้องผ่านการประเมินเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพครู รัฐจะต้องมีกลไกที่สามารถผลักดันให้สถาบันผลิตครูทุกแห่งมีระบบการ ประกันคุณภาพการผลิต ครู สำหรับมาตรฐานทุกด้านในกระบวนการผลิตครู ได้แก่

ตัวบ่งชี้ อันได้แก่ นโยบายและภารกิจเป้าหมาย แผนงานและงบประมาณ นักศึกษา หลักสูตร อาจารย์ ศูนย์สื่อและสารสนเทศทางการศึกษา สภาพแวดล้อม และอาคาร สถานที่ บุคลากรสนับสนุนการสอน

กระบวนการผลิต อันได้แก่ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการ เรียนการสอนและการประเมินผล กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กระบวนการพัฒนา นักศึกษา และการบริการชุมชน

ผลผลิตคือตัวบัณฑิตครู จะต้องกำหนดอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ สถาบันผลิตครูจะต้องพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตของตนให้ได้มาตรฐาน และมีการ ตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ โดยคณะกรรมการทั้ง ภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อการรับรองมาตรฐาน หรือให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและ พัฒนา รวมทั้งการเสนอให้ชะลอหรือระงับการผลิตในกรณีที่สถาบันขาดความพร้อม

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (ม.ป.ป., อัดสำเนา) กล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญ และ ลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนี้

จรรยาบรรณวิชาชีพครู (Code of Ethics of Teaching Profession) คือ กฎแห่งความประพฤติสำหรับสมาชิกวิชาชีพครู ซึ่งองค์กรในวิชาชีพครูเป็นผู้กำหนด และสมาชิกในวิชาชีพทุกคนต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากมีการละเมิดจะมีการถูกลงโทษ

จรรยาบรรณวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อวิชาชีพครู เช่นเดียวกับที่จรรยาบรรณวิชาชีพมีความสำคัญต่อวิชาชีพอื่น ๆ สรุปได้ 3 ประการ คือ

คุณลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพครู 4 ข้อ

1. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อผู้เรียน (Commitment to the student)
2. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อสังคม (Commitment to the society)
3. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อวิชาชีพ (Commitment to the profession)
4. เป็นคำมั่นสัญญาหรือพันธะผูกพันต่อสถานปฏิบัติงาน (Commitment to the employment practice)

“ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548” (ราชกิจจานุเบกษา, 2548) ได้ให้ความหมาย วิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพ และครู ไว้ดังนี้

“วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐ และเอกชน และการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

“ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

“ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

และมีความหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครู ได้แก่

“มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

“มาตรฐานการปฏิบัติงาน” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงผลกิจกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“มาตรฐานการปฏิบัติตน” หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้น เป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อ 5 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

ก. มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

1. ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การจัดการเรียนรู้
4. จิตวิทยาสำหรับครู
5. การวัดและประเมินผลการศึกษา
6. การบริหารจัดการในห้องเรียน
7. การวิจัยทางการศึกษา
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
9. ความเป็นครู

ข. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
12. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

หมวด 3 จรรยาบรรณของวิชาชีพ ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ข้อ 14 ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ข้อ 15 ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ข้อ 16-20 ได้แก่ ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอมา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ และต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม ข้อ 22 พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 3 ศิลปศึกษา (Art Education)

ศิลปะ: ความหมาย ความสำคัญ และปรัชญาศิลปะ (Philosophy of Art)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530) ให้ความหมายของศิลปะว่า ศิลปะคือผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ ความอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีหรือความเชื่อทางศาสนา

เฮอริท เบิร์ท รีด (Herbert Read, 1959) ให้ความหมายของศิลปะ คือ ผลงานการสร้างสรรครูปลักษณะแห่งความพึงพอใจขึ้นมา และรูปลักษณะก่อให้เกิดอารมณ์ รู้สึกในความงาม อารมณ์รู้สึกในความงามนั้นจะเป็นที่พึงพอใจได้ก็ต่อเมื่อ ประสาทสัมผัสของเรา ชื่นชมในเอกภาพ หรือความประสมกลมกลืนกันในความสัมพันธ์อันมีระเบียบแบบแผน

ชลูด นิมเสมอ (2534) ให้ความหมายของศิลปะ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก สติปัญญา ความคิด และ/ หรือความงาม

วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ (2524) ให้ความหมายว่า ศิลปะ เป็นผลงานที่เกิดจากการแสดงออกของอารมณ์ ปัญญา และทัศนคติ รวมทั้งทักษะความชำนาญ ชำนาญของมนุษย์ การสร้างสรรค์งานศิลปะในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในทางการสร้างสรรค์ และการแสดงออกของอารมณ์และความคิด ดังนั้น งานศิลปะนั้นอย่างน้อยที่สุดควรก่อให้เกิดอารมณ์ และ ความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นงานที่สื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการ นอกจากนั้นงานศิลปะที่ดีควรมีคุณค่าทางความงาม ซึ่งเกิดจากการใช้องค์ประกอบของสุนทรียภาพ

จากความหมายของศิลปะดังกล่าว ศิลปะจึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของมนุษย์ ต่อมาใน ปรัชญาการศึกษาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1950 ถึงทศวรรษที่ 1960 นักปรัชญาการศึกษามีแนวความคิดที่เน้นถึงการเรียนรู้และความเข้าใจของมนุษย์ว่ามีมากไปกว่าการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์เท่านั้น นักปรัชญาเน้นถึงพัฒนาการทางความคิด ความสามารถในการวิเคราะห์ หรือเรียนรู้เข้าใจในทัศนคติ ความหมาย และเครือข่ายในการตัดสินใจ ประเมินผล ประสบการณ์ หรือความหมาย ความเข้าใจ ถึงคุณค่าทางความงามของศิลปะที่มีต่อมนุษย์

เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา (Purposes of Art Education)

ศิลปศึกษา (Art Education) เป็นสาขาหนึ่งในการศึกษา (Education) และการศึกษามีรากฐานมาจากทฤษฎีมนุษยศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ผสมผสานกับทฤษฎีทางจิตวิทยาการ

รับรู้ทางศิลปะ ทฤษฎีทางด้านศิลปะศึกษาจึงสืบสานแนวทางและรากฐานมาจากทฤษฎีปรัชญา การศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และหลักการเฉพาะตัวของศิลปะศึกษาเองผสมผสานกันไป

จุดมุ่งหมายของศิลปะศึกษา คือการเตรียมเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความเข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าของศิลปะ เป็นผู้ที่จรรโลงวัฒนธรรม ศิลปะศึกษาสามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความสามารถ เชื่อมโยงความเข้าใจในสาระของศิลปะต่าง ๆ ที่หลากหลาย รู้ความแตกต่างของรากฐานวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในชุมชนและสังคม

ศิลปะศึกษา จึงมีความหมายในการพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสังคม มากกว่าที่จะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านทักษะทางศิลปะในเชิงลึก แต่ก็เป็นความจำเป็นที่ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่เลือกเรียนในหลักสูตรการเป็นครูสอนศิลปะศึกษา จะต้องมีความสามารถเชิงทักษะทางศิลปะในระดับหนึ่ง และในเชิงกว้าง คือ ต้องมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดให้แก่นักเรียน ดังนั้นการผลิตบัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษานี้ จึงต้องครอบคลุมไปถึงศาสตร์ทางการศึกษา ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ผสมกับความสามารถในเชิงทักษะศิลปะเกือบทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ความรู้และทักษะเหล่านั้น เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และศิลปะปฏิบัติต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ เป็นต้น

ทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะศึกษา

1. ทฤษฎีจิตวิทยาการรับรู้ทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld, 1987) ได้สรุปพัฒนาการทางศิลปะของเด็กมาจากสองแหล่ง คือ การศึกษาทางจิตวิเคราะห์ทางด้านสุนทรียะ สังคม ร่างกาย สติปัญญา พัฒนาการทางอารมณ์ และขั้นความคิดการเจริญงอกงามทางศิลปะ ซึ่งนักจิตวิทยาชาวเยอรมันและออสเตรเลียได้ริเริ่มเอาไว้ เป็นขั้นต่าง ๆ ได้แก่

1.1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Uncontrolled Stage) 2-4 ขวบ เป็นวัยเริ่มต้นของการแสดงออกเฉพาะตัว

1.2. ขั้นเริ่มสร้างมโนทัศน์ (The Pre-schematic Stage) ระหว่างอายุ 4-6 ขวบ เป็นวัยที่เริ่มพยายามสื่อความหมายกับสิ่งที่ตนรับรู้และกำลังวาด

1.3. ขั้นแห่งมโนทัศน์ (The Schematic Stage) ระหว่างอายุ 7-9 ขวบ เป็นวัยที่เริ่มสร้างมโนทัศน์ในระบบความคิด (Cognitive Development)

1.4. ขั้นวาดเหมือนจริง หรือขั้นเกาะกลุ่ม (Drawing Realism / Gang age) ระหว่างอายุ 9-11 ปี เป็นวัยเริ่มสร้างงานในลักษณะที่เหมือนจริง

1.5 ขั้นเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo-Realistic Stage) ระหว่างอายุ 11-13 ปี เป็นวัยของการใช้เหตุผล (Age of Reasoning)

1.6 ขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการตัดสินใจ หรือวัยรุ่น (Period of Decision / Crisis of Adolescent) ประมาณ 14 ปี ขึ้นไป เป็นวัยแห่งการตัดสินใจ

โลเวนเฟลด์ได้แนะนำว่าในการสร้างสรรค์งานศิลปะในแต่ละขั้นของช่วงอายุจะต้องได้รับการสอนที่แตกต่างกันไป

2. ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

ทฤษฎีนี้จะเรียกกันในนามของทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education Theory) ได้แก่

2.1 ทฤษฎีสุนทรียศึกษา ของแฮรี โบรดี (Harry Broudy, 1972 อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545) เป็นระบบการเรียนการสอนวิชาศิลปะ และสามารถปรับใช้ได้กับวิชาศิลปะทุก ๆ แขนง เช่น ดนตรี ทัศนศิลป์ การเต้นรำ ศิลปะการแสดง หลักของทฤษฎีนี้ คือ การรับรู้ทางสุนทรียะ (Artistic Perception) จะเกี่ยวกับความเข้าใจอย่างมีสุนทรีย (Aesthetic apprehension) และการวิเคราะห์ไปสู่ส่วนต่าง ๆ (Analysis into Parts) สองสิ่งนี้จะเกิดความรักอย่างรู้แจ้ง (Enlightened cherishing) เกิดความสามารถที่จะรักและเห็นคุณค่าของความงามในวัตถุต่าง ๆ

2.2 ทฤษฎีการสอนความซาบซึ้งในศิลปะ (Theory of Teaching Art Appreciation) ของพาร์ โยฮันเซน (Per O. Johansen, 1978 อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545) เป็นทฤษฎีที่สอนให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปะ มี 3 กระบวนการ คือ กระบวนการเตรียมการ 2 ขั้นตอน เป็น การเตรียมงานศิลปะ การพิจารณางานศิลปะ โดยมุ่งที่ผลงานอย่างเดียว และปฏิบัติการพิจารณางานศิลปะแบบโดยรวม หลังจากนั้นทำการตีความ และประเมินคุณค่าทางสุนทรียภาพ และขั้นที่ 3 คือ การสอนไปสู่ประสบการณ์ด้านความซาบซึ้งในศิลปะ (Achievement in Experience) ประกอบด้วย 3 ขั้น คือ การพิจารณาโดยรวม โดยให้นักเรียนบรรยายสิ่งที่เห็น ขั้นนี้นักเรียนจะเกิดความประทับใจจากสิ่งที่เห็น และต่อมานักเรียนจะแสดงออกของความเข้าใจของตนเองโดยการบรรยายและตีความ ในขั้นตอนสุดท้ายคือ เกิดความศรัทธาหรือชื่นชมในงานศิลปะ นั้น ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้รู้แจ้งถ่องแท้ มีการประเมินผลภายในใจของตนเอง เกิดความซาบซึ้งในศิลปะในที่สุด

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทินกร บั้วพลู (2535) ได้สรุปว่า ความคิดในการฝึกหัดครู

เพื่อไปสอนศิลปะ เริ่มแรกเกิดที่สามัคยาจารย์สมาคมซึ่งเป็นสมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ในกรมศึกษาธิการ ครู อาจารย์ผู้มีอุปการะคุณ ตลอดจนผู้สนใจใฝ่หาความรู้ได้มาพบปะสนทนากัน และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน และใน พ.ศ. 2453 ทางสมาคมได้ตั้งสโมสรช่างขึ้น และเห็นว่านักเรียนช่างควรเรียนช่างเขียนด้วย เพราะเป็นวิชาเบื้องต้นของสรรพวิชาช่าง ดังนั้นจึงได้ตั้งสโมสรจิตรกรรมขึ้นเพื่อฝึกหัดวาดเขียนทั่วไปให้แก่ครูและนักเรียนช่างรวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนสามัญซึ่งมีนิสัยทางวาดเขียนเข้าเรียนได้ด้วย ต่อมาได้ยกขึ้นเป็นโรงเรียนพิเศษให้กรมศึกษาธิการดูแลจัดการ

ต่อมาโรงเรียนเพาะช่างได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2456 เพื่อฝึกฝนช่างฝีมือด้านต่าง ๆ แล้วยังตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดครูสำหรับการสอนวาดเขียนและการช่างในโรงเรียนประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาต่าง ๆ ตามหลักสูตรหลวงฝ่ายสามัญ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงใน พ.ศ. 2454 หลังจากนั้นโรงเรียนเพาะช่างได้ทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรการฝึกหัดครูศิลปะอีกหลายครั้ง

ในสถาบันอุดมศึกษาเดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยนั้น มีสถาบันที่ผลิตครูสอนศิลปะในหลักสูตรต่าง ๆ มีประวัติและพัฒนาการของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2511 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ได้เปิดหลักสูตรหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา (Art Education) ขึ้นในแผนกศิลปศึกษา คณะวิชาการศึกษา โดยมีศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ เป็นผู้ผลักดันให้เกิดขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี และส่งเสริมครูประจำการทางศิลปะให้มีความรู้ทางศิลปศึกษากว้างขวาง นอกจากนั้นยังเผยแพร่การศึกษาแขนงศิลปะให้เป็นที่แพร่หลายไปยังประชาชนที่สนใจต่อไป นับเป็นหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับแรกที่มีขึ้นในประเทศไทย โดยระบุคุณสมบัติของผู้ที่เข้าเรียนไว้ว่า รับเฉพาะผู้ที่จบหลักสูตร ป.กศ. สูง และ ปม.ช. มาเรียนต่ออีก 2 ปี โครงสร้างหลักสูตร มีจำนวนหน่วยกิตรวมทั้งหมด 105 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาทางการศึกษา หมวดวิชาเอกทางศิลปศึกษา นอกจากนี้ยังมีวิชาโทให้เลือกเรียนอีก 8 กลุ่ม มีบัณฑิตศิลปศึกษารุ่นแรกจำนวน 13 คน

ปี พ.ศ. 2517 แผนกศิลปศึกษาได้พัฒนาเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ มี 2 หลักสูตร คือหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา (เดิม) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกศิลปะ ซึ่งวิชาเอกศิลปะเป็นหลักสูตรในเชิงบูรณาการที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้กว้างและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล ปี พ.ศ. 2519 ได้ปรับหลักสูตรให้มีโครงสร้างหลักสูตรโดยรวมเช่นเดียวกับหลักสูตรเดิม แต่มีการแก้ไขให้จำนวนหน่วยกิตลดน้อยลง ไม่มีการจัดกลุ่มวิชาเอก ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง

ปี พ.ศ. 2536 ได้สถาปนาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี วิชาเอกต่าง ๆ รวม 14 วิชาเอก (2543) ใน 6 ภาควิชาคือ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา ภาควิชาศิลปะการแสดง และ ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ ปี พ.ศ. 2545 คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรีรวม เป็น 15 วิชาเอก ใน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) หลักสูตร 4 ปี ได้แก่ วิชาเอกศิลปะจิตรกรรม ทัศนศิลป์ ศึกษา การออกแบบสื่อสาร การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบแฟชั่น ศิลปะเครื่องประดับ การแสดงและกำกับการแสดง การออกแบบเพื่อการแสดง นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดนตรีคลาสสิก ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีเพื่อธุรกิจ และหลักสูตร การศึกษาศิลปะบัณฑิต (กศ.บ.) ได้แก่ วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทย ดุริยางคศาสตร์สากล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาศิลปะศึกษา หลักสูตร พ.ศ. 2541 (หลักสูตร 4 ปี) รับผิดชอบโดย ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสอนสาขาวิชาศิลปะศึกษาและมีคุณสมบัติของผู้สอนศิลปะที่พึงประสงค์ 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรอบรู้ในศาสตร์ทัศนศิลป์ที่สัมพันธ์กับศิลปะศึกษา ทางด้านอื่น ๆ และมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและชุมชน และ 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และให้บริการแก่สังคมได้ (คณะศิลปกรรมศาสตร์, 2541)

ปัจจุบัน หลักสูตรการผลิตครูได้เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายการผลิตครูแนวใหม่ และเพื่อสนองต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 คณะศิลปกรรมศาสตร์จึงได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตร 5 ปี ตามโครงการการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี 5 ปี โดยรัฐบาลให้ทุนการศึกษาแก่สถาบันที่ผลิตครูทั่วประเทศ เป็นจำนวน 2500 ทุน และเฉพาะทุนการผลิตครูด้านทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ (ศิลปะการแสดง) ในสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูด้านนี้ทั้งหมดเป็นจำนวน 100 ทุน การผลิตครูศิลปะศึกษาจึงอยู่ภายใต้หลักสูตรการผลิตครูการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา วิชาเอกทัศนศิลป์ ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงได้เริ่มดำเนินการรับนักศึกษาทุนรุ่นแรกเป็นจำนวน 10 คน (คณะศิลปกรรมศาสตร์, 2547)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อสนับสนุนพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และการปฏิรูปการศึกษา
2. เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐในการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง) หลักสูตร 5 ปี

3. เพื่อสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ในการผลิตครูด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์และ ศิลปะการแสดง เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคณะ และพัฒนาสังคมประเทศชาติ
4. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการขององค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อวางรากฐานไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน
5. เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2512 ได้เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นหลักสูตร 4 ปี โดยรับผู้จบชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ 1) เพื่อผลิตครูศิลปศึกษาสำหรับสอนวิชาศิลปะ และศิลปะปฏิบัติในโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยมแบบประสม วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัย ครู ตลอดจนสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีการสอนวิชาศิลปะและศิลปะปฏิบัติเป็นวิชาสามัญและ บัณฑิตเรียน 2) เพื่อปรับปรุงมาตรฐานและวุฒิของครูศิลปศึกษาให้เท่าเทียมกับครูสาขาวิชาอื่น ๆ 3) เพื่อส่งเสริมการศึกษาของนิสิตครูศาสตร์และคณะอื่น ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเปิด โอกาสให้เรียนวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป หรือวิชาเลือก 4) เพื่อเพิ่มและขยายงานใน วิชาศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของโครงการอื่น ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่ เช่น โครงการ ปรับปรุงโรงเรียนมัธยมในชนบท โครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสม โครงการปรับปรุงโรงเรียน การช่าง โครงการปรับปรุงการศึกษาระดับวิชาชีพขั้นสูง และโครงการขยายงานฝึกหัดครู 5) เพื่อ เป็นศูนย์กลางการค้นคว้าวิจัยหลักสูตร และการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และฝึกหัดครู 6) เพื่อเป็นการอบรมครูประจำการในสาขาวิชาศิลปศึกษา ให้มี ความรู้และคุณวุฒิเหมาะสมกับการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและ ฝึกหัดครู

โครงสร้างของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ศิลปศึกษา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เรียนวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป วิชาครู วิชาเฉพาะ และวิชาเลือกเสรี ทั้งยังมีความสอดคล้อง กับหลักสูตรมาตรฐานศิลปศึกษา (Standards for Art Teacher Preparation Program) ของ สมาคมศิลปศึกษา ประเทศสหรัฐอเมริกา (National Art Education Association) ซึ่งกำหนด โครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษาไว้สองส่วนคือ กลุ่มวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษา ประกอบด้วยวิชา ศิลปะปฏิบัติในสาขาต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ และกลุ่ม เนื้อหาวิชาทั่วไปที่ช่วยเสริมความรู้ความคิดทางการสอนของครูให้กว้างขวางขึ้น ได้แก่ วิชา ทางด้านมนุษยศาสตร์ วิชาครู และการฝึกประสบการณ์

ปี พ.ศ. 2515 คณะครุศาสตร์ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการขยายงานของคณะ ครุศาสตร์และระเบียบของมหาวิทยาลัย ได้รับการแก้ไขบางส่วนให้สอดคล้องกับหลักสูตรของ คณะครุศาสตร์ พ.ศ. 2515 มีจำนวนหน่วยกิตลดลงเหลือ 135 หน่วยกิต จากเดิม 145 หน่วยกิต มี

โครงสร้างหลักสูตรโดยรวมเหมือนเดิม แต่สัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา เปลี่ยนแปลงไป ต่อมา มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรอีก 4 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2519 พ.ศ. 2525 พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2543 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการสอนวิชาเฉพาะ วิชาเอก ศิลปศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2543)

ต่อมาได้มีการปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2547 เป็นหลักสูตร 5 ปี โดยที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นที่จะปฏิรูปการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การผลิตครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ นับเป็นปัจจัย สำคัญยิ่งในการส่งเสริมการปฏิรูป ประกอบกับข้อความในราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ผู้ที่ขอรับใบประกอบวิชาชีพครู จะต้องมีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี การปรับปรุงหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเพิ่มหน่วยกิตและปรับปรุงรายวิชาเรียนให้ สอดคล้องกับข้อกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547) นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมสถานะภาควิชาศิลปศึกษา ในปัจจุบันได้ เปลี่ยนเป็นสาขาวิชาศิลปศึกษา ภายใต้ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา (Online, แหล่งที่มา: <http://www.edu.chula.ac.th/edhome/CurriculumOR.htm>, 2548)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547) มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มี ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครู และเป็น นักวิชาการ ทั้งนี้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. มีความรู้ลึกและรู้กว้างในสาระของศาสตร์ที่จะสอน และศาสตร์การสอน สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และประยุกต์ใช้ความรู้ลึกในเชิงสหวิทยาการอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความสามารถในการแสวงหา และการสร้างองค์ความรู้
2. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ เข้าใจระบบโครงสร้างการทำงานในระบบการศึกษาไทย สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนา และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง สามารถ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะ แนวทางในการพัฒนาระบบการศึกษาไทย
3. มีคุณธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเองต่อ วิชาชีพครูและสังคม สามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากการสัมผัสสภาพจริง และการมี ประสบการณ์ รู้จักครองตน ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์เฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทาง

ศิลปศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์

2. เพื่อให้บัณฑิตมีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ศิลปศึกษา สามารถพัฒนาความคิด ด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น : ประวัติความเป็นมา

สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้เปิดหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ศิลปศึกษา ในปี พ.ศ. 2529 ด้วยสาเหตุที่ว่าสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูศิลปศึกษานั้นมีเพียงแค่ 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรมการฝึกหัดครู ไม่สามารถผลิตครูศิลปศึกษาให้เพียงพอแก่ความต้องการของโรงเรียนต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งยังมีความต้องการครูศิลปศึกษาอีกมากทั้งปริมาณและคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่และคณะศึกษาศาสตร์มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตครูให้เพียงพอต่อความต้องการในท้องถิ่น โดยเฉพาะครูศิลปศึกษาที่มีความสามารถในการสอน นำความรู้ไปประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมในท้องถิ่น จึงได้บรรจุหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ศิลปศึกษา หลักสูตร 2 ปี ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เมื่อแรกเริ่มคือ 1) เพื่อให้สามารถสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้สามารถส่งเสริมประชาชนให้มีความซาบซึ้ง อนุรักษ์ และพัฒนาอาชีพทางด้านศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น และ 3) เพื่อให้มีคุณสมบัติของครูศิลปศึกษาที่ดี และสามารถเพิ่มพูนความรู้ต่อไปได้ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) หลักสูตร 4 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) และเริ่มรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2535 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ต่อมาในระยะการปฏิรูปการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กลไกหลักสำคัญประการหนึ่งคือ การปฏิรูป การผลิตครูเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูชั้นสูง โดยมุ่งเน้นให้ครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านคุณธรรม ตลอดจนความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความลึกซึ้งทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การฝึกฝนอบรมจิตวิญญาณในความเป็นครู ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ย่อมมาจากการเพาะบ่มตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันผลิตครู รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ สังคม และเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์จึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติตามสภาพจริงในสถานศึกษา อันจะส่งผลที่จะผลักดันให้การปฏิรูป

การศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา โดยถือว่าบุคคลที่สำคัญที่สุดใน การปฏิรูปการศึกษา คือ ครู หรือ ครูเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้นเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สาขาวิชาศิลปศึกษา ในฐานะที่รับผิดชอบ การผลิตครูสอนศิลปศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นข้อสำคัญ จึงจำเป็นต้องผลิตครูให้มีคุณลักษณะที่ สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว โดยมีความรู้ลึกทางด้านความรู้ ด้านเนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการเลือกใช้นวัตกรรมการสอนในสาระการเรียนรู้ศิลปะ และความสามารถไปปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็น บุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการชื่นชมสุนทรีย์ภาพในความงาม ทั้งใน ศิลปะและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ศิลปะจะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ และสามารถส่งเสริมให้ ผู้เรียนค้นพบศักยภาพตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือประกอบอาชีพ ได้ด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูศิลปศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการผลิตครูตามโครงการ การผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี ที่มีระบบการคัดเลือกคนดี คนเก่ง เข้ามาเป็นครู มีระบบและกระบวนการผลิตที่สามารถสร้างให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีการฝึกฝน อบรมจิตวิญญาณในการเป็นครู เพื่อรองรับใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครู อันจะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาประเทศชาติต่อไป และ เพื่อเป็นการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547)

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการศิลปศึกษา และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการ เรียนรู้ได้ตามศักยภาพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา อย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา

1. มีความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพครู และสาระของศาสตร์ศิลปศึกษา สามารถ ปฏิบัติการสอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน
2. มีความสามารถในการเลือกใช้นวัตกรรมการสอนศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3. เป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิจรรณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมิติทางสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาปฏิบัติประสานประโยชน์และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. ตระหนักในคุณค่าของการสอนศิลปศึกษา มีความรัก ความศรัทธา จิตวิญญาณของความเป็นครู สร้างตนในกรอบจรรยาวิชาชีพครู มีบุคลิกดี และมีสุนทรียภาพ
6. มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ เสียสละ อุทิศตน เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ
7. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : ประวัติความเป็นมา

แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เมื่อปี การศึกษา 2533 ชื่อปริญญาภาษาไทยว่า ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ชื่อย่อ ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) และชื่อภาษาอังกฤษว่า Bachelor of Education (Art Education) ชื่อย่อว่า B.Ed. (Art Education) โดยมีแนวความคิดว่า ศิลปศึกษาเป็นศาสตร์ที่สำคัญและมีคุณค่าต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สามารถปลูกฝังผู้เรียนให้ซาบซึ้งในความงามและมีรสนิยมที่ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถทางการศึกษาและศิลปศึกษาเพื่อออกไปรับใช้สังคมในทุกวงการ

ต่อมาการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8 มุ่งส่งเสริมการผลิตทรัพยากรบุคคลด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ โดยการผลิตบุคลากรให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในสภาวะขาดแคลน แผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา ตระหนักในหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบจึงได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษาเป็นหลักสูตร 4 ปี เมื่อ พ.ศ. 2541 และทำการเรียนการสอนมากระทั่งปัจจุบัน (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543)

ต่อมาเพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเยาวชน จึงได้จัดให้วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับชั้น แต่การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในสภาพความเป็นจริงยังไม่เห็นสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านศิลปศึกษาอย่างแท้จริง การเรียนการสอนจึงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้นภาควิชาการศึกษา โดยแผนกวิชาศิลปศึกษา จึงได้ฟื้นฟู ค้นคว้า วิจัยทางศิลปศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้

ความสามารถ มีค่านิยมที่ดี มีทักษะในวิชาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และเพื่อสนองต่อนโยบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว แผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) ให้เป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2547)

ปรัชญาและวัตถุประสงค์

เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ

1. เพื่อผลิตบัณฑิตทางการศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ออกไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชน
2. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะออกไปปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
3. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครูและเป็นแบบอย่างที่ดี
4. เพื่อเป็นพื้นฐานและส่งเสริมการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะ เพื่อพัฒนา ค่านิยมและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ อันเป็นมรดกอันมีค่าของชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงหลักสูตรการพลิตครูศิลปะ (หลักสูตร 5 ปี) ที่เปิดสอนในประเทศไทย

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อปริญญา		สังกัดภาควิชา / คณะ
		ชื่อเต็ม	ชื่อย่อ	
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต Bachelor's Degree in Education	ครุศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) Bachelor of Education (Art Education)	ค.บ. (ศิลปศึกษา) B.Ed. (Art Education)	ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร	หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตรศึกษา Bachelor of Education Program Major Arts Education	การศึกษาระดับบัณฑิต (ศิลปกรรม ศาสตรศึกษา) Bachelor of Education (Arts Education)	กศ.บ. (ศิลปกรรมศาสตรศึกษา) B.Ed. (Arts Education)	คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาศิลปศึกษา) Bachelor of Education Program in Art Education	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) Bachelor of Education (Art Education)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) B.Ed. (Art Education)	สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขล านครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาศิลปศึกษา) Bachelor of Education Program in Art Education	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) Bachelor of Education (Art Education)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) B.Ed. (Art Education)	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 5 ปี จำแนกตามสถาบันการศึกษา และเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

มหาวิทยาลัย	ปีการศึกษา ที่เริ่มใช้ หลักสูตร	การจัด โปรแกรม การศึกษา	หน่วยกิต รวม (เกณฑ์ไม่น้อยกว่า 150)	จำนวนหน่วยกิต						
				วิชาการศึกษาทั่วไป (เกณฑ์ไม่น้อยกว่า 30)	วิชาเฉพาะ (เกณฑ์ไม่น้อยกว่า 114)				รวม	วิชาเลือกเสรี (เกณฑ์ไม่น้อยกว่า 6)
					วิชาชีพครู	วิชาเฉพาะด้าน				
						วิชา บังคับ	วิชา เลือก	รวม		
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2547	วิชาเอกเดี่ยว	168	34	50	52	22	74	124	10
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	2547	วิชาเอกเดี่ยว	169	30	46	(เอก) 59	(โท-ตรี) 28	87	133	6
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2547	วิชาเอกเดี่ยว	170	30	50	54	30	84	134	6
4. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2547	วิชาเอกเดี่ยว	168-173	30	52	60	25	85	137	6
		วิชาเอก-โท	168-173	30	52	60	20-25	80-85	132-137	6

จากตาราง ทุกสถาบันมีโครงสร้างหน่วยกิตเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวนหน่วยกิตรวมที่น้อยที่สุดคือ 168 หน่วยกิต และมากที่สุดคือ 173 หน่วยกิต หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปอยู่ระหว่าง 30-34 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน ซึ่งได้แก่ หมวดวิชาชีพรู และวิชาเฉพาะด้าน (ประกอบด้วยวิชาบังคับ และวิชาเลือก) ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต นั้น จะอยู่ระหว่าง 124-137 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีอยู่ระหว่าง 6-10 หน่วยกิต

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รุ่งรังษิ วิบูลชัย (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์กระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา พัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสร้างสเกลตัวประกอบตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์กระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ และขั้นตอนที่สองคือ พัฒนาตัวบ่งชี้รวมและสร้างสเกลองค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับนักศึกษา จำนวน 1,464 คน ทำการเลือกโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปร อีกทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยนำเข้า คุณสมบัติของผู้สอนคือ มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์และเนื้อหาในการสอนเป็นอย่างดี อีกทั้งมีศรัทธาต่อการสอน คุณสมบัติของผู้เรียนคือ มีความรับผิดชอบต่อการเรียน ในส่วนตัวแปรแหล่งข้อมูลต้องมีความหลากหลาย ทันสมัย ตัวแปรในกระบวนการสอนคือ เตรียมแผนการสอน ใช้กิจกรรมการสอนหลากหลายวิธี และใช้การประเมินผลหลากหลายวิธี ตัวแปรผลผลิตคือ ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการจัดการ

ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้รวม 12 ตัวเรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยดังนี้ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้และการสอน สนับสนุนผู้เรียนเชิงรุก ยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน ใช้ทักษะในการประเมินผลผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาและเนื้อหาในการสอนอย่างเหมาะสม ใช้ทักษะในการเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียน มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนและผู้สอน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เน้นความสำคัญเรื่องระยะเวลากับการเรียนรู้ มีการเตรียมแผนการสอน และมีความรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี ตามลำดับ ซึ่งตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้ง 12 ตัวนี้ มีความสามารถในการร่วมกันอธิบายคุณภาพการสอน ส่วนผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษาพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ = 2347.19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง = .94 เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจำแนกตามสาขาวิชาให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้รวม 12 ตัว แตกต่างกัน

ดาวรุ่ง ชะระอำ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทยตามแนวปฏิรูปการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย พร้อมทั้งแผนกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์สาระจากเอกสาร ตัวแปรที่ศึกษาคือ ภาพลักษณ์ใหม่ครูวิชาชีพ มาตรฐานครูวิชาชีพ หลักสูตร และกระบวนการผลิตครูวิชาชีพ การดำเนินการวิจัยมี 8 ขั้นตอน คือ วิเคราะห์สาระ ร่างรูปแบบการผลิตครู จำลองภาพลักษณ์ใหม่และมาตรฐานครู ตรวจสอบภาพลักษณ์ใหม่และมาตรฐานครู ร่างแผนกลยุทธ์การผลิตครู เขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนา และแบบบันทึกการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคีซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัย โรงเรียน และนักศึกษาครู ครูวิชาชีพมีภาพลักษณ์ที่สง่างาม (SMART) มีความหมายคือ S- Skill, M- Management, A- attitude, R- Resource และ T- Technology สถาบันการศึกษาที่ร่วมผลิตครูวิชาชีพได้แก่ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน มีหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ แบบ 3 ร่วม 4 หลัก 3ปรับ 4แผน มีความหมายเชิงกลยุทธ์ดังนี้ “3 ร่วม” คือ ความร่วมมือแบบไตรภาคี “4 หลัก” คือ หลักการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านความเสมอภาคและหลากหลาย ด้านการตรวจสอบได้และการประกันคุณภาพ ด้านโครงสร้าง ทรัพยากร และบทบาท “3ปรับ” คือ ปรับการเรียนรู้ของผู้นำ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปัจเจก ระดับทีมงาน และระดับระบบ และ “4แผน” คือ แผนพัฒนาองค์กรทั้งระบบ 4 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาครู อาจารย์ แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ และแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐาน

เทพนคร ทาคง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐาน ในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐานในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู โดยทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การกำหนดสัดส่วนความสำคัญของ มาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการเป็นครูภาษาอังกฤษ การจัดทำรายละเอียดหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานครูภาษาอังกฤษ การออกแบบการเรียนการสอน และการจัดทำเอกสาร หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร และ เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นทั้งใน ด้านความสอดคล้องภายในของรายละเอียดหลักสูตรและด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

1. การพัฒนาหลักสูตร ได้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับรายวิชา เสริมสมรรถภาพการสอนภาษาอังกฤษ ในกลุ่มวิชาเลือก หมวดวิชาเฉพาะด้านของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏ โดยการกำหนดมาตรฐานครูภาษาอังกฤษซึ่ง ครอบคลุมขอบข่ายสาระมาตรฐาน 4 ขอบข่าย มาตรฐานด้านเนื้อหา 13 มาตรฐาน และ มาตรฐานด้านความสามารถ 88 มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาให้มี ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และมี ลักษณะของครูภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์

2. การประเมินหลักสูตร ในการประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้รับการ ประเมินในระดับดี และในการประเมินโดยการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ ความ สามารถทางภาษาอังกฤษ คะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คะแนนความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และคะแนน คุณลักษณะของภาษาอังกฤษ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองร้อยละ 23.46, 14.28, 22.95 และ 5.56 ตามลำดับ และสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาที่เรียนตามหลักสูตรสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกฝน ประสบการณ์วิชาชีพครูมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ทักษะ หรือการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากจากการเรียนตามหลักสูตรนี้ ยกเว้นมีทักษะด้านการพูดเพิ่มขึ้นปาน กลาง กลุ่มทดลองให้สัมภาษณ์ว่าหลักสูตรนี้เป็นการทบทวนความรู้เดิม และเป็นการเตรียมตัว สำหรับการฝึกฝนประสบการณ์วิชาชีพครู

จกกล เสงสุวรรณ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ในด้านจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อวิชา การเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษา จำนวน 33 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านจุดประสงค์ ส่วนใหญ่ยังคงเหมือนหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สำหรับจุดประสงค์ที่เพิ่มได้แก่ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางทัศนศิลป์ มีความสามารถเป็นนักวิชาการ รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รู้จักนำเอาเทคนิควิธีการทางศิลปะที่ทันสมัยมาใช้ และมีความศรัทธาและมีจรรยาแห่งวิชาครู

2. ด้านโครงสร้าง ไม่เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากนัก จำนวนหน่วยกิตรวม อยู่ระหว่าง 140-145 หน่วยกิต หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปอยู่ระหว่าง 35-40 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้านอยู่ระหว่าง 94-97 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีอยู่ระหว่าง 8-10 หน่วยกิต

3. ด้านเนื้อหาวิชา หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สุนทรียะทางทัศนศิลป์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หมวดวิชาเฉพาะด้านกลุ่มวิชาชีพครู ได้แก่ พื้นฐานวิชาชีพครู หลักการสอน หลักสูตรและการสอน การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา จรรยาและวิชาชีพครู พฤติกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียน และความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มวิชาเนื้อหา ได้แก่ วิชา ศิลปศึกษาเบื้องต้น ศิลปะสำหรับครู โครงการศึกษาศิลปะส่วนบุคคล ศิลปวิจารณ์ จิตรกรรมพื้นฐาน ภาพพิมพ์พื้นฐาน ทฤษฎีศิลปะไทย การวาดเส้น คอมพิวเตอร์กราฟิก คอมพิวเตอร์ศิลป์ และเลือกเรียนรายวิชาจากแขนงวิชาทัศนศิลป์ ศิลปะประยุกต์ ความเข้าใจทางศิลปะ และศิลปะพื้นบ้าน กลุ่มวิชาปฏิบัติการและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมวดวิชาเลือกเสรี ได้แก่ วิชาศิลปะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต คอมพิวเตอร์กราฟิก 2-3 มิติ

4. ด้านการเรียนการสอน เป็นรูปแบบที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการปฏิบัติจริง

5. ด้านสื่อการสอน ส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ทันสมัย รวมทั้ง Internet

6. ด้านการวัดและประเมินผล มีจุดประสงค์เพื่อวัดและประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะ โดยวัดและประเมินผลให้สอดคล้อง

กับจุดประสงค์ และกระบวนการสอน ครูเป็นผู้ประเมินจากการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผลได้แก่ ช่วงหลังเรียน

แคโรล เฮนรี (Carole Henry, 2002) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มาตรฐาน: การส่งเสริมศิลปะในโรงเรียน ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่า มาตรฐาน เป็นส่วนพิเศษและสำคัญของศิลปศึกษาเป็นอย่างยิ่ง มีผลต่อห้องเรียนศิลปะ และต่อใบประกอบวิชาชีพครู และได้นำข้อความของหน่วยมาตรฐานแห่งชาติสำหรับศิลปศึกษาที่ว่านักเรียนทุกคนควรมีความรู้และมีความสามารถทำได้ ดังนั้นการเตรียมครูสอนศิลปะตามมาตรฐานของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (The National Arts Education Association) จึงควรที่จะได้ระบุนำความรู้ และทักษะ ที่นักศึกษาศิลปศึกษาควรได้จากการเรียนในหลักสูตรลงไปด้วย

การพัฒนามาตรฐานสำหรับใบประกอบวิชาชีพของ The Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium: INTASC สำหรับครูผู้เชี่ยวชาญศิลปะและครูศิลปะในชั้นเรียนทั่วไป พบว่าคุณค่าของมาตรฐานเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับ การตีความและการตีความนั้นจะได้กระตุ้นให้เกิดวิธีการเรียนการสอน แสดงว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียนในโรงเรียนจะอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานในการเตรียมครูศิลปะ นั่นคือการเตรียมนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

แกรี ไบรเทนสไตน์ (Gary Breitenstine, 2001) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์ในสาขาศิลปะของรัฐเท็กซัส กับมาตรฐานการเตรียมครูศิลปศึกษาของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ ฉบับ ค.ศ. 1999 พบว่าหลักสูตรการผลิตครูของรัฐเท็กซัส มีความแตกต่างกันเล็กน้อย มีการสร้างมาตรฐานโดยหวังว่าจะลดความแตกต่างของหลักสูตรเหล่านี้ ในปี ค.ศ. 1999 รัฐเท็กซัสได้พัฒนามาตรฐานการเตรียมครูศิลปะ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมใน 20 ประเด็นที่จะใช้ในหลักสูตรผลิตครูศิลปะเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนในหลักสูตรมีความรู้และสามารถนำไปใช้สอนในโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปในทุกหลักสูตรทั่วรัฐเท็กซัส มาตรฐาน 20 ตัวนี้เป็นตัวแปรตามในการศึกษาวิจัย และตัวแปรอิสระ 4 ตัวในการศึกษา คือ ขนาดของสถาบันที่มีหลักสูตรปรากฏอยู่ จำนวนอาจารย์ศิลปะที่สอนในหลักสูตรเต็มเวลา จำนวนอาจารย์ศิลปศึกษาที่สอนในหลักสูตรเต็มเวลา และจำนวนของนักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรศิลปศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา

มาตรฐานทั้ง 20 ข้อ ในแบบสอบถามใช้มาตรวัดประมาณค่า Likert Scale 6 อันดับ คือ ตั้งแต่ระดับ 0 (ไม่สอน) ถึงระดับ 5 (สอนอย่างเข้มข้น) แบบสอบถามที่ได้รับกลับมา 47% (N=23) จากจำนวน 49 รัฐที่อนุมัติโปรแกรม ผลจากการสำรวจพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมี

นัยสำคัญระหว่างหลักสูตรต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามมีผลที่ชี้ถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในจำนวนของหลักสูตรที่ได้คะแนน 0 และหลักสูตรที่ได้คะแนนระหว่าง 1-3 ที่สอนโดยนักวิชาการศิลปศึกษา และมีนักวิชาการศิลปศึกษาหนึ่งคนที่ดูเหมือนว่าได้เพิ่มจำนวนการสอน แต่ไม่ได้เพิ่มขอบเขตหรือความเข้มข้นของเนื้อหาที่ใช้สอน ผลนี้ได้ตอบสนองต่อมาตรฐานของ NAEA และได้ทำการศึกษาในแบบสอบถามต่อไปด้วยการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร และตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เรียนในหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า มีการประมาณการเป็นจำนวนหน่วยกิตต่อชั่วโมง และชี้ให้เห็นว่าอาจจะมีประเด็นในเรื่องการใช้เวลาในการทำงานที่เป็นกำหนดและข้อจำกัดในการเตรียมการสอน จากประเด็นนี้ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในมุมมองเกี่ยวกับเนื้อหา และถือว่าเป็นเรื่องที่คุณสอนควรกำหนดความเข้มข้นของเนื้อหาเอง

ความเปลี่ยนแปลงและมาตรฐานของท้องถิ่นในหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะอาจต้องสร้างขอบเขตของการตีความตามความหมายของการสอนอย่างเข้มข้นของแต่ละสถาบันเอง

ไนท์ (Knight, 2000) ทำการวิจัยเรื่อง การเตรียมครูศิลปะเพื่อสอนนักเรียนในหลากหลายประเภท โดยศึกษาว่าผู้เรียนที่จะไปเป็นครูศิลปะในอนาคตจะได้รับการเตรียมเพื่อสอนกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไร งานวิจัยนี้เรื่องนี้สำคัญเป็นพิเศษเนื่องจากว่าปัจจุบันครูสอนศิลปะได้สอนในกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างในเชื้อชาติ วัฒนธรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้นในห้องเรียน

มีการตีความหลายอย่างว่าการศึกษาลากวัฒนธรรม คืออะไร ไม่มีมติเป็นเอกฉันท์ระหว่างนักวิชาการศึกษาว่าจะเตรียมครูสำหรับสอนในห้องเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนหลากหลายวัฒนธรรมอย่างไร การศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วยคำถามวิจัย 3 คำถามคือ

1. นักศึกษาศิลปะในหลักสูตร จะถูกเตรียมเพื่อทำการสอนนักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันอย่างไรและแค่ไหน
2. นักศึกษาศิลปะจะถูกเตรียมเพื่อทำการสอนนักเรียนในหลาย ๆ ห้อง และหลาย ๆ โรงเรียนอย่างไม่เน้นเชื้อชาติอย่างไรและแค่ไหน
3. นักศึกษาศิลปะจะถูกเตรียมเพื่อทำการสอนศิลปะแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (DBAE) เกี่ยวกับสังคมในสหรัฐที่หลากหลายได้อย่างไรและแค่ไหน

กรณีศึกษาจากหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ในห้องเรียน การสำรวจงานวิจัย แบบสอบถามแบบสำหรับกรวิจัยมีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ส่งไปให้นักวิชาการศิลปะ หรือ ผู้ที่จะเป็นนักวิชาการศิลปะจำนวน 170 คนโดยถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการผลิตครูศิลปะของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาเสนอแบบพรรณนา ในรูปแบบตาราง และตัวเลขทางสถิติ ผล

การศึกษาเป็นไปตามที่คาดหมายคือ ครูศิลปะจำนวนมาก ไม่ได้ถูกเตรียมหรือได้รับประสบการณ์ ในหลักสูตรฝึกหัดครูมาก่อน เพื่อที่จะให้ครูเหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่ม นักเรียนที่หลากหลายได้ การศึกษาสรุปว่า มีความจำเป็นต้องกำหนดนิยามการฝึกอบรมครู หรือ การกำหนดรูปแบบการอบรมครูใหม่ เพื่อพัฒนาความสามารถของครูศิลปะให้สอนใน สภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม

ไพรซ์ ริชาร์ด (Marilynn J. Price-Richard, 1990) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการ ใบอนุญาตรับรองของรัฐและการครุศึกษาในศิลปศึกษา โดยศึกษาในเรื่องการออกใบอนุญาต ให้แก่ครูศิลปะ ครูในระดับประถมศึกษา และครูใหญ่ กับหลักสูตรศิลปศึกษาที่ได้ผ่านการรับรอง แล้ว แบบสอบถามได้ส่งให้ผู้อำนวยการของรัฐที่กำกับดูแลใบรับรองอนุญาตที่ออกให้แก่กลุ่มที่ ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยถามความต้องการในเรื่องการทดสอบสำหรับบุคคลที่จะไปเป็นครู และ กระบวนการตรวจสอบในหลักสูตรการผลิตครู แบบสอบถามได้รับกลับมาจาก 50 รัฐ และ ภายหลังได้มีการสัมภาษณ์ตามกรอบของแบบสอบถามกับคนที่ถือใบอนุญาตในแต่ละรัฐ ผลการวิจัยมีข้อสรุปดังนี้

ใบรับรองอนุญาตการสอน : ทุกรัฐในอเมริกาได้รับใบอนุญาตการสอนวิชาศิลปะ (Art) แต่มีรัฐมิสซูรีและนิวเม็กซิโก ที่เสนอให้มีใบรับรองการสอนศิลปะในแขนงอื่น ๆ (Arts) ด้วย ผลจาก แบบสอบถามส่วนใหญ่ 49 รัฐ (98%) มีใบอนุญาตศิลปะที่ใช้สอนได้ในทุกระดับชั้น และใน 29 รัฐ (58%) มีใบอนุญาตให้ใช้สอนได้ นอกนั้นได้เตรียมออกใบอนุญาตเพื่อสอนได้ในระดับ ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และใบอนุญาตสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา

มีจำนวน 13 รัฐ (26%) ที่ไม่ระบุเนื้อหาศิลปะ (Art Content) ในหลักสูตรวิชาศิลปะ โดย ให้ สถาบันที่ผลิตครูศิลปะระบุลงไปเอง แต่ใน 37 รัฐ (74%) ได้ระบุเนื้อหาทางด้านศิลปะเข้าไปใน หลักสูตร โดยยึดการแบ่งเนื้อหาตามรูปแบบของ DBAE (Disciplines-based Art Education) ซึ่ง ความต้องการในใบอนุญาตการสอนนั้นจะรวมถึงความคาดหวังในการสอนทางศิลปะสร้างสรรค์ งานศิลปะด้วย (Art Production) และมี 34 รัฐ ในจำนวน 37 รัฐ (92%) ได้รวมด้านประวัติศาสตร์ ศิลป์ จำนวน 19 รัฐ รวมศิลปวิจารณ์เข้าไว้ด้วย และ 17 รัฐ (46%) ได้รวมด้านสุนทรียศาสตร์ และนอกนั้นมีจำนวนที่เกินครึ่งไปเล็กน้อยใน 37 รัฐ คือมี 20 รัฐ (54%) ที่ระบุวิชาใดก็ได้ 3 ใน 4 ของ DBAE ลงไว้ในความต้องการของใบอนุญาตการสอนศิลปะ

เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของสถาบันศิลปะ (Getty Center) ที่ผู้วิจัยได้เคยศึกษา เอกสารหลักสูตรมาก่อนหน้านี้ พบว่า ในใบอนุญาตการสอนศิลปะมีการระบุความต้องการการ สอนทางด้านศิลปวิจารณ์น้อยกว่าที่พบในหลักสูตรการสอน ซึ่งตรงกันข้ามกับวิชาสุนทรียศาสตร์ ที่ระบุในความต้องการมากกว่า

มีเพียง 9 รัฐ (18%) พบว่า มีบุคคลเพียงคนเดียวที่รับผิดชอบต่อการออกใบอนุญาตรับรองการสอนศิลปะในรัฐของตนเอง มีกรณี 7 รัฐ (78%) ที่บุคคลนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะของรัฐ ถึงแม้ว่าหน่วยงานรัฐส่วนใหญ่ (32 รัฐ หรือ 64%) จะระบุว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานการศึกษาของรัฐและตัวแทนในการออกใบอนุญาต ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ถามถึงข้อยืนยันเหล่านี้

จำนวน 35 รัฐ (70%) มีประเภทของความต้องการในศิลปะในระดับประถมศึกษา แต่ 20 รัฐใน 35 รัฐนั้น ต้องการศิลปะเพียงอย่างเดียว และนอกนั้นมี 14 รัฐ ที่ระบุว่าไม่ว่าจะศิลปะหรือดนตรี หรือศิลปะในแขนงอื่น ๆ แต่มีเพียงหนึ่งรัฐใน 35 ที่ไม่ได้ระบุอะไรเลย และในจำนวน 24 รัฐ (48%) รายงานว่า ใบรับรองศิลปะที่ต้องการนั้น ขอให้ครูได้รับมอบหมายให้สอนในศิลปะเบื้องต้นด้วย

จำนวน 14 รัฐ (28%) มีแบบทดสอบรายการทางศิลปะสำหรับใบอนุญาตในครูประถมศึกษา ผู้ที่จะสมัครเป็นครู 4 คน คือมีวุฒิทางด้านศิลปศึกษาสาขาพิเศษ ที่ต้องการ ใน 12 รัฐ (24%) ใน 7 รัฐ (14%) มีการพัฒนาความต้องการแบบทดสอบทางศิลปศึกษาของรัฐเอง และจำนวน 19 (38%) ให้มีการทดสอบในคราวเดียวกันกับแบบทดสอบอื่น ๆ

30 รัฐ (60%) จะให้เป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มระหว่างรัฐเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ The National Association of State Directors of Teacher Education and Certification (NASDTEC) ซึ่งประโยชน์ของข้อตกลงนี้เกิดความสะดวกในการออกใบอนุญาตระหว่างรัฐ

คำถามยังคงเกี่ยวกับการออกใบรับรองอนุญาต คือ ใครจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการพิจารณาเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมในเนื้อหาความต้องการนั้น ซึ่งคำตอบจะมีหลากหลายขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐและแต่ละโอกาส

หลักสูตรการผลิตครูศิลปศึกษา : ในจำนวน 50 รัฐนั้น มีจำนวนหลักสูตรศิลปศึกษาของรัฐที่ได้รับการตรวจสอบ 741 (58%) ซึ่งเป็นตัวแทนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั้งหมดทั่วประเทศ มีเพียงรัฐ Wyoming เพียงรัฐเดียวที่ไม่มีหลักสูตรเนื่องจากว่ารัฐนี้ไม่มีการตรวจสอบหลักสูตรการผลิตครู ส่วน South Dakota ผู้ให้ข้อมูลลาศึกษาต่อ นอกนั้นเกินกว่าครึ่งมีหลักสูตรที่ได้ผ่านการตรวจสอบทั้งสิ้น

ในจำนวน 741 หลักสูตรศิลปศึกษาที่ได้รับการตรวจสอบจากรัฐนั้น มี 82 หลักสูตร ที่ได้รับการรับรองจากสมาคมโรงเรียนศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (National Association of Schools of Art and Design: [NASAD]) ถึงแม้ว่า NASAD จะให้การรับรองหลักสูตรศิลปะของรัฐเพียง 11% แต่ก็ยังเป็นไปอย่างมีคุณภาพและอย่างทั่วถึงในระหว่างรัฐ

มาตรฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบหลักสูตรซึ่งอ้างอิงจากใบอนุญาตที่เป็นทางการ ได้แก่ มาตรฐานของรัฐ (State Standards) มาตรฐานของสภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ

(National Council for Accreditation of Teacher Education: [NCATE]) และมาตรฐานของ The National Association of State Directors of Teacher Education and Certification (NASDTEC): NCATE จะได้รับการรับรองโดยสภารับรองวิทยฐานะการศึกษาลงมัธยมศึกษา (Council on Post-secondary Accreditation: [COPA]) ผู้ซึ่งให้การรับรองการประกอบวิชาชีพ การศึกษาให้แก่บุคคลที่จะเข้าทำงานในโรงเรียน

NCATE: ส่วนหนึ่งทำหน้าที่ประเมินหลักสูตรในสาขาพิเศษอื่น ๆ ด้วย เช่น หลักสูตร ศิลปศึกษา มีบางหลักสูตรได้พัฒนามาตรฐานสำหรับรองรับการตรวจสอบหลักสูตรของตนเอง แต่ ศิลปศึกษาไม่ได้เป็นเช่นนั้น เมื่อใดก็ตามที่หลักสูตรศิลปศึกษาได้รับการประเมิน NCATE จะใช้ ผลการประเมินนี้กับมาตรฐานของหลักสูตรศิลปศึกษาโดยตัวของหลักสูตรเอง

NASDTEC: สร้างมาตรฐานสำหรับบุคคลที่ไปประกอบวิชาชีพครูในทุกระดับการศึกษา มีคู่มือมาตรฐาน และเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องการครุศึกษาและการมีใบรับรอง และให้การรับประกัน ว่าถ้าครูคนใดได้รับการเพิกถอนใบรับรองจากรัฐหนึ่งก็จะไม่สามารถขอใบรับรองใหม่จากรัฐอื่น ๆ ได้อีก

จำนวน 29 รัฐ ได้บ่งชี้ว่า ได้ใช้มาตรฐานของรัฐ (State Standards) ในการประเมิน หลักสูตรการผลิตครู ส่วนที่อิงมาตรฐานจาก NCATE และ NASDTEC มีจำนวน 13 รัฐ และใน 4 รัฐ (8%) ได้ใช้สองมาตรฐานทั้งจากมาตรฐานของรัฐ และมาตรฐานของ NCATE ในขณะที่ 2 รัฐ (4%) ใช้มาตรฐานจาก NCATE และ NASDTEC แสดงให้เห็นชัดเจนว่าแต่ละรัฐต้องการที่จะมี มาตรฐานเป็นของตนเอง

จำนวน 36 รัฐ แสดงให้เห็นการประเมินของนักวิชาการศิลปศึกษาโดยการไปตรวจเยี่ยม สถาบัน แต่มี 2 รัฐในจำนวนประชากรทั้งหมด 49 รัฐ ที่ใช้การตรวจสอบเอกสารและการไปตรวจ เยี่ยมสถาบันด้วย

รัฐและหน่วยงานการรับรองวิทยฐานะได้มีบทบาทในการสร้างเกณฑ์ในวิชาชีพ เช่น วิชาชีพศิลปศึกษา โดยในความเป็นจริงมาตรฐานของ NCATE และ NASDTEC ต่างก็มีเกณฑ์ใน การตรวจสอบในเนื้อหาศิลปะที่ครอบคลุมทั้ง 4 เนื้อหา ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเตรียม หลักสูตรที่เข้มข้นขึ้นมากกว่าในอดีต แต่อย่างไรก็ตามจำนวนหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผ่านการ ตรวจสอบและรับรองมากกว่า 700 หลักสูตรทั่วประเทศนั้น ต่างก็มีความสงสัยว่ามาตรฐาน เหล่านั้นจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงเพียงไร

ฟิชเชอร์ (Fisher, 1993) ศึกษาวิจัยเรื่อง สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปปฏิบัติ ในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ สรุปได้ว่า เมื่อมีการปฏิรูปหลักสูตรการสอนศิลปะ ในโรงเรียนซึ่งได้เน้นในเนื้อหา 4 แกนหลัก คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์

และศิลปปฏิบัติ ทำให้เกิดการปรับปรุงเนื้อหาศิลปะในหลักสูตรการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่จะไปเป็นครูศิลปะในอนาคตควรที่จะต้องมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของ หลักสูตร นั่นคือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรการผลิตครูในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน คำถามการวิจัยจึงอยู่ที่ว่าหลักสูตรการผลิตครูศิลปะจะต้องเตรียมเนื้อหาอะไรบ้างใน 4 แกนหลัก ๆ นั้น

ผู้วิจัยได้เคยศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน และพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนทั่วประเทศ มีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจากจำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งไพร์ช ริชาร์ด (Price-Richard, 1989) ได้ศึกษาไว้แล้วคือมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 749 หลักสูตร ที่ผ่านการประเมินตรวจสอบ และใช้วิธีวิจัยแบบบรรยายโดยใช้คำถาม 4 ข้อ ตามกลุ่มตัวอย่างดังนี้

คำถามที่ 1: เนื้อหาศิลปะ (Content of Art) ตาม 4 แกนหลัก ได้แก่ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปปฏิบัติ นั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง

พบว่า วิชาศิลปะปฏิบัติ (Studio Production) ยังคงเป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ของหลักสูตรศิลปศึกษา เพราะมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 36 หน่วยกิต ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงหน่วยกิตเพียงเล็กน้อยจากการศึกษาของนักวิจัยเมื่อ 15 ปีที่แล้ว และจากการเปรียบเทียบกับมาตรฐานของหลักสูตรการเตรียมครูศิลปศึกษา (Standards for Art Teacher Preparation) ของ NAEA (National Art Education Association) ฉบับปี ค.ศ. 1979 จากการวิจัยพบว่าอย่างน้อย 80% ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน หรืออาจจะมีหน่วยกิตเกินกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของมาตรฐาน คือ 21 หน่วยกิต มาตรฐานของ NAEA เสนอไว้ว่า กลุ่มวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ (ซึ่งรวมถึงสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลปะ) มีเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างน้อย 9 หน่วยกิต ดังนั้น ระหว่าง 12-15 หน่วยกิต ถือว่ามากพอที่อยู่ในชั้นการยอมรับได้ จากผลการตอบรับจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการในกลุ่มวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะมีค่าโดยเฉลี่ย 9 หน่วยกิต เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยจากผลการวิจัยที่ได้ศึกษามาก่อน ผลการศึกษานี้ทำให้ศิลปะวิจารณ์และสุนทรียศาสตร์แยกต่างหากออกจากประวัติศาสตร์ศิลปะ และประมาณ 40% ของสถาบันที่มีหลักสูตรนี้มีความต้องการแยกรายวิชาสุนทรียศาสตร์ออกต่างหาก ในขณะที่วิชาศิลปวิจารณ์มีประมาณ 25%

นอกจากนี้ยังพบว่า มีผลจากรายงานการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าวิชาศิลปวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ อาจจะเข้าไปสอดแทรกอยู่ในรายวิชาอื่น ๆ เช่น ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลปะ หรือในรายวิชาทางด้านศิลปศึกษา

คำถามที่ 2: สภาพปัจจุบันของรายวิชาทางด้านศิลปศึกษา (Art Education) มีอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการสอนสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และศิลปะปฏิบัติ

ในกลุ่มวิชาศิลปศึกษา มีผลตอบรับจากการวิจัยว่า อย่างน้อย 1-10% ได้ใช้เวลาเกี่ยวกับวิธีการสอนสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลปะ และ 43% ของผู้ตอบกลับ รายงานว่าได้ใช้เวลามากกว่า 40% ในวิชาการสอนศิลปะปฏิบัติ

คำถามที่ 3: ทศนคติของนักวิชาการศิลปะในหลักสูตรการผลิตครูศิลปศึกษาที่มีต่อเนื้อหารายวิชา และยุทธวิธีการสอนในสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ เป็นอย่างไร

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ตอบกลับมาจะเห็นด้วยกับการที่มีเนื้อหาการสอนทางด้านกลวิธีการสอนในเนื้อหาศิลปะทั้ง 4 แขน

คำถามที่ 4: สภาพของหลักสูตรศิลปศึกษาในปัจจุบัน (Art Education Programs) และทิศทางในการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะเป็นอย่างไร

บทสรุปในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ นั้น พบว่า 80% ของหลักสูตรศิลปศึกษาใช้เนื้อหาศิลปะทั้ง 4 แขน เป็นฐาน ซึ่งจะเน้นในแต่ละวิชา หรือจะบูรณาการรวมกันทั้งหมด ด้วยวิธีการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือด้วยวิธีเนื้อหาเป็นศูนย์กลางก็ได้

การเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรเกิดขึ้นทีละเล็กละน้อย และทิศทางการเปลี่ยนแปลงจะอยู่ที่เนื้อหาของหลักสูตร และ 50% ของสถาบันการศึกษาทั้งหมด วางแผนที่จะเปลี่ยนแปลงข้อเสนอแนะที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้แก่ การเพิ่มรายวิชาทางด้านศิลปะปฏิบัติ รายวิชาทางศิลปศึกษา รายวิชาทางประวัติศาสตร์ศิลปะ และจำนวนชั่วโมงการออกปฏิบัติในภาคสนาม ในบางความเห็นให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงในรายวิชาที่มีอยู่แล้ว และ 35% ให้ความเห็นว่าจะปรับปรุงเนื้อหาที่เน้นไปสู่ 4 แขนของศิลปะ ซึ่งมีรายวิชาอยู่แล้ว และมีความเห็นว่า เนื้อหาทางด้านสุนทรียศาสตร์ และศิลปวิจารณ์ ควรเน้นที่วิธีการสอน ซึ่งความเห็นจากการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เซวิกินี (Sevigny) ที่ทำวิจัยไว้แล้วเมื่อปี ค.ศ. 1987 พบว่า นักบริหารหลักสูตรชี้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่มีต่อ DBAE คือ การได้พบวิธีการสอนในรายวิชาของหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนที่เป็นไปอย่างซ้ำ ๆ แต่มีเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

บทสรุป ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยในความต้องการทางด้านจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรศิลปศึกษา ในวิชาสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะเกิดขึ้นคือทิศทางที่มุ่งไปสู่การรวมศิลปะทั้ง 4 แขน ไว้ในวิธีการสอนในหลักสูตรการผลิตครูศิลปศึกษา

อุพิทิส (Upitis, 2005) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสบการณ์ของศิลปิน และครูศิลปินที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาศิลปะครู ผู้วิจัยได้สำรวจประสบการณ์ต่าง ๆ ของบรรดาศิลปิน และครูศิลปินทั้งหลาย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาศิลปะครูศิลปศึกษา โดยศึกษาในหลักสูตรแห่งชาติของแคนาดาและ หลักสูตรแต่ละรัฐของสหรัฐอเมริกา ทั้งสองโปรแกรมมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ครูในชั้นเรียนได้พัฒนาการสอนผ่านศิลปะ ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปิน และ/ หรือองค์กรศิลปะต่าง ๆ โดยมีฐานจากการสำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์ศิลปิน ครูศิลปิน ครู และผู้บริหาร เอกสารรายงานนี้เป็นประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลักสูตรอย่างน้อย 2 ปี ประเด็นหลักที่ได้ในการวิจัยนี้คือ 1) ทักษะของศิลปินที่มีต่อรูปทรงศิลปะของตนเองนั้นเปลี่ยนแปลงได้ 2) สิ่งที่ศิลปินแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่น่าท้าทายในสายตาของสาธารณชนในการศึกษาร่วมสมัย 3) ความเปลี่ยนแปลงในการสอนวิชาศิลปะในทักษะของศิลปิน 4) การแสดงความชัดเจนในประโยชน์ของศิลปะที่มีต่อชีวิตและเยาวชน เอกสารวิจัยยุติลงด้วยผลการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ในการออกแบบพัฒนาหลักสูตรที่มีส่วนสัมพันธ์กับศิลปิน และครู

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะคุณภาพต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการเข้าสู่วิชาชีพครูศิลปศึกษา โดยจัดเป็นมาตรฐานได้ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย และตรวจสอบมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นกับหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวนำมาสู่วิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกได้ดังนี้

1. กลุ่มให้ข้อมูลในสภาพปัจจุบันของหลักสูตร

1.1 อาจารย์ประจำในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา รวมทั้งสิ้น 31 คน โดยเป็นประชากรทั้งหมดของอาจารย์ประจำหลักสูตร

1.2 นิสิต นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 85 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 112 คน

1.3 ครูพี่เลี้ยง / อาจารย์นิเทศ โดยสุ่มตัวอย่างจากครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่นิสิตนักศึกษาฝึกปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 55 คน

1.4 ผู้ปกครองนิสิตนักศึกษา จำนวน 85 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองของนิสิต นักศึกษาที่มีบุตร ธิดา กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4

1.5 บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต และศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต จำนวน 50 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากบัณฑิตที่จบศึกษาในหลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงครั้งล่าสุด โดยจบการศึกษาในปีการศึกษา 2546- 2548

1.6 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน โดยเป็นผู้ใช้บัณฑิตในกลุ่มตัวอย่างที่ 1.5

2. กลุ่มให้ข้อมูลในกรอบของมาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรและการสอน

2.1 ผู้บริหาร ระดับคณบดี หรือรองคณบดีฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชา จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 8 คน

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างชุดเดิม ในข้อ 1.1 – 1.6 มีจำนวนทั้งสิ้น 252 คน

3. กลุ่มพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยกระบวนการ EDFR (Ethnography Delphi Future Research) มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน (รายชื่อในภาคผนวก ค) มีคุณสมบัติ ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับคณบดี หรือหัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชา จำนวน 4 คน

3.2 นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน และทางด้านศิลปศึกษา จำนวน 6 คน

3.3 กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์พิเศษ จำนวน 6 คน

4. กลุ่มตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านอุดมศึกษา ด้านศิลปศึกษา ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง มีจำนวนทั้งหมด 15 คน (รายชื่อในภาคผนวก ค)

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีผลงานที่เป็นเอกสารทางวิชาการเผยแพร่ เป็นที่รู้จักและยอมรับ และกำลังปฏิบัติงาน หรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอุดมศึกษา

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปศึกษา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา มีผลงานที่เป็นเอกสารทางวิชาการเผยแพร่ทางศิลปศึกษา เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงวิชาการศิลปศึกษา

3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านมาตรฐานการศึกษา

ระดับอุดมศึกษา การติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผล หรือมีผลงานที่เป็นเอกสารทางวิชาการเผยแพร่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และได้รับการตอบกลับ สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
1. อาจารย์ประจำหลักสูตร	31
2. นิสิต นักศึกษา	85
4. ครูศิลปะในโรงเรียน	55
3. บัณฑิตศิลปศึกษา	50
5. ผู้ใช้บัณฑิต	50
6. ผู้ปกครองของนิสิต นักศึกษา	85
7. ผู้เชี่ยวชาญ	19
รวม	375

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ประกอบด้วย

1. **แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา** เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ (แบบสอบถามในภาคผนวก ก)

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ กับสอบถามกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มมีเกณฑ์ความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตัวเลขแต่ละอันดับมีความหมาย ดังนี้

5	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น	มากที่สุด
4	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น	มาก
3	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น	ปานกลาง
2	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น	น้อย
1	หมายความว่า	ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น	น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 **แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง** สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสอบถามความคิดเห็นในการกำหนดกรอบของมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งใช้เทคนิคกระบวนการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnography Delphi Future Research)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาและการวิเคราะห์เอกสารเหล่านี้เพื่อหาประเด็นหรือกรอบในการสร้างมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอน โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา และใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย และความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้เฉพาะหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา

ในขั้นตอนนี้ ดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ

1. พัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้ แนวทางองค์ประกอบคุณภาพอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) เกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรการเตรียมครูศิลปศึกษาของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (National Art Education Association, 1999) โดยทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่วมกับผลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม และร่างเป็นมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

2. ส่งแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณบดี หรือหัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศในโรงเรียนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองนิสิตนักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิตในสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน และบัณฑิตศิลปศึกษา เพื่อสำรวจความคิดเห็น นำข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อประมวลเป็นประเด็นเบื้องต้นในการจัดทำกรอบของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในการรวบรวมข้อมูลแบบ EDRF เพื่อพัฒนาร่างมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดโดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ดังนี้ คือ

3.1 กลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับคณบดี หรือหัวหน้าภาควิชา หรือประธานสาขาวิชา จำนวน 4 คน

3.2 นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีประสบการณ์ ความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาทางอุดมศึกษา จำนวน 3 คน และทางด้านศิลปศึกษา จำนวน 6 คน

3.3 กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์พิเศษ จำนวน 6 คน

การดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย EDRF (Ethnography Delphi Future Research) มีรายละเอียดดังนี้

รอบที่ 1 การสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ต่าง ๆ และผลจากการประชุมกลุ่มย่อยที่เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มาสังเคราะห์และสร้างเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ไม่ถามชี้แนะ เปิดกว้าง และใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) จนจบการสัมภาษณ์ ลักษณะการสัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมมากที่สุด เมื่อข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่ครอบคลุมก็จะสามารถซักถามเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

รอบที่ 2 การจัดทำแบบสอบถาม เป็นการสอบถามความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและสร้างฉันทามติของกลุ่มประชากร

1. นำผลจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 มาวิเคราะห์ และแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

2. พัฒนาแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3. ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ลงความเห็น

รอบที่ 3 ยืนยันความคิดเห็น ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedback) จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ที่เป็นกลุ่มของส่วนรวมเช่น ค่ามัธย-

ฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range) เพื่อสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐานช่วงของพิสัยระหว่างควอไทล์ และ ตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญตอบ และให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่ แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

ในรอบยืนยันความคิดเห็นนี้ ผู้เชี่ยวชาญจะทราบความคิดเห็นของตนเองว่าเหมือนหรือแตกต่างไปจากผู้เชี่ยวชาญคนอื่นอย่างไร หากเห็นว่ามีความคิดเห็นแตกต่างจากคนอื่นอยู่ ก็ให้เหตุผลประกอบ การยืนยันคำตอบเดิมของตนที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ในข้อนั้น ๆ และนำเอาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้มาสรุปเป็นต้นร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตร และการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดการดำเนินงาน

หลังจากได้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาแล้ว จะนำมาตรวจสอบโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เพื่อประเมินผลการตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และตัวชี้วัด ด้วยการสัมมนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยดำเนินการดังนี้ คือ

ตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย โดยนำมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยจากการวิจัยเสนอต่อกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการเข้าร่วมสัมมนา อภิปราย ระดมสมอง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดให้ครอบคลุมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการเพิ่มความเชื่อถือได้ในมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการตรวจสอบโดยการอิงผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ทำการประมวลข้อมูลและข้อเสนอจากการประชุม นำมาสรุปเพื่อปรับปรุงเป็นมาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยนำไปทดสอบกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง และความสอดคล้อง และนำเสนอผลการทดสอบ

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลรูปต่าง ๆ ในการศึกษา เช่น ประวัติ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย
2. ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows (Statistic Package for the Social Science) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลค่าของมาตราส่วน ประเมินค่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้
 - 4.51 - 5.00 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับ **มากที่สุด**
 - 3.51 - 4.50 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับ **มาก**
 - 2.51 - 3.50 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับ **ปานกลาง**
 - 1.51 - 2.50 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับ **น้อย**
 - 1.00 - 1.50 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับ **น้อยที่สุด**
 และข้อมูลจากข้อคำถามแบบปลายเปิดใช้วิธีสรุปรวบรวม และสังเคราะห์ประเด็น

ตารางที่ 4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน ที่แจก	ได้รับคืน	ร้อยละ
1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพของหลักสูตรและการเรียนการ สอนในปัจจุบัน	อาจารย์ประจำ หลักสูตร/ อาจารย์พิเศษ	31	15	48.38
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษา	นิสิต นักศึกษา สาขาวิชา ศิลปศึกษา	85	55	64.70
3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพและความคาดหวังของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน โรงเรียน	ครูพี่เลี้ยง / ครู ศิลปะในโรงเรียน	55	55	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน ที่แจก	ได้รับคืน	ร้อยละ
5. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพในการทำงานของบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา	ผู้ใช้บัณฑิต	50	21	42
6. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความคาดหวังในการเข้าศึกษาใน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	ผู้ปกครองของ นิสิต นักศึกษา	85	52	61.17
7. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและ การสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย (เทคนิค Delphi รอบที่ 2 และรอบที่ 3)	ผู้เชี่ยวชาญ	19	19	100
รวม		375	252	69.46

3. ข้อมูลจากความคิดเห็นแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลสรุปเป็น
กรอบในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในขั้นต้น

4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลสรุป
เป็น (ร่าง) มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา และข้อมูลจาก
การวิเคราะห์ความเหมาะสม และความเป็นไปได้เกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดจาก
กระบวนการ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่ามัธยฐาน (Median)
หาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range) โดยการคำนวณค่าความแตกต่างระหว่าง
ควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ ที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่มีค่าไม่มากกว่า 1.50 แสดง
ว่าความคิดของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อข้อความนั้น มีความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) และกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีความเห็นไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความจะมีผลการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอ
ไทล์มากกว่า 1.50 และการหาฐานนิยม (Mode)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาชั้นทามติ

5.1 ระดับคะแนนชั้นทามติ มีความเห็นสอดคล้องกันร้อยละ 60 แสดงว่าข้อความนั้น
ได้รับชั้นทามติ

5.2 ความสอดคล้องของคำตอบ ข้อความใดที่มีพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกัน

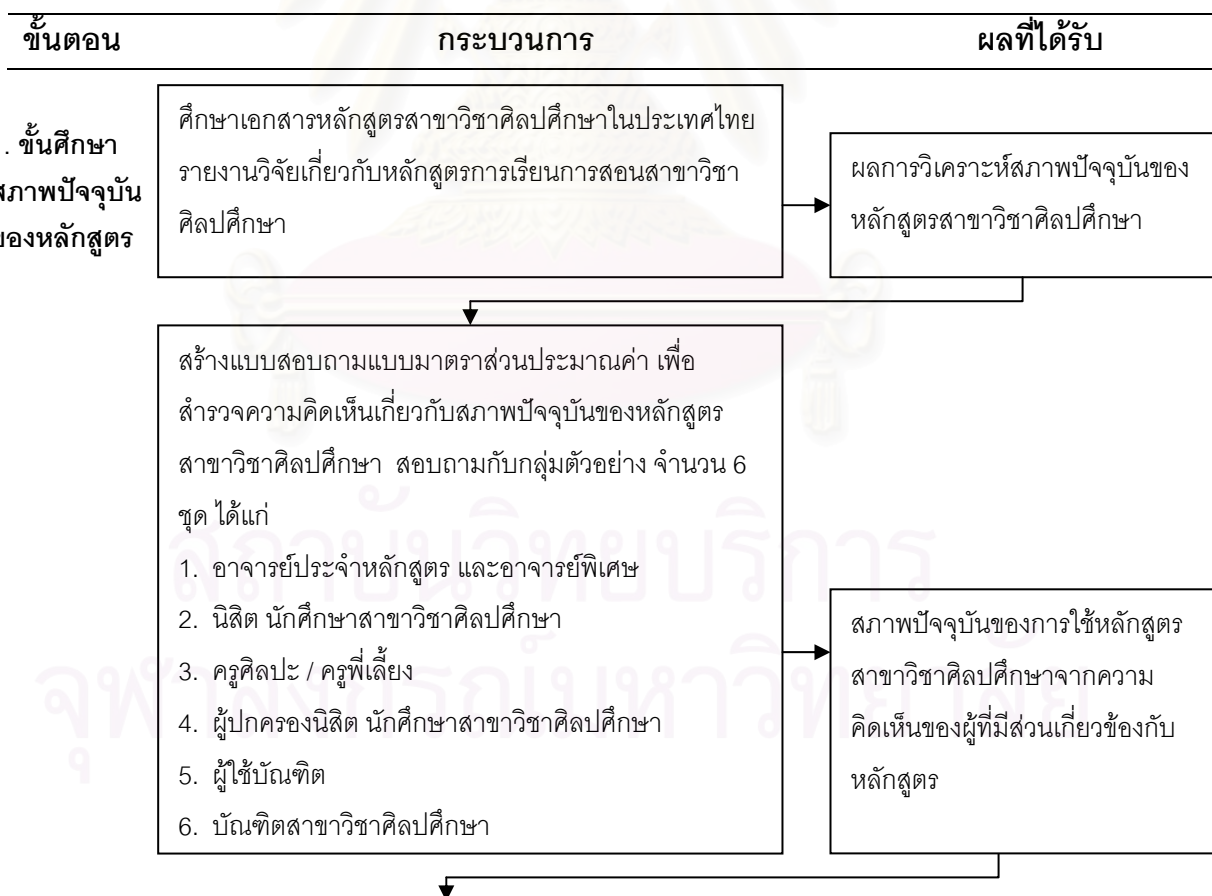
5.3 ความคงที่ของระดับคะแนนชั้นทามติ พิจารณาจากการไม่เปลี่ยนแปลงระดับชั้นทามติ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หรือลดลงน้อยกว่าร้อยละ 15 จากรอบที่ผ่านมา

6. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

7. การทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นความแตกต่าง ความสอดคล้อง และการเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานของหลักสูตรที่ได้พัฒนาผ่านการตรวจสอบ กับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สรุปขั้นตอนในการวิจัย

สรุปการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

2. **ขั้นเตรียมการสร้างมาตรฐานและตัวบ่งชี้**

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา

แนวทางในการวางกรอบของมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน 4 ด้าน 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน และ 4) ด้านบริหารและการจัดการเรียนการสอน

1. สร้างแบบสอบถามชนิดปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดในมาตรฐานทั้ง 4 ด้าน กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม คือ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์พิเศษ 2) นิสิต นักศึกษา 3) ครู อาจารย์สอนศิลปะ / ครูพี่เลี้ยง 4) ผู้ปกครอง 5) ผู้ใช้บัณฑิต และ 6) บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา
2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ร่างกรอบมาตรฐานของหลักสูตรและการเรียนการสอน ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด ใน 4 มาตรฐาน

3. **ขั้นพัฒนา**
มาตรฐานและตัวบ่งชี้

4. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับมาตรฐานตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด โดยกระบวนกรวิจัยอนาคตแบบ EDRF

(ร่าง) มาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เป็นฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

4. **ขั้นตรวจสอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้**

ตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดการดำเนินงาน ด้วยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ประมวลข้อมูลสรุปเป็นมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว

5. **ขั้นนำเสนอ**

ทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอผลการทดสอบ

มาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ 5 สรุปกรอบการดำเนินงานวิจัย เรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอน
ของสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	กลุ่มประชากรหรือ กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ประวัติความเป็นมา ปรัชญา ของสาขาวิชาศิลปศึกษา 2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตร	1. อาจารย์ 2. นิสิต นักศึกษา 3. ครูพี่เลี้ยง / ครูศิลปะในโรงเรียน 4. ผู้ปกครอง 5. บัณฑิตศิลปศึกษา 6. ผู้ใช้บัณฑิต	แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นแบบชนิดประมาณค่า (Rating scale) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด	1. วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจง สาระสำคัญ สรุปและจัดกลุ่มตามความสอดคล้อง 2. ข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	พัฒนาการของหลักสูตร รวมถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของหลักสูตร ใช้เป็นแนวทางในการวางกรอบแนวทางของมาตรฐานของหลักสูตรและการสอน
2-3. เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย	1. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดปลายเปิดเกี่ยวกับมาตรฐานแต่ละด้าน นำความคิดเห็นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อเป็นประเด็นในการจัดทำกรอบของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	1. อาจารย์ 2. นิสิต นักศึกษา 3. ครูพี่เลี้ยง/ ครูศิลปะในโรงเรียน 4. ผู้ปกครอง 5. บัณฑิตศิลปศึกษา 6. ผู้ใช้บัณฑิต	แบบสอบถามชนิดปลายเปิดเกี่ยวกับการมีมาตรฐานและคุณภาพในการผลิตครูศิลปะ ในหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา	การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปและประมวลเป็นกรอบขั้นต้นของมาตรฐานของหลักสูตรและการสอน	<ul style="list-style-type: none"> ● ได้ประเด็นในการจัดทำกรอบของมาตรฐานหลักสูตรและการสอน ● ได้แนวทางสัมภาษณ์ ตามเทคนิคการวิจัย EDRF (รอบที่ 1)
	2. ร่างประเด็นขั้นต้นของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอน โดยนำผลการวิเคราะห์	ใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ใน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้บริหาร 2. กลุ่มนักวิชาการ	แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อแสดงแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (EDRF รอบที่ 1) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อสรุป	

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	กลุ่มประชากรหรือ กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	สังเคราะห์ จาก วัตถุประสงค์ ข้อ 1 และความคิดเห็นจากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด นำมาประมวลเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามเทคนิคการวิจัย EDFR	และผู้เชี่ยวชาญ 3. กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตร	ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร	เป็นกรอบของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา	ศิลปศึกษา
	3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในการรวบรวมข้อมูลแบบ EDFR เพื่อพัฒนาร่างมาตรฐานตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด	1. กลุ่มผู้บริหาร 2. กลุ่มนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ 3. กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตร	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)	วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบสอบถามรายข้อ โดยการหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ และการหาฐานนิยม	ได้ร่างมาตรฐานตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา
	4. ตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตร	ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุดมศึกษา ศิลปศึกษา ผู้บริหารทางด้านมาตรฐานการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหลักสูตร	การสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตร และการสอน	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาอันทามติ และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา	ได้ข้อสรุปมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	กลุ่มประชากรหรือ กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
4. เพื่อทดสอบการ ใช้มาตรฐาน หลักสูตรและการ สอนสาขาวิชา ศิลปศึกษา	นำมาตรฐานของ หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษาใน ประเทศไทยไปทดสอบ กับหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่มีใน ปัจจุบัน	เอกสารหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น	แบบวิเคราะห์ เปรียบเทียบความ แตกต่าง และความ สอดคล้อง	การวิเคราะห์ เนื้อหา	ได้ผลการวิเคราะห์ การทดสอบ มาตรฐานของ หลักสูตรและการ สอนสาขาวิชา ศิลปศึกษาใน ประเทศไทยกับ สถาบันที่ทดสอบ เพื่อประโยชน์ สำหรับการพัฒนา และการปรับปรุง คุณภาพต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1. ผลการศึกษาเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในเรื่องปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

ตอนที่ 3 การร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

ตอนที่ 4 การตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงรายละเอียดในรูปของตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูล และในรูปของความเรียง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ มีรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในเรื่องปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีรายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ปรัชญาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	จุฬาฯ	มศว.	ม. ขอนแก่น	มอ. ปัตตานี
1. มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ศิลปศึกษา และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	✓		✓	✓
2. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ			✓	
3. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา	✓		✓	
4. ผลิตผู้นำทางวิชาการ ในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่	✓			

จากตาราง ไม่พบว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรมีการเขียนปรัชญาของหลักสูตรเอาไว้ในเอกสารหลักสูตร สำหรับปรัชญาของ 3 มหาวิทยาลัยที่มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการศิลปศึกษา และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และ 2 มหาวิทยาลัยมีปรัชญาสอดคล้องกันในข้อที่ว่า มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา

ในสถาบันที่มีการกำหนดปรัชญาของหลักสูตรที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ผลิตผู้นำทางวิชาการ ในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	จุฬาฯ	มศว.	ม. ขอนแก่น	มอ. ปัตตานี
1. มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์ที่จะสอน และศาสตร์ การสอน	✓		✓	✓
2. มีความรู้ ความสามารถทางด้านศิลปะ				✓
3. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ศิลปศึกษา	✓		✓	
4. ความสามารถในการแสวงหา และการสร้างองค์ความรู้	✓			
5. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเมิน และประยุกต์ใช้ความรู้	✓			
6. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	✓		✓	
7. สามารถพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนการสอน	✓		✓	✓
8. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ	✓		✓	
9. มีคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ	✓		✓	
10. รู้จักครองตน ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณ ในความเป็นครู	✓		✓	✓
11. ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของ ตนเอง ต่อวิชาชีพครู และสังคม	✓		✓	✓
12. มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน			✓	
13. มีวิจรณ์ญาณ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			✓	
14. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมิติทางสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น			✓	✓
15. เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุขและยั่งยืน	✓	✓	✓	
16. มีบุคลิกดี มีสุนทรียภาพ			✓	
17. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น			✓	
18. เพื่อสนับสนุนพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และการปฏิรูปการศึกษา		✓		✓
19. เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐในการผลิตครูการศึกษาขั้น พื้นฐานระดับปริญญาตรี (ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ และศิลปการแสดง) หลักสูตร 5 ปี		✓		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	สถาบัน			
	จุฬาฯ	มศว.	ม. ขอนแก่น	มอ. ปัตตานี
20. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการขององค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อวางรากฐานไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน		√		
21. เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัย		√		

จากตารางที่ 7 พบว่า วัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกันมากที่สุดถึง 3 สถาบัน ได้แก่ ข้อ 1 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารที่จะสอน และศาสตร์การสอน ข้อ 6 สามารถพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนการสอน ข้อ 9 รู้จักครองตน ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณในความเป็นครู ข้อ 10 ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเองต่อวิชาชีพครู และสังคม และข้อ 14 เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และยั่งยืน

ส่วนวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องรองลงมา ได้แก่ มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ศิลปศึกษา มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ และเพื่อสนับสนุนพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และการปฏิรูปการศึกษา นอกนั้นเป็นวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง เป็นที่น่าสังเกตว่า มศว. เป็นสถาบันที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะมากกว่าสถาบันอื่น ๆ คือมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสถาบันอื่นน้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสภาพปัจจุบันของหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของอาจารย์ประจำหลักสูตร ครูพี่เลี้ยง / ครูศิลปะในโรงเรียน นิสิต/ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิต มีรายละเอียดดังตาราง ต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อความ (n=15)	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้สึก รู้กว้างในมนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา	3.83	.83	มาก
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์	3.67	.78	มาก
3. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา	3.92	1.00	มาก
4. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	3.91	.94	มาก
5. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และการสร้างองค์ความรู้	3.92	.67	มาก
6. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง	3.67	.98	มาก
7. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	.72	มาก
8. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู	4.08	.90	มาก
9. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	4.00	.82	มาก
รวม	4.13	.84	มาก

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นวัตถุประสงค์ที่อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าสำคัญเป็นอันดับแรก และมีค่าเฉลี่ยในระดับ

มาก ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 และ ข้อที่ 6 คือ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่า มีความสำคัญอยู่ในลำดับสุดท้าย แต่ยังคงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$)

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร มีความเหมาะสม	3.42	1.16	ปานกลาง
2. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้และทักษะ ทั้งทางด้าน ศิลปะ และความรู้ในการสอนศิลปะ	3.42	.90	ปานกลาง
3. รายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการและออกแบบหลักสูตรมีจำนวนเหมาะสม	2.83	1.27	ปานกลาง
4. มีรายวิชาที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในศิลปะแขนงที่สนใจ	3.75	1.06	มาก
5. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุม การสอนทุกระดับ	3.33	.98	ปานกลาง
6. รายวิชาบังคับมีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมศิลปะทุกแขนง	4.00	.85	มาก
7. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่าง เหมาะสม	3.92	.67	มาก
8. หลักสูตรเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะ สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี	4.08	.51	มาก
9. รายวิชาในหลักสูตรได้พัฒนาและปรับปรุงสอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม	3.58	.79	มาก
10. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน	3.67	.89	มาก
11. มีความหลากหลายของวิชาเลือกศิลปะอย่างเหมาะสม	3.83	.72	มาก
12. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีการพัฒนาเหมาะสม กับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี	3.58	1.00	มาก
รวม	3.61	.9	มาก

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับแรก คือ โครงสร้างหลักสูตรเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.08$) ลำดับต่อมาคือ รายวิชาบังคับมีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมศิลปะทุกแขนง และจำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$ และ $\bar{X} = 3.92$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ ($\bar{X} = 3.33$) และรายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการและออกแบบหลักสูตรมีจำนวนเหมาะสม ($\bar{X} = 2.83$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและการประเมินผลในวิชาชัดเจน	3.92	1.00	มาก
2. เน้นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำเสนอผลงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู	4.17	.72	มาก
3. ใช้วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนตามความสนใจเรียนรู้ของผู้เรียน	4.17	.58	มาก
4. กำหนดภาระงาน ได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การสอนและการวัดประเมินผล	4.00	.60	มาก
5. บูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ในการสอน	4.00	.74	มาก
6. ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.17	.58	มาก
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกสถานศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้	4.00	.63	มาก
8. ประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง	3.50	.80	ปานกลาง
9. นำผลการวัดและการประเมินมาปรับปรุงการสอน และแจ้งให้ผู้เรียนทราบผลการประเมินทุกครั้ง	3.58	1.00	มาก
10. ผู้เรียนมีประสบการณ์ และมีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะในโรงเรียนทุกระดับ ทุกประเภท	3.75	.62	มาก
รวม	3.92	0.72	มาก

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับมากที่สุดคือ เน้นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำเสนอผลงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.17$) ใช้วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนตามความสนใจเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.17$) ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.17$) แต่ทั้ง 3 ข้อ ยังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นปานกลางคือ ประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอด	4.17	.58	มาก
2. อาจารย์ประจำในหลักสูตรมีคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา และมีความเชี่ยวชาญในศิลปะแขนงใด แขนงหนึ่ง	4.17	.72	มาก
3. มีงานวิจัย เอกสาร ตำรา หรือผลงานศิลปะอย่างสม่ำเสมอ	3.75	1.06	มาก
4. มีความร่วมมือในการบริการวิชาการทางศิลปะให้กับ มหาวิทยาลัย และชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.08	.51	มาก
5. มีการสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะ ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	4.08	.51	มาก
6. มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	4.17	.58	มาก
7. มีการแนะนำส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาชีพ	4.17	.58	มาก
8. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี	4.00	.74	มาก
9. วางแผนและจัดเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ	3.92	.79	มาก
10. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอด ที่ชัดเจน	4.17	.58	มาก
11. จัดแบ่งเวลาให้กับผู้เรียนเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน	3.75	.75	มาก
รวม	4.03	0.67	มาก

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และมีความคิดเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ อย่างไรก็ตามอาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรมีงานวิจัย เอกสาร ตำรา หรือผลงานศิลปะอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.75$) และจัดแบ่งเวลาให้กับผู้เรียนเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.75$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่ออุปกรณ์ อาคาร สถานที่

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	3.25	.87	ปานกลาง
2. มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นสัดส่วน	3.67	.98	มาก
3. ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ	3.08	.90	ปานกลาง
4. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะควรมีให้พอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ	3.08	.79	ปานกลาง
5. ห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม	3.00	.85	ปานกลาง
6. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก	2.58	1.16	ปานกลาง
7. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปะศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า	3.08	1.16	ปานกลาง
รวม	3.10	0.95	ปานกลาง

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ของหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) ข้อที่เห็นว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีความสำคัญมากที่สุด คือ มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นสัดส่วน ($\bar{X} = 3.67$) และนอกจากนี้อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่ามีค่าเฉลี่ยเหมาะสมในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก ($\bar{X} = 2.58$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของศิลปศึกษา	3.58	.67	มาก
2. มีทักษะศิลปะที่เชี่ยวชาญในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ	3.75	.97	มาก
3. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะ	4.00	.85	มาก
4. มีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลา ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	3.58	.90	มาก
5. มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และ การจัดการชั้นเรียนได้ดี	3.83	.72	มาก
6. เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจารณ์ได้	3.75	.87	มาก
7. มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและ ภายนอกสถาบัน และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวใน วิชาชีพอยู่เสมอ	3.58	1.00	มาก
8. มีการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำ กิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การ พักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม	3.42	.79	ปานกลาง
9. เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาด แรงงาน	4.17	.58	มาก
10. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	3.67	.89	มาก
11. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพ ความคิดเห็นของคนอื่น	4.08	.51	มาก
12. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน	4.00	.60	มาก
13. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น	4.17	.39	มาก
รวม	3.81	0.74	มาก

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ข้อที่เด่นชัดมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$) คือ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน และมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การพักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

2.2 ความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

การสำรวจความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพปัจจุบันของหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อจุดมุ่งหมายในหลักสูตร

ข้อความ (n=55)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ลึก รู้กว้าง ในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา	3.42	.88	ปานกลาง
2. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์	3.64	.88	มาก
3. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา	3.83	1.02	มาก
4. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	3.68	1.00	มาก
5. สามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้	3.71	.92	มาก
6. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง	3.55	.94	มาก
7. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.49	1.01	ปานกลาง
8. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพมาตรฐานออกสู่สังคม	3.78	.98	มาก
9. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู	3.88	.95	มาก
10. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	3.86	.95	มาก
รวม	3.68	0.95	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อจุดมุ่งหมายในหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ข้อที่เห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือ รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ($\bar{X} = 3.86$) และมีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ มีความรู้สึก รู้กว้าง ใน มโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.42$)

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร 5 ปี มีความเหมาะสม	3.14	1.21	ปานกลาง
2. มีรายวิชาที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในศิลปะในแขนงที่สนใจ	3.53	1.19	มาก
3. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้ และทักษะทั้งทางด้านศิลปะและความรู้ในการสอนศิลปะ	3.62	1.02	มาก
4. รายวิชาบังคับมีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมศิลปะทุกแขนง	3.45	1.14	ปานกลาง
5. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ	3.40	1.00	ปานกลาง
6. วิชาเลือกศิลปะมีให้เลือกอย่างกว้างขวางและหลากหลาย	3.21	1.24	ปานกลาง
7. วิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม	3.17	1.12	ปานกลาง
8. รายวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม	3.49	.98	ปานกลาง
9. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม	3.46	.93	ปานกลาง
10. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.34	1.10	ปานกลาง
11. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสม	3.08	1.19	ปานกลาง
12. ควรเปิดโอกาสให้เลือกเรียนรายวิชาได้มากขึ้น	4.11	1.03	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
13. ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง	4.20	.91	มาก
14. ควรลดรายวิชาที่ไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ	4.18	.99	มาก
15. ควรมีรายวิชาที่ท้องถิ่นหรือสังคมต้องการเพิ่มขึ้น	3.95	.91	มาก
รวม	3.55	1.06	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ข้อที่เห็นว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) คือ ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง รองลงมา คือ ควรลดรายวิชาที่ไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.18$)

นักศึกษาเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับความเหมาะสมมากไปหาน้อยดังนี้ คือ รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสม ($\bar{X} = 3.08$) จำนวนหน่วยกิต รวมของหลักสูตร 5 ปี มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.14$) และ วิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.17$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้ตลอดจน การวัดและการประเมินผลในวิชาชัดเจน	3.66	1.03	มาก
2. เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำเสนอผลงาน ที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู	3.62	.92	มาก
3. ใช้วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และ ปรับเปลี่ยนตามความสนใจเรียนของผู้เรียน	3.56	1.04	มาก
4. กำหนดภาระงานได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การสอนและ การวัดประเมินผล	3.53	.89	มาก
5. มีการบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอน	3.55	.95	มาก
6. กระบวนการเรียนการสอนได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.74	.89	มาก
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกสถานศึกษาในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพได้	3.65	1.02	มาก
8. มีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการประเมินตนเอง	3.46	1.04	ปานกลาง
9. มีการปฏิบัติงานและศึกษาดูงานนอกสถานที่	3.74	1.14	มาก
10. มีวิทยากร เช่น ครูภูมิปัญญา ศิลปิน ครูผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ มาให้ ความรู้ในทุกภาคเรียน	3.63	1.21	มาก
11. ผู้เรียนมีประสบการณ์ และมีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ การสอนศิลปะในโรงเรียนทุกระดับ ทุกประเภท	3.53	1.09	มาก
12. ใช้วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนหลายแบบที่ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.60	.97	มาก
13. มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และมีส่วนร่วมในการ อภิปราย	3.56	1.10	มาก
รวม	3.60	1.02	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) ข้อที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด มี 2 ข้อ คือ กระบวนการเรียนการสอนได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการปฏิบัติงานและศึกษาดูงานนอกสถานที่ ($\bar{x} = 3.74$)

นักศึกษาเห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$) คือ มีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนใน
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อาจารย์เข้าใจในความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน	3.49	1.04	ปานกลาง
2. มีสื่อและเทคโนโลยีและมีนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย ประกอบการสอน	3.36	1.12	ปานกลาง
3. มีเอกสารประกอบการสอน งานวิจัย ตำรา หรือผลงานศิลปะ อย่างสม่ำเสมอ	3.41	1.01	ปานกลาง
4. มีความร่วมมือในการบริการวิชาการทางศิลปะให้กับ มหาวิทยาลัย และชุมชน	3.59	.99	มาก
5. ปรับปรุงการวัดประเมินผลมีมาตรฐาน ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และแจ้งให้นักศึกษาทราบผลการประเมินทุกครั้ง	3.35	1.18	ปานกลาง
6. มีบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะร่วมกัน ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน	3.70	1.06	มาก
7. มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	3.60	.94	มาก
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาชีพ	3.80	.96	มาก
9. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี	3.71	1.05	มาก
10. วางแผนและจัดเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ	3.72	.93	มาก
11. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ ชัดเจน	3.79	.89	มาก
12. จัดแบ่งเวลาให้กับผู้เรียนเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน	3.56	1.03	มาก
13. แนะนำสื่อ เอกสาร ตำรา วัสดุ อุปกรณ์การทำงานที่เป็น ประโยชน์ต่อนักศึกษา	3.62	1.02	มาก
14. มีเตรียมการสอนก่อนทุกครั้ง	3.73	.94	มาก
15. เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนในการกำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.72	1.03	มาก
รวม	3.61	1.01	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ข้อที่เห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือ มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.79$) และมีเตรียมการสอนก่อนทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.73$)

นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ ปรับปรุงการวัดประเมินผลมีมาตรฐาน ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และแจ้งให้นักศึกษาทราบผลการประเมินทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.35$) มีสื่อและเทคโนโลยีและมีนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย ประกอบการสอน ($\bar{X} = 3.36$) มีงานวิจัย เอกสาร ตำรา หรือผลงานศิลปะอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.41$) และมีความเข้าใจในความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน ($\bar{X} = 3.49$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อวัสดุ อุปกรณ์
อาคาร สถานที่

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	3.12	1.21	ปานกลาง
2. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะควรมีให้พอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ	3.35	1.37	ปานกลาง
3. ห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม	2.76	1.26	ปานกลาง
4. มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นส่วน	3.19	1.21	ปานกลาง
5. ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ	3.07	1.17	ปานกลาง
6. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก	2.64	1.32	ปานกลาง
7. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า	3.01	1.18	ปานกลาง
8. มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน	2.96	1.23	ปานกลาง
รวม	3.01	1.24	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) ข้อที่มีความเห็นว่ามีค่ามากที่สุดคือ ห้องปฏิบัติการทางศิลปะควรมีให้พอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมาคือ มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก ($\bar{X} = 2.64$) และมีห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X} = 2.76$)

2.3 การสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปะในโรงเรียน

การสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน ที่มีต่อนิสิต / นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษา ในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความรู้ทางวิชาการของผู้เรียนในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อความ (n=55)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบการเรียนรู้ในการสร้างหลักสูตรหรือแผนการเรียนรู้ของตนเอง	4.05	.73	มาก
2. มีความรู้ในศาสตร์ของตนเอง คือศิลปะ และการถ่ายทอดศิลปะ	4.22	.69	มาก
3. มีกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ	4.12	.76	มาก
4. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ	4.04	.72	มาก
5. มีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ การตีความ และการประเมินงานศิลปะ	4.00	.82	มาก
6. เข้าใจในสุนทรียภาพและจุดมุ่งหมายของความงามสามารถอธิบายคุณค่าของความงามที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์	4.11	.76	มาก
7. สามารถอธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	3.73	.78	มาก
8. มีความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม	3.96	.78	มาก
9. มีความรู้ทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์	3.98	.78	มาก
10. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนอย่างถ่องแท้	4.15	.76	มาก
11. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงาน เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคน มีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน	4.09	.84	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อความ (n=55)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
12. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล	4.00	.68	มาก
13. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้อง แสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถาน ประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น	3.87	.78	มาก
รวม	4.02	.76	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของครูอาจารย์สอนศิลปะในโรงเรียนที่มีต่อความรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ข้อที่มีคุณภาพมากที่สุดคือ มีความรู้ในศาสตร์ของตนเอง คือศิลปะและการถ่ายทอดศิลปะ ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนอย่างถ่องแท้ ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนข้อที่เห็นว่าควรเพิ่มความสามารถให้แก่ นิสิต นักศึกษาในด้านการอธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมา คือ ควรมีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 20 ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูที่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความคาดหวังด้านเจตคติของนิสิต/ นักศึกษา ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปฏิบัติงานตรงเวลาและสม่ำเสมอ	4.38	.65	มาก
2. มีความรักในวิชาชีพของตนเอง	4.64	.52	มากที่สุด
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.49	.57	มาก
4. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม	4.47	.72	มาก
5. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	4.51	.63	มากที่สุด
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.40	.60	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7. มีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ	4.44	.63	มาก
8. มีความกระตือรือร้นในการสอน	4.49	.63	มาก
9. มีความอดทนไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน	4.44	.66	มาก
10. ใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา	4.44	.74	มาก
11. มีความยืดหยุ่นรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.40	.68	มาก
12. เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	4.31	.66	มาก
13. เป็นผู้ที่มีความมั่นคงในอารมณ์	4.25	.70	มาก
14. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม	4.47	.69	มาก
15. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี	4.49	.60	มาก
16. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่นที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน	4.42	.63	มาก
17. ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.56	.64	มากที่สุด
รวม	4.44	.64	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของครูอาจารย์สอนศิลปะในโรงเรียนที่มีต่อความคาดหวังด้านเจตคติของนิสิต นักศึกษาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนในภาพรวม มีความเหมาะสม ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) โดยเรียงตามระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีความรักในวิชาชีพของตนเอง ($\bar{X} = 4.64$) ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.56$) มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดกับเจตคติในด้านนี้ คือ เป็นผู้ที่มีความมั่นคงในอารมณ์ ($\bar{X} = 4.25$)

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กำหนดวัตถุประสงค์การสอนและวิธีการสอนชัดเจนเหมาะสมกับเวลา	4.18	.70	มาก
2. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.27	.65	มาก
3. ใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.35	.67	มาก
4. สามารถบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ในการสอน	4.16	.60	มาก
5. เข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน	4.35	.62	มาก
6. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.07	.63	มาก
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.15	.68	มาก
8. มีสื่อประกอบการสอนทุกครั้ง	3.85	.89	มาก
9. การนำเข้าสู่บทเรียนได้น่าสนใจและเหมาะสม	3.93	.84	มาก
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียนมาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน	3.84	.79	มาก
11. นำสาระความรู้ของศิลปะที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียนมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้	4.04	.73	มาก
12. เข้าใจในความแตกต่างของสาระความรู้ของศิลปะที่นำมาช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นฐานทางครอบครัว อายุ ความสามารถและระดับพัฒนาการทางศิลปะ	4.00	.72	มาก
13. กำหนดเนื้อหาหัวข้อ ในการวางแผนการสอนให้ชัดเจน เช่น การมอบหมายงาน การปฏิบัติงานศิลปะ หนังสืออ่านประกอบ การใช้วีดิทัศน์ และจากสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน	3.89	.85	มาก
รวม	4.08	.72	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม มีความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.35$) และมีความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนข้อที่เห็นว่ามีเหมาะสมน้อย คือ ความสามารถในการนำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียนมาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน ($\bar{X} = 3.84$)

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความสามารถในการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง	4.07	.66	มาก
2. นำผลการวัดการประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของตนเอง	3.98	.76	มาก
3. ใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธี	4.05	.70	มาก
4. ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม	3.93	.72	มาก
5. ประเมินผลตามสภาพจริง	4.28	.66	มาก
6. ควรแจ้งวัตถุประสงค์ของการวัดประเมินผลให้ชัดเจน	4.19	.78	มาก
7. วัดและประเมินผลการสอนได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.22	.74	มาก
8. พัฒนาวิธีการวัดและประเมินได้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน และวิธีการสอน	4.04	.78	มาก
9. รวบรวมและวิเคราะห์งานของนักเรียน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น	4.07	.91	มาก
10. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง	4.09	.79	มาก
11. ประเมินระดับความคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และ ความเข้าใจของผู้เรียน	3.98	.87	มาก
รวม	4.08	.76	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่มีต่อความสามารถในการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน ในภาพรวม มีความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ วัดและประเมินผลการสอนได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.22$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.93$)

2.4 การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีความคาดหวังต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อความคาดหวังในความรู้ของนิสิต/ นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ (n = 52)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ในเนื้อหาของศิลปะ และการถ่ายทอดศิลปะ	4.76	.76	มากที่สุด
2. มีความรู้ในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ และสาระศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน	4.56	.73	มากที่สุด
3. มีกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ	4.57	.67	มากที่สุด
4. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ	4.53	.71	มากที่สุด
5. มีความรู้ในการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ศิลปะ การตีความ และประเมินงานศิลปะ	4.43	.83	มาก
6. เข้าใจในสุนทรียภาพและจุดมุ่งหมายของความงาม สามารถอธิบายคุณค่าของความงามที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์	4.43	.76	มาก
7. มีความสามารถอธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	4.29	.73	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อความ (n = 52)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงานเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน	4.65	.69	มากที่สุด
9. มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.35	.74	มาก
10. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล	4.47	.70	มาก
11. มีความรู้ในสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์	4.47	.76	มาก
12. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ศิลปะ	4.51	.61	มากที่สุด
รวม	4.50	0.72	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในความรู้ของนิสิต/ นักศึกษา ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวม มีความคาดหวังในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ข้อที่คาดหวังในความรู้ของผู้เรียนมากที่สุด 6 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ในเนื้อหาของศิลปะ และการถ่ายทอดศิลปะ ($\bar{X} = 4.76$) มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงานเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 4.65$) มีกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.57$) มีความรู้ในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ และสาระศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.56$) มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ ($\bar{X} = 4.53$) และ มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ศิลปะ ($\bar{X} = 4.51$) นอกนั้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อความคาดหวังในทักษะความสามารถของ
นิสิต/ นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะ	4.71	.54	มากที่สุด
2. มีทักษะในการสอนและถ่ายทอดศิลปะ	4.61	.70	มากที่สุด
3. มีความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.45	.81	มาก
4. มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	4.53	.70	มากที่สุด
5. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในชุมชนมา วางแผนการสอน	4.47	.61	มาก
6. มีความสามารถในการคัดสรรวิธีสอนได้สอดคล้องกับ เนื้อหาศิลปะและความสนใจของผู้เรียน	4.47	.76	มาก
7. มีความสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการ สร้างงานศิลปะ	4.43	.83	มาก
8. ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ	4.57	.57	มากที่สุด
9. สามารถบริหาร วางแผนงาน จัดการได้ดี	4.55	.61	มากที่สุด
10. มีบทบาทในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่เหมาะสม	4.50	.65	มาก
รวม	4.52	.67	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในทักษะความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาที่
เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.52$) ข้อที่คาดหวังมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะ
รองลงมาคือ มีทักษะในการสอนและถ่ายทอดศิลปะ ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนข้อที่มีความคาดหวังน้อย
แต่ยังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) คือมีความสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
เพื่อการสร้างงานศิลปะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อความคาดหวังในด้านเจตคติ และ
คุณธรรม จริยธรรม ของนิสิต/ นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชา
ศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ	4.86	.35	มากที่สุด
2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	4.76	.47	มากที่สุด
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย	4.82	.43	มากที่สุด
4. มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	4.67	.62	มากที่สุด
5. มีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ	4.75	.52	มากที่สุด
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.68	.55	มากที่สุด
7. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความ ยุติธรรม	4.86	.35	มากที่สุด
8. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลกและมีสุขภาพจิตที่ดี	4.71	.50	มากที่สุด
9. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน	4.78	.42	มากที่สุด
10. มีความกระตือรือร้นในการสอน	4.80	.49	มากที่สุด
11. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม	4.73	.57	มากที่สุด
12. เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนา ความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	4.75	.44	มากที่สุด
13. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน	4.63	.49	มากที่สุด
14. ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.64	.53	มากที่สุด
รวม	4.74	0.48	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อเจตคติ คุณธรรม และจริยธรรม ของนิสิต/
นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวม มีความคาดหวังในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) และในด้านนี้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ คือ ($\bar{X} = 4.86$) มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ และมีความซื่อสัตย์
เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม

2.5 การสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อความรู้ของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ (n=21)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ในศิลปะและการถ่ายทอดศิลปะ	3.90	.70	มาก
2. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ	3.79	.92	มาก
3. มีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ และการชื่นชมความงาม	4.00	.77	มาก
4. รู้และเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้และการทำงานที่แตกต่างกัน	3.95	.80	มาก
5. มีความรู้ทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี	3.80	.83	มาก
6. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่สอน หรือเรื่องที่ทำอย่างถ่องแท้	3.81	.75	มาก
7. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงาน	3.86	.73	มาก
8. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล	3.57	.75	มาก
รวม	3.83	0.78	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าคุณสมบัติความรู้ของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เมื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือมีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ และการชื่นชมความงาม ($\bar{X} = 4.00$) และนอกนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 27 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อทักษะ ความสามารถของบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอนและการทำงาน	3.90	.83	มาก
2. มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้สู่ผู้ศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.76	.77	มาก
3. มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านศิลปะ	3.81	.75	มาก
4. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	3.71	1.01	มาก
5. มีความสามารถจัดทำเอกสารประกอบการสอน/การทำงาน	3.67	.91	มาก
6. มีความสามารถจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ	3.57	.75	มาก
7. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้	3.76	.89	มาก
8. มีความสามารถเลือกเนื้อหา จิตวิทยาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	3.81	.75	มาก
9. มีความสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียน/เพื่อนร่วมงานที่มีปัญหาด้านการเรียน ด้านการทำงาน	3.95	.59	มาก
10. มีวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์	3.86	.57	มาก
11. มีการสร้างบรรยากาศการเรียนหรือการทำงานที่มีสภาพเอื้อต่อการเรียนรู้	3.90	.77	มาก
12. มีความสามารถในการเตรียมสื่อและผลิตสื่อ	3.76	.83	มาก
13. มีความสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้ เกิดการเรียนรู้และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	3.62	.80	มาก
14. มีวัตถุประสงค์การสอนหรือมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน	4.14	.79	มาก
15. มีความสามารถในการอธิบายขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ	4.05	.60	มาก
16. มีความสามารถพัฒนาแก้ไขดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์	3.80	.41	มาก
รวม	3.81	.75	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าทักษะ ความสามารถของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา เมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ มีวัตถุประสงค์การสอนหรือมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมาคือ มีความสามารถในการอธิบายขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ และ นอกนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อทัศนคติของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปฏิบัติงานตรงเวลาและสม่ำเสมอ	4.05	1.02	มาก
2. มีความรักในวิชาชีพของตนเอง	4.43	.68	มาก
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย	4.38	.97	มาก
4. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม	4.33	.66	มาก
5. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	4.43	.75	มาก
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.19	1.12	มาก
7. มีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ	4.19	1.12	มาก
8. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.14	.91	มาก
9. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน	4.19	.81	มาก
10. ใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ทำงาน	4.19	1.08	มาก
11. มีความยืดหยุ่น รับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น	4.29	.78	มาก
12. เป็นผู้มีเหตุผล	4.38	.59	มาก
13. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์	4.23	.70	มาก
14. มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักความยุติธรรม	4.57	.60	มากที่สุด
รวม	4.28	.84	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าทัศนคติในการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) ข้อที่เหมาะสมมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักความยุติธรรม ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมาคือ มีความรักในวิชาชีพของตนเอง ($\bar{x} = 4.43$) และมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 4.43$) นอกนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ของ
บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.24	.62	มาก
2. มีบุคลิกภาพการแต่งกายเหมาะสมกับวิชาชีพ	4.33	.66	มาก
3. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	4.29	.72	มาก
4. มีการแสดงออกในที่สาธารณะอย่างเหมาะสม	4.33	.73	มาก
5. เป็นคนช่างสังเกตและไวต่อความรู้สึกคนรอบข้างและ สิ่งแวดล้อม	4.10	.44	มาก
6. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา	4.19	.81	มาก
7. เป็นผู้อ่อนน้อม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.33	.73	มาก
8. เป็นผู้อุทิศ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.38	.86	มาก
9. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน	4.38	.74	มาก
รวม	4.28	.70	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะ และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.38$) เป็นผู้อุทิศ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน รองลงมาคือ ($\bar{X} = 4.33$) มีบุคลิกภาพการแต่งกายเหมาะสมกับวิชาชีพ มีการแสดงออกในที่สาธารณะอย่างเหมาะสม และเป็นผู้อ่อนน้อม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นอกนั้นก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.6 การสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตร

ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อความ (n=35)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ลึก รู้กว้างในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของ ศาสตร์ทางศิลปศึกษา	4.25	.78	มาก
2. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น	3.74	.65	มาก
3. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์	3.80	.83	มาก
4. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา	3.91	.78	มาก
5. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และ นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	3.57	1.03	มาก
6. สามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้	3.45	.88	มาก
7. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการ สอนให้ตรงกับสภาพจริง	2.71	1.44	ปานกลาง
8. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมการ เรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	2.91	.91	ปานกลาง
9. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานออกสู่สังคม	4.31	.79	มาก
10. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพตระหนักในบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู	4.08	.88	มาก
11. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	3.77	.76	มาก
รวม	3.68	.88	มาก

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานออกสู่สังคม ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ มีความรู้ลึก รู้กว้างในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา ($\bar{X} = 4.25$) ข้อที่บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับปานกลางคือ สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 2.91$) และรองลงมาคือ สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง ($\bar{X} = 2.71$) นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาในด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร มีความเหมาะสม	3.57	.69	มาก
2. หมวดวิชาเฉพาะศิลปะมีรายวิชาที่หลากหลายและมีเนื้อหาที่ทันสมัย	2.91	1.52	ปานกลาง
3. ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะศิลปะให้มากขึ้น	4.57	.73	มากที่สุด
4. เนื้อหารายวิชาเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะ.	3.62	.73	มาก
5. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้ และทักษะ ทั้งทางด้านศิลปะ และความรู้ในการสอนศิลปะ	3.85	.84	มาก
6. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ	2.97	1.68	ปานกลาง
7. หมวดวิชาบังคับศิลปะ มีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมพื้นฐานของศิลปะทุกแขนง	3.22	1.40	ปานกลาง
8. วิชาเลือกศิลปะมีให้เลือกอย่างกว้างขวางและหลากหลาย	2.71	1.48	ปานกลาง
9. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	2.80	1.15	ปานกลาง
10. ควรเปิดโอกาสให้เลือกเรียนรายวิชาได้มากขึ้น	4.28	.95	มาก
11. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสม	1.82	.85	น้อยที่สุด
12. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม	2.94	.96	ปานกลาง
13. วิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม	2.20	1.15	น้อย
14. เนื้อหารายวิชาสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม	3.65	1.10	มาก
15. ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง	4.71	.57	มากที่สุด
16. ควรลดรายวิชาที่ไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ	3.51	1.22	มาก
รวม	3.33	1.06	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านจุดโครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) คือ ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง รองลงมาคือ ($\bar{X} = 4.57$) ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะศิลปะให้มากขึ้น ข้อที่บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.82$) คือ รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสม รองลงมา ($\bar{X} = 2.20$) คือวิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 32 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ในหลักสูตร

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสดงออกอย่างเสรี มีความคิดสร้างสรรค์	3.00	1.43	ปานกลาง
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.20	1.27	ปานกลาง
3. นำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอน	2.77	1.05	ปานกลาง
4. วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.11	1.05	ปานกลาง
5. มีการศึกษาดูงานในรายวิชาต่าง ๆ อย่างพอเพียง	2.57	1.26	ปานกลาง
6. มีการฝึกปฏิบัติงาน ทำรายงาน เป็นกลุ่ม	2.82	1.42	ปานกลาง
7. มีการวัดผลที่มีมาตรฐานเที่ยงตรง ยุติธรรม และแจ้งให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง	2.45	1.54	น้อย
8. มีการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ได้ตกลงร่วมกัน	3.17	.82	ปานกลาง
9. นักศึกษามีโอกาสในการเลือกโรงเรียนและระดับชั้นในการฝึกสอน	3.94	.72	มาก
10. การนิเทศการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	2.65	1.53	ปานกลาง
11. อาจารย์ที่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำการฝึกสอน	3.00	1.23	ปานกลาง
12. ระยะเวลาในการฝึกสอนควรเพิ่มมากขึ้น	2.54	1.26	ปานกลาง
รวม	2.93	1.21	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) ข้อที่มีความพึงพอใจในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) คือ นักศึกษามีโอกาสในการเลือกโรงเรียนและระดับชั้นในการฝึกสอน ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) คือ มีการวัดผลที่มีมาตรฐานเที่ยงตรง ยุติธรรม และแจ้งให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง นอกนั้นบัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ 33 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนใน
หลักสูตร

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางศิลปะ	3.97	.95	มาก
2. มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง	3.37	1.11	ปานกลาง
3. มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	3.88	.93	มาก
4. ใช้เวลาในการแนะนำนอกเวลาเรียน	3.34	1.13	ปานกลาง
5. เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี	3.37	1.13	ปานกลาง
6. จัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน	2.77	1.49	ปานกลาง
7. ปรับปรุงการสอนให้มีความเป็นปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ	2.62	1.33	น้อย
8. มีความสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการคิด	2.57	1.50	ปานกลาง
9. มีความสามารถในการใช้สื่อการสอน	3.22	1.05	ปานกลาง
10. มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรมและเหมาะสม	2.71	1.46	ปานกลาง
11. แนะนำอุปกรณ์ ตำรา เอกสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษา ทราบอย่างสม่ำเสมอ	2.74	1.40	ปานกลาง
12. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ชัดเจน	2.91	1.46	ปานกลาง
13. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี	2.85	1.43	ปานกลาง
รวม	3.10	1.25	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) คือ ความรู้ ความสามารถ และทักษะทางศิลปะ รองลงมา คือ ($\bar{X} = 3.88$) มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจน้อย ($\bar{X} = 2.62$) คือ ปรับปรุงการสอนให้มีความเป็นปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ นอกนั้นบัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ 34 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่ออาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	2.40	1.41	น้อย
2. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ควรให้มีพอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ	2.88	1.60	ปานกลาง
3. วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนในหลักสูตร	2.28	1.20	น้อย
4. สถานที่คับแคบไม่เหมาะสมในการทำงานศิลปะ	4.14	1.16	มาก
5. ห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม	2.77	.84	ปานกลาง
6. ห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นสัดส่วน	2.00	1.26	น้อย
7. ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ	2.17	1.09	น้อย
8. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก	1.85	1.08	น้อย
9. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า	2.05	1.37	น้อย
10. มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน	2.31	1.34	น้อย
รวม	2.48	1.23	น้อย

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$) ข้อที่มีความเห็นด้วยกับข้อความระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$) คือ สถานที่คับแคบไม่เหมาะสมในการทำงานศิลปะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) คือ ห้องปฏิบัติการทางศิลปะควรให้มีพอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ รองลงมา ($\bar{X} = 3.77$) คือห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม นอกนั้นบัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับน้อยทุกข้อ

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีต่อการประเมินตนเอง
ในการนำความรู้ไปใช้

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความคิดสร้างสรรค์ในทางศิลปะ	3.82	.70	มาก
2. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของศิลปศึกษา	4.28	.71	มาก
3. มีทักษะศิลปะที่เชี่ยวชาญในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ	4.31	.90	มาก
4. มีการสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับ	4.02	.82	มาก
5. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะ	4.25	.81	มาก
6. มีระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	4.05	.48	มาก
7. มีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลาทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	2.85	1.39	ปานกลาง
8. มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และการจัดการชั้นเรียนได้ดี	2.88	1.40	ปานกลาง
9. มีการแก้ปัญหาโดยการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ	3.57	.65	มาก
10. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิวิจารณ์	4.28	.71	มาก
11. มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิชาชีพอยู่เสมอ	3.28	1.07	ปานกลาง
12. มีการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การพักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม	3.97	5.10	มาก
13. ปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี	4.37	.54	มาก
14. เป็นบุคคลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน	4.37	.54	มาก
15. มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำและมีความมั่นใจในตนเอง	3.74	.61	มาก
16. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	2.97	1.65	ปานกลาง
17. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น	4.60	.49	มากที่สุด
18. หลักสูตรส่งเสริมให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และสร้างคุณธรรมต่อวิชาชีพครู	3.22	1.64	ปานกลาง

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
19. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และผู้อื่น	4.28	.45	มาก
20. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.37	.68	มาก
21. นำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริงและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์	4.60	.49	มากที่สุด
รวม	3.90	1.03	มาก

จากตารางพบว่า บัณฑิตประเมินตนเองในการนำความรู้ไปใช้เมื่อจบการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ข้อที่ประเมินตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.60$) คือ ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น และนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริงและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ ส่วนข้อที่บัณฑิตประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกและติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิชาชีพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.28$) หลักสูตรส่งเสริมให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และสร้างคุณธรรมต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 3.22$) มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.97$) มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และการจัดการชั้นเรียนได้ดี ($\bar{X} = 2.88$) และมีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลาทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 2.85$) นอกนั้นบัณฑิตประเมินตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สรุปความคิดเห็นสภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

จากการสำรวจสภาพปัจจุบันของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นิสิต/นักศึกษา ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง/ครูศิลปะในโรงเรียน ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิตที่จบจากสาขาวิชาศิลปศึกษา สรุปความคิดเห็นในภาพรวมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 36 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	อาจารย์ประจำหลักสูตร			นิสิต /นักศึกษา			ผู้ปกครอง			ครูศิลปะ / ครูพี่เลี้ยง			ผู้ใช้บัณฑิต			บัณฑิต		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.13	.84	มาก	3.68	.95	มาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.68	.88	มาก
2. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	3.61	.90	มาก	3.55	1.06	มาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.33	1.06	ปานกลาง
3. การจัดกระบวนการเรียนการสอน	3.92	.72	มาก	3.60	1.02	มาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.93	1.21	ปานกลาง
4. อาจารย์ผู้สอน	4.03	.67	มาก	3.61	1.01	มาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.10	1.25	ปานกลาง
5. อุปกรณ์ อาคาร สถานที่	3.10	.95	ปานกลาง	3.01	1.24	ปานกลาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.48	1.23	น้อย
6. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	3.81	.74	มาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. ความรู้ทางวิชาการของผู้เรียนในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.02	.76	มาก	-	-	-	-	-	-
8. เจตคติ / ทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรม	-	-	-	-	-	-	4.74	.48	มากที่สุด	4.44	.64	มาก	4.28	.84	มาก	-	-	-
9. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.08	.72	มาก	-	-	-	-	-	-
10. ความสามารถในการวัดและประเมินผล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.08	.76	มาก	-	-	-	-	-	-
11. ความรู้	-	-	-	-	-	-	4.50	.72	มาก	-	-	-	3.83	.78	มาก	-	-	-
12. ทักษะความสามารถ	-	-	-	-	-	-	4.52	.67	มากที่สุด	-	-	-	3.81	.75	มาก	-	-	-
13. บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.28	.70	มาก	-	-	-
14. การประเมินตนเองในการนำความรู้ไปใช้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.90	1.03	มาก
รวม	3.76	.80	มาก	3.49	1.05	ปานกลาง	4.58	.62	มากที่สุด	4.15	.72	มาก	4.05	.76	มาก	3.23	1.11	ปานกลาง

จากตารางพบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร และนิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน และด้านอาจารย์ผู้สอน ส่วนด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับปานกลาง

ส่วนบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการเข้ามาศึกษาในหลักสูตรในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน และด้านอาจารย์ผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร มีความพึงพอใจในระดับน้อย อย่างไรก็ตามบัณฑิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และบัณฑิตได้ประเมินตนเองในการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ในภาพรวม อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นในสภาพปัจจุบันของหลักสูตรในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) นิสิต นักศึกษา มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) และบัณฑิตที่จบจากสาขาวิชาศิลปศึกษา มีความพึงพอใจในการเรียนในหลักสูตร ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เช่นเดียวกับนิสิต นักศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้ของบุตรหลานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) โดยพิจารณาในรายด้าน ดังนี้คือ ความคาดหวังในด้านเจตคติ คุณธรรม และจริยธรรม ($\bar{X} = 4.74$) ในด้านทักษะความสามารถ ($\bar{X} = 4.52$) และในด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.50$)

ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง/ ครูศิลปะในโรงเรียน ที่มีต่อคุณภาพของนิสิต นักศึกษา ในระหว่างในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูในแต่ละด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.44$) ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$) และความสามารถในการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.08$) และด้านความรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา ในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ($\bar{X} = 4.02$)

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของบัณฑิตเมื่อออกไปประกอบอาชีพในสถานที่ทำงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.05$) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ทักษะความสามารถ และด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานของบัณฑิต

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

ผลสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 205 ชุด จากจำนวนทั้งหมด 356 ชุด คิดเป็นร้อยละ 57 ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นิสิต/ นักศึกษา ครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน ผู้ปกครองของนิสิต นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานของหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยสรุปในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. เหตุผลที่สนับสนุนการมีมาตรฐานหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาศิลปศึกษา

- 1.1 การเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยี ให้ผลผลิตสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเหมาะสมกับยุคสมัย (f=41)
- 1.2 เพื่อการผลิตพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่สายอาชีพอย่างมีคุณภาพ รับรองความรู้ ทักษะ และ ความสามารถในการเป็นครูศิลปะที่มีคุณภาพสู่สังคม เก่งเฉพาะด้าน รู้จริง ถูกต้อง และ ถ่ายทอดศิลปะอย่างมีหลักเกณฑ์มาตรฐาน (f=38)
- 1.3 เป็นหลักประกันในคุณภาพการศึกษาในแต่ละสถาบัน ประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน เป็นหลักหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ รวมถึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของบุคคลได้ชัดเจน (f=36)
- 1.4 ยกฐานะวิชาชีพของศิลปศึกษา ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีองค์ความรู้ที่ชัดเจน มีสภาวิชาชีพของตนเอง มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ แต่มีความหลากหลายในแต่ละท้องถิ่น ให้มีทิศทางที่เป็นสากล (f=35)
- 1.5 เป็นแนวมาตรฐานในการเชื่อมโยงความรู้เดิม ความรู้ใหม่ หรือความรู้ให้ต่อเนื่องที่มาจากสถานศึกษาอื่น (f=22)
- 1.6 เป็นมาตรฐานเฉพาะที่สอนเน้นความรู้ ความสามารถ กระบวนการทางศิลปะ ซึ่งศิลปศึกษาเป็นศาสตร์เฉพาะ มีความละเอียด แต่ไม่มีมาตรฐานเป็นแนวในการปฏิบัติ หรือมีเกณฑ์ในการวัดประเมินผล ควรมีเกณฑ์เฉพาะเพื่อความลุ่มลึกของศาสตร์การสอนวิชาเฉพาะนี้ (f=19)

2. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

2.1 ด้านความรู้

- 2.1.1 มีความรู้พื้นฐานในเนื้อหาของศิลปะ ความรู้พื้นฐานในองค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ (f=73)
- 2.1.2 มีคะแนนสอบเข้าในเกณฑ์ดี (f=72)
- 2.1.3 มีความถนัดทางศิลปะ และสนใจในศิลปะ (f=60)
- 2.1.4 มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี (f=58)

2.1.5 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 (f=52)

2.1.6 มีการเรียนวิชาศิลปะในมัธยมศึกษาตอนปลายไม่น้อยกว่า 3 วิชา (f=48)

2.1.7 มีความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับศิลปะ (f=28)

2.1.8 มีความรู้ในศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (f=21)

2.2 ด้านทักษะ ความสามารถ

2.2.1 มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ (f=77)

2.2.2 มีความสามารถด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ (f=71)

2.2.3 มีทักษะพื้นฐานการปฏิบัติศิลปะความสามารถทางทักษะศิลปะเฉพาะตน (f=55)

2.2.4 มีทักษะการแสวงหาความรู้ มีความรอบรู้ ทันเหตุการณ์ (f=54)

2.2.5 มีแฟ้มสะสมงานศิลปะของตนเอง สร้างผลงานศิลปะอย่างสม่ำเสมอ (f=49)

2.2.6 มีความสามารถในการถ่ายทอดศิลปะ ถ่ายทอดความรู้ ต่าง ๆ (f=36)

2.3 ด้านเจตคติ คุณธรรม และ จริยธรรม

2.3.1 มีความรับผิดชอบ มีวินัย ตรงต่อเวลา เสียสละต่อส่วนรวม (f=89)

2.3.2 มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ ใฝ่เรียน หมั่นพัฒนาตนเอง (f=82)

2.3.3 มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ มีใจรักในวิชาศิลปะ มีความต้องการเป็นครูศิลปะ รักในวิชาชีพครู รักในวิชาที่สอน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ไม่ดูถูกวิชาที่ตนเอง (f=78)

2.3.4 ประพฤติตนเป็นคนดีต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม มีศีลธรรม (f=76)

2.3.5 มีอารมณ์สุนทรีย์ อารมณ์ขัน ยิ้มง่าย มองสังคม มองโลกในแง่ดี มีทัศนคติในเชิงบวก (f=76)

2.3.6 รวดเร็ว กระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว กระตือรือร้น มีความยืดหยุ่น (f=72)

2.3.7 รอบรู้ ทันเหตุการณ์ มีไหวพริบ ปฏิภาณดี (f=60)

2.3.8 มีจิตใจอ่อนโยน ไม่มีอคติ มีจิตเป็นกุศล โอบอ้อมอารี สุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม (f=57)

2.3.9 มีเหตุผล เป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เป็นผู้ให้ที่ดี ใจกว้าง ใจเย็น อดทน มนุษย์สัมพันธ์ดี บุคลิกภาพดี มีความมั่นใจ (f=46)

2.3.10 มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมโดยรวม มีความชื่นชมและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (f=42)

2.3.11 สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือสังคมได้ (f=31)

3. คุณสมบัติของผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 มีความใฝ่รู้ทางวิชาการ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทำการค้นคว้าวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้าวิจัยระหว่างผู้เรียนและผู้สอนตามสาระวิชาศิลปศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (f=52)

3.1.2 มีความรู้ในด้านศิลปศึกษาเป็นอย่างดี และเข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร และมีความรู้ในรายวิชาที่สอนอย่างแท้จริง (f=49)

3.1.3 เป็นผู้ที่จบเฉพาะทางศิลปศึกษา หรือในวิชาเฉพาะที่ตนสอน หรือเป็นผู้มีผลงานดีเด่นด้านที่ตนเองสอน (f=45)

3.1.4 มีความรู้ในศิลปะทั้งทฤษฎี การปฏิบัติ และการวิจัย ทั้งศิลปะไทยและสากล รู้กว้างในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือศิลปศึกษา และรู้อย่างเจาะลึกในศาสตร์ทางศิลปะเฉพาะด้าน (f=36)

3.1.5 ความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำหลักสูตรรูปแบบการสอนต่าง ๆ สามารถประยุกต์ใช้ และบูรณาการกับศิลปะแขนงต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดให้นักศึกษาเข้าใจได้ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ และให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ได้ (f=35)

3.1.6 มีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ ประวัติศาสตร์ การจัดกิจกรรมศิลปะการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน (f=30)

3.1.7 มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการสอน จิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ เข้าใจในสภาพและศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างในแต่ละคน และควรสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน (f=29)

3.1.8 มีความรู้ที่ลึกซึ้ง ถูกต้อง ชัดเจนในสาขาที่สอนและสาขาที่เกี่ยวข้อง เข้าใจธรรมชาติของศาสตร์สาขาอื่น ๆ และสามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้ (f=22)

3.1.9 มีความรู้และความเข้าใจในบริบทของโรงเรียนและในสังคมปัจจุบัน และมีผลงานและการทำวิจัยร่วมกับครูศิลปะในโรงเรียนตามบริบทที่เกิดขึ้นจริงในสังคม (f=16)

3.2 ด้านทักษะ ความสามารถ

3.2.1 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะ มีทักษะความสามารถทางศิลปะ สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ทุกสาขา (f=50)

3.2.2 มีความสามารถในการถ่ายทอด และแนะนำได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่หาความรู้ และมีความสามารถให้วิคิดที่หลากหลายแก่ผู้เรียน (f=42)

3.2.3 มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีประสบการณ์ในการสอนและการถ่ายทอดศิลปะ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถใช้สื่อ เลือกลสื่อ และผลิตสื่อที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเรียนรู้ ปรับกระบวนการสอนของตนให้เชื่อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (f=39)

3.2.4 มีความสามารถในการเชิงศิลปะ เป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างสรรค์งาน มีการแสดงออกทางศิลปะ ทำการฝึกปฏิบัติและทบทวนทักษะสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำเสนอผลงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง (f=38)

3.2.5 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ มาช่วยในการสอน (f=37)

3.2.6 มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ วิจัยเพื่อพัฒนาตนและผู้เรียนในสายวิชาที่ตนสอน (f=35)

3.2.7 สามารถปฏิบัติงานในรายวิชาที่สอน แนะนำนักศึกษาในเทคนิควิธีการที่โดดเด่น ชัดเจน เพื่อสร้างศรัทธาให้แก่ผู้เรียน (f=28)

3.2.8 มีความชำนาญในวิชาชีพ สามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเชื่อมโยงความรู้ในชุมชนและสังคมมาวางแผนการเรียน สามารถคัดสรรวิธีสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาศิลปะและความสนใจของผู้เรียน (f=25)

3.2.9 มีทักษะในการปฏิบัติกรวิชาชีพทางด้านศิลปะ เข้าใจกระบวนการปฏิบัติการเป็นอย่างดี จนสามารถสร้างสรรค์ทางกระบวนการเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางทักษะได้ (f=22)

3.3 ด้านทัศนคติ

3.3.1 มีคุณธรรม ศีลธรรม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ไม่ทุจริต คอร์รัปชั่น มารยาทดี มีความเมตตา กรุณา จิตใจโอบอ้อมอารี ให้โอกาสผู้เรียนได้ปรับปรุงตนเอง รู้จักผ่อนหนัก ผ่อนเบา มีเหตุผล มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ (f=52)

3.3.2 มีคุณลักษณะในความเป็นครูที่ดี มีจรรยาบรรณ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ตั้งใจกับการทำงาน ไม่นำเรื่องส่วนตัวมาปะปนกับการทำงาน (f=44)

3.3.3 มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ผู้เรียน ศิลปะ และศิลปศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (f=42)

3.3.4 อุดม เสียสละ มีขันติธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา มาทำงานอย่างสม่ำเสมอ ขยัน กระตือรือร้นในการสอน แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ สนใจใฝ่รู้ หมั่นค้นคว้า เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ให้ทันยุคสมัย และทันโลกอยู่เสมอ (f=39)

3.3.5 ให้ความสำคัญกับตนเองแก่นิสิต นักศึกษา รักการถ่ายทอด และสนับสนุนความคิดของผู้เรียน ดูแลผู้เรียนมากกว่าที่จะเป็นผู้สอนอย่างเดียว (f=39)

3.3.6 ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการสอน มีความจริงใจในการถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาโดยไม่เลือกคนให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางทั้งด้านความรู้ การศึกษา คุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน (f=30)

3.3.7 ไม่มุ่งเน้นการทำงานสร้างสรรค์ศิลปะเพียงอย่างเดียว (f=27)

3.4 การพัฒนาตนเองในฐานะอาจารย์ผู้สอน

3.4.1 พัฒนาตนเองทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นครู (f=29)

3.4.2 พัฒนาทักษะความสามารถ ทางด้านเทคโนโลยี ให้ทันยุคสมัย สามารถประยุกต์ใช้กับการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (f=27)

3.4.3 ร่วมอบรม สัมมนาเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเองให้ทันสมัย น่าสนใจ หากความรู้ใหม่ ๆ มาสอนอยู่เสมอ (f=19)

3.4.4 มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ พัฒนาตนเองสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีน่าเคารพ ศรัทธา เลื่อมใสแก่ผู้เรียน (f=17)

4. การจัดการเรียนการสอน

4.1 วิชาทางด้านทฤษฎี

4.1.1 นำนักศึกษาไปทัศนศึกษารับประสบการณ์ตรงกับเนื้อหาที่เรียน เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะพื้นบ้าน เรียนรู้ทฤษฎีความรู้จากสภาพจริง เห็นคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ และนำความรู้ไปใช้ได้จริง (f=75)

4.1.2 ให้มีการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และใช้วิธีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในสถานศึกษาอื่น ๆ หรือจากสถานประกอบการจริง (f=70)

4.1.3 ควรเน้นวิชาทางด้านหลักสูตรและการสอนเป็นพิเศษ เพื่อความเข้าใจในการนำไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือเพื่อการประกอบอาชีพ ส่งเสริมทัศนคติผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของรายวิชาทางด้านนี้ เพราะต้องนำไปใช้ในการประกอบอาชีพครู (f=60)

4.1.4 จัดการเรียนรู้วางแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน (f=55)

4.1.5 การเรียนรู้ทางทฤษฎีในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางด้านความงาม หรือสุนทรียศาสตร์ ให้มีความน่าสนใจ มีการวิจารณ์ที่น่าสนใจ มีการคิดวิเคราะห์ ในวิชาทางด้านหลักสูตรและการสอนศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และให้ผู้สอนวางแผนการสอนให้เป็นขั้นตอน เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการนำไปปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษา (f=55)

4.1.6 เน้นการสอนแบบเสวนา บรรยาย การทำงานกลุ่ม (f=52)

4.1.7 ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติการ เน้นเรื่อง การประยุกต์ใช้ในการสอนและการปฏิบัติงาน การให้ประสบการณ์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้าน ทฤษฎีศิลปะอย่างหลากหลายที่ทันต่อสภาพปัจจุบัน และอนาคต (f=48)

4.1.8 ฝึกการปฏิบัติการวิจารณ์จริงในชั้นเรียน (f=43)

4.1.9 เชื่อมโยงความคิด กิจกรรมกับบริบทต่าง ๆ ของสังคม การเมือง มีเทคนิค วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใคร่รู้ในความรู้เชิงเนื้อหาทฤษฎี เช่น ประวัติศาสตร์ศาสตร์ ศิลปะ ให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับสภาพสถานการณ์จริง การเน้นให้เห็นความสำคัญของ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชุมชน และสังคม (f=40)

4.1.10 ใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ สอนให้สนุก สอดแทรกอารมณ์ขัน (f=41)

4.1.11 การสอนวิชาทางด้านเนื้อหาทฤษฎี ควรเป็นความรู้เชิงลึก ผู้สอนมีความ แม่นยำในเนื้อหา อธิบายถ่ายทอดให้เข้าใจ มีวิชาพื้นฐานที่สำคัญที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปะอย่าง แท้จริง เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ส่วนสุนทรียศาสตร์ และศิลปะวิจารณ์ อาจแทรกอยู่ในวิชา ประวัติศาสตร์ (f=40)

4.1.12 เน้นการทำวิจัย การสร้างนวัตกรรม กระบวนการในการวัดและ ประเมินผล โดยเฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียน (f=38)

4.1.13 ออกแบบ และผลิตสื่อที่มีคุณภาพ ปรับวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการ สอนในภาคเนื้อหาและทฤษฎี (f=36)

4.1.14 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้บูรณาการกับสิ่งอื่น ๆ ไม่ควร เน้นทฤษฎีอย่างเดียว ควรมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน และบริบททางสังคมและ วัฒนธรรม ให้สามารถดัดแปลง วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ในสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตน (f=30)

4.1.15 มีการทดสอบความรู้ ประเมินความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้ (f=20)

4.1.16 จัดระบบเนื้อหาจากง่ายไปยาก การใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ มี ตัวอย่างประกอบ (f=20)

4.1.17 บูรณาการการเรียนการสอนกับ E-learning และ Virtual Classroom (f=12)

4.1.18 เพิ่มหน่วยกิต และจัดผู้สอนเป็นกลุ่ม สอนในรายวิชาละ 2 – 3 คน (f=9)

4.2 วิชาทางด้านปฏิบัติ

4.2.1 ให้มีโอกาสนฝึกปฏิบัติในรายวิชาต่าง ๆ ให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ (f=80)

4.2.2 จัดการเรียนการสอน และการเลือกใช้วัสดุที่มีจำนวนเพียงพอและหลากหลาย มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้คุ้นเคยกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในสถานการณจริง รวมถึงการประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น (f=79)

4.2.3 ควรมีการสอนรายวิชาศิลปะปฏิบัติทุกวิชาทั้งวิชาพื้นฐานและขั้นสูง การเรียนรู้ฝึกการจ้ดกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบวิธีการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการออกไปประกอบวิชาชีพ (f=74)

4.2.4 มีการจัดการเรียนการสอนใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยการสร้างงานศิลปะ เช่น การออกแบบภายใน งานออกแบบผลิตภัณฑ์ งานประยุกต์ศิลป์ และระบบปฏิบัติการออกแบบที่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้ได้ปฏิบัติจริง รู้จริง และแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง (f=68)

4.2.5 เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาถ่ายทอดให้ความรู้ ในบางวิชา (f=67)

4.2.6 เน้นฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นทางศิลปะ ให้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติในการแสดงออกทางศิลปะของแต่ละบุคคล (f=58)

4.2.7 เน้นการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ให้มากกว่าเน้นที่ทักษะฝีมือ ความคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ ควรเป็นการบูรณาการร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดเชิงทฤษฎี และกิจกรรมการปฏิบัติการ และให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (f=57)

4.2.8 มีรายวิชาปฏิบัติที่เพียงพอต่อการเรียนระดับพื้นฐาน และระดับที่สูงขึ้น และฝึกปฏิบัติทักษะพื้นฐานจนถึงขั้นสามารถสร้างผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนได้ (f=57)

4.2.9 การไปทัศนศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาเรียน ศึกษาดูงานกับสาขาวิชาเดียวกันในต่างสถาบัน เพื่อเพิ่มทัศนคติ และมุมมองใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงาน (f=54)

4.2.10 มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ วางแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน (f=51)

4.2.11 จัดจำนวนชั่วโมงของการปฏิบัติให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา เพื่อให้เกิดทักษะการทำงาน และจัดลำดับวิชาปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานให้เรียนก่อนเพื่อเป็นพื้นฐาน (f=46)

4.2.12 วิชาศิลปะปฏิบัติ ควรมีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มวิชาประเภทอื่น ๆ (f=45)

4.2.13 เน้นให้ได้ฝึกปฏิบัติงานจริงทั้งศิลปะ 2 มิติและ 3 มิติ ศิลปะไทย และศิลปะร่วมสมัย (f=40)

4.2.14 รายวิชาศิลปะปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เน้นการปฏิบัติจริงตามเนื้อหาในแนวทางหลักวิชาการของศิลปะ แนวทางร่วมสมัย และตามเนื้อหาแกนของศิลปะ ส่วนรายวิชาศิลปะปฏิบัติขั้นสูงควรเน้น project-based ให้มีความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ (f=32)

4.3 วิชาบังคับ

4.3.1 เน้นวิชาปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น (f=48)

4.3.2 ควรเป็นการเรียนรายวิชาที่มีความเนื่องชัดเจน (f=41)

4.3.3 เพิ่มรายวิชาบังคับทางด้านคอมพิวเตอร์ (f=39)

4.3.4 ปรับลดจำนวนวิชาที่ไม่สำคัญลง (f=34)

4.3.5 วิชาบังคับทั้งทฤษฎีและปฏิบัติควรมีจำนวนที่เท่า ๆ กัน และให้ครอบคลุมศิลปะทุกศาสตร์ ทุกแขนง ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการไปประกอบอาชีพ (f=28)

4.3.6 เป็นวิชาที่สอดคล้องกับวิชาชีพทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ (f=25)

4.3.7 เน้นวิชาการะบวนการเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษา (f=20)

4.4 การใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย

4.4.1 การเรียนการสอนแบบบูรณาการ (f=57)

4.4.2 เทคนิค กลวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ (f=50)

4.4.3 เน้นการสอนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ (f=46)

4.4.4 ปฏิบัติการ และศึกษาดูงานนอกสถานที่ (f=36)

4.4.5 จัดทำสื่อ อุปกรณ์ที่หลากหลาย ทันสมัย (f=35)

4.4.6 เรียนรู้ด้วยตนเอง (f=32)

4.4.7 ลงมือปฏิบัติการจริง (f=29)

4.4.8 การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (f=25)

4.4.9 การเชิญวิทยากร (f=22)

4.5 การใช้เอกสารประกอบการสอน/ สื่อการสอน

4.5.1 ผู้สอนควรผลิตสื่อ ทันสมัย แปลกใหม่ น่าสนใจ มีเอกสารการสอนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ (f=60)

4.5.2 ควรมีเอกสารประกอบการสอนทุกครั้ง (f=60)

4.5.3 ควรมีสื่อ เอกสาร ให้ครอบคลุมกับสาขาวิชาที่เปิดสอน (f=60)

4.5.4 ควรทำเอกสารเป็นรูปเล่ม ให้ความรู้สึกมีคุณค่ามากกว่าการแจกเอกสาร (f=57)

4.5.5 ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นอยากเรียน (45%)

4.6 การประเมินการเรียนการสอน

4.6.1 มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมิน และมีข้อตกลงร่วมกันก่อนการเรียนการสอน (f=66)

4.6.2 เมื่อทราบผลการประเมินทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีการปรับปรุง (f=65)

4.6.3 มีจรรยาบรรณ และคุณธรรมในการประเมินผลงานนักศึกษา (f=58)

4.6.4 ประเมินตามสภาพจริง ชัดเจน โปร่งใส และมีความยุติธรรม (f=52)

4.6.5 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน และประเมินร่วมกันหลาย ๆ ฝ่าย (f=42)

4.6.6 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็น (f=36)

4.6.7 ประเมินเป็นรายบุคคล (f=29)

4.6.8 สังเกตพฤติกรรม (f=18)

5. คุณสมบัติของบัณฑิตเมื่อจบการศึกษา

5.1 ด้านความรู้

5.1.1 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ (f=60)

5.1.2 รู้ลึก และกว้างในศาสตร์ของตนเอง และสามารถบูรณาการศาสตร์ใกล้เคียงอื่น ๆ ความรู้ด้านชุมชน สังคม ทั้งท้องถิ่นและกระแสสากล รวมถึงความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ (f=29)

5.1.3 มีความรู้ด้านศิลปะทั้งในระดับสากล และระดับภูมิภาค มองเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ และพัฒนารูปแบบของศิลปะท้องถิ่นและสากล (f=26)

5.1.4 มีความรู้ด้านหลักสูตรทางการศึกษา ด้านเทคนิควิธีการสอน ด้านการวิจัย มีวิสัยทัศน์ในการสร้างสรรค์ความรู้ทางด้านศิลปศึกษา ซึ่งเป็นความรู้ที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของโลก (f=25)

5.1.5 มีความรู้ ความสามารถในการศิลปะทุก ๆ สาขา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ การออกแบบ ฯลฯ และการสอน การบริหารในสถาบัน การศึกษา (f=18)

5.1.6 มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางศิลปวัฒนธรรม เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศิลปศึกษา (f=12)

5.1.7 มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกแขนงในเชิงลึกและหลากหลาย

ความรู้ทางด้านทฤษฎีศิลปะพื้นฐาน ภูมิหลังด้านประวัติศาสตร์ (f=11)

5.2 ด้านทักษะ

5.2.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์ (f=78)

5.2.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (f=70)

5.2.3 มีทักษะขั้นพื้นฐานของการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ (f=70)

5.2.4 ทักษะทางด้าน IT สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งาน และนำไปใช้ในการสอน (f=66)

5.2.5 มีทักษะเชิงปฏิบัติการการสอน การถ่ายทอดความรู้ เทคนิคกลวิธี การนำไปปรับใช้ในการสอนให้เหมาะกับวุฒิภาวะความแตกต่างของนักเรียนแต่ละช่วงชั้น (f=62)

5.2.6 ทักษะการแก้ปัญหาในการทำงาน (f=41)

5.2.7 สามารถจัดการเรียนการสอน วางแผนการสอนทั้งระยะสั้น ระยะยาวได้ดี ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (f=32)

5.2.8 สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรักในการเรียนรู้ทางด้านศิลปะอย่างจริงจังได้ (f=30)

5.2.9 มีทักษะเกี่ยวกับศิลปะ มีเอกลักษณ์ หลักการและแนวคิดของตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานและเข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้ (f=28)

5.2.10 ทักษะการติดตามข่าวสารในแวดวงการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (f=20)

5.2.11 ความสามารถในการค้นคว้าองค์ความรู้และบริหารจัดการองค์ความรู้ให้เป็นระบบเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ (f=15)

5.3 ด้านเจตคติ

5.3.1 มีความรับผิดชอบ (f=85)

5.3.2 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (f=75)

5.3.3 ขยันอดทนในการทำงาน (f=67)

5.3.4 มีวินัย ตรงต่อเวลา (f=67)

5.3.5 มีทัศนคติที่ดี ศรัทธา ภูมิใจในวิชาชีพ และต่ออาชีพครู (f=65)

5.3.6 มีศิลปะนิสัยที่ดีในการทำงาน (f=60)

5.3.7 มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยใจเปิดกว้าง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้ทันสมัย (f=55)

5.3.8 มีความมั่นคงในอารมณ์ อารมณ์ดี มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มองโลกในแง่ดี (f=40)

- 5.3.9 รักการสอน การถ่ายทอด มีเสรีภาพในการสอน (f=36)
- 5.3.10 มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ สามัคคี มีความเสียสละ (f=30)
- 5.3.11 รู้จักการเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสามัคคีในหมู่คณะ (f=30)
- 5.3.12 สุภาพอ่อนโยน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ (f=25)
- 5.3.13 มีขันติธรรม รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (f=23)
- 5.3.14 เคารพในความสามารถของคนอื่น (f=18)
- 5.3.15 รักในศิลปะและวัฒนธรรมไทย (f=15)

6. คุณสมบัติของครูสอนศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 6.1 เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ (f=52)
- 6.2 มีความรู้ในศิลปะ และศิลปศึกษาเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตาม พรบ. การศึกษาฉบับปัจจุบัน มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน (f=43)
- 6.3 มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีความเป็นครู ชอบสอน รักการถ่ายทอด มีความรักที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาตนเอง และพัฒนางานด้านวิชาการศิลปศึกษา สนใจ และค้นคว้าทดลองกระบวนการสอนในลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา (f=44)
- 6.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมาประกอบการสอนศิลปะ (f=44)
- 6.5 เป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นครูศิลปะ ไม่ใช่ศิลปิน (f=43)
- 6.6 เป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา มีความยุติธรรม อุดม ซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ (f=42)
- 6.7 บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส สุขุม รอบคอบ อ่อนน้อม ถ่อมตน รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (f=42)
- 6.8 มีความสามารถในการเลือกเนื้อหา และประยุกต์ให้เข้ากับการสอนของตนเอง (f=41)
- 6.9 เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงสภาพของสังคม และบริบททางการศึกษา (f=37)
- 6.10 มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนศิลปะ สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน เน้นสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียน เข้าใจในความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน (f=36)
- 6.11 มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในแขนงที่ตนสนใจ (f=35)
- 6.12 มีความรู้เพียงพอในวิชาชีพ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา ขึ้นไป (f=34)
- 6.13 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน (f=31)

6.14 มีจิตวิทยาในการสอน มีเทคนิคในการสอน และความสามารถในการถ่ายทอด เข้าใจในหลักสูตรและวิธีสอน (f=31)

6.15 เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการสอน สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานสอนหรือการทำงานเพื่อส่วนรวม (f=29)

6.16 มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน เอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนและใส่ใจนักเรียน สม่่าเสมอยินดีคิดว่าต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มที่ตามแต่ศักยภาพของแต่ละคน (f=25)

6.17 วิเคราะห์ ปรับปรุงการเรียนการสอนทันสมัย มีความรับผิดชอบ ทุ่มเทเวลาในการทำงาน เสียสละ อดทน (f=22)

6.18 มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้านวัตกรรม แก้ปัญหานักเรียนตามการวิจัยในชั้นเรียน (f=18)

7. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพ

7.1 การรับผู้เรียนเข้าศึกษาในหลักสูตร

7.1.1 เป็นคนที่มีความถนัด ความรัก ความมุ่งมั่น และมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู ศิลปะ (f=48)

7.1.2 มีการสอบคัดเลือกทั้งทฤษฎี ปฏิบัติ การทดสอบบุคลิกภาวะทางด้านสังคม อารมณ์ บุคลิกภาพเหมาะสมในความเป็นครู (f=25)

7.1.3 ร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อร่วมกันคัดสรรนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ เข้าเรียนในสถาบัน ประกอบกับการสอบคัดเลือก การสัมภาษณ์ ประวัติการทำงานจากแฟ้มสะสม งาน (f=21)

7.1.4 สถาบันที่ผลิตควรมีการตรวจสอบคัดเลือกเอง (รับตรง) เพื่อได้คนที่มีความ สนใจตรง (f=20)

7.1.5 รับนักเรียนที่มีผลงานทางศิลปะดีเด่นในโรงเรียนเข้าศึกษาโดยไม่ต้องสอบ คัดเลือก (f=15)

7.2 การบริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา

7.2.1 จัดระบบภายในสาขาวิชา แบ่งภาระงานรับผิดชอบ ควรมีคณะกรรมการ เพื่อการบริหารงานต่าง ๆ ให้ครอบคลุม เช่น คณะกรรมการงบประมาณ คณะกรรมการวิชาการ (f=15)

7.2.2 ในสถาบันผู้ผลิตครูศิลปะ ควรมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อัน หลักสูตรร่วมกันให้ชัดเจน (f=13)

7.2.3 ระดมสมองในการกำหนดนโยบายการบริหารงานของสาขาวิชา เช่น การ ฝึกประสบการณ์ การประเมิน ฯลฯ (f=12)

7.2.4 ควรเป็นหลักสูตรที่บูรณาการระหว่างศิลปะปฏิบัติ ทฤษฎี ศิลปศึกษา การศึกษา ไม่ควรเน้นหนักในทางใดทางหนึ่งมาก (f=10)

7.2.5 มีรูปแบบกระบวนการบริหารหลักสูตร มีคณะกรรมการวิชาการหลักสูตร สามารถบริหารจัดการงานวิชาการได้โดยไม่ต้องประชุมคณาจารย์ทั้งสาขาวิชา (f=9)

7.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

7.3.1 ควรมีการกำกับติดตามความต่อเนื่องในการประเมินผลของอาจารย์นิเทศ (f=25)

7.3.2 ควรฝึกประสบการณ์ในหลายช่วงชั้น ให้มีประสบการณ์ตรง สามารถแก้ปัญหาได้จริง (f=22)

7.3.3 นักศึกษาควรทำบันทึกการสอน ทำวิจัยในชั้นเรียน และร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (f=21)

7.2.4 ควรมีการประเมินทั้งทางด้านบุคลิกภาพความเป็นครู การเตรียมการสอน การปฏิบัติการสอน การประเมินความก้าวหน้าในการทำวิจัยในชั้นเรียน (f=20)

7.3.5 จัดให้นักศึกษานักศึกษาฝึกสอนได้คนละ 2 โรงเรียน ใน 1 ปี โดยให้มีโอกาสได้ฝึกในโรงเรียนสาธิตฯ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และโรงเรียนพื้นที่อื่น ๆ (f=19)

7.3.6 ต้องได้รับการประเมินผลจากผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์นิเทศ ของโรงเรียน (ครูพี่เลี้ยง) อาจารย์นิเทศทั่วไปของสถาบันผู้ผลิตและอาจารย์นิเทศวิชาเฉพาะ (f=19)

7.3.7 ร่วมมือกับโรงเรียนในการเป็นผู้ร่วมผลิตบัณฑิต มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ (f=18)

7.3.8 ควรมีกิจกรรมให้นักศึกษาได้เริ่มเข้ากระบวนการวิชาชีพครูตั้งแต่วันที่ 1 เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู (f=17)

7.4 การกำกับ ประเมิน และการตรวจสอบ

7.4.1 มีการประเมินหลักสูตรทุกปี และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยทุก 3-5 ปี (f=40)

7.4.2 มีการกำหนดนโยบายและทิศทางในการประเมินเพื่อสร้างเครื่องมือในการกำกับ และประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (f=28)

7.4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา บัณฑิต ชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อประเมินปรับปรุงหลักสูตร อย่างจริงจัง สม่ำเสมอต่อเนื่อง (f=24)

7.4.4 เก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนการสอนศิลปะจากโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิต (f=20)

7.4.5 มีการสำรวจติดตามความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของบริบทที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอยู่เสมอ (f=19)

7.4.6 การติดตามผู้จบการศึกษา ศึกษาวิจัยปัญหาของหลักสูตร การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบัณฑิต และผู้จ้างงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข (f=17)

7.5 ปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร และอื่น ๆ

7.5.1 การจัดการเรียนการสอน ควรมีการพัฒนาให้เหมาะสมทันสมัยกับยุคเทคโนโลยี เน้นความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ ส่งเสริมทักษะในการปฏิบัติศิลปะและมีความรู้ทางวิชาการ การจัดการ การแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการวางแผน ออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมในแต่ละสภาพของโรงเรียน (f=30)

7.5.2 ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงรายวิชาให้ทันสมัย เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง (f=26)

7.5.3 มีเครือข่ายศิลปะ หรือศิลปะ ในระหว่างสถาบันผู้ผลิต และรวมถึงโรงเรียนทั้งในเมืองและชนบท เพื่อร่วมพัฒนาความแข็งแกร่งในการผลิตครูศิลปะ (f=24)

7.5.4 พัฒนาศูนย์ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากการจบจากหลักสูตรวิชาชีพครู ไม่สามารถมีตำแหน่งรองรับอย่างพอเพียง แต่การถ่ายทอดความรู้และทักษะทางศิลปะของผู้จบการศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแคในห้องเรียน (f=23)

7.5.5 จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นครู ส่งเสริมและกระตุ้นให้รักในวิชาชีพของตนเอง (f=22)

7.5.6 การศึกษาดูงานควรให้มีการจัดการทัศนศึกษาดูงานอย่างรอบด้านกว้างขวาง และครอบคลุมทั้งในส่วนรัฐบาล และเอกชนเพื่อให้มีประสบการณ์อย่างหลากหลายในการเป็นครูศิลปะที่มีคุณภาพ (f=21)

7.5.7 สถาบันผู้ผลิตครูศิลปะ ควรเอาใจใส่เข้มงวดในเรื่องความประพฤติ ศิลปะ นิสัย การแต่งกาย ให้เหมาะสมกับการเป็นครูในอนาคต (f=20)

7.5.8 ปลูกฝังครูศิลปะให้มีความรับผิดชอบ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ อดทน อ่อนน้อม ถ่อมตน มีกิริยา มารยาทเรียบร้อย มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา เคารพกฎกติกาของสังคม ไม่ยึดอัตตาตามมากเกินไป มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับแก่สังคมภายนอก (f=18)

ตอนที่ 3 การร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ จากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR ได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

- 1.1 EDFR รอบที่ 1 ขั้นสัมภาษณ์
- 1.2 EDFR รอบที่ 2 ขั้นสอบถามความคิดเห็น
- 1.3 EDFR รอบที่ 3 ขั้นตรวจสอบฉันทามติ

2. ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของรายมาตรฐาน และตัวบ่งชี้

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 1 ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน (รายชื่อในภาคผนวก ง) เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการสัมภาษณ์สรุป ได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

1.1 ด้านหลักสูตร

- 1.1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด และทักษะการใช้เทคโนโลยี
- 1.1.2 มีปรัชญาของหลักสูตรเพื่อมุ่งผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
- 1.1.3 โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ทั้งวิชาศิลปะ ปฏิบัติ และวิชาทางด้านเนื้อหาทฤษฎี
- 1.1.4 มีรายวิชาทางด้านการวิเคราะห์ความงาม การเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ในสื่อ และงานศิลปะประเภทต่าง ๆ
- 1.1.5 เนื้อหาในหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์ และปฏิบัติงานศิลปะได้
- 1.1.6 เนื้อหาในหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาและนำเสนอผลงานศิลปะในทุก รูปแบบ พัฒนาเป็นแนวทางของตนเอง
- 1.1.7 มีเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ

1.1.8 มีเนื้อหาวิชาทางด้านสุนทรียะ และการวิจารณ์ศิลปะ

1.1.9 มีความเชื่อมโยงบูรณาการในโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ระหว่างทัศนศิลป์ และความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ

1.1.10 เนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาประยุกต์ใช้ความรู้ในสาขาวิชาตนเอง เพื่อการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 วิชาเฉพาะศิลปศึกษา

1.2.1 มีเนื้อหาการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา

1.2.2 มีเนื้อหาวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ

1.2.3 มีเนื้อหาปรัชญาทางศิลปะ และศิลปศึกษา และที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ

1.2.4 มีเนื้อหาพื้นฐานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะ

1.2.5 มีเนื้อหาพัฒนาการทางสุนทรียภาพศิลปะของเด็ก และคุณลักษณะเฉพาะความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และวิธีการสอนที่เหมาะสม

1.2.6 มีเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนไปสังเกตการณ์สอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะต่าง ๆ

1.2.7 มีเนื้อหาทางด้านหลักสูตรและการสอนศิลปะ และการนำทฤษฎีไปใช้ในโรงเรียน

1.2.8 มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรในโรงเรียน

1.2.9 มีเนื้อหาวิธีการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนศิลปะทุกระดับ

1.2.10 การให้ผู้เรียนนำความรู้ไปวางแผน ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่างกัน

1.2.11 ให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ การนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในโรงเรียน

1.2.12 การฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ

1.2.13 มีเนื้อหาการฝึกทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้ ที่บูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาศิลปะเป็นส่วนสำคัญ

1.2.14 มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การสร้างแผนการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน

1.3 วิชาเฉพาะศิลปะ

1.3.1 มีรายวิชาทางด้านศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ การวิจารณ์ศิลปะ และ วิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ

1.3.2 วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง

1.3.3 วิชาศิลปะปฏิบัติ ครอบคลุมความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี และเทคนิค วิธีการสร้างสรรค์งาน

1.3.4 วิชาศิลปะปฏิบัติ มีเนื้อหาพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานทักษะ กระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการ ต่าง ๆ

1.3.5 มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งศิลปะตะวันตก และตะวันออก การศึกษาผลงานของศิลปินต่าง ๆ ศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบ

1.3.6 มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ทฤษฎีศิลปะ อิทธิพลของทฤษฎีเหล่านั้นที่มี ต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน

1.3.7 มีวิชาทางด้านการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์ และการตีความในคุณค่าของงานศิลปะ

1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.4.1 อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี

1.4.2 การกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ ผลิต

1.4.3 การจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่างการฝึก และ สิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.4.4 การกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ

1.4.5 มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.4.6 ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์ในระหว่างการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ

1.4.7 มีการเขียนบันทึกการฝึกประสบการณ์

2. ความสามารถของผู้สอน

2.1 ด้านความรู้เฉพาะสาขา

2.1.1 มีคุณวุฒิศิลปศึกษา

2.1.2 มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน

2.1.3 มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ

- 2.1.4 มีความเข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา
- 2.1.5 มีความรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างสาระของศิลปะทั้งในอดีต และปัจจุบัน ได้แก่ศิลปะปฏิบัติ ประวัติและพัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์สุนทรียศาสตร์
- 2.1.6 มีความรู้ในทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละวัฒนธรรม สื่อ และเทคโนโลยีในการเรียนรู้ศิลปะ
- 2.1.7 มีความเข้าใจในหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษา สาระการสอนศิลปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ
- 2.1.8 มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอด
- 2.1.9 มีความสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ มีความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ
- 2.1.10 มีความสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงาม สุนทรียภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
- 2.1.11 การพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมและหลากหลาย

2.2 การพัฒนาตนเอง

- 2.2.1 เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษา
- 2.2.2 ติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และข่าวสารอื่น ๆ
- 2.2.3 เข้าร่วมประชุมสัมมนา วิชาการ พบปะ แลกเปลี่ยน แนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ในวิชาชีพเดียวกัน
- 2.2.4 ปรับปรุงสาขาวิชา รายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย
- 2.2.5 สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตร และบุคลากรศิลปศึกษาสถาบัน ชุมชน และวิชาชีพในวงกว้าง
- 2.2.6 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพครูศิลปะ หรือกับองค์กรอื่น ๆ
- 2.2.7 เรียนรู้ในรูปแบบนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
- 2.2.8 มีผลงานการวิจัย เอกสาร บทความ
- 2.2.9 พัฒนาองค์ความรู้ พัฒนางานวิชาชีพครูศิลปะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 2.2.10 เสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของศิลปศึกษา

2.3 การพัฒนาผู้เรียน

- 2.3.1 มีความเหมาะสมของรูปแบบการสอนและมีวิธีการเรียนรู้ การวางแผน
ขั้นตอนโครงสร้างการเรียนรู้ แบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง
- 2.3.2 มีความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนการเรียนรู้ และการวิจัย
- 2.3.3 มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประเมิน
ความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 2.3.4 ติดตามพัฒนาการผู้เรียน กระตุ้นให้ประเมินตนเอง ในการสะท้อนความ
คิดเห็นต่อการเรียนการสอน
- 2.3.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และความสำเร็จในการเรียน
- 2.3.6 สามารถพัฒนาผู้เรียนมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี
- 2.3.7 สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการค้นคว้าจากแหล่งการ
เรียนรู้ต่าง ๆ
- 2.3.8 กระตุ้นให้เกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
- 2.3.9 มีความร่วมมือจากชุมชนในการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ เพื่อ
การพัฒนาการเรียนการสอน

3. ด้านผู้เรียน

3.1 การรับผู้เรียนศึกษาในหลักสูตร

- 3.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
- 3.1.2 มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.50- 3.00
- 3.1.3 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และ
องค์ประกอบของศิลปะ
- 3.1.4 มีแฟ้มสะสมผลงาน
- 3.1.5 มีความสนใจ รักในอาชีพครู และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

3.2 ความรู้ในเนื้อหาทั้งศิลปะ และบริบทศิลปศึกษา

- 3.2.1 มีทักษะ และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและ
เทคนิคต่าง ๆ
- 3.2.2 มีความสามารถ วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินงาน แสดงความคิดเห็น ใน
งานศิลปะทั้งของตนเองและคนอื่น ๆ
- 3.2.3 อธิบายคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ
- 3.2.4 มีความรู้ ความ เข้าใจในอิทธิพลของศิลปะต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณค่า
และรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม

3.2.5 มีความเข้าใจในสุนทรียภาพ คุณค่าของความงาม

3.2.6 มีความรู้ในรูปแบบศิลปะยุคสมัยต่าง ๆ ศิลปะร่วมสมัย และการศึกษา
รูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมต่าง ๆ

3.2.7 มีความรู้การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและ
ศิลปศึกษา

3.2.8 มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก การใช้อินเทอร์เน็ตใน
การศึกษาทัศนศิลป์

3.2.9 มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

3.2.10 มีความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ และการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3 ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน

3.3.1 เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสุนทรียภาพ

3.3.2 มีความรู้ในขั้นตอนของการพัฒนาสุนทรียภาพ

3.3.3 มีความรู้ในความแตกต่างในการสร้างสรรค์ศิลปะ และการตอบสนองต่อ
ศิลปะของแต่ละบุคคล

3.3.4 มีความเข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

3.3.5 สามารถพัฒนาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนของ
ผู้เรียนแต่ละคน

3.3.6 สามารถการสังเกต รับรู้ และเข้าใจในความแตกต่างในผลงานของ
ผู้เรียนแต่ละคน

3.3.7 เห็นความสำคัญของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ

3.3.8 เข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนการเรียนรู้ และการรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละ
บุคคล

3.3.9 มีความไวในการตอบสนองต่อสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละ
คน

3.5 ความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติการวางแผนการสอน

3.5.1 มีความสามารถนำสาระความรู้ทางศิลปะมาวางแผนการเรียนรู้เพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ และการและการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน

3.5.2 ใช้หลักการทฤษฎีทางการศึกษา ศิลปศึกษา มาวางแผนพัฒนาแผนการ
สอน และการประเมินผล

3.5.3 เข้าใจเนื้อหาศิลปะในการช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

- 3.5.4 มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะและการตอบสนองต่อศิลปะ
- 3.5.5 ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างอิสระเสรี
- 3.5.6 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในศิลปะ ที่มาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง
- 3.5.7 มีความรู้ในศักยภาพของผู้เรียน ทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ ที่สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้
- 3.5.8 มีความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง
- 3.5.9 มีแผนการคาดหวังระดับพัฒนาการทางสุนทรียภาพความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน
- 3.5.9 มีการกำหนดเนื้อหา หัวข้อ แนวทางการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียนชัดเจน
- 3.5.10 สร้างแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนในสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว
- 3.5.11 มีความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น
- 3.5.12 มีความรู้ในองค์ประกอบของการเรียนรู้
- 3.5.13 สามารถนำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน
- 3.5.14 สามารถเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะกับเป้าหมายในหลักสูตร
- 3.5.15 สามารถเข้าถึง และใช้แหล่งการเรียนรู้ศิลปะในหน่วยงานการศึกษา และสื่อต่าง ๆ

3.5 ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน

- 3.5.1 มีความสามารถสร้างวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน
- 3.5.2 มีการใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ในระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน
- 3.5.3 มีการรวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่วภาพ เป็นต้น

3.5.4 มีการประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจ
ของผู้เรียน

3.5.5 มีการรวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผล
กระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง

3.5.6 มีการประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้
นวัตกรรมต่าง ๆ

3.5.7 มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

3.6 ความสามารถในการทักษะการคิด วิเคราะห์

3.6.1 สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดอย่างมีระบบ

3.6.2 สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3.6.3 สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความเหมาะสมใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3.6.4 มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ

3.6.5 มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์

3.6.6 มีความสามารถประยุกต์ความคิดให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้น

3.6.7 มีความสามารถบูรณาการแนวความคิดของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้อง
กับสภาพการณ์ต่าง ๆ

3.6.8 มีความสามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหา

3.6.9 มีความยืดหยุ่นในการคิด

3.6.10 มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ

3.6.11 มีความสามารถเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์
นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้

3.6.12 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้
ใหม่ ๆ

3.7 ทักษะส่วนบุคคล

3.7.1 มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับ
มอบหมาย

3.7.2 มีความสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้

3.7.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี

3.7.4 มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่

- 3.7.5 มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.7.6 มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน
- 3.7.7 เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

3.8 คุณธรรม จริยธรรม

- 3.8.1 มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- 3.8.2 มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม
- 3.8.3 มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
- 3.8.4 มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 3.8.5 มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง
- 3.8.6 ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้
- 3.8.7 มีความเข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี
- 3.8.8 ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม
- 3.8.9 มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. การบริหารและการจัดการเรียนการสอน

4.1 การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 4.1.1 มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น
- 4.1.2 มีการแจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวัง
- 4.1.3 ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียนและแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 4.1.4 มีข้อมูลการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ เช่น สถานที่ บุคคล ชื่อนหนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ
- 4.1.5 มอบหมายงานให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการวิเคราะห์วิจารณ์

4.1.6 ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเอง เช่น ผู้เรียนนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการเดี่ยว เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ

4.1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอ เพื่อสร้างทักษะในการอภิปราย

4.1.8 การสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน

4.1.9 ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งในผลงานของตนเองและผลงานของคนอื่น ๆ

4.2 วิธีการเรียนการสอน / สื่อการสอน

4.2.1 ศึกษาคุณลักษณะ และวิเคราะห์ความรู้ ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน เพื่อนำมากำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน

4.2.2 มีการจัดการศึกษาดูงาน ในรายวิชาต่าง ๆ

4.2.3 มีการจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชน หรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน

4.2.4 มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ

4.2.5 มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัยวิธีดำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน

4.2.6 มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ

4.2.7 มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

4.2.8 มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน

4.2.9 ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน

4.2.10 แจ้งให้ผู้เรียนทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน

4.2.11 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนการสอน

4.2.12 ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเอง

4.2.13 มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง

4.2.14 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน

4.3 อาคารสถานที่

4.3.1 มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

4.3.2 มีสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย

4.3.3 มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน

4.3.4 มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ ศิลปะ

4.3.4 มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร

4.4 การบริหารหลักสูตร

4.4.1 มีประธานสาขาวิชา เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประสานงานวิชาการ

4.4.2 มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา

4.4.3 มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ ทำหน้าที่กำหนดแผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอน

4.4.4 มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน

4.4.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียนปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน

4.4.6 มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

4.4.7 มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

4.5 การกำกับ ติดตาม และการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร

4.5.1 มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการ ความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร

4.5.2 มีวิธีการในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตร ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง

4.5.3 มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร และแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร

4.5.4 มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน

4.5.5 มีการสร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร

4.5.6 มีการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่น ข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล

4.5.7 มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี

ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

จากผลการสัมภาษณ์ ได้นำไปสร้างแบบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีในประเทศไทย ตามเทคนิค EDFR รอบที่ 2 โดยถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 19 คน เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีในประเทศไทย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดคิดเป็น 100 %

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้วยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnography Delphi Future Research) มีดังนี้

ตารางที่ 37 แสดงค้ำมัยฐานของร่างมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อความ	5	4	3	2	1
มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร					
1. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด และการเขียนตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	*				
2. มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอน ใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	*				
3. มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขาที่ครอบคลุม ถึงเนื้อหาการรับรู้ความงามการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์คุณค่าทางสุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำทัศนศิลป์ไปใช้กับศาสตร์ อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และ ศิลปศึกษา	*				
4. เนื้อหาวิชาทางด้านการรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะ และ คุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนสามารถระบุความแตกต่าง การรับรู้ การตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องาน ศิลปะทั้งในรูปแบบสื่อประเภท จุดประสงค์ และ การใช้ประโยชน์	*				
5. เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อน ประสบการณ์ส่วนตัว และ พัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น	*				

* แสดงตำแหน่งของค้ำมัยฐาน

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
6. เนื้อหาในหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนนำเสนอผลงานศิลปะในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติที่มีเนื้อหา สื่อ และรูปทรง แบบใหม่ในแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน	*				
7. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะ การสะท้อนของความคิดทัศนคติ ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาท และรูปทรงของศิลปะในสังคมทั้งอดีตและปัจจุบัน		*			
8. มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สุนทรียภาพ และความคิดในเชิงความงาม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรียะและการวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การตัดสินคุณภาพและความสำเร็จของศิลปะ ทั้งของตนเองและของบุคคลอื่น	*				
9. โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระ อื่น ๆ ที่มีในสังคมแสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์ เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะศิลปะ					
1. วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง	*				
2. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์ด้านเทคนิค วิธีการ ทั้งศิลปะแบบดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย	*				
3. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการแสดงออกเชิงเนื้อหาศิลปะ การนำไปใช้ประโยชน์ การสื่อสารของศิลปะ และความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะในการสร้างสรรค์ศิลปะ	*				
4. มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะ ทั้งตะวันตก และ ตะวันออก การศึกษาผลงานของศิลปินยุคสมัยต่างๆ การศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบประวัติศาสตร์ของการออกแบบ รวมถึงการศึกษาวัฒนธรรม สื่อ เทคโนโลยี และเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
5. มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่มีรายละเอียดทางด้านทฤษฎีศิลปะและการออกแบบ และอิทธิพลของทฤษฎีเหล่านั้นที่มีต่อการสร้างงานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน	*				
6. มีวิชาทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์ และตีความในคุณค่าของงานศิลปะและงานออกแบบ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เนื้อหาวิชาเฉพาะศิลปศึกษา					
1. มีเนื้อหาทางการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา	*				
2. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการสอนศิลปะทั้งวิธีแบบดั้งเดิมและแนวคิดวิธีการสอนในปัจจุบัน	*				
3. มีเนื้อหาปรัชญา และรากฐานทางสังคมในบริบทของศิลปะ และที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ	*				
4. มีเนื้อหาการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาการสอนศิลปะที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะของแต่ละวัย	*				
5. มีเนื้อหาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การรับรู้ทางศิลปะ การสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ คุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และกลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านั้น	*				
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ในการสังเกตการณ์สอนของครูศิลปะ ในชั้นเรียนศิลปะที่มีสภาพและสถานการณ์ชั้นเรียนแตกต่างกัน รวมถึงการจัดการชั้นเรียนศิลปะในโรงเรียนหลากหลายประเภท และหลายระดับชั้นเรียน	*				
7. มีเนื้อหาหลักสูตรและการสอนศิลปะ การสะท้อนความรู้ของสาระและการนำไปปฏิบัติการในศิลปศึกษา	*				
8. มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรในโรงเรียน ในวิชาปฏิบัติศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
9. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนศิลปะทุกระดับ การนำความรู้ไปวางแผน ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่าง ๆ กัน	*				
10. มีเนื้อหาให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ	*				
11. มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการสหสาขาวิชาโดยเน้นเนื้อหาศิลปะเป็นองค์ประกอบสำคัญ	*				
12. มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การฝึกปฏิบัติการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน การประเมินตนเอง และการสามารถประเมินหลักสูตรศิลปะในภาพรวม	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
1. อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี	*				
2. มีการกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ผลิต	*				
3. มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	*				
4. มีการกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ความร่วมมือกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	*				
5. มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและเป็นที่ยกย่องยอมรับร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษาอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากสถาบันผู้ผลิต	*				
6. ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหลักสูตร ในรูปแบบของการเขียนบันทึกในแฟ้มสะสมงาน	*				
มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านผู้สอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา					
1. มีคุณวุฒิปริญญาชั้นสูงทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา	*				
2. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
3. มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ	*				
4. เข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา มีความรอบรู้ในความสัมพันธ์ระหว่าง สาระของศิลปะทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมถึงศิลปะปฏิบัติ ประวัติและพัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ความเกี่ยวข้องของทัศนศิลป์ในแต่ละวัฒนธรรม และ สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้	*				
5. เข้าใจในประเด็นของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อการสอนของสาระเฉพาะด้านของศิลปศึกษาใน สถานศึกษาต่าง ๆ	*				
6. มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี สามารถพัฒนาผู้เรียน ไปสู่ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้มีความเข้าใจในความยืดหยุ่น และ กระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ	*				
7. สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงาม สุนทรียภาพ การ วิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนซึ่ง แต่ละคนมีความแตกต่างกัน	*				
8. มีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ เหมาะสมและหลากหลาย	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา					
1. เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับ ท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ	*				
2. ติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และ ข่าวสารอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการสอน	*				
3. เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับ ท้องถิ่น พบปะ แลกเปลี่ยน แนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วม วิชาชีพเดียวกัน	*				
4. ร่วมมือปรับปรุงภารกิจของสาขาวิชา รายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียน การสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย	*				
5. สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรสาขาวิชา และบุคลากรศิลปศึกษาภายใน สถาบัน ชุมชน และ วิชาชีพในวงกว้าง	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพอครุศิลปะ กับองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ อุดหนุนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา	*				
7. ยอมรับและเรียนรู้ในรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งการผลิตงานศิลปะ เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิจัย	*				
8. มีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และการมีส่วนร่วมในการวิจัยหรือเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	*				
9. พัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาวิชาชีพอครุศิลปะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	*				
10. ส่งเสริมการทำงานพัฒนาความสามารถและการเสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพของศิลปศึกษา	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่วมมือ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1. มีรูปแบบการสอนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนและมีโครงสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง	*				
2. ร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	*				
3. มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและความสำเร็จของหลักสูตร	*				
4. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองสามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการสอน	*				
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ทั้งวิชาด้านการศึกษา วิชาการศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะสาขา ในการปฏิบัติศิลปะและความรู้เชิงทฤษฎี	*				
6. ให้คำแนะนำผู้เรียนมีความเข้าใจในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และในฐานะเป็นผู้ที่กำลังเข้าสู่วิชาชีพเดียวกัน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
7. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการค้นคว้า การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้หรือจากสถานศึกษาอื่น ๆ หลากหลายรูปแบบ เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	*				
8. มีความร่วมมือและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน	*				
มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีเกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร					
1. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม			*		
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ		*			
3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา					
1. เชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะโดยการใช้สื่อ ในรูปแบบที่หลากหลาย		*			
2. มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอธิบาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และให้คุณค่าแก่งานศิลปะ ทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ		*			
3. อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความเข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม		*			
4. สามารถอธิบายความเข้าใจในสุนทรียภาพและคุณค่าของความงามในงานทัศนศิลป์	*				
5. มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษา รูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่รุ่งเรือง วัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
6. มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และศิลปะศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทางศิลปะต่าง ๆ และการใช้อินเตอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์		*			
7. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือ สถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น		*			
8. มีความรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ซึ่งเป็น องค์ประกอบที่มีคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการ เรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1. เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจาก ความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสบการณ์ และปัจจัยทางสังคม	*				
2. มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ ซึ่งมีความ แตกต่างกันทั้งการสร้างสรรคศิลปะ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่ง ขึ้นอยู่กับอายุ และศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล		*			
3. เข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และสามารถ พัฒนากลยุทธ์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	*				
4. มีความสามารถในการสังเกต รับรู้ และเข้าใจในความแตกต่างใน ผลงานของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่เข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมี ความแตกต่างกัน	*				
5. รู้ความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียน มากขึ้น		*			
6. เข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ต่างกันของ แต่ละบุคคลยอมรับในความแตกต่าง ความสามารถ และความสนใจที่ หลากหลายเหล่านั้น	*				
7. มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงาน ศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน		*			

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
1. นำสาระความรู้ของศิลปะมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำคัญในการ เรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน	*				
2. ใช้หลักการของการพัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนทั้งการรับรู้และความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไปวางแผนพัฒนาแผนการสอน และการประเมินผล	*				
3. เข้าใจในความหลากหลายของเนื้อหาศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความ แตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ	*				
4. มีจุดมุ่งหมายหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะและตอบสนองต่อศิลปะ	*				
5. ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ศิลปะอย่างอิสระเสรีและให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในศิลปะอันมาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง	*				
6. มีความรู้ในศักยภาพทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ที่สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ด้วยความปลอดภัย ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	*				
7. พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน	*				
8. กำหนดเนื้อหาหัวข้อแนวทางการสอนที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน	*				
9. สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สะท้อนถึงความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบของการเรียนรู้ ตามเป้าหมาย และ สาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาว	*				
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
11. เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ศิลปะทั้งในหน่วยงานการศึกษา พิพิธภัณฑ์ แหล่งสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สามารถเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายในหลักสูตร	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน					
1. สามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน	*				
2. ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน	*				
3. รวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น	*				
4. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน	*				
5. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง	*				
6. ประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์					
1. สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดอย่างมีระบบ นำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	*				
2. สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	*				
3. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
4. สามารถประยุกต์ความคิดให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถบูรณาการแนวความคิดของตนเองให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้	*				
5. สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้	*				
6. มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้	*				
7. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล					
1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย	*				
2. สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้	*				
3. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี	*				
4. มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	*				
5. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน	*				
6. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีคุณธรรม จริยธรรม					
1. มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	*				
2. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม	*				
3. มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย	*				
4. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	*				
5. มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี	*				
7. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม	*				
8. มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	*				
มาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น	*				
2. แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่ คาดหวังและที่ต้องพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียน และแนวทางในการ แสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	*				
3. มีข้อมูลการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ บุคคล ชื่อหนังสือ และแหล่งข้อมูล อื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้	*				
4. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการ วิเคราะห์ วิเคราะห์	*				
5. ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเอง และนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการส่วนบุคคลเพื่อพัฒนา ความสามารถและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ	*				
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมา เสนอเพื่อสร้าง ทักษะในการอภิปราย	*				
7. มีการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	*				
8. ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งใน ผลงานของตนเองและผลงานของคนอื่น ๆ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย					
1. ศึกษาวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และคุณลักษณะของ ผู้เรียนเพื่อนำมากำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับผู้เรียน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
2. มีการจัดการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชน หรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน	*				
3. มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนทุกรายวิชา	*				
4. มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัยวิธีดำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน	*				
5. มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ	*				
6. มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน	*				
7. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู	*				
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน	*				
9. แจ้งและทำความเข้าใจกับผู้เรียน ให้รับทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนการสอน	*				
10. ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเอง ตลอดการเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลการนำเสนอตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู	*				
11. มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง	*				
12. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร					
1. มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะดวก ปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
2. มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ศิลปะ	*				
3. มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา					
1. มีประธานสาขาวิชา หรือผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประสานงานวิชาการ	*				
2. มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา	*				
3. มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ กำหนดแผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอน	*				
4. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน	*				
5. นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	*				
6. มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร					
1. มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร	*				
2. มีวิธีการที่เหมาะสมในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตรที่ต้องการปรับปรุง	*				
3. มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร และแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้เรียน บัณฑิต อาจารย์ที่ร่วมสอนในหลักสูตร ผู้จ้างงาน บัณฑิต และโรงเรียน	*				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
4. มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน	*				
5. สร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร	*				
6. มีการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่น ข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง	*				
7. มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี	*				

แบบสอบถามข้างต้นนี้ เป็นแบบสอบถามที่พัฒนามาจากการดำเนินวิจัยตามวิธีการ EDFR รอบที่ 3 ซึ่งแสดงผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ ผลจากแบบสอบถามได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าคะแนนความคิดเห็น ระดับคะแนนชั้นทามติ ความสอดคล้องของความคิดเห็น และความคงที่ของระดับคะแนนชั้นทามติของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดในภาคผนวก ข) ข้อรายการตัวชี้วัดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เกิน 1.50 และผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานเกิน 1.00 มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร

ข้อที่	ตัวชี้วัด
2	มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6	เนื้อหาในหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนนำเสนองานศิลปะในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ ที่มีเนื้อหา สื่อ และรูปทรง แบบใหม่ในแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน
7	มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะ การสะท้อนของความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาทและรูปทรงของศิลปะในสังคม ทั้งอดีตและปัจจุบัน
9	โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่มีในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์ เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้สอน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา

ข้อที่	ตัวชี้วัด
1	เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ
3	เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น พบปะแลกเปลี่ยนแนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วมวิชาชีพเดียวกัน

มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีเกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร

ข้อที่	ตัวชี้วัด
1	สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม
2	มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา

ข้อที่	ตัวชี้วัด
1	เชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะ ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะ โดยการใช้สื่อในรูปแบบที่หลากหลาย
2	มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอภิปราย การเขียนแสดงความคิดเห็น และให้คุณค่าแก่งานศิลปะทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ
3	อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความเข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม
5	มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษารูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่รุ่งเรืองวัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ
6	มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ และศิลปศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์ กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทางศิลปะต่าง ๆ และการใช้อินเทอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์

ข้อที่	ตัวชี้วัด
7	มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อที่	ตัวชี้วัด
1	เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสบการณ์ และปัจจัยทางสังคม
2	มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งการสร้างสรรค์ศิลปะ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุ และศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล
5	รู้ความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียนมากขึ้น
7	มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

ข้อที่	ตัวชี้วัด
7	พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน

สถาบันมหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 การตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา ในประเทศไทย

จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน (รายชื่อในภาคผนวก ง) ร่วมสัมมนา อภิปราย ระดมสมอง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็น และปรับปรุงแก้ไขได้ มาตรฐานหลักสูตรและการสอน ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ และ 148 ตัวชี้วัด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร

1. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
2. มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีความสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้
3. มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาการรับรู้ความงามการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์คุณค่าทางสุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำความรู้ความเข้าใจและทักษะทางทัศนศิลป์ไป ใช้กับศาสตร์ อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และ ศิลปศึกษา
4. เนื้อหาวิชาทางด้านการรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการคิดวิเคราะห์ คุณลักษณะ และคุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนสามารถระบุความแตกต่างการรับรู้ การตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องาน ศิลปะทั้งในรูปแบบสื่อ ประเภท จุดประสงค์ และ การใช้ประโยชน์
5. เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะในรูปแบบหลากหลายมิติ สะท้อนประสบการณ์ในแนวทางของตนเอง และการนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะการสะท้อนความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาท และรูปทรงของศิลปะในวิถีชีวิตและสังคม ทั้งอดีตและปัจจุบัน
7. มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สุนทรียภาพ และแนวคิดเชิง

ความงาม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรีย์ การวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การประเมินคุณค่า ผลงานของศิลปะทั้งของตนเองและของบุคคลอื่น

8. โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์กับองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นใหม่ในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางทัศนศิลป์ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

ตัวบ่งชี้ที่ 2 เนื้อหาวิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ

1. วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง
2. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์ด้านเทคนิค วิธีการ ทั้งศิลปะแบบดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย
3. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิด ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์งาน ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึง ความรู้ การจัดการ การใช้เทคนิค วิธีการ การแสดงถึงสาระ การสื่อความเข้าใจของงานศิลปะอย่างมีคุณค่า ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้
4. มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะทั้งตะวันตก และตะวันออกการศึกษาผลงานของศิลปินยุคสมัยต่าง ๆ รวมถึงสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม เทคโนโลยี ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ
5. มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่พัฒนาการเรียนรู้ศิลปะเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีทางศิลปะ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน
6. มีวิชาทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์และตีความการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา

1. มีเนื้อหาทางการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา
2. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการสอนศิลปะ ทั้งวิธีแบบดั้งเดิมและแนวคิดวิธีการสอนในปัจจุบัน
3. มีเนื้อหาปรัชญา และรากฐานทางสังคม บริบททางวัฒนธรรม และที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ
4. มีเนื้อหาการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาการสอนศิลปะที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะของแต่ละวัย

5. มีเนื้อหาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การรับรู้ทางศิลปะ การสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ คุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และกลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านั้น
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ในการสังเกตการสอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะที่มีสภาพและสถานการณ์ชั้นเรียนแตกต่างกัน รวมถึงการจัดการชั้นเรียนศิลปะในสถานศึกษาหลากหลายประเภท และหลายระดับชั้นเรียน
7. มีเนื้อหาหลักสูตรและการสอนศิลปะ การสะท้อนความรู้ในสาระศิลปศึกษา และการนำไปปฏิบัติการในสถานศึกษา
8. มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการปฏิบัติศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา
9. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนศิลปะทุกระดับ การนำความรู้ไปวางแผน ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่าง ๆ กัน
10. มีเนื้อหาให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ
11. มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการเขียนแผนการเรียนการสอนเฉพาะด้านทัศนศิลป์ แผนการเรียนการสอนบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และแผนการเรียนการสอนบูรณาการความรู้ต่างสาขา ที่สามารถนำมาปรับใช้ร่วมกับเนื้อหาศิลปะ เพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้และการทำงานศิลปะ
12. มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การฝึกปฏิบัติการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียนการประเมินตนเอง และการสามารถประเมินหลักสูตรศิลปะในภาพรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1. อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี
2. มีการกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ผลิต
3. มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
4. มีการกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ความร่วมมือกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและเป็นที่ตกลงยอมรับร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากสถาบันผู้ผลิต
6. ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหลักสูตร ในรูปแบบของการเขียนบันทึกในแฟ้มสะสมงาน

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านผู้สอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา

1. มีคุณวุฒิปริญญาชั้นสูงทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา
2. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน
3. มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ
4. เข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา มีความรอบรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างสาระของศิลปะ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมถึงศิลปะปฏิบัติ ประวัติและพัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ความเกี่ยวข้องของทัศนศิลป์ในแต่ละวัฒนธรรม และ สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้
5. เข้าใจในประเด็นและบทบาทของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน และความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อการสอนของสาระเฉพาะด้านของศิลปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ
6. มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี ความเข้าใจในความยืดหยุ่นและกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ
7. สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการรับรู้ความงาม การวิเคราะห์ วิจารณ์ สุนทรียภาพ และประวัติศาสตร์ศิลป์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ
8. มีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมและหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา

1. เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ
2. ติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และข่าวสารอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน
3. เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น พบปะ แลกเปลี่ยน แนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วมวิชาชีพเดียวกันเพื่อพัฒนาวิชาการ และองค์ความรู้
4. ร่วมมือปรับปรุงภารกิจของสาขาวิชา รายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย
5. สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรสาขาวิชา และบุคลากรศิลปศึกษาภายในสถาบัน ชุมชน และวิชาชีพในวงกว้าง
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพครูศิลปะ กับองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ อุทิศตนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา

7. ยอมรับและเรียนรู้ในรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตงานศิลปะ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิจัย

8. มีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และการมีส่วนร่วมในการวิจัยหรือเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

9. ส่งเสริมการทำงานพัฒนาความสามารถและการเสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพของศิลปศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่วมมือ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ทั้งวิชาด้านการศึกษาวិชาการศึกษากว้างไป วิชาเฉพาะสาขา ในการปฏิบัติศิลปะและความรู้เชิงทฤษฎี

2. มีรูปแบบการสอนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนและมีโครงสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง

3. ร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

4. มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและความสำเร็จของหลักสูตร

5. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองสามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการสอน

6. ให้คำแนะนำผู้เรียนมีความเข้าใจในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และในฐานะเป็นผู้ที่กำลังเข้าสู่วิชาชีพเดียวกัน

7. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการศึกษาค้นคว้า การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้หรือจากสถานศึกษาอื่น ๆ หลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อเทคโนโลยี พิพิธภัณฑสถาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

8. มีความร่วมมือและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑสถาน และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 เกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร

1. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า

2. มีความรู้และความถนัดขั้นพื้นฐานทางศิลปะ ที่สามารถศึกษาต่อในหลักสูตรได้

3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา

1. มีความสามารถพิเศษทางศิลปะเฉพาะทาง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะโดยการใช้สื่อในรูปแบบที่หลากหลาย
2. มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอภิปราย การเขียนแสดงความคิดเห็น และประเมินคุณค่าแก่งานศิลปะทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ
3. อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความเข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม
4. สามารถอธิบายความเข้าใจในสุนทรียภาพและคุณค่าของความงามในงานทัศนศิลป์
5. มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษารูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่รุ่งเรือง วัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ
6. มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และศิลปศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทางศิลปะต่าง ๆ และการใช้อินเตอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์
7. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น
8. มีความรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสบการณ์ และปัจจัยทางสังคม
2. มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งการสร้างสรรคศิลปะ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบททางด้านวัฒนธรรม อายุ และศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล
3. เข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนากลยุทธ์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน
4. มีความสามารถในการสังเกต รับรู้ และเข้าใจในความแตกต่างในผลงานของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่เข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความต้องการ วิธีการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
5. รู้ความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียนมากขึ้น

6. เข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเรียนรู้ การรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลยอมรับในความแตกต่าง ความสามารถ และความสนใจที่หลากหลายเหล่านั้น
7. มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

1. นำสาระความรู้ของศิลปะมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียนในการเรียนรู้ความสำคัญด้านทัศนศิลป์ และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียนในสถานศึกษา
2. ใช้หลักการของการพัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนทั้งการรับรู้และความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไปวางแผนพัฒนาแผนการสอน และการประเมินผล
3. เข้าใจในความหลากหลายของเนื้อหาศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ
4. มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะ และตอบสนองต่อศิลปะ
5. ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ศิลปะอย่างอิสระเสรีและให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในศิลปะอันมาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง
6. มีความรู้ในศักยภาพทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ที่สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ด้วยความปลอดภัย ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
7. พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน
8. กำหนดเนื้อหาหัวข้อแนวทางการสอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับความสนใจ และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
9. สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สะท้อนถึงความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบของการเรียนการสอน ตามเป้าหมายและสาระของศิลปศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว
10. ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการวางแผนการเรียนการสอน

11. เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ศิลปะทั้งในหน่วยงานการศึกษา พิพิธภัณฑ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งสื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ สามารถเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายในหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน

1. สามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน
2. ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ใน ระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน
3. รวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น
4. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน
5. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง
6. ประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้นวัตกรรมต่าง ๆ มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์

1. สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีระบบ มีวิจารณญาณประเมินความเหมาะสมในการนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
2. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์
3. สามารถบูรณาการและประยุกต์แนวความคิดของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้
4. สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้
5. มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้
6. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย
2. สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้
3. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. ความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนา

ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน

6. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีคุณธรรม จริยธรรม

1. มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

2. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม

3. มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

4. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. มีคุณภาพะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง

6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี

7. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

8. มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความอิสระแก่ผู้เรียนบนฐานการวิเคราะห์วิจารณ์

1. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น

2. แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวังและที่ต้องพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียน และแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

3. มีข้อมูลการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ บุคคล หนังสือนิต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

4. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการวิเคราะห์ วิเคราะห์

5. ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเองและนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการส่วนบุคคล หรือเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ

6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอเพื่อสร้างทักษะในการอภิปรายและการนำเสนอ

7. มีการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน
8. ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งในผลงานของตนเองและผลงานของคนอื่น ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย

1. ศึกษาวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำมา กำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน
2. มีการจัดการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชน หรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน
3. มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนทุกรายวิชา
4. มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และ นำ ผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน
5. มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ
6. มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
7. มีการจัดทำแผนการสอนในรายวิชาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน
9. แจ้งและทำความเข้าใจกับผู้เรียน ให้รับทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนการสอน
10. ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเอง ตลอดการเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลการนำเสนอตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู
11. มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง
12. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร

1. มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะดวกปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน

2. มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ศิลปะ

3. มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา

1. มีประธานสาขาวิชา หรือผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ประสานงานวิชาการ

2. มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา

3. มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ กำหนดแผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอน

4. มีการจัดทำแผนการเรียนการสอน แผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน

5. มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร

1. มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร

2. มีวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของ หลักสูตรที่ต้องการปรับปรุง

3. นำผลการประเมินหลักสูตรทั้งระบบมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

4. มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรและแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้เรียน บัณฑิต อาจารย์ที่ร่วมสอนในหลักสูตร ผู้จ้างงานบัณฑิต และสถานศึกษา

5. มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน

6. สร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรทั้งระบบ

7. มีการรวบรวมข้อมูลและประเมินทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่นด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง

8. มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี

1. ความคิดเห็นที่มีต่อมาตรฐานหลักสูตรและการสอน

ผลสรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน มีดังนี้

2.1 ความหมายและความชัดเจนของ “ศิลปะ” ในมาตรฐาน หมายความว่า ศิลปะที่เป็นทัศนศิลป์ ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง ดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง หรือศิลปะในแขนงอื่น ๆ เพื่อให้การนำไปปฏิบัติมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.2 หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะเพื่อไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับคะแนนของมาตรฐานที่ไม่เป็นชั้นทามติ แต่เป็นมาตรฐานที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของหลักสูตรการผลิตครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันในความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงให้คงไว้ โดยการปรับเปลี่ยนคำให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

ความคิดเห็นจากเทคนิคการวิจัยแบบอนาคตแบบ EDFR ในบางความคิดเห็นที่ไม่มี ความสอดคล้อง และไม่เป็นชั้นทามตินั้น ไม่มีความจำเป็นต้องตัดรายการความคิดเห็นนั้นออก ซึ่งการพิจารณาความเห็นส่วนใหญ่จากการตรวจสอบโดยวิธีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร และการพิจารณาคำมติฐานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สามารถปรับปรุงมาตรฐานให้มีความเหมาะสมมากขึ้นได้

2. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของมาตรฐาน

2.1 เนื่องจากกระแสคุณภาพ และความสอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ ที่นำไปเป็นแนวปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา ในระดับปริญญาตรี ทำให้เนื้อหาในรายมาตรฐานมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ทุกข้อ ที่จะนำไปเป็นแนวปฏิบัติไปสู่คุณภาพของผู้ที่จบระดับปริญญาตรีตามที่สังคมมุ่งหวัง

2.2 ความชัดเจนในทางปฏิบัติ เนื้อหาของมาตรฐานและตัวชี้วัดภายใต้มาตรฐาน มีความสำคัญ และมีความเป็นไปได้ในการไปสู่ความมีคุณภาพ ดังนั้นการเน้นให้ชัดเจนถึงแนวทางในการผลิตครูศิลปะ และระบุให้มีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ จะมีความเป็นไปได้ในการนำมาตรฐานไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้จริง

แนวทางที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

2.2.1 การให้สมาคม หรือสถาบันผู้ผลิตครูศิลปะนำไปเป็นข้อมูล สรุป เพื่อนำไปใช้ร่วมกัน โดยการกลั่นกรองตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด ที่สามารถเป็นแนวปฏิบัติได้จริงในกระบวนการผลิตครูศิลปะ

2.2.2 กรณีที่นำไปเป็นข้อมูล ควรปรับเพิ่มแ่งมุมทุกมิติให้ละเอียดมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอในการใช้คำในการเขียนมาตรฐาน ดังนี้

“มาตรฐาน” “มิติของแต่ละมาตรฐาน (ด้าน)” และ “ตัวชี้วัดแต่ละมิติหรือด้าน” ตัวอย่างการเขียน เช่น มาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา มาตรฐานนี้มี 4 ด้าน ด้าน (หรือมิติ) ที่ 1 คือ ด้านหลักสูตร มี 9 ตัวบ่งชี้ เป็นต้น

คำว่า “เกณฑ์” น่าจะหมายถึงระดับการยอมรับได้ของแต่ละตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดข้อนี้มีเกณฑ์อยู่ที่ระดับ 5

3.2 การนำมาตรฐานไปปฏิบัติ

3.2.1 ภาษาที่ใช้ในการเขียนมาตรฐาน ควรแสดงให้เห็นถึงความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในทางปฏิบัติ

3.2.2 การจัดกลุ่มมาตรฐาน ภายใต้มาตรฐานที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ควรมีการลำดับเนื้อหาความสำคัญและความจำเป็น

3.2.3 การลดจำนวนตัวบ่งชี้โดยการหาค่าความสัมพันธ์

3.3 ด้านเนื้อหาของมาตรฐาน

3.3.1 ความเป็นท้องถิ่น ศิลปะในท้องถิ่น วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และของประเทศ ควรมีการกำหนดมาตรฐานไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา เพื่อให้สถาบันผู้ผลิตได้สร้างรายวิชาที่สำคัญ และที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3.3.2 ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงความรู้ในหลักสูตรและการเรียนการสอน กับสภาพความเป็นจริงในสังคมภายนอกเมื่อบัณฑิตจบการศึกษา การกำหนดมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติไว้ให้สถาบันผู้ผลิตได้คำนึงถึงอนาคตในการออกไปประกอบอาชีพของบัณฑิต เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง และรวมถึงให้มีแนวทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3.3 การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นนั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นส่วนที่ทำให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพความเป็นจริงในการทำงาน และเป็นการเตรียมตัวให้บัณฑิตเผชิญกับอนาคตได้ เช่น การทำ Senior Project นอกจากนี้ การเน้นให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าพัฒนาตนเอง และเพื่อการเป็นผู้นำ เพื่อเป็นการเตรียมครูในอนาคต

3.3.4 การบูรณาการสาระความรู้ เนื้อหาวิชา เป็นความจำเป็นในการสร้างคุณภาพให้เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งสามารถเกิดการคิดวิเคราะห์ ความสามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ความรู้ต่าง ๆ จากภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การบูรณาการจึงเป็นสาระที่ควรกำหนดเป็นมาตรฐานไว้

ตอนที่ 5 การทดสอบมาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย

ผู้วิจัยนำมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดสอบความสอดคล้องของมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา กับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ผล ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	170	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ไม่น้อยกว่า	5	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
1.4 ให้เรียนรายวิชาอื่น ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเพิ่มเติมอีก	ไม่น้อยกว่า	7	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	134	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาชีพครู	ไม่น้อยกว่า	50	หน่วยกิต
- กลุ่มสาระวิชาชีพครู	ไม่น้อยกว่า	33	หน่วยกิต
- กลุ่มประสบการณ์วิชาชีพครู	ไม่น้อยกว่า	17	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	84	หน่วยกิต
- กลุ่มสาระวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	54	หน่วยกิต
- กลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

จากโครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาเอกนั้น ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์เฉพาะในกลุ่มวิชาเอก ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มสาระวิชาเอก และกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก กับมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ซึ่งประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ได้ความสอดคล้องในแต่ละตัวบ่งชี้ และรายการตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร

ตัวชี้วัดข้อ 1 มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า มีความสอดคล้องในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ มีความสามารถในการเลือกใช้นวัตกรรมการสอนศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสม
2. ส่วนความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด จะสอดแทรกอยู่ในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งในหมวดวิชา การศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี

ตัวชี้วัดข้อ 2 มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีความสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้

ผลการวิเคราะห์

1. จากปรัชญาของหลักสูตร ระบุว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการศิลปศึกษาและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา อย่างแท้จริง
2. โครงสร้างหลักสูตร มีกลุ่มวิชาที่มุ่งเน้นความรู้ด้านวิชาชีพครูศิลปะ ได้แก่ หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ได้แก่ กลุ่มสาระวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า (33 หน่วยกิต) และ กลุ่มประสบการณ์วิชาชีพครู (17 หน่วยกิต) และ กลุ่มวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต ได้แก่ กลุ่มสาระวิชาเอก (54 หน่วยกิต) และกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก (30 หน่วยกิต)

ตัวชี้วัดข้อ 3 มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาการรับรู้ความงามการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์คุณค่าทางสุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำทัศนศิลป์ไปใช้กับศาสตร์อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และศิลปศึกษา

ผลการวิเคราะห์

พบว่า มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดนี้ ในกลุ่มสาระวิชาเอก (54 หน่วยกิต) ซึ่งประกอบด้วย วิชาบังคับ (40 หน่วยกิต) และวิชาเลือก (14 หน่วยกิต) และกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก (30 หน่วยกิต) ประกอบด้วยวิชาบังคับ (26 หน่วยกิต) และวิชาเลือก (4 หน่วยกิต)

ตัวชี้วัดข้อ 4 เนื้อหาวิชาทางด้านการรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะ และ คุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนจนสามารถระบุความแตกต่างการรับรู้ การตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องาน ศิลปะทั้งในรูปแบบสื่อ ประเภท จุดประสงค์ และการใช้ประโยชน์

ผลการวิเคราะห์

พบว่ามีความสอดคล้องกับ กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาบังคับ) ได้แก่รายวิชา

วิชาสุนทรียศึกษา ลักษณะรายวิชา : ความหมาย ประวัติ และความสำคัญของสุนทรียศึกษา สุนทรียภาพ และปรัชญาของศิลปะการวิเคราะห์ความงามของงานศิลปกรรม มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม และมิติทางด้านมานุษยวิทยากับสุนทรียภาพ

วิชาทฤษฎีและหลักการทางศิลปะสำหรับครู ลักษณะรายวิชา : ทฤษฎี และหลักการ และการปฏิบัติงานในเรื่ององค์ประกอบศิลป์ ได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และที่ว่าง รวมถึงหลักการในการสร้างสรรค์งานด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ในงานศิลปะ เช่น สัดส่วน จังหวะ ความสมดุล ความกลมกลืน ความขัดแย้ง เป็นต้น

ตัวชี้วัดข้อ 5 เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะในรูปแบบหลากหลายมิติ สะท้อนประสบการณ์ในแนวทางของตนเอง และสามารถพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น

ผลการวิเคราะห์

พบว่ามีความสอดคล้องกับ กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาบังคับ) ได้แก่รายวิชา

1. กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาบังคับ) ประกอบด้วย

1.1.1 รายวิชาที่มีการสร้างสรรค์งานในลักษณะ 2 มิติ ได้แก่วิชา

- ทฤษฎีและหลักการทางศิลปะสำหรับครู
- วาดเส้นสำหรับครู
- จิตรกรรมสำหรับครู
- การเขียนแบบสำหรับครู
- กายวิภาคศาสตร์สำหรับครู
- คอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับศิลปศึกษา

1.1.2 รายวิชาที่มีการสร้างสรรค์งานในลักษณะ 3 มิติ ได้แก่วิชา

- ประติมากรรมสำหรับครู
- สถาปัตยกรรมสำหรับครู

1.1.3 รายวิชาที่ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ได้หลากหลายมิติ ได้แก่วิชา

- การออกแบบสำหรับครู
- ศิลปะไทยสำหรับครู
- ภูมิปัญญาพื้นบ้านกับการออกแบบหัตถกรรม

1.1.4 รายวิชาที่ผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์ส่วนตัว สร้างสรรค์ในแนวทางของตนเอง ได้แก่วิชา

- การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ

2. กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาเลือก) ประกอบด้วย

2.1 รายวิชาที่มีการสร้างสรรค์งานในลักษณะ 2 มิติ ได้แก่วิชา

- วาดเส้นชั้นสูงสำหรับครู
- จิตรกรรมชั้นสูงสำหรับครู
- ภาพพิมพ์ชั้นสูงสำหรับครู
- การเขียนภาพหุ่นนิ่ง
- การเขียนภาพคนเหมือน
- การเขียนภาพทิวทัศน์
- ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ไม้
- การเขียนภาพประกอบ
- การออกแบบลายผ้า
- ศิลปะลายรดน้ำ

2.2 รายวิชาที่มีการสร้างสรรค์งานในลักษณะ 3 มิติ ได้แก่วิชา

- ประติมากรรมชั้นสูงสำหรับครู
- การออกแบบบรรจุภัณฑ์
- การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา
- เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านอีสาน
- เครื่องปั้นดินเผาชั้นสูง

2.3 รายวิชาที่ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ได้หลากหลายมิติ ได้แก่วิชา

- ศิลปะไทยชั้นสูงสำหรับครู
- การออกแบบของเล่นสำหรับเด็ก
- การออกแบบผลิตภัณฑ์
- การออกแบบโฆษณา
- การออกแบบสื่อประสม

- การออกแบบเชิงแนวคิด
- การออกแบบจัดวางรูปเล่ม
- การสร้างสรรค์งานสิ่งทอ
- ศิลปะงานกระดาษ
- กายวิภาคศาสตร์ขั้นสูงสำหรับครู
- ศิลปะงานพลาสติก
- ศิลปะสื่อผสม

ตัวชี้วัดข้อ 6 มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะการสะท้อนของความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาท และรูปทรงของศิลปะในวิถีชีวิตและสังคม ทั้งอดีตและปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์

พบว่ามียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องภายใต้ตัวชี้วัด ดังนี้

1. กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาบังคับ) ประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ได้แก่

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมา แนวคิด อิทธิพลของศิลปะในสมัยต่าง ๆ ของตะวันตกและตะวันออกที่เกี่ยวกับทัศนศิลป์ สามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้

วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมาตลอดจนอิทธิพลที่ศิลปะไทยได้รับในยุคสมัยต่างๆ ลักษณะของงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมไทย และสามารถวิจารณ์เปรียบเทียบได้

วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะอิสาน ลักษณะรายวิชา : ประวัติและความเป็นมาของภาคอีสาน วิถีคิด วิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรมผ่านงานทัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม

2. กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาเลือก)

วิชาศิลปะยุคโบราณและยุคกลาง ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมา และรูปแบบของสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมในยุคโบราณ และยุคกลาง

วิชาศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย ลักษณะรายวิชา : ศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัยด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ประวัติ ความเป็นมา แนวคิด ปรัชญา ที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ

วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก ลักษณะรายวิชา : วิวัฒนาการของศิลปะใน

ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาที่สำคัญของโลก และเป็นต้นกำเนิดของศิลปะที่เกี่ยวข้อง จากศาสนา การแผ่ขยายอิทธิพลให้แก่ประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ไทย เอเชียอาคเนย์ จีน และ ญี่ปุ่น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความงามทางศิลปะและวัฒนธรรมทางตะวันออก

วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะรายวิชา : วัฒนาการของศิลปะในดินแดนแถบเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย การรับอิทธิพลความคลี่คลาย ในรูปแบบทางศิลปะ และวัฒนธรรม

วิชาศิลปะไทย-ลาว แถบลุ่มน้ำโขง ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมา แนวคิด อิทธิพล คติความเชื่อ ภูมิปัญญา และรูปแบบของศิลปะประเภทต่าง ๆ เช่น งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม วรรณกรรม ดนตรี และนาฏศิลป์ การศึกษา สำรวจ และอภิปราย ในศิลปะที่เกิดขึ้นในแถบลุ่มแม่น้ำโขง

วิชาศิลปะขอมในภาคอีสาน ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมา แนวคิด คติความเชื่อ ภูมิปัญญา รูปแบบของศิลปะที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมขอมในดินแดนอีสาน ที่ปรากฏในงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม วรรณกรรม ดนตรี และนาฏศิลป์ การวิเคราะห์ และวิจารณ์

วิชาศิลปะอีสาน ลักษณะรายวิชา : ศึกษาความเป็นมาในด้านรูปแบบ วัสดุที่ใช้ อิทธิพลความเชื่อและแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ การฝึกปฏิบัติ จำลอง อภิปรายสรุป และเปรียบเทียบ

วิชาเขื่อนอีสาน ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ศึกษาแนวคิด คติความเชื่อ และภูมิปัญญาในการสร้างเขื่อนของชาวอีสาน รูปแบบเขื่อนอีสาน ฝึกปฏิบัติการสำรวจ เขียนแบบ และการทำหุ่นจำลองเขื่อนอีสาน

วิชาสุปแต่้ม ลักษณะรายวิชา : ประวัติความเป็นมา แนวคิด คติความเชื่อ และภูมิปัญญาในการเขียนสุปแต่้มของชาวอีสาน รูปแบบของสุปแต่้ม การศึกษาสำรวจ และคัดลอกงานสุปแต่้ม แนวทางการอนุรักษ์ และการสร้างสรรค์งานสุปแต่้ม

ตัวชี้วัดข้อ 7 มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สุนทรียภาพ และแนวคิดเชิงความงาม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรียะและการวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การตัดสินคุณภาพและความสำเร็จของศิลปะทั้งของตนเองและของบุคคลอื่น

ผลการวิเคราะห์

พบว่ามียารายวิชาที่สอดคล้องภายใต้ตัวชี้วัด คือ กลุ่มสาระวิชาเอก (วิชาบังคับ)

วิชาศิลปะวิจารณ์ ลักษณะรายวิชา : แนวคิด ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ โดยเฉพาะ

การสร้างงานศิลปะของศิลปินในแขนงต่าง ๆ การฝึกทักษะในการวิจารณ์ การสอนการวิจารณ์ในชั้นเรียน

ตัวชี้วัดข้อ 8 โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่มีในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

ผลการวิเคราะห์

พบว่ามีรายวิชาที่สอดคล้องภายใต้ตัวชี้วัด คือ กลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก

1. วิชาบังคับ ได้แก่
 - ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา
 - วิธีวิทยาการสอนศิลปศึกษา
 - สื่อและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา
2. วิชาเลือก ได้แก่
 - ศิลปะกับชุมชน
 - ศิลปะในชีวิตประจำวัน
 - สุนทรียศาสตร์และการสอนศิลปะ

ผลจากการวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ที่ 1 พบว่าหลักสูตรมีโครงสร้างของกลุ่มวิชาเฉพาะที่มีรายละเอียดสอดคล้องกับตัวชี้วัดภายใต้ตัวบ่งชี้ทุกข้อ และรายวิชาส่วนมากเป็นรายวิชาบังคับให้ผู้เรียนต้องเรียน และนอกจากนี้ยังพบว่า ในรายวิชาเลือกยังมีความสอดคล้องในตัวชี้วัดข้อที่ 5, 6 และข้อที่ 8

ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ

การวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบตาราง มีรายละเอียด ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 ผลวิเคราะห์กลุ่มสาระวิชาเอก กับ มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหารายวิชา
ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ

รายวิชา กลุ่มสาระวิชาเอก (54 หน่วยกิต)	ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ ข้อที่					
	1	2	3	4	5	6
วิชาบังคับ (40 หน่วยกิต)						
ทฤษฎีและหลักการทางศิลปะสำหรับครู	✓	✓	✓			
วาดเส้นสำหรับครู	✓	✓	✓			
จิตรกรรมสำหรับครู	✓	✓	✓			
การเขียนแบบสำหรับครู	✓		✓			
กายวิภาคศาสตร์สำหรับครู	✓	✓				
ประวัติศาสตร์ศิลปะ	✓			✓		
ประติมากรรมสำหรับครู	✓	✓	✓			
การออกแบบสำหรับครู	✓	✓	✓			
คอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับศิลปศึกษา	✓	✓	✓			
ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	✓			✓		
ภาพพิมพ์สำหรับครู	✓	✓	✓			
ศิลปะไทยสำหรับครู	✓		✓	✓		
ประวัติศาสตร์ศิลปะอีสาน	✓			✓	✓	
สถาปัตยกรรมสำหรับครู	✓		✓			
สุนทรียศึกษา	✓				✓	
ภูมิปัญญาพื้นบ้านกับการออกแบบหัตถกรรม	✓					✓
ศิลปวิจารณ์	✓					✓
การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	✓					
การนำเสนองานศิลปะและการจัดการนิทรรศการ	✓					
วิชาเลือก (14 หน่วยกิต)						
1. กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์						
ศิลปะยุคโบราณและยุคกลาง				✓		
ศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย				✓		
ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก				✓		
ศิลปะไทย-ลาว แถบลุ่มน้ำโขง				✓		

ตารางที่ 38 (ต่อ)

รายวิชา กลุ่มสาระวิชาเอก (54 หน่วยกิต)	ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ ข้อที่					
	1	2	3	4	5	6
ศิลปะขอมในภาคอีสาน				✓		
2. กลุ่มวิชาทัศนศิลป์						
วาดเส้นขั้นสูงสำหรับครู		✓	✓			
จิตรกรรมขั้นสูงสำหรับครู		✓	✓			
ภาพพิมพ์ขั้นสูงสำหรับครู		✓	✓			
ประติมากรรมขั้นสูงสำหรับครู		✓	✓			
การเขียนภาพหุ่นนิ่ง		✓	✓			
การเขียนภาพคนเหมือน		✓	✓			
การเขียนภาพทิวทัศน์		✓	✓			
ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ไม้		✓	✓			
ศิลปะไทยขั้นสูงสำหรับครู		✓	✓			
ศิลปะลายรดน้ำ		✓	✓			
3. กลุ่มวิชาออกแบบ						
การออกแบบบรรจุภัณฑ์		✓	✓			
การออกแบบตัวอักษร		✓	✓			
การออกแบบเครื่องบินดินเผา		✓	✓			
การออกแบบของเล่นสำหรับเด็ก		✓	✓			
การออกแบบร่าง		✓	✓			
การออกแบบผลิตภัณฑ์		✓	✓			
การออกแบบเครื่องแต่งกาย		✓	✓			
การออกแบบโฆษณา		✓	✓			
การเขียนภาพประกอบ		✓	✓			
การออกแบบลายผ้า		✓	✓			
4. กลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์						
การออกแบบสื่อประสม		✓	✓			
การออกแบบเชิงแนวคิด		✓	✓			
การออกแบบจัดวางรูปเล่ม		✓	✓			
การสร้างภาพเคลื่อนไหวคอมพิวเตอร์		✓	✓			

ตารางที่ 38 (ต่อ)

รายวิชา กลุ่มสาระวิชาเอก (54 หน่วยกิต)	ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ ข้อที่					
	1	2	3	4	5	6
การออกแบบเว็บไซต์		✓	✓			
5. กลุ่มวิชาภูมิปัญญาพื้นบ้าน						
ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านศิลปะไทย		✓				
ศิลปะอีสาน				✓		
ศิลปะพื้นบ้านไทย		✓		✓		
เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านอีสาน			✓	✓		
เฮือนอีสาน			✓	✓	✓	
ซูบแต้ม			✓		✓	
ผ้าพื้นเมืองอีสาน			✓		✓	
พระไม้			✓		✓	
6. กลุ่มวิชาประยุกต์ศิลป์						
การสร้างสรรคงานสิ่งทอ		✓	✓			
เครื่องปั้นดินเผาชั้นสูง		✓	✓			
การถ่ายภาพศิลปะ		✓	✓			
ศิลปะงานกระดาษ		✓	✓			
การวิจัยและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน			✓			
กายวิภาคศาสตร์ขั้นสูงสำหรับครู		✓				
ศิลปะงานพลาสติก		✓	✓			
ศิลปะสื่อผสม			✓			
ดนตรีและศิลปะการแสดงอีสานสำหรับครู		✓				

จากตารางพบว่า กลุ่มสาระวิชาเอก วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ มีรายวิชาที่เป็นศิลปะปฏิบัติ (วิชาพื้นฐาน) ทางด้านทัศนศิลป์ทุกแขนง ในทุกรายวิชา สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ 1 คือ วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง ตัวชี้วัดข้อที่ 3 คือ วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสร้างสรรค์งาน ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึง ความรู้ การจัดการ การใช้เทคนิควิธีการ การแสดงถึงสาระ ตลอดจนการสื่อความเข้าใจของงานศิลปะอย่างมีคุณค่า มีรายวิชาที่สอดคล้องอยู่มากเป็นจำนวน 10 รายวิชา รองลงมา คือ ตัวชี้วัดข้อที่ 2 วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์

ตารางที่ 39 (ต่อ)

รายวิชา กระบวนการเรียนรู้วิชาเอก (54 หน่วยกิต)	ตัวบ่งชี้ที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา ข้อที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ทางศิลปะในท้องถิ่น							✓					
การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา			✓				✓	✓			✓	
ความเคลื่อนไหวศิลปศึกษาในปัจจุบัน							✓					
ศิลปะปฏิบัติในโรงเรียน		✓				✓						
สุนทรียศาสตร์และการสอนศิลปะ		✓					✓					
ศิลปะบำบัด										✓		

จากตารางพบว่า กลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอกในกลุ่มวิชาบังคับ มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ข้อที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา ซึ่งมี 12 ตัวชี้วัด ในภาพรวมมีความสอดคล้องภายใต้ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดคือ

วิชาที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ คือ วิชา หลักสูตรและการสอน ศิลปศึกษา วิชาวิธีวิทยาการสอนศิลปศึกษา และ วิชาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ รองลงมา มีความสอดคล้องจำนวน 4 ตัวชี้วัด คือ วิชาสัมมนาศิลปศึกษา

ส่วนวิชาเลือกในกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอกวิชาที่ไม่มีความสอดคล้องภายใต้ตัวบ่งชี้ มีจำนวน 2 วิชา คือ วิชาศิลปะกับชุมชน และวิชา ศิลปะในชีวิตประจำวัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาของหลักสูตร และการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของ หลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย และเพื่อตรวจสอบการใช้มาตรฐานและ ตัวบ่งชี้หลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้การเลือกแบบเจาะจง คือ สถาบันที่มีหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษา หรือหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดรัฐ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกได้ดังนี้

1. กลุ่มให้ข้อมูลในสภาพปัจจุบันของหลักสูตร

- 1.1 อาจารย์ประจำในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 15 คน
- 1.2 นิสิต นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 85 คน
- 1.3 ครูพี่เลี้ยง / อาจารย์นิเทศ จำนวน 55 คน
- 1.4 ผู้ปกครองนิสิตนักศึกษา จำนวน 85 คน
- 1.5 บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต และศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต จำนวน 50 คน
- 1.6 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน

2. กลุ่มให้ข้อมูลในการกำหนดกรอบของเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตร และการสอน

- 2.1 ผู้บริหารระดับคณบดี หรือรองคณบดีฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าภาควิชา หรือ ประธานสาขาวิชา จำนวน 8 คน
- 2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างชุดเดิม ในข้อ 1.1 – 1.6 จำนวน 252 คน

3. กลุ่มพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดการดำเนินงานของหลักสูตร และการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยกระบวนการ EDFR

2. ส่งแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ หลักสูตรและการใช้บัณฑิต ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองนิสิต นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิตศิลปศึกษา เพื่อสำรวจความคิดเห็น นำข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประมวลเป็นประเด็นเบื้องต้นในการจัดทำกรอบของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

3. สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 19 คน เกี่ยวกับ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในการรวบรวมข้อมูลแบบ EDFR

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัด โดยวิธีประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 15 ท่าน ร่วมพิจารณาร่างมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบมาตรฐานหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจงกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) กับมาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และปัญหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ผลการศึกษาเอกสารหลักสูตร และจากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้ คือ

สภาพปัจจุบันของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา หรือหลักสูตรการผลิตครูสอนศิลปะ ในปัจจุบัน มีสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ในประเทศไทย มีทั้งสิ้น 5 สถาบัน ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 4 สถาบันนั้น มีปรัชญาของหลักสูตรเพื่อมุ่งผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการศิลปศึกษา และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครูและมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และผลิตผู้นำทางวิชาการในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่

ส่วนวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกันทั้ง 4 สถาบัน คือ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ในศาสตร์ที่จะสอนและศาสตร์การสอน มีความสามารถพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้รู้จักครองตน ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณในความเป็นครู ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครูและต่อสังคม และเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน

ด้านโครงสร้างหน่วยกิตของทุกสถาบันเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ที่กำหนดให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต พบว่าจำนวนหน่วยกิตรวมที่น้อยที่สุด คือ 168 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตมากที่สุด คือ 173 หน่วยกิต ส่วนหมวดวิชาชีวะครู และวิชาเฉพาะด้าน (ประกอบด้วยวิชาบังคับและวิชาเลือก) ตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต นั้น จะอยู่ระหว่าง 124-137 หน่วยกิต ซึ่งทุกสถาบันมีจำนวนหน่วยกิตมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ นิสิต นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง/ครูศิลปะในโรงเรียน ผู้ปกครองบัณฑิตศิลปศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตร ในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ด้านจุดมุ่งหมาย และโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร อาจารย์ นิสิต/นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ และนิสิต/นักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนบัณฑิตมีความเห็นว่ามีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ นิสิต/นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นสอดคล้องร่วมกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
4. ด้านอาคารสถานที่ ทั้งอาจารย์ นิสิต/นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นสอดคล้องร่วมกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
5. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร เห็นว่ามีผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
6. การประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน บัณฑิตประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก
6. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของบุตร หลานตนเอง ในด้านความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ผู้ปกครองมีความคาดหวังในระดับมากทุกด้าน
7. ผู้ใช้บัณฑิตมีการประเมินการทำงานของบัณฑิตในด้านทักษะความสามารถ ทักษะคติในการทำงาน บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความรู้ของบัณฑิตที่เห็นว่ามีคุณภาพระดับปานกลาง
8. ครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยง ประเมินนิสิต นักศึกษาที่อยู่ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ในโรงเรียนในด้านความรู้ทางวิชาการของนิสิต นักศึกษา เจตคติ ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก แต่ ความสามารถในการวัดและประเมินผล ครูศิลปะ/ครูพี่เลี้ยง เห็นว่ามีความสามารถในระดับปานกลาง

2. มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานการกำหนดตัวบ่งชี้ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นร่างมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา สรุปได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ด้านหลักสูตร
2. วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ
3. วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา
4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้สอน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา
2. การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา
3. ความร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ คือ

1. เกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร
2. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา
3. มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
5. ความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน
6. ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์
7. มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
8. มีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4

ตัวบ่งชี้ คือ

วิจารณ์

1. การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความอิสระแก่ผู้เรียนบนฐานการวิเคราะห์
2. มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย
3. มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร
4. มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา

2.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดปลายเปิดเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 กลุ่ม นำความคิดเห็นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นรายการตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชา เพื่อเป็นการยกระดับฐานะของวิชาชีพครูศิลปะ เป็นการมีหลักประกันในคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรให้ได้ มาตรฐานในแต่ละสถาบัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงสังคม เป็นครูศิลปะที่มีคุณภาพ เก่งเฉพาะด้าน รู้จริง ถูกต้อง และถ่ายทอดศิลปะอย่างมีหลักเกณฑ์มาตรฐาน

2.2.1 คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ เช่น พื้นฐานทางองค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ มีความถนัดทางศิลปะ และสนใจในศิลปะ มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ต้องมีเกณฑ์คะแนนสอบจากผลการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่าอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนทางด้านทักษะ ต้องมีทักษะพื้นฐานการปฏิบัติศิลปะ มีความสามารถทักษะศิลปะเฉพาะตน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความรอบรู้ ทันทเหตุการณ์ ด้านทัศนคติที่สำคัญคือ ต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในความเป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ ใฝ่หาความรู้ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

2.2.2 คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร ในด้านความรู้ ความสามารถ และเจตคติ สรุปได้ดังนี้ คือ

2.2.2.1 ด้านความรู้ จะต้องเป็นเป็นผู้จบเฉพาะทางศิลปศึกษา หรือในวิชาเฉพาะที่ตนสอน หรือเป็นผู้มีผลงานดีเด่นด้านที่ตนเองสอน มีความรู้ในด้านศิลปศึกษาเป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตร และมีความรู้ในรายวิชาที่สอนอย่างแท้จริง มีความใฝ่รู้ทางวิชาการ แสวงหาความรู้ ใหม่ ๆ พัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดให้ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองและพัฒนาความก้าวหน้าของวิชาชีพ

2.2.2.2 ด้านทักษะ ความสามารถ จะต้องเป็นผู้มีทักษะการสอน มี

ประสบการณ์ในการสอนและการถ่ายทอดศิลปะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถปรับกระบวนการสอนของตนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องมีทักษะความสามารถทางศิลปะ สามารถปฏิบัติงานในรายวิชาที่สอน แนะนำผู้เรียนในเทคนิควิธีการที่โดดเด่น ชัดเจน เพื่อสร้างศรัทธาให้แก่ผู้เรียน สามารถผลิตสื่อที่มีคุณภาพ มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยี

2.2.2.3 ด้านเจตคติ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ผู้เรียน ศิลปะ และ

ศิลปศึกษา มีคุณลักษณะในความเป็นครูที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณในความเป็นครู รับผิดชอบ ตรงเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีความเมตตา กรุณา ยุติธรรม ไม่ลำเอียง รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของคนอื่น เป็นผู้มีความมุ่งมั่น และมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ

2.2.2.4 ด้านการพัฒนาตนเอง ผู้สอนต้องมีการศึกษาค้นคว้าความรู้

พัฒนาตนเองสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ศรัทธา เลื่อมใสแก่ผู้เรียน พัฒนาทักษะความสามารถทางด้านเทคโนโลยี ให้ทันยุคสมัย สามารถประยุกต์ใช้กับการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ปรับปรุงการสอนให้ทันสมัย น่าสนใจ

2.2.3 การจัดการเรียนการสอน

2.2.3.1 วิชาทางด้านเนื้อหาทฤษฎี เน้นการสอนให้มีปฏิสัมพันธ์ ความ

เชื่อมโยงระหว่างความคิดเชิงทฤษฎีหรือความรู้ทางวิชาการศิลปะกับทักษะการปฏิบัติงาน ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิด การนำไปประยุกต์ใช้ และเน้นการให้ประสบการณ์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีศิลปะ อย่างหลากหลาย โดยจัดการเรียนรู้วางแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ปรับวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการสอนในภาคเนื้อหาและทฤษฎี ออกแบบสื่อ เอกสารประกอบการสอนที่ดีมีคุณภาพ ส่งเสริมทัศนคติผู้เรียนให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ ความจำเป็นของรายวิชาทางด้านหลักสูตรเพื่อการนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ นอกจากนี้การบูรณาการการสอน การจัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การเชิญวิทยากร การให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เน้นการสอนแบบเสวนา ให้มีการคิดวิเคราะห์ การทำวิจัยในชั้นเรียน วางแผนการสอนให้เป็นขั้นตอน เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการนำไปปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษา

2.2.3.2 วิชาศิลปะปฏิบัติ เน้นการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ให้อิสระทางความคิดแก่ผู้เรียน มากกว่าเน้นที่ทักษะฝีมือ โดยมีการสอนการปฏิบัติจริงตามเนื้อหาในแนวทางหลักวิชาการของศิลปะ แนวทางร่วมสมัย และตามเนื้อหาสาระหลักของศิลปะ ในรายวิชาศิลปะปฏิบัติขั้นสูงควรเน้น project-based ให้มีความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ และให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน ส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมใน

การเรียนรู้ นอกจากนี้การเชิญวิทยากร การศึกษาปฏิบัติงานนอกสถานที่ การนำเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ใช้ประกอบการสอน รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเทคนิค แนวทางการสร้างสรรค์งาน ที่เป็นแนวทางของตนเอง

2.2.4 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อไปสู่ความมีคุณภาพ ควรกำหนด นโยบายและทิศทางในการประเมินเพื่อสร้างเครื่องมือในการกำกับ และประเมินอย่างมี ประสิทธิภาพ และตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สํารวจติดตามผู้จบการศึกษา ศึกษาวิจัย ปัญหาของหลักสูตร การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบัณฑิต และผู้จ้างงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนการสอนศิลปะจากโรงเรียน ข้อมูลจากนักศึกษา บัณฑิต ชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อประเมินปรับปรุงหลักสูตร อย่างจริงจัง สม่่าเสมอต่อเนื่อง และเพื่อเป็น ข้อมูลนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิต โดยมีการประเมินหลักสูตรทุกปี และ ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยทุก 3 หรือ 5 ปี

2.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ตามเทคนิคการวิจัย EDJR นำมา ประมวลผลเป็นตัวชี้วัดตามรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปได้ว่า

2.3.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ประกอบด้วย

2.3.1.1 ด้านหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาเฉพาะ สาขา ทั้งวิชาศิลปะปฏิบัติ และวิชาทางด้านเนื้อหาทฤษฎี มีปรัชญาของหลักสูตรที่มุ่งผลิตครู ศิลปะไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์และปฏิบัติงานศิลปะเพื่อ การนำไปถ่ายทอดได้ มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด และทักษะการใช้เทคโนโลยี

2.3.1.2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ มีวิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติ ครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง ได้แก่ ศิลปะปฏิบัติ ซึ่งมีเนื้อหาพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานทักษะ กระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการ ต่าง ๆ สุนทรียศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ทฤษฎีศิลปะ อิทธิพลของทฤษฎีที่มีต่อการสร้างงานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน การวิจารณ์ศิลปะ มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์ และการตีความในคุณค่า ของงานศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งศิลปะตะวันตก และตะวันออก การศึกษามผลงานของ ศิลปินต่าง ๆ ศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบ

2.3.1.3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะศึกษา มีเนื้อหาที่ครอบคลุมทางด้าน ศิลปะศึกษาดังนี้ คือ หลักสูตรและการสอนศิลปะและการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ การพัฒนา หลักสูตรระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษา การศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปะศึกษา ปรัชญาทางศิลปะและศิลปะศึกษา พัฒนาการทางสุนทรียภาพของเด็ก คุณลักษณะเฉพาะความ

ต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ เนื้อหาวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ กับเด็กหลากหลายประเภท การสังเกตการณ์สอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะต่าง ๆ การใช้วัสดุอุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนศิลปะทุกระดับ การฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ การนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในโรงเรียน การฝึกทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้ ตลอดจนเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ

2.3.1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โครงสร้างเนื้อหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง การกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศ มีการสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและให้ความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.3.2 ด้านผู้สอน ประกอบด้วย

2.3.2.1 ความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา มีประสบการณ์และความสามารถในการสอน ความสามารถและทักษะทางศิลปะ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ มีความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงามสุนทรีย์ภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมและหลากหลาย

2.3.2.2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาวิชาชีพครูศิลปะอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เรียนรู้ในรูปแบบนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีผลงานการวิจัย เอกสาร บทความปรับปรุงสาขาวิชา วิทยานิพนธ์ และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ และทันสมัย มีการติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และข่าวสารอื่น ๆ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา วิชาการ พบปะ แลกเปลี่ยน แนวคิด ข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ในวิชาชีพเดียวกัน และเป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษา

2.3.2.3 ความร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในการเรียนการสอน มีรูปแบบการสอน วิธีการเรียนรู้ การวางแผนขั้นตอนโครงสร้างการเรียนรู้ให้เหมาะสม เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี ให้เกิดการเรียนรู้ มีความมั่นใจในการค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

2.3.3 ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

2.3.3.1 เกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ผู้ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.50 มีความสนใจ รักในอาชีพครู และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และมีแฟ้มสะสมผลงานเพื่อการนำเสนอในการเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร

2.3.3.2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะและในบริบทของศิลปศึกษา เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรจะต้องมีทักษะ และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิค ต่าง ๆ สามารถ วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินงาน แสดงความคิดเห็น ในงานศิลปะทั้งของตนเองและคนอื่น ๆ อธิบายคุณค่าทางประวัติศาสตร์และบริบททางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความเข้าใจในอิทธิพลของศิลปะต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม มีความรู้ในรูปแบบศิลปะยุคสมัยต่าง ๆ ศิลปะร่วมสมัย และการศึกษารูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมต่าง ๆ มีความเข้าใจในสุนทรียภาพ คุณค่าของความงาม ตลอดจนมีความรู้ความสามารถการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษา สามารถใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกเพื่อการผลิตและสร้างสรรค์งานได้

2.3.3.3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตร จะต้องสามารถพัฒนาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนการเรียนรู้ พัฒนาการทางสุนทรียภาพ รูปแบบการเรียนรู้ และการรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล มีความไวในการตอบสนองต่อสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

2.3.3.4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผน พัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรสามารถนำสาระความรู้ทางศิลปะมาวางแผนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน มีความเข้าใจเนื้อหาศิลปะ สามารถกำหนดเนื้อหา หัวข้อ แนวทางการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน สร้างแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ทั้งระยะสั้น และระยะยาว มีความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะ การตอบสนองต่อศิลปะ สร้างสรรค์งานศิลปะอย่างอิสระเสรีให้เกิดความเข้าใจในศิลปะที่มาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง

2.3.3.5 ความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนจบ การศึกษาจากหลักสูตร จะต้องสามารถสร้างวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่ หลากหลาย มีการรวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น มีการ ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน ทำการรวบรวม ข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมา พัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง สามารถประเมินการสอนและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง ยอมรับ และเรียนรู้นวัตกรรม ต่าง ๆ พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการสอนของตนเองให้ดี ยิ่งขึ้น

2.3.3.6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อผู้เรียนจบ การศึกษาจากหลักสูตร จะต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความสามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ คิดอย่างมีระบบ มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถประยุกต์และเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ให้เข้ากับ สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีความสามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงาน แก้ไขปัญหา นำไปประยุกต์นำใช้ พัฒนาและแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ควรมีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์

2.3.3.7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เมื่อผู้เรียน จบการศึกษาจากหลักสูตร จะต้องมีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเอง ได้รับมอบหมายได้ดี มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี สามารถปรับตัวประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน และควรเป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

2.3.3.8 มีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาในหลักสูตร ควร เป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเอง รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มีวุฒิ ภาวะตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2.3.4 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

2.3.4.1 การบริหารหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรมีกรรมการบริหาร

หลักสูตรระดับสาขาวิชา มีประธานสาขาวิชา เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประสานงานวิชาการ และมีกรรมการบริหารหลักสูตรทำหน้าที่งานวิชาการ กำหนดแผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอน จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน และแผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ผลการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

2.3.4.2 การกำกับ ติดตาม และการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร ควรมีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน ผลผลิตของหลักสูตร มีการสร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร กำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรและแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร โดยการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่นด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล สอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน เพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตร ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง และมีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี

2.3.4.3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนในหลักสูตรควรมีกระบวนการจัดการสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียนและแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอเพื่อสร้างทักษะในการอภิปราย มีผลงานในรายวิชาปฏิบัติ ศิลปะตามความสนใจของตนเอง เช่น ผู้เรียนนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการเดี่ยว เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและ การวิเคราะห์ วิเคราะห์ แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวัง

2.3.4.4 มีวิธีการเรียนการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย ผู้สอนควรศึกษาคุณลักษณะ และวิเคราะห์ความรู้ ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน เพื่อนำมากำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน มีการจัดการศึกษาในงานในรายวิชาต่าง ๆ การเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะ มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน จัดทำ

แผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนให้แก่ผู้เรียน
มอบหมายให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสม
ผลงาน และผู้สอนควรมีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้
นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเองต่อไป

2.3.4.5 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่ง
อำนวยความสะดวกในหลักสูตร ได้แก่ ห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน
มีสิ่งแวดล้อมที่สะดวก ปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน
รวมถึงมีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร และมีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความ
ปลอดภัยใน การใช้เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ ศิลปะ

3. การทดสอบหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัย ขอนแก่น กับมาตรฐานหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญา บัณฑิตในประเทศไทย ในมาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ สรุปได้ว่า

3.1 โครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มสาระวิชาเอก มีความสอดคล้องกับมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและ
เนื้อหารายวิชา ในตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร มีรายละเอียดสอดคล้องกับมาตรฐานด้านนี้ทุกข้อ

3.2 ความสอดคล้องของกลุ่มสาระวิชาเอก กับมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหา
รายวิชา ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 รายวิชาศิลปะปฏิบัติ (วิชาพื้นฐาน) ทางด้านทัศนศิลป์ทุกแขนง ในทุก
รายวิชา สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ 1 คือ วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุก
แขนง

3.2.2 ตัวชี้วัดข้อที่ 2 วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี
และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์ด้านเทคนิค วิธีการ ทั้งศิลปะแบบดั้งเดิม และแบบร่วม
สมัย มีรายวิชาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดนี้เป็นจำนวน 8 รายวิชา

3.2.3 ตัวชี้วัดข้อที่ 3 คือ วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิด
พื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสร้างสรรค์งาน ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึง ความรู้
การจัดการ การใช้เทคนิควิธีการ การแสดงถึงสาระ ตลอดจนการสื่อความเข้าใจของงานศิลปะ
อย่างมีคุณค่า มีรายวิชาในกลุ่มสาระวิชาเอก สอดคล้องอยู่เป็นจำนวน 10 รายวิชา

3.2.4 ตัวชี้วัดข้อที่ 4, 5 และ 6 มีรายวิชาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด จำนวน 4, 2
และ 2 วิชา ตามลำดับ

3.3 ความสอดคล้องของกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอก กับมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ตัวบ่งชี้ที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 กลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอกในกลุ่มวิชาบังคับ มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ข้อที่ 3 วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา ซึ่งมี 12 ตัวชี้วัด ในภาพรวมมีความสอดคล้องภายใต้ตัวบ่งชี้ทุกข้อ และมีวิชาที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดมากที่สุด จำนวน 5 ตัวชี้วัด คือ วิชาหลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา วิชาวิธีวิทยาการสอนศิลปศึกษา และ วิชาศิลปะสำหรับเด็ก พิเศษ รองลงมา มีความสอดคล้องจำนวน 4 ตัวชี้วัด คือ วิชาสัมมนาศิลปศึกษา ส่วนวิชาเลือกในกลุ่มกระบวนการเรียนรู้วิชาเอกวิชาที่ไม่มีความสอดคล้องภายใต้ตัวบ่งชี้ มีจำนวน 2 วิชา คือ วิชาศิลปะกับชุมชน และวิชาศิลปะในชีวิตประจำวัน

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

มาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย

มาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับความพร้อม ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน และตัวชี้วัดภายใต้ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางและเป็นหลักเทียบเคียงในการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้ง 6 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นิสิต/ นักศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ครูศิลปะ/ ครูพี่เลี้ยง ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 ท่าน มีความเห็นด้วยกับการมีมาตรฐานเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อได้ใช้เป็นหลักเกณฑ์คุณภาพในการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพในการสอนศิลปะแก่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย ผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาศิลปศึกษาในต่างประเทศพบความสอดคล้องในเรื่องนี้ เช่นเดียวกัน คือ การมีมาตรฐานเฉพาะของการเรียนการสอนศิลปะทุกสาขา ซึ่งรวมถึงทางด้านทัศนศิลป์ ในการผลิตครูศิลปะประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อการให้ได้ครูที่มีดี มีคุณภาพ มีหลักเกณฑ์การสอนตามหลักวิชาของศาสตร์ทางศิลปศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมต่อการดำรงชีวิตใน

สังคม จากการตีพิมพ์เอกสารชื่อ “National Standards for Arts Education: What Every Young American Should Know and Be Able to Do in the Arts” ได้รายงานว่ารัฐบาลได้ลงทุนงบประมาณเป็นจำนวนมาก เพื่อการจัดทำมาตรฐานทางด้านทัศนศิลป์ขึ้นมา ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญทางด้านนี้เป็นอย่างสูง การให้ได้มาซึ่งครูมืออาชีพในการสอนศิลปะนั้น จำเป็นต้องมีมาตรฐานเป็นตัวกำกับให้เกิดคุณภาพในกระบวนการ ไม่ว่าผู้ปฏิบัติจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับมาตรฐานก็ตาม แต่ถ้าต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจากครูมืออาชีพ ได้รับความรู้ตามที่พึงควรจะได้รับ จึงจำเป็นที่จะต้องยอมรับกับการมีมาตรฐานเหล่านี้ (Michael Day, 1997)

ดังนั้นทิศทางของการมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย จึงเสมือนเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ไปสู่การมีความรู้เป็นฐานของการเรียนการสอนศิลปศึกษา (Knowledge-based Art Education) มากขึ้น เป็นการรับประกันได้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ผู้เรียนเข้ามาศึกษา เป็นหลักสูตรที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานของการมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องและสนองรับความเคลื่อนไหวในการประกันคุณภาพการศึกษาในสังคมอุดมศึกษาในขณะเดียวกัน เช่น การกำหนดเส้นทางสู่คุณภาพ (Road Map) การพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2548-2551) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และผลจากกำหนด Road map นี้ ได้มีการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (National Qualifications Framework for Higher Education in Thailand: NQF) ขึ้น และเป็นส่วนสำคัญในการวางกรอบคุณลักษณะของบัณฑิตในประเทศไทย

ดังนั้นการมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาศิลปศึกษา จึงเป็นการช่วยขจัดจุดอ่อนอีกทางหนึ่งของการอุดมศึกษา ดังที่พบในรายงานวิเคราะห์ภาพรวมของสภาพอุดมศึกษาในสภาวะการณ์ปัจจุบันของอุดมศึกษา เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่ว่า “...ขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ ทำให้คุณภาพทางวิชาการไม่ได้มาตรฐานในระดับที่น่าพอใจ แม้ในสาขาวิชาเดียวกัน คุณภาพของผลผลิตก็มีความแตกต่างกัน ในการควบคุมมาตรฐานเป็นแต่เพียงการพิจารณาหลักสูตรและการตรวจสอบเอกสาร แต่ขาดระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล เพื่อควบคุมการผลิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง” (<http://www.mua.go.th/plan9/plan9.pdf>, 2548)

อย่างไรก็ตามในกระแสของคุณภาพและมาตรฐาน จะไม่มีมาตรฐานรูปแบบใดที่เป็นที่ยอมรับว่าดีที่สุด ความเปลี่ยนแปลงของสังคม บริบททางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของคนในสังคม จะเป็นตัวกำหนดให้มีมาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับยุคหนึ่ง ช่วงหนึ่งเท่านั้น หลักสูตรการผลิตศิลปะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 สถาบัน ต่างมีเอกลักษณ์ หรืออีกนัยยะหนึ่งเรียกว่ามีมาตรฐานในการผลิตและพัฒนาผู้เรียนที่แตกต่างกัน แต่ทุกสถาบันมีปัจจัยที่

เกี่ยวข้องในการผลิตที่เหมือนกันหลายปัจจัย เช่น การอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา การรับผู้เรียนเข้าศึกษาในหลักสูตรที่ผ่านการเกณฑ์การสอบคัดเลือกจากเกณฑ์เดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการนำเนื้อหาความรู้ของศาสตร์ศิลปศึกษา และการปฏิบัติตามรายวิชาทางทฤษฎี วิชาการปฏิบัติศิลปะ การเลือกใช้ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้แต่ละสถาบันมีจุดเน้น เกิดความแตกต่างกันในการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคน ผลจากการวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นความพยายามในการพัฒนามาตรฐานที่เน้นการผลิตครูศิลปะที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน และมีคุณลักษณะในความเป็นครูที่ดี โดยที่มีปัจจัยด้านอื่น ๆ เป็นส่วนช่วยให้กระบวนการครูศิลปะในอนาคตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การมีมาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน และด้านการการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงลักษณะของขอบข่ายและเนื้อหาวิชาเฉพาะในโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วย วิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรรายวิชา ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามโครงสร้างของเนื้อหาที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงในการส่งเสริม กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหา มีตัวบ่งชี้ทางด้านหลักสูตร ด้านวิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา และทางด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับสภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (National Council Accreditation of Teacher Education: NCATE, 2002) ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมมาตรฐานหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ และทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะของหลักสูตรในสถาบันต่าง ๆ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูนั้น จะต้องแสดงให้เห็นว่า มีการเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างไร และมีการกำหนดมาตรฐานสาขาวิชาที่ผลิตอย่างไร องค์กรนี้มีความคาดหวังต่อสถาบันที่ผลิตครูในข้อที่ 1 คือ ผู้เรียนในหลักสูตรจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และรู้ว่าจะสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มาตรฐานในข้อนี้ ยังมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมสถาบันศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ (National Association of School of Art and Design: NASAD, 2005) ที่ระบุว่าผู้เรียนในหลักสูตรจะต้องมีความสามารถทางศิลปะในด้านต่าง ๆ คือ วิชาพื้นฐานทางศิลปะปฏิบัติ วิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์ วิชาทางด้าน

ศิลปะชั้นสูง และวิชาที่มีกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะเชิงเทคนิคต่าง ๆ นอกจากนี้ NASAD ยังได้ระบุให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถทางการสอน สามารถนำเนื้อหาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ หรือประยุกต์ความสามารถทางศิลปะไปสู่การสอน มีความสามารถบูรณาการกระบวนการทางศิลปะไปสู่การศึกษา ซึ่งหมายความว่า ทั้ง NCATE และ NASAD ทั้ง 2 องค์กรนี้ต่างมีความสอดคล้องซึ่งกันและกันเพื่อยืนยันในความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตและพัฒนาครูศิลปะของประเทศสหรัฐอเมริกา

ถึงแม้ว่าคุรุสภา ที่เป็นองค์กรการรับรองวิทยะฐานะวิชาชีพครูในประเทศไทย ได้ระบุมาตรฐานวิชาชีพครู ในด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นมาตรฐานความรู้ และสมรรถนะของผู้ที่จะประกอบอาชีพครู แต่คุรุสภาไม่ได้ระบุเจาะจงถึงเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านของสาขาใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นมาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่เฉพาะเจาะจงในด้านเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียน และเป็นแนวทางให้ผู้สอนต้องสอน ยังคงเป็นมาตรฐานที่มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรฐานด้านความรู้ และสมรรถนะของความเป็นครู ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานที่วางไว้อย่างกว้าง ๆ ของคุรุสภา

นอกจากนี้ผลการวิจัยในมาตรฐานด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฟิชเชอร์ (Fisher, 1993) ที่พบความสำคัญของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรการผลิตครูสอนศิลปะที่ต้องเรียนตามสาระต่าง ๆ คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ หลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปฏิรูปการศึกษา และได้ปฏิรูปหลักสูตรการสอนศิลปะในโรงเรียน โดยให้โรงเรียนทุกรัฐได้เน้นเนื้อหาสาระในแกนหลักดังกล่าว จึงทำให้เกิดการปรับปรุงเนื้อหาศิลปะในหลักสูตรการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะมีความสอดคล้องกับการไปสอนในโรงเรียน ดังนั้นผู้ที่จะไปเป็นครูศิลปะในอนาคตควรที่จะต้องมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร นั่นคือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรการผลิตครูในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัย ชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องของมาตรฐานด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชา กับมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) กล่าวคือ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 5 มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่พัฒนาการเรียนรู้ศิลปะเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีทางศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัย ปัจจุบัน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาสุนทรียศาสตร์ และ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 6 มีวิชาทางการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์และตีความการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาศิลปวิจารณ์ ทั้งนี้ ทั้งสองตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับ มาตรฐาน ศ. 1.1

คือ “วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ”

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 3 มีวิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิด ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์งาน ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึง ความรู้ การจัดการ การใช้เทคนิควิธีการ การแสดงถึงสาระ การสื่อความเข้าใจของงานศิลปะอย่างมีคุณค่า ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาศิลปะปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ. 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 4 มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะทั้งตะวันตก และตะวันออก การศึกษาผลงานของศิลปินยุคสมัยต่าง ๆ รวมถึงสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม เทคโนโลยี ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ. 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

มาตรฐานด้านผู้สอน

มาตรฐานด้านผู้สอน หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงความรู้ ทักษะความสามารถในการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ข้อตกลงในภาระหน้าที่การปฏิบัติงานในฐานะอาจารย์ผู้สอนที่รับผิดชอบต่อการผลิตครูสอนศิลปะในอนาคต การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ และประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

จากผลการวิจัย มาตรฐานด้านผู้สอนมี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้สอนต้องมีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา และมีความร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานการผลิตครูศิลปะของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Art Education Association: NAEA, 1979 และ 1999) คือ มาตรฐานสำหรับอาจารย์ศิลปศึกษา (Standards for Art Education Faculty) และ ความสามารถของอาจารย์ (Competency of Faculty) ได้ระบุถึงความสามารถที่มีประสิทธิภาพในการสอนในหลักสูตรของอาจารย์ในฐานะที่เป็นผู้ผลิตครูศิลปะไปสู่สังคม นอกจากนี้มาตรฐานด้านผู้สอนได้กำหนดเป็นความคาดหวังในการผลิตครูของสภารับรองวิทยฐานะ หรือ NCATE (2002) คือ อาจารย์ที่สอนในสถาบันการผลิตครูต้องมีรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน และสนับสนุนให้อาจารย์ได้รับ

การฝึกฝน ปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง และสร้างบรรยากาศความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ประกอบกับคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (National Board of professional Teaching Standard: NBPTS, 1999) ที่เป็นองค์กรที่ควบคุมการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้มีแผน 5 ประการ ที่สนองต่อนโยบาย “What teachers should know and be able to do” ได้แก่ 1) การมีภาระต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและรู้วิธีการสอนเนื้อหาเหล่านั้น 3) มีความรับผิดชอบในการจัดการและการติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) มีวิธีการคิดที่เป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการเรียนรู้จากประสบการณ์ และ 5) เป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 ท่าน มีความคิดเห็นในมาตรฐานด้านผู้สอนซึ่งทุกตัวชี้วัด ภายใต้ 3 ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานด้านนี้ มีค่ามัธยฐานในระดับ 5 ทุกข้อ เป็นข้อยืนยันได้ว่า ผู้สอนเป็นกลไกหลักสำคัญที่จะผลักดันการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้เป็นครูศิลปะที่มีประสิทธิภาพตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งข้อบ่งชี้คุณภาพ ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2548) ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ของผู้ที่จะประกอบอาชีพครู ว่าจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีความรู้ที่เพียงพอที่สามารถนำไปใช้ประกอบวิชาชีพได้ ข้อบ่งชี้นี้ได้สะท้อนไปสู่อาจารย์ประจำหลักสูตรในฐานะอยู่ในสถาบันผู้ผลิตครู ที่จะต้องตระหนักว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาเฉพาะได้อย่างไร

นอกจากนี้การมีมาตรฐานด้านผู้สอน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งรังษี วิบูลชัย (2544) ที่พบว่า คุณสมบัติของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นตัวแปรปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ที่สอนและเนื้อหาในการสอนเป็นอย่างดี อีกทั้งต้องมีศรัทธาต่อการสอน

ดังนั้นการพัฒนามาตรฐานด้านผู้สอนจึงได้สนองต่อนโยบายเส้นทางสู่คุณภาพการพัฒนาอุดมศึกษา (พ.ศ. 2548-2551) ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2548) ที่ได้กำหนดการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ เป็นหนึ่งในปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา เช่น การเสริมสร้างขีดสมรรถนะอาจารย์ เพิ่มศักยภาพทางการวิจัย/ การสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกรอบแนวทางคุณภาพที่วางไว้ให้คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทาง แต่ยังมีได้ระบุที่แนวปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงในสาขาวิชาใด ๆ จากผลการวิจัยพบว่า ในมาตรฐานด้านผู้สอน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ความสามารถเฉพาะสาขา ที่เน้นให้ผู้สอนมีสมรรถนะในการสอน 2) ให้มีการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ พบว่าตัวชี้วัดที่ 8 คือ ผู้สอนควรมีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การมีส่วนร่วมในการวิจัย หรือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 3) การส่งเสริมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ตัวชี้วัดต่าง ๆ ภายใต้มาตรฐานด้านนี้สามารถเป็นแนวปฏิบัติเฉพาะให้ผู้สอนในสาขาวิชาได้ปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายของเส้นทางสู่คุณภาพตามที่วางไว้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง ข้อความแห่งหลักการที่ระบุถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนตามหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และเมื่อเข้าสู่วิชาชีพครูศิลปะในอนาคต เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ ประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดผลกับผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 56 ตัวชี้วัด ซึ่งครอบคลุมภายใต้มาตรฐานการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) คือ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ เฉพาะตัวบ่งชี้ที่ 1 บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลนั้น พบว่าในผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาอยู่ถึง 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ในเนื้อหาศิลปะและในบริบทของศิลปศึกษา (8 ตัวชี้วัด) ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (7 ตัวชี้วัด) ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (11 ตัวชี้วัด) และตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน (6 ตัวชี้วัด) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ระบุถึงความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน การประยุกต์ใช้ความรู้จากศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาเพื่อการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพ

จากทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ ข้างต้น ยังมีความสอดคล้องกับองค์กร และมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปะของต่างประเทศได้แก่ คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (The National Board for Professional Teaching Standards: [NBPTS], 1999) ที่กำหนดว่า ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูจะต้องมีมาตรฐานการสอนที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ครูมีข้อพันธะสัญญาต่อนักเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน ครูมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอนและรู้วิธีการสอนเนื้อหาต่าง ๆ และ ครูมีความรับผิดชอบต่อการจัดการและการกำกับติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ (National Council Accreditation of Teacher Education: [NCATE], 2002) ที่ว่า ผู้เรียนในหลักสูตรต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและรู้ว่า จะสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนในหลักสูตรต้องแสดงให้เห็นว่าสามารถสอนนักเรียนที่มีพื้นฐานที่มาจากที่แตกต่างหลากหลาย และผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมี

ประสิทธิภาพ นอกจากนี้สอดคล้องกับสมาคมส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ระหว่างมลรัฐ (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium: [INTASC], 1999) ที่ระบุว่า ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเฉพาะ คือมีแนวคิด เครื่องมือในการเรียนรู้ โครงสร้างของเนื้อหา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ รู้ว่าเด็กมีการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างไร รู้ความแตกต่างของผู้เรียน มีวิธีการสอนหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการคิด การแก้ปัญหา และมีทักษะที่จำเป็น สร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมเชิงบวก มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีความต้องการในการเรียน มีการวางแผน/ บูรณาการการสอน วางแผนการเรียนการสอนโดยมีฐานที่ความรู้ของสาระวิชา ความรู้ของนักเรียน ชุมชน และเป้าหมายของหลักสูตร มีการประเมินผลที่เหมาะสม และ มีการประเมินตนเอง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยด้านมาตรฐานผู้เรียน ยังมีความสอดคล้องกับองค์ที่รับรองหลักสูตรของสถาบันต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษา (Art Education) ซึ่งในด้านผู้เรียนได้ระดับถึงคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มีความสามารถทางศิลปะ พื้นฐานทางศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์ ศิลปะขั้นสูง (Advanced Work) กระบวนการทางเทคนิค เป็นความรู้เชิงเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความสามารถทางด้านการสอน ต้องสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจของกระบวนการทางการศึกษาและความเข้าใจในความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ เพื่อที่จะประยุกต์ความสามารถทางศิลปะไปสู่การสอน และสามารถบูรณาการกระบวนการทางศิลปะไปสู่การศึกษา เช่น เข้าใจในพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา เข้าใจในปรัชญา พื้นฐานทางสังคมที่เป็นรากฐานของศิลปะในการศึกษา มีความสามารถในการแสดงออก ทักษะคิดและความเชื่อ ความสามารถในการประเมินเจตคติ พื้นฐานประสบการณ์ และ ความสนใจของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้าถึงความต้องการของบุคคลได้ และมีความรู้ในวิธีการและวัสดุอุปกรณ์ศิลปะทุกแขนง ทุกระดับ ที่มีในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน ที่พัฒนาจากงานวิจัย ยังมีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพบัณฑิต ในตัวบ่งชี้ที่ 2 และที่ 3 ของมาตรฐานการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบโดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีความสอดคล้องกับ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ตัวชี้วัดที่ 3 สามารถบูรณาการและประยุกต์แนวความคิดของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ ตัวชี้วัดที่ 4 สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ และพบในตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตัวชี้วัดที่ 4 ความใฝ่รู้

รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปในมาตรฐานด้านผู้เรียนที่ได้พัฒนาจากงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล โดยที่ยังยึดกรอบแนวทางตามมาตรฐานแกนหลักของประเทศไทยเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นโดย ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2548) มาตรฐานด้านผู้เรียนนี้ นับว่าเป็นส่วนขยายและทำให้แนวทางของคุณลักษณะพื้นฐาน 7 ประการ ที่ได้วางกรอบแนวทางให้ทุกสาขาวิชาในระดับปริญญาตรีในประเทศไทย นำไปใช้เป็นแนวทางขั้นพื้นฐานในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาเฉพาะนั้น มีความชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณลักษณะข้อที่ 1-2 คือ มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี และมีความรู้ทันสมัย ใฝ่รู้ และพัฒนาความรู้ขึ้นได้

มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนในด้านกระบวนการของหลักสูตร รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ ความสนใจ และเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ ประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร

จากผลการวิจัยในมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 36 ตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ในมาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา ทั้ง 2 มาตรฐานย่อย กล่าวคือ

ผลการวิจัยในตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความอิสระแก่ผู้เรียนบนฐานการวิเคราะห์ วิจัย และตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานย่อยด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา ในตัวบ่งชี้ที่ 1 คือ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทันสมัย ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเอง การใช้การวิจัยเป็นฐาน การประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการหลักสูตร การบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งผลจากการวิจัยในตัวบ่งชี้ที่ 1 ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด และตัวบ่งชี้ที่ 2 ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด นั้น จะเน้นที่กระบวนการเรียนการสอน วิธีการสอนที่ผู้สอนควรจัดให้แก่ผู้เรียนที่สามารถนำไปสู่คุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรังษี วิบูลย์ (2544) ที่พบว่า หนึ่งในตัวแปรในกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา คือ การเตรียมแผนการสอน การใช้

กิจกรรมการสอนหลากหลายวิธี และใช้การประเมินผลหลากหลายวิธี และยังคงคล้องกับดาวรุ่ง
ชะระอำ (2547) ที่พัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย และหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์
แบบ 3ร่วม 4หลัก 3ปรับ 4แผน คือมีแผนพัฒนาองค์กรทั้งระบบ ได้แก่ แผนพัฒนาครู อาจารย์
แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ และแผนพัฒนา
เทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐาน

ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา และตัวบ่งชี้ที่ 5 มี
การกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร มีความสอดคล้องกับมาตรฐานย่อยด้านธรร-
มาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารจัดการบุคลากร
การบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่
การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการอุดมศึกษา

นอกจากนี้ในผลการวิจัย ยังสอดคล้องกับ องค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านของสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549) องค์ประกอบที่ 2
การเรียนการสอนที่ประกอบด้วยหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา
ตลอดจนปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน กล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตร
ให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ
มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง
โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีคุณภาพและประสิทธิผล มีอาคารสถานที่ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียน
การสอนในหลายรูปแบบ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการ
ใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา และในองค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างและ
ระบบการบริหาร มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายงาน

การใช้มาตรฐานและตัวบ่งชี้หลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

ความสอดคล้องของการนำมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ
ปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ไปทดสอบกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) หลักสูตร
5 ปี ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลาในการศึกษา 5 ปี และไม่เกิน 10 ปีการศึกษา มีจำนวน
หน่วยกิตตลอดหลักสูตร 170 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาการศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต วิชาเฉพาะ
134 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาชีพครู 50 หน่วยกิต และวิชาเฉพาะด้าน 84 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 6
หน่วยกิต จากโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี
พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) พบว่าหลักสูตร
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ให้ความสำคัญที่วิชาเฉพาะมาก ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตในหมวด

วิชาเฉพาะเป็นจำนวนถึง 134 หน่วยกิต มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ ที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต นั้น อยู่ถึง 20 หน่วยกิต ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการให้บัณฑิตได้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการประกอบอาชีพในสังคม แต่อย่างไรก็ตาม การมีจำนวนหน่วยกิตที่มากไม่ได้หมายความว่าผลผลิตที่ได้จะมีคุณภาพมากไปด้วย และถึงแม้ว่าการมีมาตรฐานต่าง ๆ ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาให้ได้คุณภาพนั้น มีมาตรฐานที่กำหนดกรอบเพื่อไปสู่คุณภาพ ได้แก่ มาตรฐานการอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2549) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 (2548) องค์กรประกอบคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2549) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (2548) เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา [สมศ.] (2548) และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2550) แต่ก็เป็นเพียงกรอบโดยกว้าง ๆ ที่ไม่ได้ระบุชี้ชัดถึงโครงสร้างของเนื้อหาวิชาของสาขาวิชาเฉพาะ และรายวิชาที่ควรจะมีในหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า การทดสอบในมาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้นในการดำเนินไปสู่คุณภาพตามที่มาตรฐานต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดไว้ และเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับมาตรฐานการผลิตครูศิลปะในระดับสากล จากการสัมภาษณ์รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เน้นถึงความสำคัญของการมีมาตรฐานสาขาวิชาเฉพาะของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ชัดเจนและเป็นตัวอย่างให้แก่สาขาวิชาอื่น ๆ ในคณะศึกษาศาสตร์ ได้ดำเนินการสร้างเกณฑ์คุณภาพเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับแก่สังคมหรือในระดับนานาชาติมากขึ้น มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา จะเป็นกรอบสำคัญในการระบุถึงความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องเรียน และเป็นแนวทางให้แก่ผู้สอนในการสอนให้ได้สาระความรู้ตามที่มาตรฐานกำหนด ทั้งนี้การบริหารจัดการหลักสูตรที่ดี จะเป็นกลไกสำคัญที่จะผลักดันให้มาตรฐานด้านอื่น ๆ สามารถก้าวไปสู่คุณภาพได้ (ลัดดา ศิลาอ่อน: สัมภาษณ์, 2551)

โดยสรุป จากประเด็นการทดสอบมาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่มีความเป็นไปได้ที่โครงสร้างของเนื้อหาวิชา รายวิชาต่าง ๆ ของกลุ่มวิชาเฉพาะตามหลักสูตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานนี้ สามารถเป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติในสถาบันผู้ผลิตครูศิลปะ และมีแนวโน้มที่จะได้บัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะตามรายวิชาที่ได้พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีมาตรฐานหลักสูตรและการสอน

จากการวิจัยการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ดังที่ได้สรุปผลและอภิปรายผลข้างต้นไปแล้วนั้น พบว่า ในปัจจุบันได้มีกระแสแห่งคุณภาพเกิดขึ้นในทุกหน่วยงานรวมถึงสถาบันการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันหลักในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังในการสร้างเกณฑ์คุณภาพให้มีมาตรฐานและคุณภาพของผลผลิต มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา ที่เหมาะสมในบริบทเฉพาะของตน อีกทั้งสอดคล้องในทิศทางของสากล ดังนั้น การมีมาตรฐานเฉพาะของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา หรือมาตรฐานของการผลิตครูสอนศิลปะในระดับโรงเรียน จึงเป็นการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักแห่งกระแสคุณภาพนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพครู ที่ได้พัฒนาจากแนวคิดเดิมให้เป็นครูพันธุ์ใหม่ของประเทศ การที่จะก้าวไปสู่ความใหม่ และก้าวไปสู่ความมีคุณภาพเทียบเท่าระดับนานาชาตินั้น จำเป็นต้องยอมรับว่าการมีมาตรฐานเป็นกรอบในการดำเนินการในการผลิต เป็นประเด็นที่สังคมให้การพิจารณาเป็นอย่างสูง จึงมีความเป็นไปได้ทั้งการดำเนินการ และแนวความคิดในการมีมาตรฐานเฉพาะของสาขาวิชานี้ ดังนี้

1.1 การสร้างความร่วมมือกับทุกสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ปัจจุบันกระแสของการมีส่วนร่วมได้เป็นส่วนผลักดันอันสำคัญที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในทุก ๆ ด้าน นอกจากจะเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันผู้ผลิตด้วยกันแล้ว ควรมีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิต ปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา ยังไม่มีสมาคมวิชาชีพเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่จะป็นจุดเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือ และนำเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรไปควบคุมกระบวนการผลิตและพัฒนา ตลอดจนการติดตามคุณภาพที่เกิดจากการใช้มาตรฐาน

1.2 การสร้างความตระหนักและบทบาทของการเป็นผู้ผลิตครูศิลปะมืออาชีพ โดยการสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้นในเชิงรูปธรรม เพื่อให้มีความคล่องตัว มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพในการนำมาตรฐานไปปฏิบัติให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง เช่น การมีคณะกรรมการในสาขาวิชาที่เป็นผู้ดำเนินการด้านวิชาการมาตรฐาน คณะกรรมการประสานงานกับหน่วยงานมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาทางด้านศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ เป็นกรอบมาตรฐานใหม่ที่มีการพัฒนาขึ้นจากกรอบมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี ถึงแม้ว่าปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้หลักสูตรสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ ระดับปริญญาตรีในประเทศไทยได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานของสาขาวิชาเฉพาะของตนเอง ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เน้นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนในหลักสูตร และคุณสมบัติของบัณฑิต การวิจัยนี้ จึงเป็นการศึกษาถึงแนวทางที่มีเกณฑ์มาตรฐานเป็นเชิงคุณลักษณะเฉพาะสาขาวิชา แต่ครอบคลุมทั้งระบบ คือ บัณฑิตนำเข้า กระบวนการผลิต และผลลัพธ์ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการนำมาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ไปใช้กับหลักสูตรที่ผลิตครูศิลปะให้ครอบคลุมทุกสถาบัน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงคุณภาพในการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละบริบทสังคม และเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ประกอบกับการร่างหลักสูตรของสถาบันที่จะเปิดหลักสูตรใหม่นั้น สามารถดำเนินการได้อย่างหลากหลายภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกัน

2.2 ควรมีการวิจัยในการพัฒนาตัวบ่งชี้ ในเชิงลึกเพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาเกณฑ์ประเมินที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในทางปฏิบัติ โดยการสร้างเกณฑ์การประเมินผลในลักษณะเชิงปริมาณ ที่ตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องและอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษานี้ สามารถประเมินผลเป็นค่าน้ำหนักคะแนน และแปลผลเป็นระดับคุณภาพ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ, กระทรวง. 2540. **แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต บัณฑิต และกระบวนการ.** กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).
- กรอบแนวคิดเชิงนโยบายอุดมศึกษา.** 2548. เอกสารสรุปผลการประชุมหารือเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเชิงนโยบายอุดมศึกษา. วันที่ 8 ธันวาคม 2548. ณ ห้องกมลทิพย์ ชั้น 2 โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร. [Online] แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/> [2549]
- กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา (National Qualification Frameworks for Higher Education).** 2848. เอกสารโครงการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา (National Qualification Frameworks for Higher Education). วันที่ 19-20 ธันวาคม 2548. ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเซ็นจูรี่ พาร์ค กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548.** [Online] แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/webId/pdf/B_47.pdf [ธันวาคม 2548].
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา.** [Online] แหล่งที่มา: http://www.mua.go.th/news/mad_tra_tan.pdf [มีนาคม 2551].
- การประเมินคุณภาพและการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.** 2548. การวิจัยเอกสารเรื่อง การผลิตและการพัฒนาครู. [Online] แหล่งที่มา: www.thaiteacher.org/develop/teacher_dev/QA_teacher.pdf [สิงหาคม, 2548]
- เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537.** 2548. [Online] แหล่งที่มา www.ksp.or.th/mainpage/inner.php?system_MenuGroup=2788system_MenuID=331 [สิงหาคม, 2548]
- เกษม วัฒนชัย. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์. 2548. **สรุปผลการประชุมระดมความคิดเรื่องทิศทางการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา.** ณ ห้องประชุมอิมเพลกทอนิกส์ ชั้น 6 สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. วันที่ 14 กรกฎาคม 2548 เวลา 8.30 น. [Online] แหล่งที่มา: <http://www.bhes08.mua.go.th/files/news/BrianstormRoadmap.pdf?> [กันยายน, 2548]
- เกษมรัศมี วิวิธกุล. **สัมภาษณ์,** 11 มกราคม 2550.

ขันติ เจริญอาจ. **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2549.

ความเป็นมาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548. [Online]

แหล่งที่มา: <http://fofa.swu.ac.th/history.htm> [พฤศจิกายน, 2548]

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2546. **รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ**. โดย รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และ ผศ.ดร. สุณี รักษาเกียรติศักดิ์: กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. 2548. **เส้นทางสู่คุณภาพการอุดมศึกษา 2548-2551**. [Online] แหล่งที่มา:

<http://www.bhes08.mua.go.th/files/news/road%20map.pdf> [ธันวาคม, 2548]

จกกล เสงสุวรรณ. 2540. **แนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุมพล ราชวิจิตร. **สัมภาษณ์**, 20 กรกฎาคม 2550.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์. 2547. **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547)**.

ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ. 2547. **การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิเรก พรสีมา และคณะ. 2542. **รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู (Development and Promotion of Teaching Profession)** Online; แหล่งที่มา:

<http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>. 2548.

ชุตินันท์ อิทธิรัตน. 2546. **รูปแบบการจัดการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. 2546. **การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทินกร บัวพล. 2535. **วิวัฒนาการหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพนคร ทาคง. 2546. **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐานในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนท์ ทินานนท์. **สัมภาษณ์,** 12 มกราคม 2550.
- นาคยา ปิณฑานนท์, มรุส จงชัยกิจ และศิริรัตน์ นีละคุปต์. 2542. **การศึกษาตามมาตรฐานแนวคิดสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. 2545. **หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: นิชินแอตเวอร์ ไทซิง กรุ๊ป.
- ประกอบ คุปรัตน์. 2538. **ระบบอุดมศึกษาไทย.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ประชิด ทิถบุตร. **สัมภาษณ์,** 9 กันยายน 2550.
- ปิยะชาติ แสงอรุณ. **สัมภาษณ์,** 26 มกราคม 2550.
- ผดุง พรหมมูล. **สัมภาษณ์,** 19 มกราคม 2550.
- แผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2543. **1 ทศวรรษ ศิลปศึกษา มอ. ปัตตานี ที่ระลึกเกษียณอายุราชการผู้ช่วยศาสตราจารย์อรายัน เลาสัตย์.** ปัตตานี: โรงพิมพ์ปัตตานีการช่าง.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. ม.ป.ป. **บทบาทคุณธรรมและจริยธรรมวิชาชีพครู.** (อัดสำเนา)
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543. **รายงานการวิจัย เรื่อง การปฏิรูประบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี.** ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. 2548. **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (National Qualifications Framework for Higher Education in Thailand).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2543. **รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา.** ทบวงมหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนอรุณการพิมพ์.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545. **ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ.** ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. **สัมภาษณ์,** 21 มกราคม 2550.

มนูญ ไชยสมบุญ. **สัมภาษณ์**, 9 กันยายน 2550.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์. 2528. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขา
ศิลปศึกษา (หลักสูตร 2 ปี)**. สาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์. 2547. **คู่มือนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ . 2547. **หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา (หลักสูตรใหม่ 2547)**.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์. 2547. **หลักสูตรศึกษา
ศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรปรับปรุง 2547**.

**มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อการรับรองมาตรฐาน
การศึกษาระดับอุดมศึกษา** [Online] แหล่งที่มา:

(http://home.kku.ac.th.qakku/download/onesqa_kpi_update2006/30/pdf)

ราชกิจจานุเบกษา. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เล่มที่ 116 ตอนที่
74 ก 19 สิงหาคม 2542**. [Online] แหล่งที่มา:

http://www.moe.go.th/webld/pdf/A_01.pdf, (2548).

รุ่งรังษี วิบูลย์ชัย. 2544. **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ลลิตพรรณ ทองงาม. **สัมภาษณ์**, 12 มกราคม 2550.

ลัดดา ศิลาน้อย. **สัมภาษณ์**, 4 เมษายน 2551.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2544. **การประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับประเทศไทย: ประสบการณ์
และแนวคิด**. สรุปการบรรยาย. 16 พฤศจิกายน 2544.

วินัย ไสมดี. **สัมภาษณ์**, 14 ธันวาคม 2549.

วิรัตน์ คุ่มคำ. **สัมภาษณ์**, 25 มกราคม 2550.

วุฒิ วัฒนสิน. **สัมภาษณ์**, 18 สิงหาคม 2550.

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา. 2548. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ.
2545–2549. [Online] แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/plan9/plan9.pdf>, ตุลาคม
2548]

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2537. **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2546. การพัฒนาดัชนีวัดคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: **วารสารครุศาสตร์**. 31, 3 (มี.ค.-มิ.ย. 2546).
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. **สัมภาษณ์**, 19 มกราคม 2550.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และสุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2546. **รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำ และพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ**. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด.
- สัญญา วงศ์อร่าม. **สัมภาษณ์**, 12 มกราคม 2550.
- สมเกียรติ เจริญสุข. **สัมภาษณ์**, 4 กันยายน 2550.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2547. **ประมวลชื่อหลักสูตร สาขาวิชา และปริญญาของ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอดี สแควร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2546. **บทสรุป สำหรับ ผู้บริหาร**. รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2546. **กรอบ แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา**. (ม.ป.ท.)
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2539. ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโครงการและแผนงาน. **ข่าวสารวิจัยการศึกษา**. 19, 6 (สิงหาคม-กันยายน 2539).
- สุทธศรี วงษ์สมาน. 2544. **รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใน กำกับในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศรี ไชยสร และคณะ. 2543. **รายงานการวิจัย เรื่อง หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนา หลักสูตรที่พึงประสงค์ระดับปริญญาตรี**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุดรการพิมพ์.
- อุทุมพร จามรมาน. 2543. **ดัชนีประเมินและเกณฑ์ตัดสินคุณภาพภายในสถานศึกษา**. (อัดสำเนา).
- อัญชลี เปล่งวิทยา. **สัมภาษณ์**, 19 กันยายน 2550.
- อำไพ ตีรณสาร. **สัมภาษณ์**, 18 มกราคม 2550.

เอียน อัลแดน. 2548. (ร่าง) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. แปลโดย ทองอินทร์ วงศ์โสธร. เอกสารอัดสำเนา ประกอบการประชุมสัมมนา ทางวิชาการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย วันที่ 19-20 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมเซ็นจูรี่ พาร์ค. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

Bruner, J. 1966. *Toward a Theory of Instruction*. Cambridge: Harvard University Press.

Bush, G. W. 2001. *No Child Left Behind*. Washington, D.C.: U.S. Department of Education. [Online] Available from:

<http://www.ed.gov/offices/OESE/esea/nclb/titlepage.html>. [December, 2005]

California Commission on Teacher Credentialing State of California. 2004. *Art Teacher Preparation in California of Quality and Effectiveness for Subject matter Programs*. [Online] Available from: <http://www.ctc/ca/gov/educator-prep/standards/SSMP-Handbook-Art.pdf> [November, 2005]

Chapman, Laura H. 1978. *Approaches to Art in Education*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Chickering, A.W., and Gamson, Z.F. 1991. (Number 47, Fall 1991). Applying the Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education. *New Directions for Teaching and Learning*. San Francisco: Jossey-Bass Inc.

Comprehensive Disciplined-Based Arts Education: An Overview. 2005. [Online] Available from: <http://www.artseducation.org/file%20to%20download.doc> [December, 2005]

Davis D. Jack. 1990. Teacher Education in the Visual Arts. *The National Art Education Association NAEA Advisory*. [Online] Available from: http://www.naereston.org/pdf/3t_ed.pdf. [October, 2005]

Day, Michael., ed. 1997. *Preparing Teachers of Art*. Reston, Virginia. National Art Education Association.

Efland, A., Freedman, K., & Stuhr, P. 1996. *Postmodern Art Education: An Approach to Curriculum*. Reston, VA: The National Art Education Association.

- Eisner, Elliot W. 2002. **The Arts and the Creation of Mind**. Integrated Publishing Solutions. Verginia.
- Eisner, E. W. & Day, M.D. (Eds). 2004. Handbook of Research and Policy in Art Education: A Project of the National Art Education Association. Mahwah, N. J.: Lawrence Erlbaum Associates. **International Journal of Education & the Arts**. [Online] Available from: <http://www.ijea.asu.edu/v6r2/>[November, 2005]
- Fisher, Linda Willis. 1993. **Aesthetics, art Criticism, Art History and Art production in Art Teacher Preparation Programs**. [On-line] Available from: <http://www.naea-reston.org/pdf/2ahis.pdf> [September, 2005]
- Gary Breitenstine. 2001. **A Comparison of Texas per-service teacher education programs in art and the 1999 National Art Education Association's Standards for Art teacher preparation**. University of North Texas. [On-line] Available from: DAI-A 65/01, p. 117. Jul. 2004. [January, 2006]
- Henry Carole. 2002. (V.39 no.1, Fall 2002 p. 33-5). **Standards: Encouraging the Arts in Schools**. Kappa Delta Pi Record. [On-line Journal Feature Article, Accession Number 200228805886009]. Available from: Database Education.
- Illinois State University. 2007. **Undergraduate Catalogue 2007-2008**. [Online] Available from: <http://www.ilstu.edu/home/catalog/pdf/undergrad.pdf#art,2008>.
- Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium [INTASC Arts Education Committee]. **Model standards for Licensing Classroom Teachers and Specialists in the Arts: A Resources for State Dialogue**. 2002. [Online] Available from: <http://www.ccsso.org/intasc.html>[October, 2005].
- Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium. **INTASC Standards for Competent Beginning Teachers**.
- Johnstone, J.N. 1981. **Indicators of Education Systems**. London: Unesco.
- Lowenfeld Viktor. 1947. **Creative and Mental Growth**. Macmillan Co., New York,
- Lowenfeld Viktor. **Lowenfeld, Viktor (1903–1960)** [Online] Available from: <http://education.families.com/lowenfeld-viktor-1903-x20131960-1522-1524-eoed> [December, 2005]
- National Art Education Association. 1994. **National Visual Arts Standards**. Reston, VA. National Art Education Association.

- National Art Education Association. 1999. **Standards for Art Teachers preparation Programs**. Reston, VA. National Art Education Association.
- National Art Education Association. 2001. National Art Education association Constitution and Bylaws. Adopted 1995, Revised 1999. **Art Education**. July (54, 4).
- National Association of Schools of Art and Design. 2005. **Handbook 2005-2006**. [Online] Available from: <http://www.nasad.arts-accredit.org>. [January, 2006]
- National Board for Professional Teaching Standards. 1994. **Early Adolescence Through Young Adulthood/ Art: Standards for National Board Certification**. Detroit: NBPTS.
- National Council for Accreditation of Teacher Education. 2001. **Standards for Professional development Schools**. [Online] Available from: http://www.nacte.org/standards/news%20program%20standards/ncte_10_03.pdf [September, 2005]
- NCATE Accreditation Standards. 2001. **Design of Professional Education**.
- Patrick, William J. and Stanley, Elizabeth C. 1998. Teaching and Research Quality Indicators and the Shaping of Higher Education. **Research in Higher Education**. (39,1).
- Price-Richard, Marilyn J. 1990. State Requirements for Certification and Teacher Education in Art Education. **The National Art Education Association NAEA Advisory**. [Online] Available from: <http://www.naea-reston.org/pdf> [October, 2005]
- UNESCO. 1966. **Recommendation concerning the Status of Teachers**. [Online] Available from http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13084&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [December, 2005]
- Subject Benchmark Statements Academic Standards-Art and Design**. 2002. [Online] Available from <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/benchmark/phase2/artanddesign.htm#3>. [September, 2005]

Wanda B. Knight. 2000. **Preparing pre-service teachers to work with diverse student populations: Implications for Visual Art Teacher Education.** The Ohio State University. [On-line] Available from: DAI-A 65/05, p. 1715. Nov. 2000. [January, 2006]

Upitis Rena. 2005. (Volume 6 Number 8) August 26. Experiences of Artist and Artist-teachers Involved in Teacher Professional Development Programs. **International Journal of Educational & the Arts.** [On-line] Available from: <http://www.ijea.asu.edu/v6n8/v6n8.pdf>. [November, 2005]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กรอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
การวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษา
ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

- ชื่อ- นามสกุล.....
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญทางอุดมศึกษา / ศิลปศึกษา / การศึกษาในสาขา.....
 - ตำแหน่ง.....สถาบัน.....
 - วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
 - ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร / การจัดทำมาตรฐานการศึกษา / กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
การศึกษา / การควบคุมคุณภาพการศึกษา / การประกันคุณภาพการศึกษา / อื่น ๆ
-
-
-

ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้

1. . ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับการที่ต้องมีมาตรฐานหลักสูตรเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับปริญญาตรี.....
 2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาชีพครูศิลปศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยคุณสมบัติ
ด้านวิชาชีพ (Professional) สาระทางศิลปะ และสาระวิชาครู กับคุณสมบัติทางด้านศิลปศาสตร์ (Liberal
Arts) อันมีสาระทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และ ภาษา
(ทั้งนี้เพื่อที่จะมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ตามความคาดหวังและ
เพียงพอต่อการเป็นครูสอนศิลปะ)
-
-

4. เพื่อให้การผลิตครูสอนศิลปะมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีคุณภาพ และมาตรฐาน ควรจะมีการปรับองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างไร

.....

.....

5. คุณภาพและมาตรฐานของครูศิลปะ ควรต้องมีความสามารถทั้งทางด้านทักษะทางศิลปะ (Studio skills) และความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพครู (Professional Education) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

6. ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กำหนดไว้ว่าสาขาวิชาใด ๆ ในระดับปริญญาตรีในประเทศไทย จะต้องมีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสาขาวิชา (National Qualifications Framework: NQF) นั้น หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จะประกอบไปด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้าน หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ท่านเห็นด้วย เพียงใด เพราะ.....

.....

.....

มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

1. ในมาตรฐานด้านเนื้อหาของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ท่านคิดว่าควรจะต้องมีเนื้อหาเฉพาะด้านที่ครอบคลุมทั้งทางด้านศิลปะ และความรู้ทางด้านศิลปศึกษา รวมทั้งตัวบ่งชี้ของทั้งสองด้านอย่างไรบ้าง เพื่อให้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครอบคลุมเพียงพอในศาสตร์ทั้งสองด้าน

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่เนื้อหาทางศิลปะ เน้นการปฏิบัติศิลปะทุก ๆ สาขา (Studio Art Foundation) ประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์ (Art History and Analysis) การปฏิบัติงานขั้นสูง (Advanced Work) และการปฏิบัติงานในกระบวนการทางด้านเทคนิค (Technical Process)

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการมีรายวิชาทางด้านความสามารถทางการสอน (Teaching Competencies) เช่น เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนการสอนสู่การปฏิบัติในการสอนจริง

.....

.....

4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ผู้เรียนในหลักสูตรควรได้รับประสบการณ์ การสอนศิลปะทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

5. ผู้ที่จะสามารถเป็นอาจารย์นิเทศก์ให้แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูศิลปะในโรงเรียนนั้น ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

มาตรฐานด้านผู้สอน

1. ท่านคิดว่า คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไรในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

ด้านความรู้

.....

.....

ด้านความสามารถ

.....

.....

ด้านทักษะ

.....

.....

ด้านเจตคติ

.....

.....

2. เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมวิชาชีพศิลปศึกษา และมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ท่านคิดว่า จะมีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้สอนอย่างไร

.....

.....

มาตรฐานด้านผู้เรียน

1. ท่านคิดว่าสังคมมีความคาดหวังอย่างไรบ้างกับบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยเฉพาะการเป็นครูสอนศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

2. คุณลักษณะของบัณฑิตศิลปศึกษาในยุคปัจจุบัน ควรจะเน้นคุณสมบัติด้านใดที่เพิ่มขึ้น หรือแตกต่างจากเดิม (1) ให้เป็นบัณฑิตที่มีลักษณะในอุดมคติพื้นฐานทางคุณธรรม จริยธรรม เป็นหลักสำคัญ (2) เป็นผู้มีความรู้ สติปัญญาที่ดี (3) เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม (4) ให้บัณฑิตออกไปสู่สังคมสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของตลาดแรงงาน (5) เป็นผู้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า

3. ความสามารถในด้านเนื้อหา

ท่านคิดว่า ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านเนื้อหา ในแง่ต่าง ๆ ต่อไปนี้ ควรจะเป็นอย่างไร

3.1 ความสามารถในทักษะศิลปะ ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ เทคนิค ที่มีคุณภาพ การแสดงความรู้สึก และคุณค่าออกมาในผลงานศิลปะ โดยใช้สื่อ รูปแบบ รูปทรง การแสดงออกที่หลากหลาย

3.2 สามารถแสดงความเข้าใจในเนื้อหาสาระของศิลปะ และเนื้อหาสาระวิชาชีพครู เมื่อทำการวางแผนการสอน

3.3 ความสามารถในการใช้หลักการเรียนรู้และการพัฒนา ความเข้าใจในผู้เรียน และเข้าใจในความแตกต่างของนักเรียน (นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ในการวางแผนการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ท่านคิดว่า ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านการพัฒนาหลักสูตร ในแง่ต่าง ๆ ต่อไปนี้ ควรจะเป็นอย่างไร

4.1 สามารถพัฒนาผลสะท้อนในเป้าหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา (เช่น พัฒนาเป้าหมายของหลักสูตรให้นักเรียนได้มีความพร้อม มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ และตอบสนองต่อศิลปะ พิจารณาการใช้มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระศิลปะในแต่ละช่วงชั้น เป็นต้น)

4.2 ใช้ปัจจัย และลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เมือง โรงเรียน และชั้นเรียน

5. ด้านการจัดการเรียนการสอน ท่านคิดว่า ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านการจัดการเรียนการสอน ในแง่ต่าง ๆ ต่อไปนี้ ควรจะเป็นอย่างไร

5.1 ผู้เรียน คือ นักสังเกตที่ไวต่อการรับรู้ในชั้นเรียน (เช่น ความเข้าใจในความแตกต่างของนักเรียน เห็นความสำคัญของข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างนักเรียนด้วยตนเอง ครอบครัวยุคนอื่น ๆ ครูแนะแนว ผู้บริหาร เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการเข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น)

.....

.....

.....

5.2 ผู้เรียนมีความสามารถใช้ความรู้ของนักเรียนในการวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม (เช่น ต้องรู้นักเรียนมีความแตกต่างกันในการเข้าถึงความรู้ และการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการวางแผนเพื่อที่จะเข้าถึงความแตกต่างเหล่านั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ความสามารถ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน)

.....

.....

5.3 ออกแบบการเรียนรู้และการประเมินผลให้มีความเชื่อมโยง ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

.....

.....

5.4 มีการวางแผนการอบรมนักเรียน และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

.....

.....

6. ด้านการประเมินผล ท่านคิดว่า ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านการประเมินผล ในแง่ต่างๆ ต่อไปนี้ ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

7. ด้านความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูศิลปะ

.....

.....

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

1. การผลิตครูศิลปะในปัจจุบันมีระยะเวลาในการเรียนการสอน 5 ปี ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน ในสาระเนื้อหาต่าง ๆ ต่อไปนี้

สาระเนื้อหาต่าง ๆ	การจัดการเรียนการสอน	วิธีการเรียนการสอน	การวัดและประเมินผล
(1) เนื้อหาด้านศิลปะ 1.1 ประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์ (Art History and Analysis)
1.2 การปฏิบัติศิลปะทุก ๆ สาขา ในขั้นพื้นฐาน (Studio Art Foundation)
1.3 การปฏิบัติงานขั้นสูง (Advanced Work)
1.4 การปฏิบัติงานศิลปะโดยใช้ กระบวนการทางด้านเทคนิค (Technical Process)
(2) เนื้อหาทางศิลปศึกษา และเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับ ความสามารถทางการ สอน (Teaching Competencies)

ด้านการจัดการหลักสูตร

การผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้ได้คุณภาพ เป็นความคาดหวัง เป็นที่ต้องการของสังคม และมีสมรรถนะเทียบเท่าในระดับสากลนั้น ท่านคิดว่าควรจะมีการบริหารจัดการในด้านใดบ้าง

1. การรับนักศึกษาเข้าเรียน

.....
.....

2. การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (เช่น เกณฑ์คุณสมบัติในการกำหนดโรงเรียนที่เข้าร่วมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา การนิเทศ เกณฑ์โครงการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพระหว่างสถาบัน โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น)

.....
.....

3. การบริหารหลักสูตร (เช่น การมีคณะกรรมการเฉพาะในด้านต่าง ๆ เช่น กรรมการวิชาการ กรรมการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯลฯ หรือ แผนงานการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร เป็นต้น)

.....

.....

4. การกำกับประเมินและตรวจสอบ (มีแนวทาง มาตรการ อย่างไรบ้าง)

.....

.....

5. การปรับปรุงคุณภาพ (แผนการปรับปรุงการดำเนินงานของสาขาวิชาอย่างครอบคลุม การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร)

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ 2)
ในการวิจัยเรื่อง
การพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา
ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย

คำชี้แจง

การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ในมาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delhi Futures Research) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

รอบที่ 1 จะเป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของท่าน และนำผลความคิดเห็นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประมวลเป็นต้นร่างมาตรฐาน

รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Type) สอบถามความคิดเห็นของท่านในแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของมาตรฐาน

รอบที่ 3 จะเป็นรอบยืนยันความคิดเห็นของท่าน เพื่อหาฉันทามติ โดยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติ ที่เพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) ระบุตำแหน่งฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range [IQR]) จากความคิดเห็นสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใส่ข้อความเดิม เพื่อให้ท่านพิจารณาคำตอบใหม่แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในกระบวนการรอบที่ 2 ของ EDFR โปรดเลือกตอบโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตรงกับความเห็นของท่าน ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาตามค่าตัวเลขต่อไปนี้

- 5 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มากที่สุด**
- 4 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มาก**
- 3 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้วยกับข้อความนั้น **ปานกลาง**
- 2 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อย**
- 1 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อยที่สุด**

มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร					
เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด และการเขียน ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม					
2. มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
3. มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาการรับรู้ความงาม การแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์ คุณค่าทางสุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำทัศนศิลป์ไปใช้กับศาสตร์อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และศิลปศึกษา					
4. เนื้อหาวิชาทางด้านการรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะ และคุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนสามารถระบุความแตกต่าง การรับรู้ การตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องาน ศิลปะทั้งในรูปแบบ สื่อ ประเภท จุดประสงค์ และการใช้ประโยชน์					
5. เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการปฏิบัติศิลปะ สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนประสบการณ์ส่วนตัว และพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น					
6. เนื้อหาในหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนนำเสนองานศิลปะในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ ที่มีเนื้อหา สื่อ และรูปทรง แบบใหม่ในแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน					
7. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะ การสะท้อนของความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาทและรูปทรงของศิลปะในสังคม ทั้งอดีตและปัจจุบัน					
8. มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้สุนทรียภาพ และความคิดในเชิงความงาม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรียะและการวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การตัดสินคุณภาพและความสำเร็จของศิลปะทั้งของตนเองและของบุคคลอื่น					
9. โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่มีในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์ เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป					
ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะศิลปะ					
1. วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงองค์ความรู้และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์งานทั้งแบบดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย					
3. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการ ต่าง ๆ ในการแสดงออกเชิงเนื้อหา ศิลปะ การนำไปใช้ประโยชน์ การสื่อสารของศิลปะ และความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะในการสร้างสรรค์ศิลปะ					
4. มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะทั้งตะวันตก และตะวันออก การศึกษาผลงานของศิลปินยุคสมัยต่าง ๆ การศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบ ประวัติศาสตร์ของการออกแบบ รวมถึงการศึกษาวัฒนธรรม สื่อ เทคโนโลยี และเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ					
5. มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่มีรายละเอียดทางด้านทฤษฎีศิลปะและการออกแบบ และอิทธิพลของทฤษฎีเหล่านั้นที่มีต่อการสร้างงานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน					
6. มีวิชาทางด้านทฤษฎีศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์และตีความในคุณค่าของงานศิลปะและงานออกแบบ					
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เนื้อหาวิชาเฉพาะศิลปศึกษา					
1. มีเนื้อหาการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา					
2. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการสอนศิลปะทั้งวิธีแบบดั้งเดิมและแนวความคิดวิธีการสอนในปัจจุบัน					
3. มีเนื้อหาปรัชญา และรากฐานทางสังคมในบริบทของศิลปะ และที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ					
4. มีเนื้อหาการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาการสอนศิลปะที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะของแต่ละวัย					
5. มีเนื้อหาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การรับรู้ทางศิลปะ การสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ คุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และกลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านั้น					
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ในการสังเกตการสอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะที่มีสภาพและสถานการณ์ชั้นเรียนแตกต่างกัน รวมถึงการจัดการชั้นเรียนศิลปะในโรงเรียน หลากหลายประเภท และหลายระดับชั้นเรียน					
7. มีเนื้อหาหลักสูตรและการสอนศิลปะ การสะท้อนความรู้ของสาระ และการนำไปปฏิบัติการณ์ในศิลปศึกษา					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรในโรงเรียน ในวิชาปฏิบัติ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์					
9. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียน การสอนทุกระดับ การนำความรู้ไปวางแผน ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่าง ๆ กัน					
10. มีเนื้อหาให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ					
11. มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการสหสาขาวิชาโดยเน้นเนื้อหาศิลปะเป็นองค์ประกอบสำคัญ					
12. มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การฝึกปฏิบัติการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน การประเมินตนเอง และการสามารถประเมินหลักสูตรศิลปะในภาพรวม					
ตัวบ่งชี้ที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
1. อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี					
2. มีการกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ผลิต					
3. มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
4. มีการกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ความร่วมมือกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
5. มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากสถาบันผู้ผลิต					
6. ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหลักสูตร ในรูปแบบของการเขียนบันทึกในแฟ้มสะสมงาน					

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านผู้สอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา					
1. มีคุณวุฒิปริญญาชั้นสูงทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา					
2. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน					
3. มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ					
4. เข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา มีความรอบรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างสาระของศิลปะทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมถึงศิลปะปฏิบัติ ประวัติและพัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ความเกี่ยวข้องของทัศนศิลป์ในแต่ละวัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. เข้าใจในประเด็นของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อการสอนของสาระเฉพาะด้านของศิลปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ					
6. มีรูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสม วางแผนการสอนเป็นลำดับขั้นตอน เป็นตัวอย่าง ประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการนำไปใช้ในวิชาชีพ					
7. มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้มีความเข้าใจในความยืดหยุ่น และกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ					
8. สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงาม สุนทรียภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน					
9. มีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมและหลากหลาย					
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา					
1. เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ					
2. ติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และข่าวสารอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการสอน					
3. เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น พบปะ แลกเปลี่ยนแนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วมวิชาชีพเดียวกัน					
4. ร่วมมือปรับปรุงภารกิจของสาขาวิชา รายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย					
5. สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรสาขาวิชา และบุคลากรศิลปศึกษาภายในสถาบัน ชุมชน และวิชาชีพในวงกว้าง					
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพครูศิลปะ กับองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ อุทิศตนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา					
7. ยอมรับและเรียนรู้ในรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องของทั้งการผลิตงานศิลปะ เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิจัย					
8. มีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และการมีส่วนร่วมในการวิจัยหรือเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย					
9. พัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
10. ส่งเสริมการทำงานพัฒนาความสามารถและการเสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพของศิลปศึกษา					
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1. มีรูปแบบการสอนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนและมีโครงสร้างการเรียนรู้ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. ร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน					
3. มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและความสำเร็จของหลักสูตร					
4. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองสามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการสอน					
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ทั้งวิชาด้านการศึกษาศึกษา การศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะสาขาในการปฏิบัติศิลปะและความรู้เชิงทฤษฎี					
6. ให้คำแนะนำผู้เรียนมีความเข้าใจในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และในฐานะเป็นผู้ที่กำลังเข้าสู่วิชาชีพเดียวกัน					
7. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการค้นคว้า การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้หรือจากสถานศึกษาอื่น ๆ หลากหลายรูปแบบ เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					
8. มีความร่วมมือและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน					

มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีเกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร					
1. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม					
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ					
3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู					
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา					
1. เชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะโดยการใช้สื่อ ในรูปแบบที่หลากหลาย					
2. มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอธิบาย การ เขียน แสดงความคิดเห็น และให้คุณค่าแก่งานศิลปะทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ					
3. อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความ เข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม					
4. สามารถอธิบายความเข้าใจในสุนทรียภาพและคุณค่าของความงามในงานทัศนศิลป์					
5. มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษารูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่รุ่งเรือง วัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6. มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และศิลปศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทางศิลปะต่าง ๆ และการใช้อินเทอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์					
7. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น					
8. มีความรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต					
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1. เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสบการณ์ และปัจจัยทางสังคม					
2. มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งการสร้างสรรค์ศิลปะ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุ และศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล					
3. เข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และพัฒนากลยุทธ์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน					
4. มีความสามารถสังเกตและรับรู้ในตัวผู้เรียน และผลงานของผู้เรียน เพื่อที่เข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน					
5. รู้ความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียนมากขึ้น					
6. เข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเรียนรู้ การรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ยอมรับในความแตกต่าง ความสามารถ และความสนใจที่หลากหลายเหล่านั้น					
7. มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน					
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
1. นำสาระความรู้ของศิลปะมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำคัญในการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน					
2. ใช้หลักการของการพัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนทั้งการรับรู้และความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไปวางแผนพัฒนาแผนการสอน และการประเมินผล					
3. เข้าใจในความหลากหลายของเนื้อหาศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. มีจุดมุ่งหมายหมยในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในกาสร้างสรรคศิลปะและตอบสนองต่อศิลปะ					
5. ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรคศิลปะอย่างอิสระเสรีและให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในศิลปะอันมาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง					
6. มีความรู้ในศักยภาพทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ที่สามารถ ปฏิบัติงานศิลปะได้ด้วยความปลอดภัย ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์					
7. พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน					
8. กำหนดเนื้อหาหัวข้อแนวทางการสอนที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน					
9. สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สะท้อนถึงความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบของการเรียนรู้ ตามเป้าหมาย และสาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาว					
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน					
11. เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ศิลปะทั้งในหน่วยงานการศึกษา พิพิธภัณฑ์ แหล่งสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สามารถเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายในหลักสูตร					
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน					
1. สามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน					
2. ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน					
3. รวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น					
4. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน					
5. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง					
6. ประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้นวัตกรรมต่าง ๆ มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น					

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์					
เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ คิดอย่างมีระบบ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้					
2. สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความเหมาะสมในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้					
3. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์					
4. สามารถประยุกต์ความคิดให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถบูรณาการแนวความคิดของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้					
5. สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้					
6. มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้					
7. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ					
ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล					
1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย					
2. สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้					
3. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี					
4. มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน					
6. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง					
ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีคุณธรรม จริยธรรม					
1. มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น					
2. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม					
3. มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย					
4. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
5. มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง					
6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี					
7. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ					

มาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น					
2. แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวังและที่ต้องพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียน และแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง					
3. มีข้อมูลการเรียนรู้ได้แก่ สถานที่ บุคคล ชื่อหนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้					
4. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการวิเคราะห์ วิเคราะห์					
5. ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเองและนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการส่วนบุคคลเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ					
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอเพื่อสร้าง ทักษะในการอภิปราย					
7. มีการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน					
8. ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งในผลงานของตนเองและผลงานของคนอื่น ๆ					
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย					
1. ศึกษาวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำมา กำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน					
2. มีการจัดการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชน หรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน					
3. มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนทุกรายวิชา					
4. มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน					
5. มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ					
6. มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน					
7. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน					
9. แจ้งและทำความเข้าใจกับผู้เรียน ให้รับทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนการสอน					
10. ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเองตลอดการเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลการนำเสนอตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู					
11. มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง					
12. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร					
1. มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะดวก ปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน					
2. มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ศิลปะ					
3. มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร					
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา					
1. มีประธานสาขาวิชา หรือผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประสานงานวิชาการ					
2. มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา					
3. มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ กำหนดแผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอน					
4. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน					
5. นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
6. มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา					
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร					
1. มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร					
2. มีวิธีการที่เหมาะสมในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตรที่ต้องการปรับปรุง					

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรและแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้เรียน บัณฑิต อาจารย์ที่ร่วมสอนในหลักสูตร ผู้จ้างงานบัณฑิต และโรงเรียน					
4. มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน					
5. สร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร					
6. มีการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่น ข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียน การสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง					
7. มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ 3)

เรียน อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่เคารพ

แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนของสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย” ซึ่งใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delhi Futures Research) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

รอบที่ 1 จะเป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของท่าน และนำผลความคิดเห็นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประมวลเป็นต้นร่างมาตรฐาน

รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Type) โดยการนำผลความคิดเห็นของท่านจากรอบแรกมาวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาเพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านในแนวโน้มที่ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของมาตรฐานของหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา

รอบที่ 3 จะเป็นรอบยืนยันความคิดเห็นของท่าน ผลจากความคิดเห็นของท่านจากรอบที่ 2 จะนำไปวิเคราะห์เพื่อทำการกรองความคิดเห็น เพื่อหาฉันทามติ โดยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติ ที่เพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) ระบุตำแหน่งฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range [IQR]) จากความคิดเห็นสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม เพื่อให้ท่านพิจารณาคำตอบใหม่แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ท่านจะทราบว่า ท่านมีความคิดเห็นเหมือนกัน หรือแตกต่างจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ อย่างไร หากท่านพบทวนความคิดเห็นแล้วยังแตกต่างจากคนอื่น ๆ อยู่ ก็ให้เห็นผลประกอบคำยืนยันคำตอบเดิมของท่านที่อยู่นอกเหนือพิสัยระหว่างควอไทล์ในข้อนั้น ๆ ซึ่งจะนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้มาสรุปเป็นมาตรฐานของหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ต่อไป

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความคิดเห็นต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

นางอริยพร คุโรตะ

นิสิตคุษฎ์บัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย
EDFR (รอบที่ 3)**

**มาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร**

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ ในการถ่ายทอด และการเขียนตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อย่างเหมาะสม	*				
2. มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไป สอน ใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	*				
3. มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ที่ครอบคลุมถึง เนื้อหาการรับรู้ความงามการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์คุณค่าทาง สุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำทัศนศิลป์ไป ใช้กับ ศาสตร์ อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และ ศิลปศึกษา	*				
4. เนื้อหาวิชาทางการรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการ วิเคราะห์คุณลักษณะ และ คุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัด องค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนสามารถระบุความแตกต่างการรับรู้ การ ตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัด องค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องาน ศิลปะทั้งในรูปแบบสื่อ ประเภท จุดประสงค์ และ การใช้ประโยชน์	*				
5. เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการ ปฏิบัติงานศิลปะ สามารถ สร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนประสบการณ์ ส่วนตน และ พัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น	*				
6. เนื้อหาในหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนนำเสนองานศิลปะในรูปแบบ ศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติที่มี เนื้อหา สื่อ และรูปทรง แบบใหม่ในแนวทาง ของตนเองอย่างชัดเจน	*				
7. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรม ต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะการสะท้อนของความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาท และรูปทรงของศิลปะในสังคมทั้งอดีตและปัจจุบัน		*			

หมายเหตุ * = คำมัธยฐานของน้ำหนักคะแนนความคิดเห็นในมาตรฐานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
8. มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สุนทรียภาพ และความคิดเชิงความงาม สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรียะและการวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การตัดสินคุณภาพและความสำเร็จของศิลปะทั้งของตนเองและของบุคคลอื่น	*				
9. โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระ อื่น ๆ ที่มีในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์ เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในวิชาชีพ และการ พัฒนาวิชาชีพต่อไป	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะศิลปะ					
1. วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง	*				
2. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์ด้านเทคนิค วิธีการ ทั้งศิลปะแบบดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย	*				
3. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการแสดงออกเชิงเนื้อหาศิลปะ การนำไปใช้ประโยชน์ การสื่อสารของศิลปะ และความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะในการสร้างสรรค์ศิลปะ	*				
4. มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะทั้งตะวันตก และ ตะวันออก การศึกษาผลงานของศิลปินยุคสมัยต่าง ๆ การศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบประวัติศาสตร์ของการออกแบบ รวมถึง การศึกษาวัฒนธรรม สื่อ เทคโนโลยี และเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ	*				
5. มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่มีรายละเอียดทางด้านทฤษฎีศิลปะและการออกแบบ และอิทธิพลของทฤษฎีเหล่านั้นที่มีต่อการสร้างงานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน	*				
6. มีวิชาทางการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์และตีความในคุณค่าของงานศิลปะและงานออกแบบ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เนื้อหาวิชาเฉพาะศิลปศึกษา					
1. มีเนื้อหาทางการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา	*				
2. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการสอนศิลปะทั้งวิธีแบบดั้งเดิมและแนวคิดวิธีการสอนในปัจจุบัน	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
3. มีเนื้อหาปรัชญา และรากฐานทางสังคมในบริบทของศิลปะ และที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ	*				
4. มีเนื้อหาการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาการสอนศิลปะที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะของแต่ละวัย	*				
5. มีเนื้อหาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การรับรู้ทางศิลปะ การสร้างสรรค์ และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ คุณลักษณะเฉพาะและความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และกลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านั้น	*				
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ในการสังเกตการณ์สอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะที่มีสภาพและสถานการณ์ชั้นเรียนแตกต่างกัน รวมถึงการจัดทำชั้นเรียนศิลปะในโรงเรียนหลากหลายประเภท และหลายระดับชั้นเรียน	*				
7. มีเนื้อหาหลักสูตรและการสอนศิลปะ การสะท้อนความรู้ของสาระ และการนำไปปฏิบัติการในศิลปศึกษา	*				
8. มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรในโรงเรียน ในวิชาปฏิบัติศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์	*				
9. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนศิลปะทุกระดับ การนำความรู้ไปวางแผน ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่าง ๆ กัน	*				
10. มีเนื้อหาให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ	*				
11. มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการสหสาขาวิชาโดยเน้นเนื้อหาศิลปะเป็นองค์ประกอบสำคัญ	*				
12. มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การฝึกปฏิบัติการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน การประเมินตนเอง และการสามารถประเมินหลักสูตรศิลปะในภาพรวม	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
1. อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี	*				
2. มีการกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ผลิต	*				

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุด การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ					
4. มีการกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ความร่วมมือกับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	*				
5. มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและเป็นที่ยอมรับ ร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์ นิเทศจากสถาบันผู้ผลิต	*				
6. ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหลักสูตร ในรูปแบบของการเขียนบันทึกใน แฟ้มสะสมงาน	*				
มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านผู้สอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา					
1. มีคุณวุฒิปริญญาชั้นสูงทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา	*				
2. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน	*				
3. มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ	*				
4. เข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา มีความรอบรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างสาระ ของศิลปะทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมถึงศิลปะปฏิบัติ ประวัติและ พัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ความ เกี่ยวข้องของทัศนศิลป์ในแต่ละวัฒนธรรม และ สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้	*				
5. เข้าใจในประเด็นของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อการสอนของสาระเฉพาะด้านของศิลปศึกษาใน สถานศึกษาต่าง ๆ	*				
6. มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้มีความเข้าใจในความยืดหยุ่น และกระบวนการ สร้างสรรค์ต่าง ๆ	*				
7. สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงาม สุนทรียภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนซึ่งแต่ละคนมี ความแตกต่างกัน	*				
8. มีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสม และหลากหลาย	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา					
1. เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
3. เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น พบปะ แลกเปลี่ยน แนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วมวิชาชีพเดียวกัน	*				
4. ร่วมมือปรับปรุงภารกิจของสาขาวิชา รายวิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย	*				
5. สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรสาขาวิชา และบุคลากรศิลปศึกษาภายในสถาบัน ชุมชน และ วิชาชีพในวงกว้าง	*				
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพครูศิลปะ กับองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ อุทิศตนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา	*				
7. ยอมรับและเรียนรู้ในรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งการผลิตงานศิลปะ เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิจัย	*				
8. มีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และการมีส่วนร่วมในการวิจัยหรือเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	*				
9. พัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	*				
10. ส่งเสริมการทำงานพัฒนาความสามารถและการเสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพของศิลปศึกษา	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่วมมือ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1. มีรูปแบบการสอนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนและมีโครงสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง	*				
2. ร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	*				
3. มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและความสำเร็จของหลักสูตร	*				
4. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง สามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการสอน	*				
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ทั้งวิชาด้านการศึกษา วิชาการศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะสาขา ในการปฏิบัติ ศิลปะและความรู้เชิงทฤษฎี	*				
6. ให้คำแนะนำผู้เรียนมีความเข้าใจในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และในฐานะเป็นผู้ที่กำลังเข้าสู่วิชาชีพเดียวกัน	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
8. มีความร่วมมือและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน	*				
มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีเกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร					
1. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม			*		
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ		*			
3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา					
1. เชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะ โดยการใช้สื่อ ในรูปแบบที่หลากหลาย		*			
2. มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอภิปราย การเขียนแสดงความคิดเห็น และให้คุณค่าแก่งานศิลปะทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ		*			
3. อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความเข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม		*			
4. สามารถอธิบายความเข้าใจในสุนทรียภาพและคุณค่าของความงามในงานทัศนศิลป์	*				
5. มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษา รูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่รุ่งเรือง วัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ	*				
6. มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และศิลปศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทางศิลปะต่าง ๆ และใช้อินเทอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์		*			
7. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น		*			
8. มีความรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต	*				

**ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการ
เรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน**

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
1. เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลประเภทประสพการณ์ และปัจจัยทางสังคม	*				
2. มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งการสร้างสรรค์ศิลปะ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุและศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล		*			
3. เข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนากลยุทธ์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	*				
4. มีความสามารถในการสังเกต รับรู้ และเข้าใจในความแตกต่างในผลงานของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่เข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน	*				
5. รู้ความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียนมากขึ้น		*			
6. เข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ต่างกันของแต่ละบุคคลยอมรับในความแตกต่าง ความสามารถ และความสนใจที่หลากหลายเหล่านั้น	*				
7. มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน		*			
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
1. นำสาระความรู้ของศิลปะมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำคัญในการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน	*				
2. ใช้หลักการของการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนทั้งการรับรู้และความเข้าใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไปวางแผนพัฒนาแผนการสอน และการประเมินผล	*				
3. เข้าใจในความหลากหลายของเนื้อหาศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ	*				
4. มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะ และตอบสนองต่อศิลปะ	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
6. มีความรู้ในศักยภาพทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ที่สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ด้วยความปลอดภัย ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	*				
7. พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน	*				
8. กำหนดเนื้อหาหัวข้อแนวทางการสอนที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน	*				
9. สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สะท้อนถึงความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบของการเรียนรู้ ตามเป้าหมาย และ สาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาว	*				
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน	*				
11. เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ศิลปะทั้งในหน่วยงานการศึกษา พิพิธภัณฑ์ แหล่งสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สามารถเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายในหลักสูตร	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน					
1. สามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน	*				
2. ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน	*				
3. รวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น	*				
4. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน	*				
5. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง	*				
6. ประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์					
1. สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดอย่างมีระบบ นำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
3. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์	*				
4. สามารถประยุกต์ความคิดให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถบูรณาการแนวความคิดของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้	*				
5. สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไขปัญหานั้น นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้	*				
6. มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้	*				
7. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล					
1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย	*				
2. สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้	*				
3. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี	*				
4. มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	*				
5. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน	*				
6. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีคุณธรรม จริยธรรม					
1. มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	*				
2. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม	*				
3. มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย	*				
4. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	*				
5. มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	*				
6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลกและมีสุขภาพจิตที่ดี	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
8. มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	*				
มาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น	*				
2. แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวังและที่ต้องพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียน และแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	*				
3. มีข้อมูลการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ บุคคล ชื่อหนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้	*				
4. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการวิเคราะห์ วิเคราะห์	*				
5. ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเองและนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการส่วนบุคคลเพื่อพัฒนาความสามารถ และทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ	*				
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอเพื่อสร้าง ทักษะในการ อภิปราย	*				
7. มีการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	*				
8. ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งในผลงานของตนเองและผลงานของคนอื่น ๆ	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย					
1. ศึกษาวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำมากำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน	*				
2. มีการจัดการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชน หรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน	*				
3. มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนทุกรายวิชา	*				
4. มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์งานวิจัย วิธิตำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
5. มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ	*				
7. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู	*				
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน	*				
9. แฉ่งและทำความเข้าใจกับผู้เรียน ให้รับทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ ต้องการประเมินอย่างชัดเจน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ การประเมินการเรียนการสอน	*				
10. ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเองตลอดการเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลการ นำเสนอตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู	*				
11. มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียน ได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง	*				
12. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร					
1. มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตั้งอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่สะดวกปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน	*				
2. มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมือ และวัสดุ อุปกรณ์ศิลปะ	*				
3. มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร	*				
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา					
1. มีประธานสาขาวิชา หรือผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาเป็นผู้ดูแล รับผิดชอบประสานงานวิชาการ	*				
2. มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การ ดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา	*				
3. มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ กำหนดแผน และกิจกรรม บริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และประเมินผลหลักสูตรและการเรียน การสอน	*				
5. นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ปรับปรุงวิธีการ เรียนการสอน และนำผลมา พัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	*				

ตัวชี้วัด	5	4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร					
1. มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร	*				
2. มีวิธีการที่เหมาะสมในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตรที่ต้องการปรับปรุง	*				
3. มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรและ แสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้เรียน บัณฑิต อาจารย์ที่ร่วมสอนในหลักสูตร ผู้จ้างงาน บัณฑิต และโรงเรียน	*				
4. มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน	*				
5. สร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร	*				
6. มีการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่น ข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง	*				
7. มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี	*				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์พิเศษ

การวิจัยเรื่อง

การพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย

เรียน อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์พิเศษ

ด้วยดิฉัน นางอริยพร คุโรตะ นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โขวิไลกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลักษณ์ ศรีบุรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

เนื่องจากท่านเป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ ซึ่งผลจากความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ (สาขาวิชาศิลปศึกษา) ในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถาม

ดิฉันใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ที่ท่านกรุณาสละเวลาให้ความคิดเห็นต่องานวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยอย่างยิ่งต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นางอริยพร คุโรตะ
ผู้วิจัย

โทร. 081-871-9985

e-mail: ariyaporn@kku.ac.th

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสาขาศิลปศึกษา

- 2.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2.2 ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร
- 2.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร
- 2.5 ด้านการวัดและประเมินผล
- 2.6 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลักสูตร

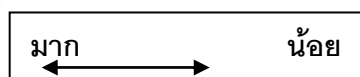
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรการผลิตครูศิลปะที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาศิลปศึกษาในปัจจุบัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยที่เกณฑ์ความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตัวเลขแต่ละอันดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มากที่สุด**
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มาก**
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **ปานกลาง**
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อย**
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อยที่สุด**

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5	4	3	2	1
1. มีความรู้ลึก รู้กว้าง ในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์					
3. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
4. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต					
5. มีความสามารถในการแสวงหาและการสร้างองค์ความรู้					
6. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง					
7. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ					
8. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู					
9. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู					

2. ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	5	4	3	2	1
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร 5 ปี มีความเหมาะสม					
2. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้ และทักษะ ทั้งทางด้านศิลปะ และความรู้ในการสอนศิลปะ					
3. รายวิชาทางด้านการสอนศิลปะ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการและ ออกแบบหลักสูตรมีจำนวนเหมาะสม					
4. มีรายวิชาที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในศิลปะในแขนงที่สนใจ					
5. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ					
6. รายวิชาบังคับมีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมศิลปะทุกแขนง					
7. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม					
8. หลักสูตรเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
9. รายวิชาในหลักสูตรได้พัฒนาและปรับปรุงสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคม					
10. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
11. มีความหลากหลายของวิชาเลือกศิลปะอย่างเหมาะสม					
12. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีการพัฒนาเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี					
3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน	5	4	3	2	1
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนการวัด และประเมินผลในวิชาชัดเจน					
2. เน้นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำเสนอผลงาน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู					
3. ใช้วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนตาม ความสนใจเรียนรู้ของผู้เรียน					
4. กำหนดภาระงาน ได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การสอนและการวัด ประเมินผล					
5. บูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ในการสอน					
6. ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง					
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกสถานศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้					
8. ประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน ตนเอง					
9. นำผลการวัดและการประเมินมาปรับปรุงการสอน และแจ้งให้ผู้เรียนทราบผล					

การประเมินทุกครั้ง					
10. ผู้เรียนมีประสบการณ์ และมีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะ ในโรงเรียน ทุกระดับ ทุกประเภท					
4. ด้านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร	5	4	3	2	1
1. มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอด					
2. อาจารย์ประจำในหลักสูตรมีคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา และมีความ เชี่ยวชาญในศิลปะแขนงใด แขนงหนึ่ง					
3. มีงานวิจัย เอกสาร ตำรา หรือผลงานศิลปะอย่างสม่ำเสมอ					
4. มีความร่วมมือในการบริการวิชาการทางศิลปะให้กับมหาวิทยาลัย และ ชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
5. มีการสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะร่วมกันระหว่าง ผู้สอนกับผู้เรียน					
6. มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ					
7. มีการแนะนำส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาชีพ					
8. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี					
9. วางแผน และจัดเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ					
10. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ชัดเจน					
11. จัดแบ่งเวลาให้กับผู้เรียนเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน					
5. ด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ งบประมาณ	5	4	3	2	1
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม					
2. มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นสัดส่วน					
3. ห้องสมุดมีสื่อทางสื่อทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มี คุณภาพ					
4. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะมีเพียงพอในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการ นำไปใช้ในวิชาชีพ					
5. ห้องปฏิบัติการศิลปะมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม					
6. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก					
7. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า					
6. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลักสูตร	5	4	3	2	1
1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของศิลปศึกษา					
2. มีทักษะศิลปะที่เชี่ยวชาญในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ					
3. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะ					

4. มีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลาทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย					
5. มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และการจัดการชั้นเรียนได้ดี					
6. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจารณ์ได้					
7. มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิชาชีพอยู่เสมอ					
8. มีการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การพักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม					
9. เป็นบุคคลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน					
10. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ					
11. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น					
12. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
13. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และผู้อื่น					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นหลักสูตรผลิตครูศิลปะ ควรจะมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ควร
- ไม่ควร

เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของท่าน

.....

.....

.....

2. บัณฑิตจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะต้องมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ ความสามารถ

.....

.....

.....

2.3 ด้านเจตคติ

.....

.....

.....

3. เพื่อให้ได้ครูศิลปะที่ดี มีคุณภาพ ท่านคิดว่าควรจัดการเรียนการสอน ในหมวดวิชาด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร จึงจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมพอเพียงต่อการไปประกอบวิชาชีพ

3.1 วิชาศิลปะปฏิบัติ

.....

.....

.....

3.2 วิชาทางด้านทฤษฎี (เช่น หลักสูตรการสอนศิลปศึกษา / ประวัติศาสตร์ศิลปะ / สุนทรียศาสตร์ / ศิลปวิจารณ์)

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะเป็นเช่นไร

4.1 ความรู้

.....

.....

.....

4.2 ความสามารถ

.....
.....
.....

4.3 ทักษะ

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่า “ครูสอนศิลปะ” ระดับโรงเรียน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

.....
.....
.....

6. ท่านจะมีแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างไร

6.1 ด้านการรับนิสิต นักศึกษาเข้ามาศึกษาในหลักสูตร

.....
.....
.....

6.2 ด้านการบริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา (เช่น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะกรรมการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน การกำหนดภาระงาน เป็นต้น)

.....
.....
.....

6.3 ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

.....
.....
.....

6.4 ด้านการกำกับ ประเมิน และการตรวจสอบ

.....
.....
.....

6.5 ด้านการปรับปรุงคุณภาพ

ขอขอบพระคุณท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

- 2.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2.2 ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร
- 2.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร
- 2.5 ด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผู้สอน อุปกรณ์อาคารสถานที่ และด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตัวเลขแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด

มาก ← → น้อย

รายการความคิดเห็นในด้าน	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
1. มีความรู้สึก รู้กว้าง ในมนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
2. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์					
3. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
4. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อวงการดำรงชีวิต					
5. สามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้					
6. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง					
7. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
8. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานออกสู่สังคม					

รายการความคิดเห็นในด้าน	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
9. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู					
10. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู					
2. ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร					
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร 5 ปี มีความเหมาะสม					
2. ควรลดจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร					
3. มีรายวิชาที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในศิลปะในแขนงที่สนใจ					
4. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้ และทักษะ ทั้งทางด้านศิลปะ และความรู้ในการสอนศิลปะ					
5. รายวิชาบังคับมีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมศิลปะทุกแขนง					
6. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ					
7. วิชาเลือกศิลปะมีให้เลือกอย่างกว้างขวางและหลากหลาย					
8. วิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม					
9. หลักสูตรเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน					
10. รายวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม					
11. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม					
12. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
13. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสมกับ					
14. ควรเปิดโอกาสให้เลือกเรียนรายวิชาได้มากขึ้น					
15. ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง					
16. ควรลดรายวิชาที่ไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ					
17. ควรมีรายวิชาที่ท้องถิ่นหรือสังคมต้องการเพิ่มขึ้น					
3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน					
1. กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลในวิชาชัดเจน					
2. เน้นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำเสนอผลงาน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู					
3. ใช้วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนตามความสนใจเรียนรู้ของผู้เรียน					
4. กำหนดภาระงาน ได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การสอนและการวัดประเมินผล					
5. มีการบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอน					
6. กระบวนการเรียนการสอนได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง					

รายการความคิดเห็นในด้าน	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกสถานศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้					
8. มีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง					
9. มีการปฏิบัติงานและศึกษาดูงานนอกสถานที่					
10. มีวิทยากร เช่น ครูภูมิปัญญา ศิลปิน ครูผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ มาให้ความรู้ในทุกภาคเรียน					
11. ผู้เรียนมีประสบการณ์ และมีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะในโรงเรียน ทุก ระดับ ทุกประเภท					
12. ใช้วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนหลายแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
13. มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และมีส่วนร่วมในการอภิปราย					
4. ด้านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร					
1. มีความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกััน					
2. มีสื่อและเทคโนโลยีและมีนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัยประกอบการสอน					
3. มีงานวิจัย เอกสาร ตำรา หรือผลงานศิลปะ อย่างสม่ำเสมอ					
4. มีความร่วมมือในการบริการวิชาการทางศิลปะให้กับมหาวิทยาลัย และชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
5. ปรับปรุงการวัดประเมินผลเมื่อมาตรฐาน ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และแจ้งให้นักศึกษาทราบ ผลการประเมินทุกครั้ง					
6. บรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะร่วมกันระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน มี ความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ประสบการณ์แก่ผู้ที่จะเป็นครูศิลปะในอนาคต					
7. ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ					
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาชีพ					
9. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี					
10. วางแผน และจัดเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ					
11. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ชัดเจน					
12. จัดแบ่งเวลาให้กับผู้เรียนเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน					
13. แนะนำสื่อ เอกสาร ตำรา วัสดุ อุปกรณ์การทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา					
14. มีเตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง					
15. เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน					
5. ด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่					
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม					
2. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะควรมีให้พอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ใน วิชาชีพ					
3. ห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม					
4. มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นส่วน					

รายการความคิดเห็นในด้าน	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
5. ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ					
6. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก					
7. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า					
8. มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน					
9. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน					
6. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลักสูตร	5	4	3	2	1
1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของศิลปศึกษา					
2. มีทักษะศิลปะที่เกี่ยวข้องชาญในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ					
3. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะ					
4. มีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลาทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย					
5. มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และการจัดการชั้นเรียนได้ดี					
6. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจารณ์ได้					
7. มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิชาชีพอยู่เสมอ					
8. มีการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การพักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม					
9. เป็นบุคคลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน					
10. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ					
11. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น					
12. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
13. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และผู้อื่น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

1.1 วิชาบังคับศิลปะ

.....

.....

.....

1.2 วิชาบังคับศิลปศึกษา

.....
.....
.....

1.3 วิชาเลือก

.....
.....
.....

1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

.....
.....
.....

2. ด้านผู้สอน

2.1 ความรู้ในเนื้อหา

.....
.....
.....

2.2 ความสามารถในการถ่ายทอด

.....
.....
.....

2.3 การพัฒนาตนเองในฐานะอาจารย์ผู้สอน

.....
.....
.....

3. ด้านผู้เรียน

3.1 ความรู้ในบริบทของศิลปศึกษา และทักษะในศิลปะ

.....
.....
.....

3.2 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์

.....

.....

.....

3.3 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

3.4 เจตคติต่อการเรียนในวิชาชีพครู

.....

.....

.....

3.5 คุณธรรม จริยธรรม

.....

.....

.....

4. ด้านการเรียนการสอน

4.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

4.2 การใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย

.....

.....

.....

4.3 การใช้เอกสารประกอบการสอน / สื่อการสอน

.....

.....

.....

4.4 การประเมินการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถามสำหรับสำหรับครู อาจารย์สอนศิลปะในโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชา
ศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ต่อไปนี้

- 2.1 ด้านความรู้ทางวิชาการ
- 2.2 ด้านเจตคติต่ออาชีพครู
- 2.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนของนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษา

สอบถามความคิดเห็นใน 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านความรู้ทางวิชาการ
- 2.2 ด้านเจตคติต่ออาชีพครู
- 2.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

เกณฑ์การประเมินความคาดหวัง 5 ระดับ มีความหมายว่า

- 5 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับ **มากที่สุด**
- 4 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับ **มาก**
- 3 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับ **ปานกลาง**
- 2 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับ **น้อย**
- 1 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับ **น้อยที่สุด**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาก ←-----→ น้อย					
1. ด้านความรู้ทางวิชาการ	5	4	3	2	1
1. มีความรู้ในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และองค์ประกอบ การเรียนรู้ในการสร้างหลักสูตรหรือแผนการเรียนรู้ของตนเอง					
2. มีความรู้ในศาสตร์ตนเอง คือศิลปะ และการถ่ายทอดศิลปะ					
3. มีกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ					
4. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ทฤษฎี ศิลปะ					
5. มีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ การตีความ และการประเมินงานศิลปะ					
6. เข้าใจในสุนทรียภาพและจุดมุ่งหมายของความงาม สามารถอธิบายคุณค่าของความ งามที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์					
7. สามารถอธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ					
8. มีความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารของศิลปะที่ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบของ ศิลปวัฒนธรรม					
9. มีความรู้ทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์					
10. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่สอนอย่างถ่องแท้					
11. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงาน เข้าใจในความแตกต่าง ระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน					
12. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล					
13. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น					
2. ด้านเจตคติต่ออาชีพครู	5	4	3	2	1
1. ปฏิบัติงานตรงเวลาและสม่ำเสมอ					
2. มีความรักในวิชาชีพของตนเอง					
3. มีความรับผิดชอบหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม					
5. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน					
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
7. มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ					
8. มีความกระตือรือร้นในการสอน					
9. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน					
10. ใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา					
11. มีความยืดหยุ่น รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					

	5	4	3	2	1
12. เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง					
13. เป็นผู้ที่มีความมั่นคงในอารมณ์					
14. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม					
15. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี					
16. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน					
17. ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน	5	4	3	2	1
1. กำหนดวัตถุประสงค์การสอนและวิธีการสอนชัดเจน เหมาะสมกับเวลา					
2. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
3. ใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์					
4. สามารถบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ในการสอน					
5. เข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน					
6. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
8. มีสื่อประกอบการสอนทุกครั้ง					
9. การนำเข้าสู่บทเรียนได้น่าสนใจและเหมาะสม					
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน					
11. นำสาระความรู้ของศิลปะที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวผู้เรียนมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้อื่น					
12. เข้าใจในความแตกต่างของสาระความรู้ของศิลปะที่นำมาช่วยพัฒนาการเรียนรู้อื่นของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นฐานทางครอบครัว อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ					
13. กำหนดเนื้อหาหัวข้อ ในการวางแผนการสอนให้ชัดเจน เช่น การมอบหมายงาน การปฏิบัติงานศิลปะ หนังสืออ่านประกอบ การใช้วีดิทัศน์ และจากสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน					
4. ด้านการวัดและประเมินผล	5	4	3	2	1
1. ประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง					
2. นำผลการวัดและการประเมินมาปรับปรุงการสอนของตนเอง					
3. ใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธี					
4. ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม					

	5	4	3	2	1
5. ประเมินผลตามสภาพจริง					
6. ควรแจ้งวัตถุประสงค์ของการวัดประเมินผลให้ชัดเจน					
7. วัดและประเมินผลการสอนได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
8. พัฒนาวิธีการวัดและประเมินได้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน และวิธีการสอน					
9. รวบรวมและวิเคราะห์งานของนักเรียน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจารณ์ ผลการอภิปรายในชั้นเรียน เพิ่มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น					
10. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นำมาพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง					
11. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นหลักสูตรผลิตครูศิลปะ ควรจะมี มาตรฐานเฉพาะสาขาวิชา หรือไม่ เพราะเหตุใด

ควร

ไม่ควร

เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของท่าน

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการคัดเลือก ผู้ที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรนี้ ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติอย่างไร จึงจะเหมาะสำหรับการเป็นครูสอนศิลปะที่ดีในอนาคต

.....

.....

.....

3. บัณฑิตจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะต้องมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร จึงจะเหมาะสมเป็น "บัณฑิตศิลปศึกษา"

ด้านความรู้.....

.....

.....

.....

ด้านทักษะ ความสามารถ.....

.....
.....
.....

ด้านเจตคติ

.....
.....
.....

4. เพื่อให้ได้ครูศิลปะที่ดี มีคุณภาพ ท่านคิดว่าควรจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร ในหมวดวิชาด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
อย่างไร จึงจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมพอเพียงต่อการไปประกอบวิชาชีพ

วิชาศิลปะปฏิบัติ (เช่น วิชาวาดเส้น / จิตรกรรม / ประติมากรรม / ภาพพิมพ์ / กิจกรรมศิลปะในโรงเรียน เป็นต้น)

.....
.....
.....
.....

วิชาทางด้านทฤษฎี (เช่น หลักสูตรการสอนศิลปะศึกษา / ประวัติศาสตร์ศิลปะ / สุนทรียศาสตร์ / ศิลปวิจารณ์)

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปะศึกษา ควรจะเป็นเช่นไร
ความรู้

.....
.....
.....

ความสามารถ

.....
.....
.....

ทัศนคติ.....

.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่า “ครูสอนศิลปะ” ระดับโรงเรียน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านจะมีข้อเสนอแนะแนวทางอื่น ๆ ใดบ้าง ที่จะช่วยให้หลักสูตรสาขาวิชาศิลปะศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นหลักสูตรที่สามารถผลิตครูสอนศิลปะที่ดี มีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนิสิต นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา

ชื่อสถาบันที่บุตร / ธิดา ท่านศึกษาอยู่.....

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

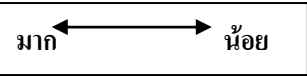
- ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา
- ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยที่เกณฑ์ความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตัวเลขแต่ละอันดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มากที่สุด**
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มาก**
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **ปานกลาง**
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อย**
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อยที่สุด**

ท่านคิดว่าสถาบันการผลิตครู ควรจะผลิตครูศิลปะที่มีคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
1. ด้านความรู้					
1. มีความรู้ในเนื้อหาของศิลปะ และการถ่ายทอดศิลปะ					
2. มีความรู้ในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ และสาระศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน					
3. มีกระบวนการสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ					
4. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ					
5. มีความรู้ในการวิเคราะห์ วิจัยกรณีศิลปะ การตีความและประเมินงานศิลปะ					
6. เข้าใจในสุนทรียภาพและจุดมุ่งหมายของความงาม สามารถอธิบายคุณค่าของความงามที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์					
7. มีความสามารถอธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ					
8. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงาน เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน					
9. มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน					
10. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
11. มีความรู้ในสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์					
12. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ศิลปะ					
13. อื่น ๆ					
2. ด้านความสามารถ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะ					
2. มีทักษะในการสอนและถ่ายทอดศิลปะ					
3. มีความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้					
4. มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
5. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในชุมชนมาวางแผนการสอน					
6. มีความสามารถในการคัดสรรวิธีสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาศิลปะและความสนใจของผู้เรียน					
7. มีความสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการสร้างงานศิลปะ					
8. ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ					
9. สามารถบริหาร วางแผนงาน จัดการได้ดี					
10. มีบทบาทในการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่เหมาะสม					
8. อื่น ๆ					
3. ด้านเจตคติ และ คุณธรรม จริยธรรม					
1. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ					
2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน					
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย					
4. มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	5	4	3	2	1
5. มีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ					
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
7. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม					
8. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี					
9. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน					
10. มีความกระตือรือร้นในการสอน					
11. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม					
12. เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง					
13. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน					
14. ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
15. อื่น ๆ					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผลิตครูศิลปะ ควรจะมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควร

ไม่ควร

เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของท่าน

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรนี้ ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และ ทัศนคติอย่างไร จึงจะเหมาะสำหรับการเป็นครูสอนศิลปะที่ดีในอนาคต

.....
.....
.....
.....
.....

3. เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะต้องมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร จึงจะสม
เป็น "บัณฑิตศิลปศึกษา" อย่างแท้จริง
ด้านความรู้.....

.....
.....
.....

ด้านทักษะ ความสามารถ.....

.....
.....
.....

ด้านเจตคติ.....

.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่า ความรู้ ความสามารถ และ ทัศนคติ ของอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะเป็นเช่นไร
ความรู้.....

.....
.....
.....

ความสามารถ.....

.....
.....
.....

ทัศนคติ.....

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่า “ครูสอนศิลปะ” ระดับโรงเรียน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านจะมีข้อเสนอแนะแนวทางอย่างไรที่จะช่วยให้หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นหลักสูตรที่สามารถผลิตครูสอนศิลปะที่ดี มีประสิทธิภาพ

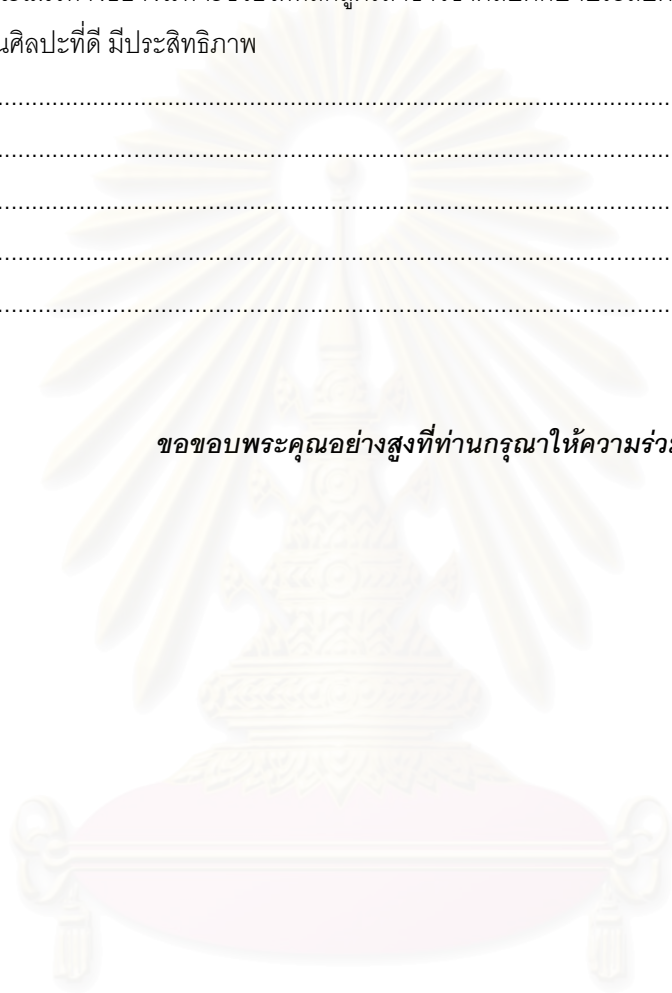
.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต / ผู้บังคับบัญชา

ชื่อสถาบัน / สถานประกอบการ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ การประยุกต์ใช้ความรู้ของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียน / สถานประกอบการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตในอนาคต

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 2.1 ด้านความรู้
- 2.2 ด้านทักษะ ความสามารถ
- 2.3 ด้านทัศนคติในการทำงาน
- 2.4 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามระดับความคิดเห็นของนักศึกษาตามสภาพความเป็นจริง

มาก ←-----→ น้อย

1. ด้านความรู้	5	4	3	2	1
1. มีความรู้ในศิลปะ และการถ่ายทอศิลปะ					
2. มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ					
3. มีความรู้ในการวิจารณ์ศิลปะ และการชื่นชมความงาม					
4. รู้และเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานที่แตกต่างกัน					
5. มีความรู้ทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี					
6. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่สอน หรือเรื่องที่ทำงาน อย่างถ่องแท้					
7. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และการทำงาน					
8. มีความรู้ในการวัดและประเมินผล					
2. ด้านทักษะความสามารถ	5	4	3	2	1
1. สามารถบูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอนและการทำงาน					
2. มีความสามารถในการถ่ายทอเนื้อหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
3. มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานศิลปะ					

ข้อความ	5	4	3	2	1
4. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์					
5. มีความสามารถจัดทำเอกสารประกอบการสอน / การทำงาน					
6. มีความสามารถจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ					
7. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้					
8. มีความสามารถเลือกเนื้อหา จิตวิทยาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม					
9. มีความสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียน / เพื่อนร่วมงาน ที่มีปัญหาด้านการเรียน ด้านการทำงาน					
10. มีวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์					
11. มีการสร้างบรรยากาศการเรียน หรือการทำงานที่มีสภาพเอื้อต่อการเรียนรู้					
12. มีความสามารถในการเตรียมสื่อและผลิตสื่อ					
13. มีความสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง					
14. มีวัตถุประสงค์การสอน หรือ มีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน					
15. มีความสามารถในการอธิบายขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ					
16. มีความสามารถพัฒนาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์					
3. ด้านทัศนคติในการทำงาน	5	4	3	2	1
1. ปฏิบัติงานตรงเวลาและสม่ำเสมอ					
2. มีความรักในวิชาชีพของตนเอง					
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย					
4. ปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบการทำงานไม่ขัดต่อหลักศีลธรรม					
5. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน					
6. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
7. มีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ					
8. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
9. มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน					
10. ใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ทำงาน					
11. มีความยืดหยุ่น รับฟังและความเคารพในความคิดเห็นของคนอื่น					
12. เป็นผู้ที่มีเหตุผล					
13. เป็นผู้ที่มีความมั่นคงในอารมณ์					
14. มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักความยุติธรรม					
4. ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	5	4	3	2	1
1. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน					
2. มีบุคลิกภาพการแต่งกายเหมาะสมกับวิชาชีพ					
3. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม					

ข้อความ	5	4	3	2	1
4. มีการแสดงออกในที่สาธารณะอย่างเหมาะสม					
5. เป็นคนช่างสังเกตและไวต่อความรู้สึกคนรอบข้างและสิ่งแวดล้อม					
6. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา					
7. เป็นผู้อ่อนน้อม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
8. เป็นผู้ทึศ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
9. สร้างบรรยากาศที่ดีในที่ทำงาน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต หรือการผลิตครูศิลปะที่มีคุณภาพ

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผลิตครูศิลปะ ควรจะมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควร

ไม่ควร

เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของท่าน

2. ท่านคิดว่าการคัดเลือก **ผู้ที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรนี้** ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติอย่างไร จึงจะเหมาะสำหรับการเป็นครูสอนศิลปะที่ดีในอนาคต

3. เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะต้องมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร จึงจะสมเป็น **“บัณฑิตศิลปศึกษา”** อย่างแท้จริง

ด้านความรู้.....

ด้านทักษะ ความสามารถ.....

ด้านเจตคติ.....

.....
.....
.....

4. เพื่อให้ได้ครูศิลปะที่ดี มีคุณภาพ ท่านคิดว่าควรจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร ในหมวดวิชาด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร
สาขาวิชาศิลปศึกษา จึงจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมพอเพียงต่อการไปประกอบวิชาชีพ

วิชาศิลปะปฏิบัติ (เช่น วิชาวาดเส้น / จิตรกรรม / ประติมากรรม / ภาพพิมพ์ / กิจกรรมศิลปะในโรงเรียน เป็นต้น)

.....
.....
.....

วิชาทางด้านทฤษฎี (เช่น หลักสูตรการสอนศิลปศึกษา / ประวัติศาสตร์ศิลปะ / สุนทรียศาสตร์ / ศิลปวิจารณ์)

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะเป็นเช่นไร
ความรู้.....

ความสามารถ.....

ทัศนคติ.....

.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่า “ครูสอนศิลปะ” ระดับโรงเรียน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านจะมีข้อเสนอแนะแนวทางอย่างไรที่จะช่วยให้หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นหลักสูตรที่สามารถผลิตครูสอนศิลปะที่ดี มีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นในหลักสูตร ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
- 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
- 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อหลักสูตร

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน ผู้สอน สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ และความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะของผู้เรียนในหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด

มาก <-----> น้อย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
1. มีความรู้ลึก รู้กว้าง ในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
2. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น					
3. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์					
4. มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ทางศิลปศึกษา					
5. สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต					
6. สามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้					
7. สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสภาพจริง					
8. สามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
9. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานออกสู่สังคม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10. มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อวิชาชีพครู					
11. รู้จักครองตนและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู					
2. ด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร					
1. จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร มีความเหมาะสม					
2. หมวดวิชาเฉพาะศิลปะมีรายวิชาที่หลากหลายและมีเนื้อหาที่ทันสมัย					
3. ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะศิลปะให้มากขึ้น					
4. เนื้อหารายวิชาเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตครูศิลปะ.					
5. รายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมความรู้ และทักษะ ทั้งทางด้านศิลปะ และความรู้ในการสอนศิลปะ					
6. เนื้อหารายวิชาทางด้านกระบวนการสอนศิลปะครอบคลุมการสอนทุกระดับ					
7. หมวดวิชาบังคับศิลปะ มีวิชาปฏิบัติศิลปะครอบคลุมพื้นฐานของศิลปะทุกแขนง					
8.. วิชาเลือกศิลปะมีให้เลือกอย่างกว้างขวางและหลากหลาย					
9. วิชาเลือกศิลปะทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
10. ควรเปิดโอกาสให้เลือกเรียนรายวิชาได้มากขึ้น					
11. รายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีจำนวนเหมาะสม					
12. จำนวนรายวิชาทางด้านภูมิปัญญา ศิลปะท้องถิ่นมีอย่างเหมาะสม					
13. วิชาทางด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม					
14. เนื้อหารายวิชาสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม					
15. ควรเปิดรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เช่น รายวิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะแบบต่าง ๆ โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง					
16. ควรลดรายวิชาที่ไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ					
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน					
1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสดงออกอย่างเสรี มีความคิดสร้างสรรค์					
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3. นำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอน					
4. วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
5. มีการศึกษาดูงานในรายวิชาต่าง ๆ อย่างพอเพียง					
6. มีการฝึกปฏิบัติงาน ทำรายงาน เป็นกลุ่ม					
7. มีการวัดผลที่มีมาตรฐานเที่ยงตรง ยุติธรรม และแจ้งให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง					
8. มีการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ได้ตกลงร่วมกัน					
9. นักศึกษามีโอกาสในการเลือกโรงเรียนและระดับชั้นในการฝึกสอน					
10. การนิเทศการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11. อาจารย์ที่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำการฝึกสอน					
12. ระยะเวลาในการฝึกสอนควรเพิ่มมากขึ้น					
4. ด้านอาจารย์ผู้สอน					
1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางศิลปะ					
2. มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง					
3. มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
4. ให้ความเวลาในการแนะนำนอกเวลาเรียน					
5. เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี					
6. จัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอน					
7. ปรับปรุงการสอนให้มีความเป็นปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ					
8. มีความสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการคิด					
9. มีความสามารถในการใช้สื่อการสอน					
10. มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรมและเหมาะสม					
11. แนะนำอุปกรณ์ ตำรา เอกสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษาราบอย่างสม่ำเสมอ					
12. มีความสามารถในการสื่อสาร และการอธิบายถ่ายทอดที่ชัดเจน					
13. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี					
5. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม					
2. ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ควรมีให้พอเพียงในทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในวิชาชีพ					
3. วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนในหลักสูตร					
4. สถานที่คับแคบไม่เหมาะสมในการทำงานศิลปะ					
5. ห้องปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ เครื่องมือทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม					
6. ห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพเป็นส่วน					
7. ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ					
8. มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานทางกราฟิก					
9. มีหนังสือและตำราทางศิลปะ และศิลปศึกษาเพียงพอกับการค้นคว้า					
10. มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน					
6. การประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้					
1. มีความคิดสร้างสรรค์ในทางศิลปะ					
2. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของศิลปศึกษา					
3. มีทักษะศิลปะที่เชี่ยวชาญในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ					
4. มีการสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับ					
5. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6. มีระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน					
7. มีการวางแผนการเรียนและการทำงานส่งผู้สอนตรงเวลาทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย					
8. มีความสามารถในการถ่ายทอด จัดกิจกรรมศิลปะ และการจัดการชั้นเรียนได้ดี					
9. มีการแก้ปัญหาโดยการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ					
10. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย					
11. มีความสนใจในกิจกรรมศิลปะที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิชาชีพอยู่เสมอ					
12. มีการแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การค้นคว้าหาความรู้ทั่วไป การพักผ่อน และการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม					
13. ปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี					
14. เป็นบุคคลมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน					
15. มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำและมีความมั่นใจในตนเอง					
16. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูศิลปะ ฝึกฝนทักษะและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ					
17. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น					
18. หลักสูตรส่งเสริมให้ท่านเป็นดี มีคุณธรรม และสร้างความศรัทธาต่อวิชาชีพครู					
19. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และผู้อื่น					
20. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
21. นำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริงและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์					
ความคาดหวังที่ต้องการ					
ท่านคิดว่าสถาบันที่ผลิตครูศิลปะควรจะผลิตครูสอนศิลปะที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับความต้องการในสังคมปัจจุบัน	5	4	3	2	1
1. ด้านความรู้					
1.1 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะทุกแขนง					
1.2 มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ					
1.3 มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน					
1.4 มีความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม					
1.5 มีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
1.6 มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและนวัตกรรมการสอนแบบต่าง ๆ					
1.7 มีความรู้และเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการสอนศิลปะ					
1.8 มีความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน					
1.9 มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการสอน					
1.10 มีความรู้ในเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคม					
1.11 มีความรู้ในการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.12 มีความรู้ในการประยุกต์และดัดแปลง					
2. ด้านทักษะ					
2.1 มีทักษะในศิลปะ					
2.2 มีทักษะการสอน					
2.3 มีทักษะความสามารถในการออกแบบการสอนและมีวิธีการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาศิลปะ					
2.4 มีทักษะในการสอดแทรกและเสริมสร้างเจตคติที่ดีในวิชาศิลปะ					
2.5 มีทักษะในการเลือกใช้และผลิตสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2.6 มีทักษะความสามารถในการเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล					
2.7 มีความสามารถในการเขียนแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้จริง					
2.8 มีทักษะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
2.8 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
3. ด้านเจตคติ					
3.1 มีเจตคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ และวิชาชีพครูศิลปะ					
3.2 มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน					
3.3 มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน					
4. ด้านบุคลิกภาพ					
4.1 เป็นผู้ที่มีบุคลิกดีเหมาะสมกับการเป็นครู					
4.2 เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม					
4.3 เป็นผู้ที่มีรสนิยมที่ดี					
4.4 เป็นผู้ที่มีความยุติธรรม เป็นประชาธิปไตย					
4.5 เป็นผู้ที่มีวินัย รับผิดชอบต่อหน้าที่					
4.6 มีความเมตตา กรุณา ต่อนักเรียน พุดจาสุภาพ อ่อนโยน					
4.7 มีความอดทน และเสียสละต่อส่วนรวม					
4.8 เป็นผู้นำทางวิชาการ					
4.9 เป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง ไม่แปรปรวน					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ (หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา)

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยควรมีมาตรฐานเฉพาะสาขาวิชาหรือไม่
เพราะเหตุใด

คว

ไม่คว

เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของท่าน

.....

2. ท่านคิดว่าผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรนี้ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติอย่างไร จึงจะเหมาะสำหรับการเป็นครูสอนศิลปะที่ดีในอนาคต

2. เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไรเป็นสำคัญ จึงจะชื่อว่าเป็น “บัณฑิตศิลปศึกษา”

3. ท่านต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบใดในหมวดวิชาด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จึงจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมพอเพียงต่อการไปประกอบวิชาชีพครู
วิชาศิลปะปฏิบัติ (เช่น วิชาวาดเส้น / จิตรกรรม / ประติมากรรม / ภาพพิมพ์ / กิจกรรมศิลปะในโรงเรียน เป็นต้น)

วิชาทางด้านทฤษฎี (เช่น หลักสูตรการสอนศิลปศึกษา / ประวัติศาสตร์ศิลปะ / สุนทรียศาสตร์ / ศิลปวิจารณ์)

4. ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจะเป็นเช่นไร
ความรู้.....

.....
.....
.....

ความสามารถ.....

.....
.....
.....

ทัศนคติ.....

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่า “ครูสอนศิลปะ ระดับโรงเรียน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ควรจะมีคุณสมบัติอย่างไร

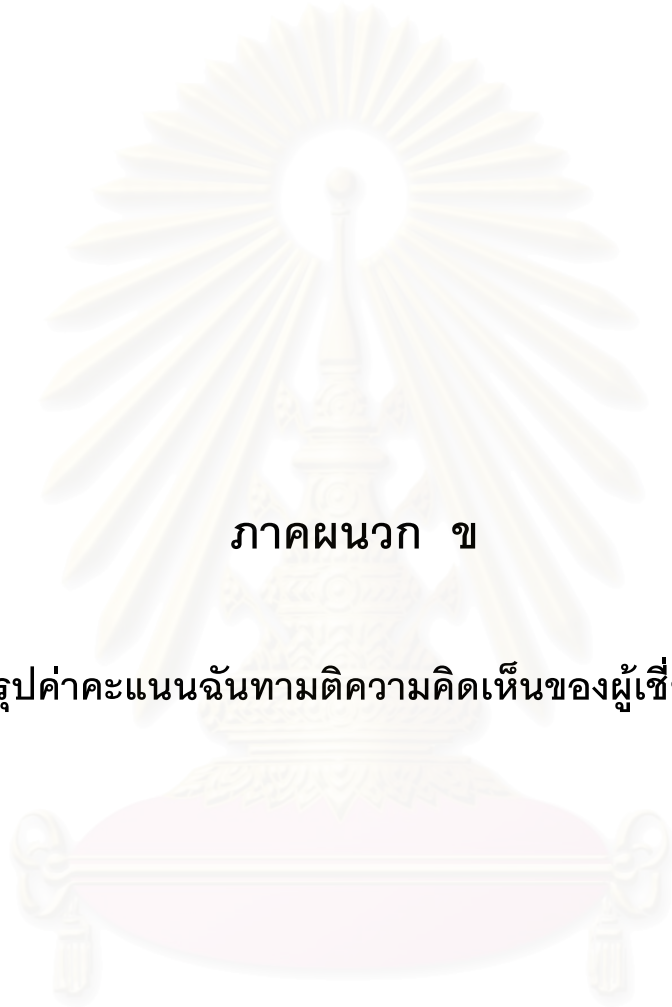
.....
.....
.....

6. ท่านจะมีข้อเสนอแนะแนวทางอย่างไรที่จะช่วยให้หลักสูตรการผลิตครูศิลปะ ประสบความสำเร็จ และเป็นหลักสูตรที่สามารถผลิตครูสอนศิลปะที่ดี มีประสิทธิภาพ

.....
.....
.....
.....
.....

สถาบันวิทยาลัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณอย่างสูงในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

ผลสรุปค่าคะแนนจรรยาบรรณความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 1 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา (N = 19)
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านหลักสูตร

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของชั้นทามติ ± 15
	\bar{x}	$\geq 60\%$	IQR	\bar{x}	$\geq 60\%$	IQR	
1. มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลายมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการถ่ายทอด และการเขียน ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	4.58	มากที่สุด	1	4.68	มากที่สุด	0.25	3.4
2. มีปรัชญาของหลักสูตรที่แสดงถึงความชัดเจนในการผลิตครูศิลปะ เพื่อไปสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.47	มากที่สุด	1	4.58	มากที่สุด	1	0.0
3. มีโครงสร้างของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวิชาเฉพาะสาขา ที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาการรับรู้ความงาม การแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรมของทัศนศิลป์ คุณค่าทางสุนทรียภาพ ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ และการนำทัศนศิลป์ไปใช้กับศาสตร์อื่น ๆ ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ในศิลปะ และศิลปศึกษา	4.57	มากที่สุด	1	4.68	มากที่สุด	1	0.0
4. เนื้อหาวิชาทางด้าน การรับรู้ความงาม ที่แสดงถึงองค์ความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะและคุณภาพขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนสามารถระบุความแตกต่าง การรับรู้ การตอบสนอง และผลกระทบขององค์ประกอบศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่องานศิลปะทั้งในรูปแบบสื่อ ประเภท จุดประสงค์ และการใช้ประโยชน์	4.42	มากที่สุด	1	4.47	มากที่สุด	1	0.0
5. เนื้อหาในหลักสูตรแสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการปฏิบัติศิลปะสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนประสบการณ์ส่วนตัว และพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น	4.47	มากที่สุด	1	4.47	มากที่สุด	1	-5.3
6. เนื้อหาในหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนนำเสนองานศิลปะในรูปแบบศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ ที่มีเนื้อหา สื่อ และรูปทรง แบบใหม่ในแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน	4.26	มากที่สุด	1.5	4.32	มากที่สุด	1.25	0.0
7. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์รูปแบบของงานศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ การกำเนิดของศิลปะ การสะท้อนของความคิดทัศนคติ ความเชื่อ ความเข้าใจในบทบาทและรูปทรงของศิลปะในสังคม ทั้งอดีตและปัจจุบัน	4.42	มากที่สุด	1	4.42	มากที่สุด	1	5.2
8. มีเนื้อหาวิชาแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้สุนทรียภาพ และความคิดในเชิงความงาม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการรับรู้คุณค่าและประสบการณ์สุนทรียะและการวิจารณ์ศิลปะ การตอบสนองต่องานศิลปะ การตัดสินคุณภาพและความสำคัญของศิลปะทั้งของตนเอง และของบุคคลอื่น	4.57	มากที่สุด	1	4.68	มากที่สุด	1	5.2
9. โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา แสดงความเชื่อมโยงของทัศนศิลป์และเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่มีในสังคม แสดงถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในทัศนศิลป์ เข้าใจในบทบาทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ในวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพต่อไป	4.47	มากที่สุด	1	4.63	มากที่สุด	1	5.3

* ระดับคะแนนชั้นทามติ มีความเห็นสอดคล้องกันน้อยกว่า ร้อยละ 60 ไม่เป็นชั้นทามติ

ตารางที่ 39 มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิชาเฉพาะศิลปะ

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของดัชนีทามติ ± 15
	\bar{x}	ดัชนีทามติ $\geq 60\%$ มากที่สุด	IQR	\bar{x}	ดัชนีทามติ $\geq 60\%$ มากที่สุด	IQR	
1. วิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะปฏิบัติครอบคลุมในศิลปะทุกแขนง	4.57	มากที่สุด 73.7	0.0	4.58	มากที่สุด 73.7	.25	0.0
2. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงองค์ความรู้ และให้ประสบการณ์ในวิธีการสร้างสรรค์งานทั้งแบบ ดั้งเดิม และแบบร่วมสมัย	4.47	มากที่สุด 73.7	0.5	4.74	มากที่สุด 78.9	.00	5.2
3. วิชาศิลปะปฏิบัติแสดงถึงการพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์งาน การจัดการ เทคนิควิธีการ ต่าง ๆ ในการแสดงออกเชิงเนื้อหาศิลปะ การนำไปใช้ประโยชน์ การสื่อสารของศิลปะ และความรู้เชิงเทคนิคเฉพาะในการสร้างสรรค์ศิลปะ	4.52	มากที่สุด 68.4	1.0	4.68	มากที่สุด 73.7	.25	5.3
4. มีวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่เน้นในบริบทที่มาของงานศิลปะทั้งตะวันตก และตะวันออก การศึกษาผลงาน ของศิลปินยุคสมัยต่าง ๆ การศึกษางานศิลปะในทุกรูปแบบประวัติศาสตร์ของการออกแบบ รวมถึงการศึกษา วัฒนธรรม สื่อ เทคโนโลยี และเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ	4.63	มากที่สุด 68.4	1.0	4.74	มากที่สุด 73.7	1	5.3
5. มีวิชาทางด้านสุนทรียภาพ ที่มีรายละเอียดทางด้านทฤษฎีศิลปะและการออกแบบ และอิทธิพลของทฤษฎีเหล่านั้นที่มีต่อการสร้างงานศิลปะ ทั้งในยุคเก่าและยุคร่วมสมัยปัจจุบัน	4.63	มากที่สุด 68.4	1.0	4.68	มากที่สุด 68.4	1	0.0
6. มีวิชาทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์ และตีความในคุณค่าของงานศิลปะและงานออกแบบ	4.47	มากที่สุด 68.4	1.0	4.63	มากที่สุด 73.7	.25	5.3

ตารางที่ 39 มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 เนื้อหาวิชาเฉพาะศิลปศึกษา

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของอันดับ		
	อันดับ		อันดับ				
	\bar{x}	$\geq 60\%$	$\geq 60\%$	IQR		± 15	
1. มีเนื้อหาทางการศึกษาประวัติ พัฒนาการ และทฤษฎีทางศิลปศึกษา	4.66	มากที่สุด 73.7	0.5	4.89	มากที่สุด 84.2	.00	10.5
2. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการสอนศิลปะทั้งวิธีแบบ ดั้งเดิมและแนวคิดวิธีการสอนในปัจจุบัน	4.57	มากที่สุด 68.4	1.0	4.79	มากที่สุด 73.7	.25	5.3
3. มีเนื้อหาปรัชญา และรากฐานทางสังคมในบริบทของศิลปะและที่มีผลต่อการแสดงออกทาง ศิลปะ	4.52	มากที่สุด 63.2	1.0	4.63	มากที่สุด 68.4	1	5.2
4. มีเนื้อหาการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ตอนต้นเพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานในการพัฒนาการสอนศิลปะที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะ ของแต่ละวัย	4.47	มากที่สุด 63.2	1.0	4.58	มากที่สุด 63.2	1	0.0
5. มีเนื้อหาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การรับรู้ทางศิลปะการสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสุนทรียภาพ คุณลักษณะเฉพาะและความ ต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ และกลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านั้น	4.73	มากที่สุด 84.2	0.0	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	5.3
6. มีเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ในการสังเกตการณ์สอนของครูศิลปะในชั้นเรียนศิลปะที่มีสภาพและสถานการณ์ชั้นเรียนแตกต่างกัน รวมถึงการจัดการชั้นเรียนศิลปะในโรงเรียนหลากหลายประเภท และหลายระดับชั้นเรียน	4.42	มากที่สุด 63.2	1.0	4.58	มากที่สุด 68.4	1.0	5.2
7. มีเนื้อหาหลักสูตรและการสอนศิลปะ การสะท้อนความรู้ของสาระ และการนำไปปฏิบัติการในศิลปศึกษา	4.36	มากที่สุด 57.9*	1.0	4.58	มากที่สุด 63.2	1.0	5.3
8. มีเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตร ท้องถิ่น และหลักสูตรในโรงเรียน ในวิชาปฏิบัติศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์	4.36	มากที่สุด 63.2	1.5	4.58	มากที่สุด 68.4	1.0	5.2
9. มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนทุกระดับ การนำความรู้ไป วางแผนฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่าง ๆ กัน	4.47	มากที่สุด 57.9*	1.0	4.63	มากที่สุด 63.2	1.0	5.3
10. มีเนื้อหาให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติการสอนศิลปะ สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติสอนศิลปะแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ	4.31	มากที่สุด 63.2	1.0	4.47	มากที่สุด 63.2	1.0	0.0
11. มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการเขียนแผนการเรียนรู้เป็นการบูรณาการสหสาขาวิชาโดยเน้นเนื้อหาศิลปะเป็นองค์ประกอบสำคัญ	4.42	มากที่สุด 63.2	1.0	4.63	มากที่สุด 68.4	1.0	5.2
12. มีเนื้อหาการวัดและประเมินผลศิลปะ การฝึกปฏิบัติ การวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน การประเมินตนเอง และการ สามารถประเมินหลักสูตรศิลปะในภาพรวม	4.73	มากที่สุด 78.9	0.0	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	10.6

ตารางที่ 39 มาตรฐานด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของอันดับ	ความคงที่ ± 15
	อันดับ \bar{X}	อันดับ ≥ 60% IQR	อันดับ \bar{X}	อันดับ ≥ 60% IQR		
1. อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะอย่างน้อย 3 ปี	มากที่สุด 4.57	มากที่สุด 57.9* 1.0	มากที่สุด 4.63	มากที่สุด 63.2 1.0	มากที่สุด 1.0	มากที่สุด 5.3
2. มีการกำหนดจำนวนครั้งของการนิเทศของอาจารย์นิเทศจากสถาบันที่ผลิต	มากที่สุด 4.47	มากที่สุด 63.2 1.0	มากที่สุด 4.47	มากที่สุด 63.2 1.0	มากที่สุด 1.0	มากที่สุด 0.0
3. มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	มากที่สุด 4.89	มากที่สุด 89.5 0.0	มากที่สุด 4.89	มากที่สุด 89.5 0.0	มากที่สุด 0.0	มากที่สุด 0.0
4. มีการกำหนดและคัดเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ความร่วมมือกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	มากที่สุด 4.63	มากที่สุด 68.4 1.0	มากที่สุด 4.68	มากที่สุด 73.7 1.0	มากที่สุด 1.0	มากที่สุด 5.3
5. มีเกณฑ์การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างนิสิต นักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากสถาบันผู้ผลิต	มากที่สุด 4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	มากที่สุด 4.89	มากที่สุด 89.5 0.0	มากที่สุด 0.0	มากที่สุด 5.3
6. ผู้เรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหลักสูตร ในรูปแบบของการเขียน บันทึกในแฟ้มสะสมงาน	มากที่สุด 4.72	มากที่สุด 77.8 0.5	มากที่สุด 4.83	มากที่สุด 83.3 0.0	มากที่สุด 0.0	มากที่สุด 5.5

ตารางที่ 40 ผลสรุปค่าคะแนนจันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 2 ด้านผู้สอน (N = 19)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความสามารถเฉพาะสาขาศิลปศึกษา

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของจันทามติ ± 15
	จันทามติ		จันทามติ		
	\bar{x}	$\geq 60\%$ IQR	\bar{x}	$\geq 60\%$ IQR	
1. มีคุณวุฒิปริญญาชั้นสูงทางศิลปะ หรือศิลปศึกษา	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.31	57.9* 1	4.63	63.2 1.0	5.3
2. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.78	78.9 .00	4.84	84.2 0.0	5.3
3. มีความสามารถและทักษะทางศิลปะ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.52	57.9* 1	4.58	63.2 1.0	5.3
4. เข้าใจในพื้นฐานของศิลปศึกษา มีความรอบรู้ในความสัมพันธ์ระหว่างสาระของศิลปะทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมถึงศิลปะปฏิบัติ ประวัติและพัฒนาการของศิลปะ การออกแบบ ศิลปวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ ความเกี่ยวข้องของทัศนศิลป์ในแต่ละวัฒนธรรม และ สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.73	78.9 .50	4.84	84.2 0.0	5.3
5. เข้าใจในประเด็นของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อการสอนของสาระเฉพาะด้านของศิลปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	0.0
	4.73	73.7 .50	4.79	73.7 0.0	0.0
6. มีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้มีความเข้าใจในความยืดหยุ่น และกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.78	84.2 .00	4.89	89.5 0.0	5.3
7. สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความงามสุนทรียภาพ การวิจารณ์ และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.2
	4.68	73.7 1	4.79	78.9 .25	5.2
8. มีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมและหลากหลาย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.73	78.9 1	4.84	84.2 0.0	5.3

ตารางที่ 40 มาตรฐานด้านผู้สอน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพศิลปศึกษา

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของดัชนีทามติ ± 15
	\bar{x}	ดัชนีทามติ		\bar{x}	ดัชนีทามติ		
		$\geq 60\%$	IQR		$\geq 60\%$	IQR	
1. เป็นสมาชิกเครือข่ายวิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพศิลปศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.26	47.4*	1	4.47	52.6*	1.0	5.2
2. ติดตามความเคลื่อนไหวในกระแสปัจจุบันของศิลปะ ศิลปศึกษา และข่าวสารอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.73	78.9	.5	4.89	89.5	0.0	10.6
3. เข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น พบปะ แลกเปลี่ยนแนวคิดข่าวสารกับสมาชิกอื่น ๆ ร่วมวิชาชีพเดียวกัน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.31	52.6*	1	4.53	57.9*	1.0	5.3
4. ร่วมมือปรับปรุงภารกิจของสาขาวิชา ภาควิชา และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทันสมัย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.68	78.9	.5	4.84	89.5	0.0	10.6
5. สนับสนุนส่งเสริมหลักสูตรสาขาวิชา และบุคลากรศิลปศึกษาภายในสถาบัน ชุมชน และวิชาชีพในวงกว้าง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	63.2	1	4.68	68.4	1.0	5.2
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มวิชาชีพครูศิลปะ กับองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ อุทิศตนให้กับการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในศิลปศึกษา	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	63.2	1	4.68	68.4	1.0	5.2
7. ยอมรับและเรียนรู้ในรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งการผลิตงานศิลปะ เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิจัย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.73	73.7	1	4.79	78.9	.25	5.2
8. มีผลงานการวิจัยในศิลปศึกษา ทั้งการวิจัยเพื่อองค์ความรู้ใหม่ และการมีส่วนร่วมในการวิจัย หรือเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.31	57.9*	1	4.47	63.2	1.0	5.3
9. พัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.68	78.9	.00	4.84	89.5	0.0	11.05
10. ส่งเสริมการทำงานพัฒนาความสามารถและการเสียสละอุทิศตนเพื่อพัฒนาคุณภาพของศิลปศึกษา	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.68	68.4	1	4.74	73.7	.25	5.3

ตารางที่ 40 มาตรฐานด้านผู้สอน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่วมมือและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของดัชนีทามติ ± 15
	ดัชนีทามติ			ดัชนีทามติ			
	\bar{x}	$\geq 60\%$	IQR	\bar{x}	$\geq 60\%$	IQR	
1. มีรูปแบบการสอน และมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผน และมีโครงสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	10.6
	4.78	78.9	.00	4.89	89.5	0.0	
2. ร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.57	68.4	1	4.68	73.7	.25	
3. มีเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสมประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและความสำเร็จของหลักสูตร	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	10.6
	4.73	78.9	.5	4.89	89.5	0.0	
4. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองสามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตร และการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.2
	4.73	73.7	1	4.79	78.9	.25	
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเข้ามศึกษาในหลักสูตร ทั้งวิชาด้านการศึกษา วิชาการศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะสาขาใน การปฏิบัติศิลปะและความรู้เชิงทฤษฎี	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.68	68.4	1	4.74	73.7	.25	
6. ให้คำแนะนำผู้เรียนมีความเข้าใจในการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และในฐานะเป็นผู้ที่กำลังเข้าสู่วิชาชีพ เดียวกัน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.52	52.6	1	4.58	57.9*	1.0	
7. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการค้นคว้าการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้หรือจากสถานศึกษาอื่น ๆ หลากหลายรูปแบบ เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.78	78.9	.00	4.84	84.2	0.0	
8. มีความร่วมมือและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
	4.63	68.4	1	4.74	73.7	.25	

ตารางที่ 41 ผลสรุปค่าคะแนนชั้นทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน (N = 19)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีเกณฑ์การรับผู้เรียนเข้ามศึกษาในหลักสูตร

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของชั้นทามติ ± 15
	\bar{x}	ชั้นทามติ $\geq 60\%$ IQR	\bar{x}	ชั้นทามติ $\geq 60\%$ IQR	
1. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4 แต้ม	มากที่สุด / ปานกลาง	มากที่สุด / ปานกลาง	มากที่สุด / ปานกลาง	มากที่สุด / ปานกลาง	
	3.42	26.3* 2**	3.42	31.6* 1.25	5.3
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวาดเส้น หลักการออกแบบ และองค์ประกอบของศิลปะ	มากที่สุด	มากที่สุด 36.8* 2**	มากที่สุด	มากที่สุด 36.8* 2**	0.0
3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	มากที่สุด	มากที่สุด 89.5 .00	มากที่สุด	มากที่สุด 89.5 0.0	0.0

** ไม่มีความสอดคล้องของคำตอบ (IQR > 1.5)

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ในเนื้อหาศิลปะ และในบริบทของศิลปศึกษา

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15	
	\bar{x}	อันดับ		\bar{x}	อันดับ			
		≥ 60%	IQR		≥ 60%	IQR		
1. เชี่ยวชาญในศิลปะปฏิบัติอย่างน้อยหนึ่งแขนง และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะ ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ สามารถแสดงออกทางศิลปะ โดยการใช้สื่อ ในรูปแบบที่ หลากหลาย	4.21	มากที่สุด	47.4*	1.5	มากที่สุด	52.6*	1.0	5.2
2. มีความเข้าใจ สามารถตีความ ประเมินงาน วิพากษ์วิจารณ์งานด้วยการอภิปราย การ เขียนแสดงความคิดเห็น และให้คุณค่า แก่งานศิลปะทั้งของตนเองและของศิลปินอื่น ๆ	4.26	มาก	47.4*	1.0	มาก / มากที่สุด	47.4*	1.0	0.0
3. อธิบายบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีความรู้ ความ เข้าใจในอิทธิพลของศิลปะที่ก่อให้เกิด คุณค่าและรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม	4.31	มากที่สุด	47.4*	1.0	มากที่สุด	52.6*	1.0	5.2
4. สามารถอธิบายความเข้าใจในสุนทรียภาพและคุณค่าของความงามในงานทัศนศิลป์	4.47	มากที่สุด	63.2	1.0	มากที่สุด	68.4	1.0	5.2
5. มีความรู้ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ คุณค่าของการศึกษ รูปแบบงานศิลปะจากอารยธรรมที่ รุ่งเรืองวัฒนธรรมท้องถิ่น และกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ	4.36	มากที่สุด	52.6*	1.0	มากที่สุด	57.9*	1.0	5.3
6. มีความรู้การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ และศิลปศึกษา บทบาทของคอมพิวเตอร์ กราฟิก ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ทาง ศิลปะต่าง ๆ และการใช้อินเทอร์เน็ตในบริบทเพื่อการศึกษาในทัศนศิลป์	4.15	มาก	47.4*	1.0	มากที่สุด	47.4*	1.0	0.0
7. มีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ของศิลปะที่มีอย่างแตกต่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงงานศิลปะต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือสถานประกอบการอื่น ๆ และในชุมชนท้องถิ่น	4.21	มาก	47.4*	1.0	มาก / มากที่สุด	47.4*	1.0	0.0
8. มีความรู้ในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.36	มากที่สุด	63.2	1.0	มากที่สุด	68.4	1.0	5.2

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถในการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	\bar{x}	อันดับ		\bar{x}	อันดับ		
		≥ 60%	IQR		≥ 60%	IQR	
1. เข้าใจในพัฒนาการทางสุนทรียภาพของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสบการณ์ และปัจจัยทางสังคม	4.36	มากที่สุด	1.0	4.53	มากที่สุด	1.0	5.3
2. มีความรู้ในขั้นตอนการพัฒนาสุนทรียภาพในตัวมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งการสร้างสรรคศิลป์ และการตอบสนองต่อศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุ และศักยภาพในการรับรู้ศิลปะของแต่ละบุคคล	4.36	มาก	1.0	4.47	มากที่สุด	1.0	5.2
3. เข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต่างกัน และพัฒนากลยุทธ์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	4.63	มากที่สุด 73.7	1.0	4.79	มากที่สุด 78.9	.25	5.2
4. มีความสามารถสังเกตและรับรู้ในตัวผู้เรียน และผลงานของผู้เรียน เพื่อที่เข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน	4.68	มากที่สุด 73.7	1.0	4.79	มากที่สุด 78.9	.25	5.2
5. รู้ความสำคัญของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียนมากขึ้น	4.26	มาก	1.0	4.42	มาก/มากที่สุด	1.0	0.0
6. เข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ต่างกันของแต่ละบุคคล ยอมรับในความแตกต่างความสามารถ และความสนใจที่หลากหลายเหล่านั้น	4.63	มาก	.50	4.95	มากที่สุด	0.0	10.6
7. มีความไวในการตอบสนองต่อความแตกต่างในสุนทรียภาพในผลงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคน	4.26	มาก / มากที่สุด	1.0	4.37	มากที่สุด	1.0	5.3

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของชั้นทามติ ± 15
	\bar{x}	ชั้นทามติ		\bar{x}	ชั้นทามติ		
		≥ 60%	IQR		≥ 60%	IQR	
1. นำสาระความรู้ของศิลปะมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำคัญในการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์และการพัฒนา สุนทรียภาพในตัวผู้เรียน	4.73	มากที่สุด 73.7	.50	4.79	มากที่สุด 78.9	0.0	5.2
2. ใช้หลักการของการพัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งการรับรู้ และความเข้าใจในการ สร้างสรรค์ งานศิลปะไปวางแผนพัฒนาแผนการสอน และการประเมินผล	4.73	มากที่สุด 78.9	.00	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	10.6
3. เข้าใจในความหลากหลายของเนื้อหาศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น อายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการทางศิลปะ	4.73	มากที่สุด 78.9	.50	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	10.6
4. มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะและตอบสนองต่อศิลปะ	4.78	มากที่สุด 89.5	.50	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	0.0
5. ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ศิลปะอย่างอิสระเสรีและให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในศิลปะอันมาจากประสบการณ์และความสนใจของตนเอง	4.57	มากที่สุด 63.2	1.0	4.63	มากที่สุด 68.4	1.0	5.2
6. มีความรู้ในศักยภาพทางด้านร่างกาย และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ที่สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ด้วยความปลอดภัย ก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์	4.52	มากที่สุด 57.9*	1.0	4.63	มากที่สุด 63.2	1.0	5.3
7. พัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีระดับการคาดหวังที่สูงขึ้นต่อระดับพัฒนาการที่ เหมาะสมทางสุนทรียภาพ ความรู้ อารมณ์ และพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนทุกคน	4.47	มากที่สุด 52.6*	1.0	4.58	มากที่สุด 57.9*	1.0	5.3
8. กำหนดเนื้อหาหัวข้อแนวทางการสอนที่ชัดเจน ทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและภูมิหลังของนักเรียน	4.73	มากที่สุด 73.7	.00	4.79	มากที่สุด 78.9	0.0	5.2
9. สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนสะท้อนถึงความเข้าใจในสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับ ท้องถิ่นและองค์ประกอบของการเรียนรู้ตามเป้าหมายและสาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาว	4.73	มากที่สุด 73.7	1.0	4.79	มากที่สุด 78.9	.25	5.2
10. นำความรู้ในท้องถิ่นชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน มาสัมพันธ์เชื่อมโยงในการวางแผนการสอน	4.73	มากที่สุด 78.9	.50	4.89	มากที่สุด 84.2	0.0	5.3
11. เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ศิลปะทั้งในหน่วยงานการศึกษาพิพิธภัณฑ์ แหล่งสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สามารถเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับเป้าหมายในหลักสูตร	4.68	มากที่สุด 68.4	1.0	4.74	มากที่สุด 73.7	.25	5.3

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสามารถในการประเมินการเรียนการสอน

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	อันดับ		อันดับ			
	\bar{x}	≥ 60% IQR	\bar{x}	≥ 60% IQR		
1. สามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและวิธีการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.2
4.84	89.5	0.0	4.95	94.7	0.0	5.2
2. ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระหว่างเทอมและสิ้นสุดการเรียนการสอน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.2
4.57	63.2	1.0	4.68	68.4	1.0	5.2
3. รวบรวมและวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนเพื่อการประเมิน เช่น ผลงานศิลปะ งานเขียน งานวิจัย ผลการอภิปราย ในชั้นเรียน แฟ้มสะสมผลงาน สมุดร่างภาพ เป็นต้น	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
4.63	68.4	1.0	4.74	73.7	.25	5.3
4. ประเมินระดับการคิด การแก้ปัญหา ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของผู้เรียน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
4.63	68.4	1.0	4.74	73.7	1.0	5.3
5. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินนำไปสรุปผลของการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำมาพัฒนาปรับปรุงการสอน ของตนเอง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
4.57	57.9*	1.0	4.63	63.2	1.0	5.3
6. ประเมินและพัฒนาตนเอง ใจกว้าง และยอมรับและเรียนรู้ นวัตกรรมต่าง ๆ มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่พัฒนาการสอน ให้ดียิ่งขึ้น	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	5.3
4.78	78.9	1.0	4.84	84.2	0.0	5.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความสามารถ และทักษะการคิดวิเคราะห์

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	\bar{x}	อันดับ ≥ 60% IQR	\bar{x}	อันดับ ≥ 60% IQR	
1. สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดอย่างเป็นระบบ นำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.63	มากที่สุด 68.4 1.0	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	15.8***
2. สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.63	มากที่สุด 68.4 1.0	4.74	มากที่สุด 73.7 1.0	5.3
3. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดัดแปลงแก้ไขนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดทันสมัย ทันเหตุการณ์	4.89	มากที่สุด 94.7 0.0	5.00	มากที่สุด 100 0.0	5.3
4. สามารถประยุกต์ความคิดให้เข้ากับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถบูรณาการแนวความคิดของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้	4.73	มากที่สุด 73.7 .50	4.79	มากที่สุด 78.9 1.0	5.2
5. สามารถคาดการณ์ วางแผน มีวิธีการคิดในการทำงานแก้ไข ปัญหาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้	4.63	มากที่สุด 63.2 1.0	4.68	มากที่สุด 68.4 1.0	5.2
6. มีความยืดหยุ่นในการการคิด มีความไวต่อความรู้สึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และประยุกต์นำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาได้	4.73	มากที่สุด 73.7 .50	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	10.5
7. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้นแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ	4.73	มากที่สุด 73.7 .50	4.74	มากที่สุด 73.7 .25	0.0

*** ไม่มีความคงที่ของระดับคะแนนอันดับมากที่สุด มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น มากกว่า ร้อยละ 15 จากรอบที่ 2

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีทักษะในการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	\bar{x}	อันดับ ≥ 60% IQR	\bar{x}	อันดับ ≥ 60% IQR	
1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	มากที่สุด 4.95 94.7 0.0	มากที่สุด 84.2 0.0	10.5
2. สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	มากที่สุด 4.89 89.5 0.0	มากที่สุด 84.2 0.0	5.3
3. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	มากที่สุด 4.89 89.5 0.0	มากที่สุด 84.2 0.0	5.3
4. มีความใฝ่รู้ รับผิดชอบ เอาใจใส่ในหน้าที่ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.89	มากที่สุด 89.5 0.0	มากที่สุด 4.95 94.7 0.0	มากที่สุด 89.5 0.0	5.2
5. มีความสามารถในการปรับตัว ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวิชาชีพเดียวกัน	4.73	มากที่สุด 78.9 0.0	มากที่สุด 4.89 89.5 0.0	มากที่สุด 78.9 0.0	10.6
6. เป็นผู้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถเผชิญสภาวะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	4.73	มากที่สุด 78.9 .50	มากที่สุด 4.89 89.5 0.0	มากที่สุด 78.9 .50	10.6

ตารางที่ 41 มาตรฐานด้านผู้เรียน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีคุณธรรม จริยธรรม

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	\bar{x}	อันดับ		\bar{x}	อันดับ		
		≥ 60%	IQR		≥ 60%	IQR	
1. มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	4.89	มากที่สุด	0.0	4.95	มากที่สุด	0.0	0.0
2. มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจอ่อนโยน รักความยุติธรรม	4.84	มากที่สุด	0.0	4.95	มากที่สุด	0.0	10.5
3. มีจิตใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย	4.73	มากที่สุด	0.0	4.84	มากที่สุด	0.0	5.3
4. มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.73	มากที่สุด	1.0	4.79	มากที่สุด	.25	5.2
5. มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	4.73	มากที่สุด	0.0	4.95	มากที่สุด	0.0	10.6
6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และมีสุขภาพจิตที่ดี	4.84	มากที่สุด	0.0	4.95	มากที่สุด	0.0	10.5
7. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม	4.78	มากที่สุด	0.0	4.89	มากที่สุด	0.0	5.3
8. มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.84	มากที่สุด	0.0	4.89	มากที่สุด	0.0	0.0

ตารางที่ 42 ผลสรุปค่าคะแนนจันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในมาตรฐานที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนการสอน (N = 19)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของจันทามติ ± 15
	\bar{x}	จันทามติ ≥ 60%	IQR	\bar{x}	จันทามติ ≥ 60%	IQR	
1. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น	4.78	มากที่สุด 84.2	0.0	4.95	มากที่สุด 94.7	0.0	10.5
2. แจ้งผู้เรียนเกี่ยวกับเป้าหมายรายวิชา ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่คาดหวังและที่ต้องพัฒนาวิธีการเรียนในชั้นเรียน และแนวทางในการแสวงหาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	4.84	มากที่สุด 84.2	0.0	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	5.3
3. มีข้อมูลการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ บุคคล สื่อหนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้	4.68	มากที่สุด 68.4	1.0	4.79	มากที่สุด 78.9	0.0	10.5
4. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะทั้งการปฏิบัติและการวิเคราะห์ วิเคราะห์	4.89	มากที่สุด 89.5	0.0	4.95	มากที่สุด 94.7	0.0	5.2
5. ให้ผู้เรียนมีผลงานในรายวิชาปฏิบัติศิลปะตามความสนใจของตนเอง และนำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการส่วนบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะในการเข้าสู่วิชาชีพ	4.57	มากที่สุด 68.4	1.0	4.63	มากที่สุด 73.7	.25	5.3
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และนำมาเสนอเพื่อสร้างทักษะ ในการอภิปราย	4.73	มากที่สุด 73.7	0.5	4.79	มากที่สุด 78.9	0.0	5.2
7. มีการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	4.73	มากที่สุด 73.7	1.0	4.79	มากที่สุด 78.9	.25	5.2
8. ให้ผู้เรียนประเมินตรวจสอบ และสะท้อนผลการรับรู้ต่อศิลปะทั้งในผลงานของตนเองและ ผลงานของคนอื่น ๆ	4.57	มากที่สุด 63.2	1.0	4.68	มากที่สุด 68.4	1.0	5.2

ตารางที่ 42 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 วิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ		
	\bar{x}	อันดับ		\bar{x}	อันดับ				
		$\geq 60\%$	IQR		$\geq 60\%$	IQR			
1. ศึกษาวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถ และ คุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อนำมากำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้เรียน	4.63	มากที่สุด	68.4	0.5	4.74	มากที่สุด	73.7	.25	5.3
2. มีการจัดการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมชุมชนหรือสถาบันเครือข่ายในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน	4.63	มากที่สุด	73.7	0.5	4.79	มากที่สุด	78.9	0.0	5.2
3. มีการเชิญบุคลากร อาจารย์ ศิลปิน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนทุกรายวิชา	4.47	มากที่สุด	63.2	1.0	4.68	มากที่สุด	68.4	1.0	5.2
4. มีการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน เช่น การประยุกต์ งานวิจัย วิจัยดำเนินการวิจัย และนำผลของการวิจัยมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน	4.57	มากที่สุด	63.2	1.0	4.68	มากที่สุด	68.4	1.0	5.2
5. มีเอกสารประกอบการสอนทุกวิชาทั้งรายวิชาทฤษฎีและวิชาศิลปะปฏิบัติ	4.89	มากที่สุด	89.5	0.0	4.95	มากที่สุด	94.7	0.0	5.2
6. มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน	4.78	มากที่สุด	78.9	0.0	4.84	มากที่สุด	78.9	0.0	0.0
7. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู	4.89	มากที่สุด	89.5	0.0	5.00	มากที่สุด	100	.25	10.5
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการสร้างสรรค์งาน	4.73	มากที่สุด	73.7	0.5	4.74	มากที่สุด	73.7	0.0	0.0
9. แจ้งและทำความเข้าใจกับผู้เรียน ให้รับทราบขอบเขตของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน กำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนการสอน	4.89	มากที่สุด	89.5	0.0	4.89	มากที่สุด	89.5	0.0	0.0
10. ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมความรู้ ผลงานรายวิชา ผลการประเมินตนเอง เป็นแฟ้มสะสมผลงานตนเองตลอดการเรียนในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลการนำเสนอตนเองในการเข้าสู่วิชาชีพครู	4.63	มากที่สุด	73.7	0.5	4.79	มากที่สุด	78.9	0.0	5.2
11. มีการแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้เรียนทราบทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของตนเอง	4.82	มากที่สุด	84.2	0.0	4.88	มากที่สุด	89.5	0.0	5.3
12. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน	4.64	มากที่สุด	78.9	0.5	4.88	มากที่สุด	89.5	0.0	10.6

ตารางที่ 42 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความพร้อมในอาคารสถานที่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3		ความคงที่ ของชั้นทามติ ± 15
	\bar{x}	ชั้นทามติ $\geq 60\%$ IQR	\bar{x}	ชั้นทามติ $\geq 60\%$ IQR	
1. มีห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะดวก ปลอดภัย มีสถานที่เก็บเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และผลงานของผู้เรียน	4.68	มากที่สุด 84.2 0.0	4.89	มากที่สุด 89.5 0.0	5.3
2. มีแผนการจัดการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ศิลปะ	4.68	มากที่สุด 78.9 0.0	4.84	มากที่สุด 84.2 0.0	5.3
3. มีห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการถาวร	4.47	มากที่สุด 68.4 1.0	4.68	มากที่สุด 73.7 1.0	5.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

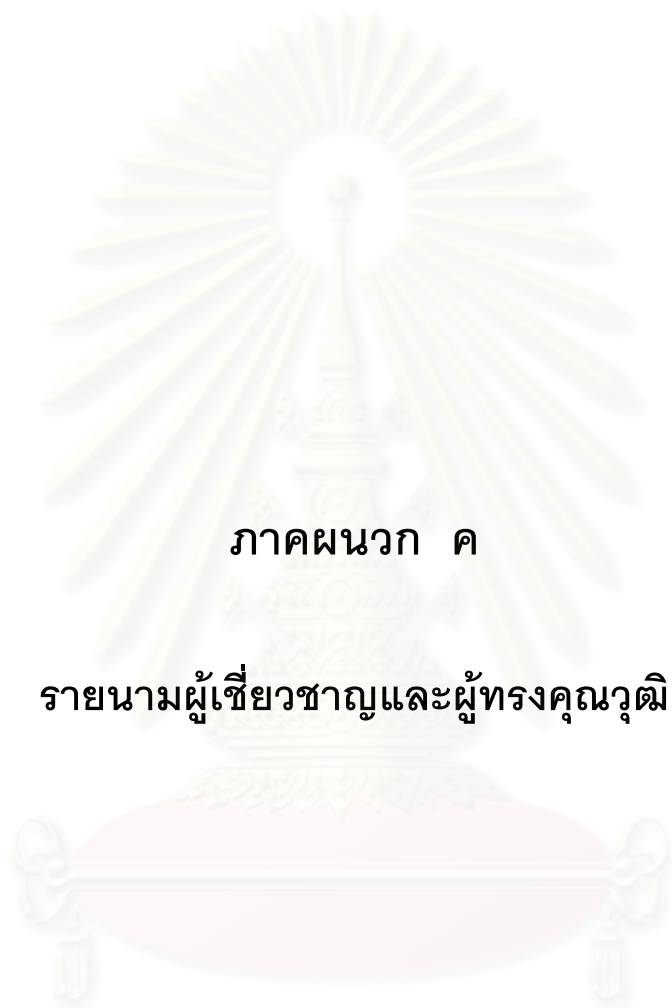
ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับสาขาวิชา

เกณฑ์	รอบที่ 2		รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	อันดับ		อันดับ			
	\bar{x}	≥ 60% IQR	\bar{x}	≥ 60% IQR		
1. มีประธานสาขาวิชา หรือผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบประสานงานวิชาการ	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.94	94.7 0.0	4.95	94.7 0.0		0.0
2. มีคณะกรรมการสาขาวิชาเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการในสาขาวิชา	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.89	89.5 0.0	4.89	89.5 0.0		0.0
3. มีกรรมการบริหารหลักสูตรประสานงานวิชาการ กำหนด แผน และกิจกรรมบริหารหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และประเมินผล หลักสูตรและการเรียนการสอน	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.73	78.9 0.0	4.89	89.5 0.0		10.6
4. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสนับสนุนผู้เรียน	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.78	84.2 0.0	4.89	89.5 0.0		5.3
5. นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และนำผลมาพัฒนาหลักสูตร เป็นระยะ ๆ อย่าง สม่ำเสมอ	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.57	78.9 0.0	4.84	89.5 0.0		10.6
6. มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา	มากที่สุด		มากที่สุด			
	4.63	78.9 0.0	4.89	89.5 0.0		10.6

ตารางที่ 42 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการกำกับ ประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร

เกณฑ์	รอบที่ 2			รอบที่ 3			ความคงที่ ของอันดับ ± 15
	\bar{x}	อันดับ		\bar{x}	อันดับ		
		≥ 60%	IQR		≥ 60%	IQR	
1. มีการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในด้านเป้าหมาย โครงสร้าง ความต้องการความสำเร็จของผู้เรียน กระบวนการ เรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.68	78.9	0.0	4.95	89.5	0.0	10.6
2. มีวิธีการที่เหมาะสมในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตรที่ต้องการปรับปรุง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	78.9	0.5	4.89	84.2	0.0	5.3
3. มีการกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรและแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ประจำ หลักสูตรผู้เรียน บัณฑิต อาจารย์ที่ร่วมสอนในหลักสูตร ผู้จ้างงานบัณฑิต และโรงเรียน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	78.9	0.5	4.95	89.5	0.0	10.6
4. มีการสอบถามความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่รับเข้าทำงาน	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	63.2	1.0	4.68	68.4	1.0	5.2
5. สร้างเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.68	84.2	0.0	4.89	89.5	0.0	5.3
6. มีการรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของหลักสูตร เช่นข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและสิ้นสุดภาคเรียน ปีละ 1 ครั้ง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.63	78.9	0.5	4.95	89.5	0.0	10.6
7. มีการประเมินหลักสูตรภายในทุก ๆ 5 ปี	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
	4.73	89.5	0.0	4.95	94.7	0.0	5.2

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร และผู้มีประสบการณ์ทางด้านศิลปศึกษา และการสอนศิลปะ ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา
3. รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์จุมพล ราชวิจิตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. รองศาสตราจารย์วุฒิ วัฒนสิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทภัทร์ ทินานนท์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมปอง เพ็งจันทร์ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย โสมดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. อาจารย์มนัญญา ไชยสมบุญร มหาวิทยลัยราชภัฏพระนคร
11. อาจารย์อัญชลี เปล่งวิทยา มหาวิทยลัยราชภัฏบุรีรัมย์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ มหาวิทยลัยราชภัฏสวนดุสิต
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล มหาวิทยลัยราชภัฏสวนดุสิต
14. อาจารย์ขันติ เจริญอาจ มหาวิทยลัยราชภัฏเชียงใหม่
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประชิด ทิณบุตร มหาวิทยลัยราชภัฏจันทรเกษม
16. อาจารย์ ดร. เกษมรัสมิ์ วิจิตรกุลเกษม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
17. อาจารย์วิรัตน์ คุ้มคำ โรงเรียนวัดสี่สุก กรุงเทพมหานคร
18. รองศาสตราจารย์ลลิตพรรณ ทองงาม โรงเรียนสาธิตฝ่ายประถม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
19. อาจารย์สมเกียรติ เจริญสุข โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้

การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อระดมสมอง และตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย มีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินดารัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร อธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
6. นางมยุรี สิงห์ไข่มุก กลุ่มพัฒนามาตรฐานอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
7. นางวราภรณ์ สีหนาท ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
8. นายประเทศ สุขสถิตย์ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนการสอน
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. รองศาสตราจารย์วุฒิ วัฒนสิน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
12. รองศาสตราจารย์จุมพล ราชวิจิตร สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินกร บัวพฤษุ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- (ฝ่ายประถม)
14. รองศาสตราจารย์ลลิตพรรณ ทองงาม โรงเรียนสาธิตฝ่ายประถม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
15. อาจารย์นิพนธ์ ชันแก้ว โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อ.เมือง จ. ขอนแก่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางอริยพร คุโรตะ เกิดเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2509 ที่จังหวัดศรีสะเกษ จบการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปีการศึกษา 2531 การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2546-2550

ปัจจุบันรับราชการเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 จนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย